

1934
ΟΜΗΡΟΥ
ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Μετάφρασις

Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Βαρβακείου προτύπου Σχολῆς

ΜΕΡΟΣ ΙΟΝ
Α - Θ

Διὰ τὰς κατωτέρως τάξεις τοῦ Γυμνασίου
καὶ τὰς ἀντιστοίχους τάξεις τῶν λοιπῶν Σχολείων

Ἔκδοσις τρίτη

Ἀριθ. ἐγκρ. ἀπ. 41091 — 31/7/1933

Ἀντίτυπα 3000

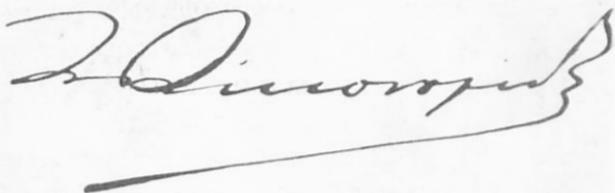
ΕΚΔΟΤΗΣ Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ - ΣΤΑΔΙΟΥ 52

1934

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ
συγγραφέως.

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ α

(Θεῶν ἀγορά. Ἀθηναῖς παραινέσεις πρὸς Τηλέμαχον)

Τὸν ἄνδρα τὸν πολύτροπο, Μοῦσα, τραγούδησέ μου,
ὅπου τὴν Τροία σὰν κούρσεψε, τὴν ἱερὴ τὴν πόλη,
πὰρα πολὺ παράδειρε κ' εἶδε πολλῶν ἀνθρώπων
τίς πολιτεῖες κ' ἐγνώρισε τὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιά τους·
κι ὅπου πολλὰς στὰ στήθια του δοκίμασε λαχτάρεις
στὰ πέλαγα, πασκίζοντας νὰ σώσῃ τὴ ζωὴ του
καὶ πίσω στὴν πατρίδα τους νὰ φέρῃ τοὺς συντρόφους.
Μὰ ἐκείνους δὲν τοὺς γλύτωσε, κι ἄς τὸ ποθοῦσε τόσο,
γιατὶ μονάχοι ἐχάθηκαν, ἀπ' τὰ νομήματά τους,
οἱ ἀνόητοι· τοῦ Ἵπεριονα τοῦ Ἥλιου τὰ βόδια ἐφάγαν
κ' ἐκεῖνος τοὺς ἐστέρησε τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα.

5

Κάτι ἀπὸ κείνα πὲς καὶ μᾶς, ὦ θεά, κόρη τοῦ Δία. α 10

“Ὀλοὶ ποὺ τότε σώθηκαν ἀπ’ τὸ χαμὸ τὸν ἄγριο,
σπίτι ἐγυρίσαν, πόλεμο καὶ θάλασσα ἐξεφύγαν·
καὶ μόνο αὐτὸν, ποὺ ταῖρι του καὶ γῆ του ἐλαχταροῦσε,
τὸν εἶχε ἢ νύμφη ἢ Καλυψὼ στὴ θολωτῆ σπηλιά της
ποθώντας ἢ πεντάμορφη νὰ τὸν κρατήσῃ γι’ ἄντρα. 15
Ἄλλ’ ὅταν μὲ τὸ γύρισμα τοῦ χρόνου ἔφτασε ἡ μέρα
ποὺ εἶχανε γράφει του οἱ θεοὶ στὸ σπίτι νὰ γυρίσῃ,
καὶ στὴν Ἰθάκη βάσανα τὸν πρόσμεναν ἀκόμα,
μὲς στοὺς δικούς του· ὅλοι οἱ θεοὶ τὸν ἐψυχοπονοῦσαν
κι ὁ Ποσειδῶνας μοναχὰ μὲ λύσσα ἐκυνηγοῦσε 20
τὸν Ὀδυσσεά τὸ θεϊκό, στὴ χώρα του ὡς νὰ φτάσῃ.

Μὰ πέρα στοὺς Αἰθίοπες ἐκεῖνος εἶχε σύρει,
ποὺ χωρισμένοι κατοικοῦν στὰ πέρατα τοῦ κόσμου,
μισοὶ στοῦ Ἥλιου τὸ χάραμα, μισοὶ στοῦ Ἥλιου τὸ γέρμα
καὶ προσδεχόταν ἀπ’ ἄρνια καὶ ταύρους ἐκατόμβη. 25
Ἐκεῖνος στὸ τραπέζι ἐκεῖ χαιρότανε, μὰ ὡστόσο
στοῦ Ὀλύμπιου Δία συνάχτηκαν ὅλοι οἱ ἄλλοι τὰ παλάτια
καὶ πρῶτος λέγει τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας·
τί ἦρθε στὸ νοῦ του ὁ Αἴγισθος ὁ ἀρχοντογεννημένος,
π’ ὁ γιὸς τ’ Ἀτρείδη ὁ ξακουστός τὸν σκότωσε, ὁ Ὀρέστης. 30
Κ’ ἐκεῖ ποὺ τὸν θυμήθηκε, στοὺς ἀθανάτους εἶπε·

Ἄλλοίμονο! πόσο οἱ θνητοὶ πάντα μαζί μας τᾶχουν!
κάθε κακὸ λὲν ἀπὸ μᾶς πὼς ἔρχεται· μὰ ἐκεῖνοι
μονάχοι τους, ἀπὸ ἀμυαλιά, τὴ μοῖρα τους βαραίνουν.
Ἔτσι καὶ τώρα ὁ Αἴγισθος, ποὺ πῆρε τὴ γυναῖκα 35
τοῦ Ἀτρείδη καὶ τὸν σκότωσε σὰ γύρισε στὴ χώρα·
ἂν κ’ ἤξερε τὸν ὄλεθρο, γιατί ἀπὸ μᾶς τοῦ πῆγε
προμήνυμα τοῦ Ἄργου ὁ φονιάς, ὁ Ἑρμῆς ὁ ἀητομάτης,
μῆτε νὰ τὸν σκοτώσῃ αὐτόν, μῆτε νὰ θέλῃ ἐκείνην,
γιατί ὁ Ὀρέστης, θάπαιρνε τοῦ Ἀτρείδη τὸ αἷμα πίσω, 40
ὀπότεν, παλληκάρι πιά, τὴ γῆ του θὰ ποθοῦσε.
Ἔτσι εἶπ’ ὁ Ἑρμῆς, μὰ τὰ μυαλὰ τοῦ Αἰγίσθου ποὺ νάκούσουν
γνώμη σωστή! κι ὅλα μαζί τᾶχει πληρώσει τώρα.

Κ’ ἡ ἀστραπομάτα ἡ Ἀθηνᾶ σ’ ἐκεῖνον ἀποκρίθη· 45
Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, καὶ τῶν ἀρχόντων πρῶτε,
τέτοιος τοῦ ταίριαζε χαμὸς καὶ δίκαια τὸν εὗρηκε·
κι ἄμποτες ἔτσι νὰ χαθῆ, ὁ ποὺ ἔργα τέτοια πράττει!

Μὰ ἐμὲ ραγίζεται ἡ καρδιά γιὰ τὸ σοφὸ Ὀδυσσεά,
 τὸ δύσμοιρο, ποὺ δέρνεται μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς του,
 σὲ κυματόζωστο νησί, στῆς θάλασσας τὸ ἀφάλι· 50
 σ' ἐκεῖνο τὸ δεντρόφυτο νησί μιὰ θέαινα μένει,
 ἡ θυγατέρα τοῦ Ἄτλαντα τοῦ τρομεροῦ, ποὺ ξέρει
 τὰ βάθη ὅλης τῆς θάλασσας καὶ τὶς ψηλές κολῶνες
 μόνος προσέχει, ποὺ μακριὰ γῆ κι οὐρανὸ βαστάνει· 55
 αὐτὴ τὸ δύστηνο κρατάει κι ἄς δέρνεται κι ἄς κλαίῃ·
 καὶ πάντα μὲ γλυκόλογα νὰ τὸν πλανέψῃ θέλει,
 νὰ σβύσῃ τὴν Ἰθάκη του ἀπ' τὸ νοῦ του. Μὰ ὁ Ὀδυσσεάς
 καπνὸ μονάχ' ἄς ἔβλεπε νὰ βγαίνει ἀπὸ τὴ γῆ του
 κι ἄς πέθαινε. Κ' εἶναι λοιπὸν ἀναίσθητη ἡ καρδιά σου,
 Ὀλύμπιε; Μὴ δὲ σοῦκανε θυσίαις ὁ Ὀδυσσεάς 60
 στῆς Τροίας τὸν κάμπο τὸν πλατὺ, πλατῶστων Ἀργείων τὰ πλοῖα;
 Γιατί λοιπὸν τόσο πολὺ τὸν μίσησες, ὦ Δία;

ἌΚι ὁ Δίας τῆς ἀποκρίθηκεν ὁ νεφεληγερέτης·
 Κόρη μου ποιὸς σοῦ ξέφυγε μὲς ἀπ' τὰ δόντια λόγος;
 πῶς νὰ ξεχάσω ἐγὼ ποτὲ μπορῶ τὸν Ὀδυσσεά,
 ποὺ πρῶτος εἶναι ἀπ' τοὺς θνητοὺς στὴ γνώση, καὶ θυσίαις 65
 ἔδωσε πλοῦσιες στοὺς θεοὺς ποὺ ὀρίζουνε τὰ οὐράνια;
 Μὰ ὁ Ποσειδῶνας φρένιασε μαζί του ὁ κοσμοζῶστης,
 γιατί τοῦ κύκλωπα ἔγβαλε τὸ μάτι, τοῦ Ἰσοθέου
 Πολύφημου, τοῦ πιὸ τρανοῦ στὴ δύναμη μὲς σ' ὅλους 70
 τοὺς κύκλωπες, ποὺ ἡ Θόωσα τὸν γέννησεν, ἡ κόρη
 τοῦ Φόρκυ, τοῦ διαφεντευτῆ τοῦ ἀσίγαστου πελάγου. 72
 Γι' αὐτὸ τὸν Ὀδυσσεά λοιπὸν ὁ μέγας Ποσειδῶνας 74
 δὲν τὸν σκοτῶνει, τὸν πλανάει μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα. 75
 Ὅμως, ἐμπρός, ἐμεῖς ἐδῶ τὸν τρόπο ἄς βροῦμε τώρα
 τοῦ γυρισμοῦ του· τὴν ὀργὴ θ' ἀφήσῃ ὁ κοσμοσεΐστης,
 τί δὲν μπορεῖ μὲ ὅλους ἐμᾶς μονάχος νὰ τὰ βάλῃ
 τοὺς ἀθανάτους, ἔχοντας αὐτὸς ἐνάντια γνώμη.

Κ' ἡ ἀστραπομάτα ἡ Ἀθηνᾶ σ' ἐκεῖνον ἀποκρίθη 80
 Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, καὶ τῶν ἀρχόντων πρῶτε,
 ἂν τώρα ἀρέσῃ στοὺς θεοὺς τοὺς πολυευτυχισμένους
 πίσω ὁ Ὀδυσσεάς ὁ γνωστικὸς στὴ γῆ του νὰ γυρίσῃ,
 τὸν Ἀργοφόνο τότ' Ἐρμῆ τὸν ἀγγελιοφόρο,
 στὴν Ὠγυγία νὰ στείλωμε, γοργὰ γιὰ νὰ μηνύσῃ 85

στη νύμφη τὴν ὠριόμαλλη τὴν ἄσειτη βουλή μας,
 γιὰ τοῦ Ὀδυσσέα τὸ γυρισμὸ τοῦ πολυπικραμένου.

Καὶ στὴν Ἰθάκη ἐγὼ θὰ πάω τὸ γιό του ν' ἀνταμώσω,
 θάρρος νὰ βάλω πιὸ πολὺ στὸ νοῦ καὶ στὴν καρδιά του,
 τοὺς μακρομάλληδες Ἀχαιοὺς νὰ κράξῃ σὲ συμβούλιο, 90
 καὶ στοὺς μνηστήρες νὰ τὰ εἰπῇ, ποὺ πλήθια ἄρνια ὀλοένα
 καὶ βόδια κυρτοκέρατα στριφτόποδα τοῦ σφάζουν.
 Στὴν Πύλο τὴν ἀμμόστρωτη, στὴ Σπάρτη θὰ τὸν στείλω,
 μὴ καὶ γιὰ τοῦ πατέρα του τὸ γυρισμὸν ἀκούσῃ,
 καὶ γιὰ νὰ γίνῃ ξακουστὸς κι αὐτὸς μὲς στοὺς ἀνθρώπους. 95

Εἶπε κι εὐθύς στὰ πόδια τῆς ὠραῖα περνάει σανδάλια,
 θεϊκὰ, χρυσᾶ, ποὺ πάνωθε τὴ φέρναν ἀπ' τὸ κύμα
 κι ἀπ' τὴν ἀπέραντη στεριά μὲ τὴν πνοὴ τοῦ ἀνέμου·
 ἀδράχνει ἀκρόχαλκο γερὸ κοντάρι ἀκονισμένο, 100
 βαρὺ, μακρὺ κι ἀλύγιστο, γιὰ νὰ δαμάζῃ ἀράδες
 παλληκαριῶν, σὰν ὀργιστῆ, τοῦ ἄγριου πατέρα ἢ κόρη,
 ὀρμαίει ἀπ' τοῦ Ὀλυμποῦ γοργὰ τὰ καταρράχια κάτου
 καὶ στὴν Ἰθάκη σταματάει, στὴ χώρα τοῦ Ὀδυσσέα,
 μπρὸς στὸ κατώφλι τῆς αὐλῆς, κρατώντας τὸ κοντάρι,
 καὶ ξένου παίρνει τὴ μορφή, τοῦ Μέντη, ἀρχοῦ τῆς Τάφου. 105
 Ἐκεῖ καὶ τοὺς περήφανους ἀντάμωσε μνηστήρες,
 μπρὸς ἀπ' τίς πόρτες τοῦ σπιτιοῦ, νὰ παίζουνε τὰ ζάρια
 πάνω σὲ δέρματα βοδιῶν ποὺ ἀτοί τους τᾶχαν σφάζει·
 καὶ παλληκάρια γύρω τους καὶ προκομμένοι δοῦλοι,
 ἄλλοι κρασί μὲ τὸ νερὸ μὲς σὲ κροντήρια ἐσμίγαν,
 ἄλλοι τραπέζια ἐπλένανε μὲ τρυπητὰ σφουγγάρια
 καὶ τᾶβαζαν μπροστὰ σ' αὐτοὺς κι ἄλλοι τὰ κρέατα κόβαν.

Ὁ θεόμορφος Τηλέμαχος τὴν εἶδε πρῶτ' ἀπ' ὄλους·
 βαριόθυμος ἐκάθοταν μαζί μὲ τοὺς μνηστήρες
 κ' εἶχε στὸ νοῦ του τὸν καλὸ πατέρα του. Ἄχ, νᾶρχόταν 115
 μιὰ μέρα, νὰ τοὺς σκόρπαγε μὲς ἀπ' τὸ σπίτι ἐτούτους,
 ἄρχοντας πάλι νὰ γενῆ κι ἀφέντης μὲς στὸ βίός του!
 Τέτοια σιμὰ τους λόγιαζε, τὴν Ἀθηνᾶ σὰν εἶδε.
 Πετᾶχτη εὐθύς στὸ πρόθυρο, τοῦρθε κακὸ ποὺ ὁ ξένος
 περίμενε στὴν πόρτα ἐμπρός· ἐστάθηκε κοντὰ του, 120
 τὸ δεξι χέρι τοῦπιασε, τοῦ ἐπῆρε τὸ κοντάρι
 κ' ἔτσι σ' αὐτὸν ἐλάλησε μὲ λόγια φτερωμένα·

Ξένε, καλῶς μᾶς ὤρισες, φίλος στὸ σπιτικό μας,

Ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ὁ Ἑρμῆς ἐπάνω ἀπὸ τὰ κύματα.

ἔλα νὰ φᾶς κι ἀπὲ μᾶς λές, ποιά ἀνάγκη ἐδῶ σὲ φέρνει. α
 Ἰεῖπε, κ' ἐμπρὸς ἐτράβηξε καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἀκλουθοῦσε. 125
 Κι ὡς ἦρθαν μέσα στοῦ τρανὸ παλάτι, ἐπῆγε ἐκεῖνος
 καὶ τὸ κοντάρι τοῦ ἔστησε πλάϊ σὲ ψηλὴ κολῶνα,
 μέσα σ' ὁμορφοσκάλιστη κονταροθήκη, πού ἄλλα
 πολλὰ κοντάρια ἐστέκανε τοῦ δύσμοιρου Ὀδυσσέα. 130
 καὶ στρώνοντας λινὸ σκουτί, τὴν ἔβαλε νὰ κάτση
 σ' ὁμορφο θρόνο σκαλιστό, μ' ἓνα σκαμνὶ στὰ πόδια·
 κ' ἔσυρ' ἐκεῖνος κάθισμα πολύχρωμο σιμά της,
 ἀπ' τοὺς μνηστῆρες ξέχωρα, τὸν ξένο μὴν κουράσουν
 οἱ πρόστυχοι μ' ὀχλοβοή, καὶ δὲ χαρεῖ τὸ δεῖπνο,
 μὰ καὶ γιὰ τὸν πατέρα τοῦ πού ἔλειπε νὰ ρωτήση. 135
 Κ' ἡ βᾶγια, πού ἦρθε φέρνοντας ὀλόχρυσο λαγῆνη,
 τοὺς ἔχυσε σ' ὀλάργυρη λεκάνη, γιὰ νὰ πλύνουν
 τὰ χέρια καὶ τοὺς ἔστρωσε γυαλιστερό τραπέζι.
 Κ' ἡ τροφοδότρα ἢ σεβαστὴ βάνει ψωμί μπροστά τους
 καὶ πλούσια ἀπλώνει φαγητά, ὅ,τι εἶχε καὶ δὲν εἶχε· 140
 κι ἀπλάδες πῆρε ὁ μοιραστής καὶ κρέατα τοὺς ἐπῆγε
 κάθε λογῆς κι ἀπίθωσε κοῦπες χρυσῆς σιμά τους.
 Κι ὄλο περνοῦσε ὁ κεραστής καὶ τοὺς συχνοκερνοῦσε.

Ἐμπήκανε κ' οἱ ἀντρόψυχοι μνηστήρες καὶ καθῆσαν, α
σειρὰ τριγύρω, στὰ θρονιά καὶ στὰ καθίσματα ὄλα. 145

Δοῦλοι τοὺς ἔχυναν νερό, τὰ χέρια τους νὰ πλύνουν,
καὶ σκλάβες ὄλο στοίβαζαν ψωμιὰ μὲς στὰ πανέρια
κ' οἱ νιοὶ γεμίζαν μὲ πιοτὸ ξέχειλα τὰ κροντήρια·
κ' ἐκεῖνοι μπρὸς τους, στὰ ἔτοιμα φαγιά, τὰ χέρια ἀπλώναν.
Καὶ σὰν ἐσβύσαν τοῦ πιοτοῦ καὶ τοῦ φαγιοῦ τὸν πόθο, 150
ἄλλοῦ οἱ μνηστήρες τῶρριξαν, κι ὀρέχτηκαν στὸ νοῦ τους
τραγούδι τῶρα καὶ χορό, πού εἶν' τοῦ γλεντιοῦ στολίδια.
Κιθάρα ὁ δοῦλος ἔβαλε πανέμορφη στὰ χέρια
τοῦ Φήμιου, πού ἐτραγούδαγε γιὰ κείνους ἄθελά του,

κι αὐτός, χτυπώντας τις χορδές, καλὸ τραγούδι ἀρχίζει. 155
Καὶ τότες ὁ Τηλέμαχος λέει στὴν ἀστραπομάτα
τὴν κεφαλὴ σιμώνοντας νὰ μὴν ἀκοῦνε οἱ ἄλλοι.
Καλέ μου ξένε, ὅ,τι κι ἂν πῶ, μὴ μὲ παρεξηγήσης.

Αὐτοὶ γι' ἄλλο δὲ νοιάζονται· κιθάρα καὶ τραγούδι,
κι ὄλα καλά! τί ἀπείραχτοι τὸ ξένο βιὸς ξοδεύουν 160
ἀντρός πού τ'ἀσπρα του τὰ ὀστά κάπου ἢ βροχὴ τὰ σέπει,

στὴ γῆ ριγμένα, ἢ τὰ κυλάει στὴ θάλασσα τὸ κῦμα.
Ἄχ, καὶ νὰ τὸν ἐβλέπανε νὰ γύρναε στὴν Ἰθάκη!
πῶς θεὸ νὰ εὐχόνταν ὄλοι τους πιὸ γοργὰ πόδια νᾶχουν,
παρὰ τὰ πλούσια ἐνδύματα καὶ τὸ πολὺ χρυσάφι. 165

Μὰ ἐκεῖνος πάει, ἐχάθηκε, σκληρὴ τὸν ἦρε μοῖρα!
Δὲ μᾶς θερμαίνει ἐλπίδα πιά, κανεὶς θνητὸς ἂν λάχη
καὶ πῆ πῶς θάρθη· ἐσβύστηκε τοῦ γυρισμοῦ του ἡμέρα·
Ἄμωσ γιὰ πὲς μου, ἀλήθεια, ἐσύ, φανέρωσέ μου τα ὄλα·
ποιός εἶσαι; πόθεν ἔρχεσαι; ποιά ἢ χώρα σου; οἱ γονιοὶ σου; 170
μὲ ποιὸ καράβι ἐκόπιασες; οἱ ναῦτες στὴν Ἰθάκη
πῶς σ' ἔφεραν; καὶ ποιοὶ λοιπὸν παινεύονται πῶς εἶναι;
γιατί δὲν ἔφτασες, θαρρῶ, ὀδῶ πέρα μὲ τὰ πόδια!

Ἔλα λοιπὸν, κι ὄλα σωστὰ πὲς μου τα, γιὰ νὰ μάθω,
πρῶτη φορὰ μᾶς ἔρχεσαι, ἢ τοῦ πατέρα μου εἶσαι 175
γνώριμος; γιατί ἐρχόντανε φίλοι πολλοὶ στὸ σπιτί,
κ' ἐκείνου πάντα τοῦ ἄρεσε τὸν κόσμον νὰ γυρίζη.

Κ' ἢ ἀστραπομάτα ἢ Ἀθηναῖ σ' ἐκεῖνον ἀποκρίθη·
Ἄκου γιὰ τοῦτα νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν καθαρὴν ἀλήθεια.
Ὁ Μέντης λέω τοῦ γνωστικοῦ τοῦ Ἀγχιάλου γιὸς πῶς εἶμαι, 180
καὶ βασιλιάς τῶν Ταφιωτῶν, πού τὸ κουπὶ ἀγαπᾶνε.

Μὲ τοὺς συντρόφους μου ἦρθα ἐδῶ καὶ μὲ τὸ πλοῖο μου τώρα, α
 σκίζοντας μαυροθάλασσες γι' ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους,
 σίδερο πᾶω στὴν Τέμεσα λαμπρό, χαλκὸ νὰ πάρω
 καὶ τὸ καράβι μου ἄραξα πέρα, μακριὰ ἀπ' τὴν πόλη, 185
 κάτω ἀπ' τὸ Νεῖο τὸ σύδεντρο, στοῦ Ρεῖθρου τὸ λιμάνι. ✓

Γνώριμοι λέω πὼς εἴμαστε, κι ἀπ' τὰ παλιὰ τὰ χρόνια,
 κι ἂν θέλῃς ἄμε ρώτησε τὸ γέρο τὸ Λαέρτη,
 τὸν ἦρωα, ποὺ δὲν ἔρχεται πιά, καθὼς λέν, στὴν πόλη, 190
 μὰ πέρα βασανίζεται μονάχος στὰ χωράφια,
 μαζί μὲ τὴ γερόντισσα δουλεύτρα, ποὺ ἐτοιμάζει
 τὸ φαγητὸ καὶ τὸ πιοτό, ἴσάν τοῦ κοποῦν τὰ πόδια
 στὰ ὑψώματα νὰ τριγυρνᾷ τ' ἀμπελοφυτεμένα.
 Κ' ἦρθα ἀπὸ 'δῶ, γιατί ἔλεγαν πὼς ὁ πατέρας σου εἶχε 195
 γυρίσει· κι ὅμως οἱ θεοὶ τοῦ φράζουνε τὸ δρόμο.
 Γιατί, ὄχι, δὲν ἀπόθανε ὁ ἰσόθεος 'Οδυσσεάς,
 ἀλλ' εἶναι κάπου ζωντανὸς στὸ πέλαγο κλεισμένος,
 σὲ κυματόζωστο νησί, κι ἀγριάνθρωποι τὸν ἔχουν
 κακοὶ καὶ τὸν κρατοῦν ἐκεῖ, χωρὶς αὐτὸς νὰ θέλῃ. 200
 Μὰ ἂν θέλῃς τώρα, θὰ σοῦ πῶ τί μάντεμα μοῦ βάνουν
 οἱ ἀθάνατοι μὲς στὴν καρδιά, κι ὅπου θαρρῶ θὰ γένη,
 ἂν κι οὔτε μάντης εἶμαι 'γώ, κι οὔτε κατέχω ἀπ' ὄρνια.
 Μακριὰ ἀπ' τὴ γῆ τὴν πατρικὴ πολὺν καιρὸ δὲ θᾶναι
 ἀκόμα κι ἂν τὸν ἔχουμε μὲ σίδερα δεμένο, 205
 γιὰτ' εἶναι πολυμήχανος καὶ θαῦρη τρόπο νᾶρθῃ.
 "Ὅμως γιὰ πὲς μου τώρα ἐσύ, κι ἀλήθεια ἀπολογήσου,
 τοῦ 'Οδυσσεά εἶσαι παιδί, καὶ τόσο παλληκάρι;
 Τὰ ὠραῖα σου μάτια, ἢ κεφαλὴ, τί τρομερὰ ποῦ μοιάζουν
 μ' ἐκείνου! γιατί ἐσμίγαμε πολλές φορές ἀντάμα,
 πρὶν γιὰ τὴν Τροία νὰ μῆ κι αὐτὸς ἐκεῖ ποῦ κι ἄλλοι ἐμπῆκαν, 210
 τῶν Ἀργιτῶν οἱ διαλεχτοί, στὰ γουβωτὰ καράβια·
 καὶ πιά μῆτε τὸν εἶδα ἐγώ, μῆτε κ' ἐκεῖνος μ' εἶδε.

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τῆς δίνει·
 Γιὰ νὰ σοῦ πῶ λοιπὸν κ' ἐγώ, ξένε, τὴν πᾶσα ἀλήθεια,
 παιδί του λέει ἢ μητέρα μου πὼς εἶμαι, ἐγὼ δὲν ξέρω, 215
 γιατί δὲ γνώρισε κανεὶς ἀτός του τὸ γονιό του.
 Κι ἄμποτε νᾶμουνα παιδί ἀνθρώπου εὐτυχισμένου,
 ποῦ νᾶρχονταν τὰ γερατεῖα στὸ βίος του νὰ τὸν εὔρουν!
 Μὰ τώρα ὁ πιὸ βαριόμοιρος ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους

πατέρας μου εἶναι, καθὼς λέν, —ἀφοῦ ρωτᾶς νὰ μάθης, α 220

Κ' ἡ ἀστραπομάτα ἡ Ἄθηνᾶ γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·

”Ὅχι, δὲ γίνεται οἱ θεοὶ ν' ἀφήσουν τῇ γενιά σου

ἀδόξαστη, ἀφοῦ τέτοιο γιὸ γέννησε ἡ Πηνελόπη.

Μόνο γιὰ πές μου το κι αὐτό, κι ἀλήθεια ἀπολογήσου·

γιατί τὸ γλέντι; κι ὄλοι αὐτοὶ γιατί; καὶ τί τοὺς θέλεις; 225

συμπόσιο ἢ γάμος; γιατί αὐτὸ συντροφικὸ δὲν εἶναι.

Γιὰ δὲς μὲ πόση ἀποκοτιὰ καὶ καταφρόνια τρῶνε

στὸ σπιτικό σου! Ἄν ἔμπαινε κανένας μυαλωμένος

τόσες ντροπές ν' ἀντίκρυζε, πολὺ θ' ἀγαναχτοῦσε.

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τῆς δίνει 230

Ξένε μου, μιὰ καὶ μὲ ρωτᾶς γι αὐτὰ καὶ τὰ ξετάζης,

τὸ σπίτι ἐτοῦτο θάτανε πλούσιο καὶ τιμημένο,

κάποτες, ὅσο εὐρίσκοταν ἐκεῖνος μὲς στὴ χώρα.

Μὰ γνώμη ἀλλάξανε οἱ θεοὶ κι ἄσκημα ἐβουληθῆκαν,

πού τὸν ἐκάμαν πιὸ ἄφαντον ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· 235

γιατί ἂν τὸν ἤξερα νεκρό, δὲ θὰ θλιβόμουν τόσο,

μὲ τὰ συντόφια ἂν ἔπεφτε στὴν πολιτεία τῆς Τροίας

ἢ καὶ σὲ χέρια ἀδερφικά, στὸ τέλος τοῦ πολέμου.

Καὶ τύμβον οἱ Παναχαιοὶ θεὸ νὰ τοῦ στήναν τότε,

καὶ δόξα θάῤῥηνε τρανὴ ξοπίσω του στὸ γιὸ του. 240

Μὰ ἐκεῖνον τώρα ἀτίμητον τὰ ὄρνια τὸν ἐσηκώσαν.

Ἄφαντος πῆγε κι ἄγνωστος καὶ μ' ἄφησε λαχτάρεις

καὶ κλάηματα· δὲ δέρνομαι τώρα, δὲν κλαίω γιὰ κείνον

μονάχα, κι ἄλλες οἱ θεοὶ μοῦ ἐρρίξαν μαῦρες ἔγνοιες.

Γιατί ὅσοι ἀρχόντοι στὰ νησιά τριγύρω βασιλεύουν, 245

στὴ σύδεντρη τὴ Ζάκυνθο, στὸ Δουλιχίό, στὴ Σάμη,

μὰ κι ὅσοι ἀκόμα κυβερνοῦν στὴ βραχωτὴν Ἰθάκη,

ὄλοι τὴ μάννα μου ζητοῦν καὶ μοῦ χαλνοῦν τὸ σπίτι.

Κι αὐτὴ οὐδ' ἀρνιέται τὸ φριχτὸ τὸ γάμο, οὐδὲ νὰ δώση

τέλος μορεῖ, κ' ἐκεῖνοι τρῶν καὶ καταλοοῦν τὸ βίός μου 250

καὶ δὲ θ' ἀργήσουνε, θαρρῶ, καὶ μὲ νὰ κομματιάσουν.

Καὶ τότε μ' ἀγανάκτηση λέει ἡ Ἄθηνᾶ ἡ Παλλάδα·

”Ἀχ, πόσο ἀλήθεια χρειαστὸς σοῦ εἶν' ὁ Ὀδυσσεάς πού λείπει,

σὲ τούτους, τοὺς ἀδιάντροπους γαμπροὺς νὰ βάλῃ χέρι!

”Ἐ, καὶ νάρχόταν νᾶστεκε στὰ πρωτοθύρια τώρα, 255

μ' ἀσπίδα, διπλοκόνταρο καὶ περικεφαλαία,

τέτοιος ὡς ἦτανε καθὼς ἐγὼ τότε πρωτόειδα

νὰ πίνῃ καὶ νὰ χαίρεται στὸ σπίτι τὸ δικό μας, α
 σὰ γύριζε ἀπ' τὴν Ἔφυρα τοῦ Ἴλου τοῦ Μερμερίδη, —
 γιατί ὡς ἐκεῖ μὲ τὸ γοργὸ ταξίδεψε καράβι, 260
 γιὰ νὰ ζητήσῃ ἀντρόφοιο φαρμάκι, ὅπου νὰ βάφῃ
 τὴν ἄκρη ἀπ' τὶς σαῖτες τοῦ τῆ χάλκινῃ· μὰ ὁ Ἴλος
 δὲν τοῦδωσε, τί τοὺς θεοὺς τοὺς αἰώνιους φοβόταν,
 καὶ τοῦδωσε ὁ πατέρας μου, γιατί τὸν πολυαγάπα, — π.
 τέτοιος νὰρχόταν νᾶσμιγε μὲ τούτους ὁ Ὀδυσσεάς, 265
 νᾶναι ὅλοι γοργοθάνατοι καὶ πικροπαντρεμένοι!
 Ὅμως ἐτοῦτα στῶν θεῶν μονάχα εἶναι τὰ χέρια,
 ἂν στὸ παλάτι τοῦ θάρθῃ καὶ ἐκδίκηση ἂν θὰ πάρῃ,
 ἢ κι ὄχι· μόν' ἐγὼ σοῦ λέω νὰ βάλῃς μὲ τὸ νοῦ σου
 πῶς μὲς ἀπὸ τὸ σπίτι σου θὰ διώξῃς τοὺς μνηστῆρες. 270
 Ἔλα λοιπὸν καὶ κάτεχε τὰ λόγια ποῦ θάκούσῃς.
 Αὔριο τοὺς ἥρωες Ἀχαιοὺς καλώντας σὲ συμβούλιο
 μίλησε σ' ὅλους, βάλε τους καὶ τοὺς θεοὺς μαρτύρους·
 στὰ σπίτια τους νὰ σκορπιστοῦν ξώρκισε τοὺς μνηστῆρες,
 κ' ἢ μάννα σου, ἂν τῆς λέῃ ἡ καρδιά νὰ παντρευτῇ, ἄς γυρίσῃ 275
 στὸ σπίτι τοῦ πατέρα της, ποῦναι τρανὸς καὶ πλούσιος·
 τὸ γάμο ἐκεῖ θὰ κάμουνε καὶ δῶρα θὰ ἐτοιμάσουν
 πολλὰ, καθὼς ταιριάζουνε σὲ κόρη ἀγαπημένη,
 Καὶ σένα ὀρμήνεια φρόνιμη σοῦ δίνω, ἂν θές ν' ἀκούσῃς·
 καράβι ἀρμάτωσε καλὸ μὲ εἴκοσι λαμνοκόπους 280
 καὶ σύρε, γιὰ τὸν κύρη σου νὰ μάθῃς ὅπου λείπει,
 μὴ καὶ σοῦ πῆ κανεὶς θνητός, ἢ κι ἀπ' τὸ Διὰ γροικῆσῃς
 κανένα λόγο ὡσὰν αὐτοὺς ποῦ ἀπλῶνονται στὸν κόσμο.
 Πρῶτα στὴν Πύλο πήγαινε τὸ Νέστορα καὶ ρῶτα,
 καὶ κεῖθε σύρε στὸν ξανθὸ Μενέλαο, μὲς στὴ Σπάρτη, 285
 ποῦρθε ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς στερνὸς τοὺς χαλκοφορεμένους,
 κι ἂν ὁ πατέρας σου πῶς ζῆ καὶ θὰ γυρίσῃ ἀκούσῃς,
 καρτέρεσε μὲς στοὺς καημοὺς ἀκόμη κᾶνα χρόνο,
 μ' ἂν πάλι ἀκούσῃς νὰ σοῦ εἰποῦν πῶς πέθανε καὶ χάθῃ,
 στὴν πατρικὴ γυρνώντας γῆ τὴν πολυαγαπημένη, 290
 στήσῃ μνημεῖο καὶ νεκρικὰ φέρε του πλοῦσια δῶρα,
 ὡς πρέπει, καὶ τῆ μάννα σου δόσε τὴν σ' ἄλλον ἄντρα. π.
 Κι ὅλα καλὰ σὰ γίνουνε καὶ σὰν τελειώσουν ὅλα,
 βάλε στὸ νοῦ καὶ στὴν καρδιά καὶ διαλογίσου τότε,
 πῶς μέσα στὸ παλάτι σου θὰ σφάξῃς τοὺς μνηστῆρες, 295

εἶτε με δόλο ἢ φανερά· γιατί πιά δὲ σοῦ πρέπει
 τὰ παιδιαροκαμώματα, μιὰ καὶ παιδί δὲν εἶσαι.
 Δὲ βλέπεις πόσο ἀκούστηκε κι ὁ θεϊκὸς Ὀρέστης
 στὸν κόσμο, γιατί σκότωσε τὸ δολερὸ κακοῦργο,
 τὸν Αἴγισθο, ποῦ τοῦ ἔσφαξε τὸν ἄξιο του πατέρα ; 300
 Καὶ σὺ φίλε,—σὲ βλέπω πιά κι ὁμορφο καὶ μεγάλο—
 νᾶσαι ἀντρειωμένος, γιὰ εἰποῦν καλὸ καὶ σοῦ τάγγονια.
 Ὅμως καιρὸς νὰ κατεβῶ πιά στὸ γοργὸ καράβι
 καὶ στοὺς συντρόφους, ποῦ γιὰ με πολὺ θ' ἀδημονοῦνε.
 Καὶ σὺ μονάχος σκέψου τα καὶ μὴν ξεχνᾶς τί σοῦ εἶπα. 305

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τῆς δίνει·
 Ξένε, πολὺ καλόγνωμα τὰ λόγια ποῦ μοῦ κρένεις,
 ὡσάν πατέρας σὲ παιδί, καὶ δὲ θὰ τὰ ξεχάσω.
 Ὅμως, ἂν κ' εἶσαι βιαστικὸς γιὰ τὸ ταξίδι, μείνε
 λιγάκι ἀκόμα, νὰ λουστῆς καὶ νὰ εὐφρανθῆ ἡ καρδιά σου, 310
 κ' ἔπειτα πᾶς χαρούμενος μὲ δῶρο στὸ καράβι,
 τιμητικὸ κι ὀλόλαμπρο δικό μου θυμητάρι,
 ὡσάν αὐτὰ ποῦ δίνουνε φίλοι σὲ ξένους ξένοι.

Καὶ πάλι τοῦ εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεὰ ἡ ἀστραπομάτα·
 Μὴ με κρατήσης τώρα πιά, με βιάζει τὸ ταξίδι. 315
 Ὅσο γιὰ δῶρο, ὅ,τι σοῦ λέει ἡ καρδιά σου, ετοίμασέ μου,
 σὰ θὰ γυρνῶ στὸ σπίτι μου, μαζί μου νὰ τὸ πάρω,
 καλὸ κι ὠραῖο· κι ἀνταμοιβὴ γι' αὐτὸ θεὲ νὰ σ' ἀξίζη.

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια ἡ Ἀθηνᾶ ἡ ἀστραπομάτα ἐχάθη,
 ἄφαντη ἐγίγη σὰν πουλί· καὶ μέσα στὴν καρδιά του 320
 θάρρος καὶ δύναμη ἔβαλε, ζωντάνεψε τὴ μνήμη
 πιότερο τοῦ πατέρα του κι ὡς τῶνοιωσεν ἐκεῖνος,
 ἐσάστισαν τὰ φρένα του· τί εἶδε θεὸς πὼς ἦταν.
 Καὶ στοὺς μνηστήρες τράβηξε γραμμὴ ὁ ἰσόθεος ἄντρας·

Ἐκεῖ τραγούδαε ξακουστὸς τραγουδιστῆς κ' ἐκεῖνοι 325
 σωπαῖναν κι ἄκουαν· ἔψαλλε τῶν Ἀχαιῶν τὰ μαῦρα
 πιστρόφια ἀπὸ τὴν Τροία, καθὼς ἐπρόσταξε ἡ Παλλάδα.
 Κι ἀπὸ τάνωγι ἀπέικασε τὸ θεϊκὸ τραγούδι
 ἡ Πηνελόπη, ἡ φρόνιμη τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα 330
 καὶ τοῦ σπιτιοῦ κατέβηκε τὴν ἀψηλὴ τὴ σκάλα,
 ὄχι μονάχη, ἀπὸ κοντὰ δυὸ βάγιες ἐπηγαῖναν.
 Καὶ στοὺς μνηστήρες φτάνοντας ἡ ἀσύγκριτη γυναῖκα,
 πλάι στῆς σκεπῆς ἐστάθηκε τὸν στέρεον ὀρθοστάτη,

στην ὄψη ἐμπρὸς ἐσήκωσε τὰ λαμπερά της πέπλα, α
335
δεξιά, ζερβά της ἔστεκαν οἱ προκομμένες βάγιες,
κ' εἶπε τοῦ θείου τραγουδιστῆ με μᾶτια δακρυσμένα·

Φῆμιε, νὰ θέλγης τοὺς θνητοὺς κι ἄλλα πολλὰ γνωρίζεις
ἀνθρώπων ἔργα καὶ θεῶν, πού ἐσεῖς τὰ ὑμνολογᾶτε.
Κάτι ἀπ' αὐτὰ τραγοῦδα τους, νὰ πίνουν τὸ κρασί τους
ἀμίλητοι· μὰ πάψε τὸ πιά ἐτοῦτο τὸ τραγοῦδι 340
τὸ θλιβερό, πού μοῦφαγε στὰ στήθια τὴν καρδιά μου,
γιατί βαρὺ κι ἀσήκωτο με βρῆκε ἔμένα πένθος·
μιὰ κεφαλή πάντα ποθῶ καὶ δὲν ξεχνᾶω τὸν ἄντρα

Ὁ Ὁρέστης σκοτώνει τὸν Αἰγισθο.

πού μέσα στ' Ἄργος ξακουστὸς καὶ στὴν Ἑλλάδα ἐγίνη.

Κι ὁ γνωστὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τῆς δίνει 345
Μάννα, τί τάχα τὸν καλὸ τραγουδιστῆ ἐμποδίζεις
νὰ μᾶς γλεντᾶη, κατὰ πού λέει ἡ καρδιά του; αὐτοὶ δὲ φταῖνε,
μὰ φταίει ὁ Δίας ὁ δυνατός, πού τὰ καλὰ μοιράζει
στοὺς δουλευτάδες τοὺς θνητοὺς ὅπως καὶ σ' ὅποιον θέλει.
Δὲν κάνει κρῖμα αὐτὸς νὰ λήη τῶν Δαναῶν τὰ πάθη, 350
γιατί καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀγαπᾶν ἐκεῖνο τὸ τραγοῦδι,
ὅπου, ὅταν τ' ἀφογκράζονται, καινούργιο ἠχάει στ' αὐτιά τους·
Σφίξε το νοῦ καὶ τὴν καρδιά, σὰ θέλγης νὰ τ' ἀκούσης·
γιατ' ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν ἔχασε τοῦ γυρισμοῦ τῆ μέρα
μονάχος του, κι ἄλλοι πολλοὶ στὴν Τροία χαθῆκαν ἄντρες, 355
Ἄλλὰ στὸ σπίτι σύρε ἐσὺ καὶ κοίτα τὴ δουλειά σου,

τῆ ρόκα καὶ τὸν ἀργαλειό, καὶ πρόσταξε τὶς δοῦλες
νὰ σοῦ δουλεύουν· καὶ σὲ μᾶς τοὺς ἄντρες πέφτει ὁ λόγος,
σὲ μένα πρῶτα ποῦμαι δῶ, μέσα στὸ σπίτι, ἀφέντης.]

Ἐκείνη τότε ἐσάστισε καὶ γύρισε στὸ σπίτι,
γιατὶ ἔκλεισε μὲς τὴν καρδιά τοῦ γιοῦ τὸ σοφὸ λόγο·
στ' ἀνώγι μὲ τὶς βάγιες τῆς ἀνέβη καὶ θρηνοῦσε
τὸν Ὀδυσσεά, τὸν ἄντρα τῆς, ὡς ποῦ ἡ ἀστραπομάτα
ὑπνο γλυκὸ τῆς ἔρριξε στὰ ματοβλέφαρά τῆς.

Καὶ μὲς στὸ σύσκιο μέγαρο βουίζαν οἱ μνηστήρες
κι ὅλοι ἕναν πόθον εἶχανε, σιμά τῆς νὰ πλαγιάσουν.
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀρχίζει καὶ τοὺς λέγει·
Ἄποκοτοι κι ἀδιάντροποι τῆς μάννας μου μνηστήρες,
στὸ χαροκόπι ἄς πέσωμε τώρα κι ὁ ἀχὸς ἄς πάψη,
γιατὶ τοῦ ἀξίζει τέτοιονε τραγουδιστὴ ν' ἀκοῦμε,
ὡσάν αὐτόν, ποῦ ἰσόθεος λὲς στὴ φωνὴ πὼς εἶναι.

Καὶ τὸ πρῶι σὲ σύναξη πᾶμε νὰ κάτσουμε ὅλοι,
γιὰ νὰ σᾶς πῶ ξεκάθαρα δυὸ λόγια· τὸ παλάτι
ν' ἀφήστε, καὶ νὰ πᾶτε ἄλλοῦ νὰ βρῆτε φαγοπότι,
στὰ σπίτια σας, καὶ τὰ ἔχει σας μὲ τὴ σειρά νὰ τρῶτε.

Κι ἂν κρίνετε πιὸ βολικὸ καὶ πιὸ καλὸ πὼς εἶναι
ἐνὸς ἀνθρώπου ἀπλέρωτα τὸ βιὸς νὰ καταλάτε,
χαλνᾶτε το· κ' ἐγὼ κριτὲς τοὺς ἀθανάτους κράζω,
νὰ δώση ὁ Δίας τ' ἀνάποδα μιὰ μέρα νὰ σᾶς εὔρουν,
καὶ νὰ χαθῆτε ἀπλέρωτοι μέσα στὸ σπίτι ἐτοῦτο.

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ἐδάγκασαν τὰ χεῖλια καὶ θαυμάζαν,
ποῦ θαρρετὰ ὁ Τηλέμαχος πολὺ τοὺς ἐμίλοῦσε.

Κι ὁ Ἀντίνοος τοῦ ἀποκρίθηκεν ὁ γιὸς τοῦ Εὐπέιθη κ' εἶπε·
Τηλέμαχε, καλὰ οἱ θεοί, θαρρῶ, σὲ δασκαλεύουν
περήφανα τὰ λόγια σου καὶ θαρρετὰ νὰ τᾶχης.

Μὰ ἐδῶ, στὴ διπλολίμανη Ἰθάκη, ἄς μὴ στὸ δώση
ὁ Δίας νὰ γίνης βασιλιάς, ποῦναι κληρονομιά σου.

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει·
Ἀντίνοε, ἄκου νὰ σοῦ πῶ καὶ μὴ κακοφανῆ σου·
μετὰ χαρᾶς θὰ τὸ δεχτῶ, σὰ μοῦ τὸ δώση ὁ Δίας.

Ἦ λὲς πὼς εἶναι ἡ πιὸ κακὴ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τύχη;
Ὅχι, δὲν τῶχω γιὰ κακὸ κανεὶς νὰ βασιλεύη,
γιατὶ γοργὰ στὸ σπίτι βιὸς, σ' αὐτόν τιμὲς θὲ νᾶρθουν.

Ὅμως στὴ διπλολίμανη Ἰθάκη ὑπάρχουν κι ἄλλοι

πολλοὶ ἄρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν καὶ γέροντες καὶ νέοι,
κι ἄς γίνῃ κάποιος βασιλιάς, ἂν πέθαν' ὁ Ὀδυσσεύς·
μὰ ἀφέντης τοῦ σπιτιοῦ μου ἐγὼ θὰ μείνω καὶ θὰ ὀρίζω
τούς σκλάβους, πού μοῦ σκλάβωσε ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεύς.

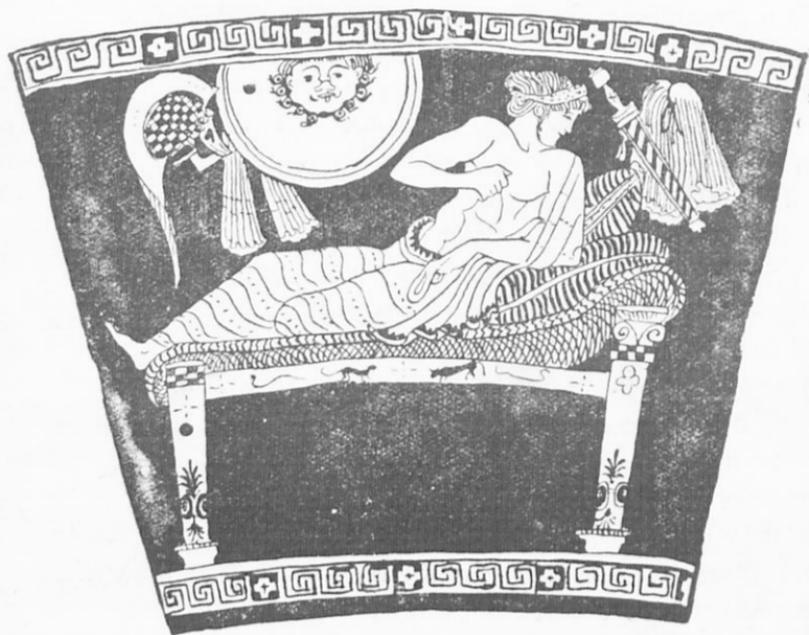
Τότες ὁ Εὐρύμαχος, ὁ γιὸς τοῦ Πόλυβου, ἀποκρίθη·
Τηλέμαχε, εἶναι στῶν θεῶν τὰ χέρια, ἀλήθεια, ἐτοῦτο, 400
ποιὸς μὲς στὴ θαλοσσόδαρτη θὰ βασιλέψῃ Ἰθάκῃ,
κι ἄμποτε ἀφέντης νᾶσαι σὺ στὸ σπίτι καὶ στὸ βίός σου,
κι ὁ πού τὰ πλοῦτῃ σου μὲ βιά θελήσῃ νὰ σοῦ ἀρπάξῃ
νὰ μὴ φανῇ ποτέ, ὅσο ζοῦν μὲς στὴν Ἰθάκῃ ἀνθρώποι.
Μὰ γιὰ τὸν ξένο θέλω ἐγὼ, καλέ, νὰ σὲ ρωτήσω, 405
ποῦθ' ἔρχοταν; κι ἀπὸ πιά γῆ παινεύονταν πὼς εἶναι;
ποῖα χώρα εἶναι πατρίδα του; ποῦθε γονοκρατιέται;
Σοῦ φέρνει κᾶνα μήνυμα πὼς ἔρχεται ὁ πατέρας,
ἢ νὰ φροντίσῃ φτάνει ἐδῶ γιὰ μιὰ δική του ἀνάγκη;
Πὼς ἔτσι ἐγένηκε ἄφαντος! δὲν ἔμενε λιγάκι 410
νὰ γνωριστοῦμε! Ταπεινὸς δὲν φαίνονταν στὴν ὄψῃ.

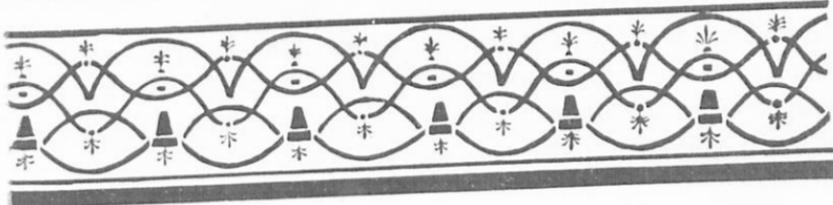
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει·
Εὐρύμαχε, ὁ πατέρας μου πιά γυρισμὸ δὲν ἔχει,
μήτε πιστεύω μήνυμα, ἀπ' ὅπου κι ἂν ἐρχόταν, 415
μήτε μαντέματα ψηφῶ, σὰν κράζῃ μὲς στὸ σπίτι
κανένα μάντη ἢ μάννα μου καὶ τὸν ρωτᾷ νὰ μάθῃ.
Γνώριμος εἶναι πατρικὸς ὁ ξένος ἀπ' τὴν Τάφο,
καὶ λέει πὼς εἶναι τοῦ σοφοῦ τοῦ Ἀγχιάλου γιὸς, ὁ Μέντης,
τῶν λαμνοκόπων τῶν καλῶν τῆς Τάφου ὁ βασιλέας.

Ἔτο' εἶπε, ἂν κ' εἶχε μὲς στὸ νοῦ κάποια θεὰ πὼς ἦταν. 420
Κ' ἐκεῖνοι ἐπιάσαν τὸ χορὸ καὶ τὸ γλυκὸ τραγούδι
καὶ χαρωπὰ ξεφάντωναν, ὡς πού νὰ πέσῃ ἢ νύχτα.
Καὶ μὲς στὰ ξεφαντώματα τοὺς ἠῦρε ἢ μαῦρη νύχτα·
καὶ τότε πιά στὰ σπίτια τοὺς γυρίσαν νὰ πλαγιάσουν. 425
Κι ἀνέβηκε ὁ Τηλέμαχος στὸ θάλαμό του, πού ἦταν
μέσα στὴν ὠρία τὴν αὐλὴ ψηλὰ καλοχτισμένος
καὶ πάει στὸ στρῶμα του, πολλὰ στὸ νοῦ του ἀνακινώντας.
Κι ἀπὸ κοντὰ του ἐρχότανε μὲ δᾶδες ἀναμμένες
ἢ καλογνώμα Εὐρύκλεια τοῦ Ὠπα ἢ θυγατέρα, 430
ὅπου ὁ Λαέρτης ἄλλοτε τὴν εἶχε ἀγορασμένα,
κοπέλλα ἀκόμα, δίνοντας δικά του εἴκοσι βόδια,
κ' ἴσια μὲ τὴ σεβάσμια του γυναῖκα τὴν τιμοῦσε. 432

Αὐτὴ τὸ φῶς τοῦ ἐβάσταγε καὶ πιὸ ἀπ' τὶς ἄλλες σκλάβες α 434
τὸν ἀγαποῦσε, τί εἶχε τὸν ἀπὸ μικρὸ ἀναστήσει. 435

Ἄνοιξε τὰ θυρόφυλλα τῆς στέρεης κάμαρῆς του,
στὴν κλίνη ἐκάθησε, ἔβγαλε τὸν ἀπαλὸ χιτῶνα
καὶ στῆς πολύξερης γριᾶς τὸν ἔρριξε τὰ χέρια·
κ' ἐκείνη, σάν τὸν ἴσιασε καὶ καλοδίπλωσέ τον,
σ' ἓνα καρφί τὸν κρέμασε πλάϊ στὸ ξυστὸ κρεββάτι, 440
καὶ βγαίνοντας ἐτράβηξεν ἀπ' τὰργυρὸ χερούλι
τῆ θύρα καὶ μὲ τὸ λουρί πέρασε τὴν ἀμπάρα.
Κι ὄλονυχτίς, σ' ὀλόμαλλα σκεπάσματα χωμένος,
τὸ δρόμο διαλογίζοταν, ποῦ εἶχε ἡ θεὰ ὀρμηνέψει.

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ β

(*Ἰθακήσιων ἀγορά. Τηλεμάχου ἀποδημία*).

Ἐφάνη ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγούλα
καὶ τοῦ Ὀδυσσέα ὁ καλογιὸς σηκώθη ἀπὸ τὴν κλίνη,
ντύθηκε, μυτερὸ σπαθὶ κρέμασε ἀπὸ τὸν ὦμο,
ἐφόρεσε ὦρια πέδιλα στὰ λαμπερά του πόδια
καὶ κίνησε ἀπ' τὸ θάλαμο, θεὸ θὰ τὸν θαρροῦσες,
Κ' εὐθύς τοὺς λιγερόφωνους τοὺς κήρυκες προστάζει
τοὺς μακρομάλληδες Ἀχαιοὺς νὰ κράξουν σὲ συμβούλιο,
καὶ τοῦτοι ἐκράζαν καὶ γοργὰ συνάζονταν ἐκεῖνοι.

5

Καὶ σὰν ἐσυναχτήκανε κι ἀνταμωθήκαν ὅλοι,
κινάει κι αὐτός, μὲ χάλκινο κοντάρι στὴν παλάμη
κι ὄχι μονάχος, δυὸ σκυλιά λευκὰ τὸν ἀκλουθοῦσαν,
καὶ ἡ Ἀθηναῖα τὸν ἔλουζε μὲ κάποια οὐράνια χάρη.
Καθὼς ἐρχόταν θαύμαζεν ὁ κόσμος κ' οἱ γερόντοι
παραμερίσαν, στοῦ πατρὸς τὸ θῶκο νὰ καθήσῃ.

10

Πρῶτος ὁ Αἰγύπτιος ἦρωας τότε τὸ λόγο ἐπῆρε,
ἀπ' τὰ πολλὰ γεράματα σκυφτὸς καὶ μυριογνώστης, —
γιατὶ κ' ἐκείνου ὁ ἀκριβογιὸς μὲ τὸ θεϊκὸ Ὀδυσσέα
μὲς στὰ καράβια ἐμίσηψε στὴν Τροία τὴν ἵπποτρόφα,
ὁ λογχοφόρος Ἄντιφος, πού μὲς στὸ κούφιο σπήλιο
τὸν σκότωσ' ὁ ἄγριος Κύκλωπας, στερνὸ νὰ κάμη δεῖπνο.
Τρεῖς ἄλλους εἶχε, ὁ Εὐρύνομος μὲ τοὺς μνηστήρες ἦταν,
καὶ οἱ ἄλλοι δυὸ τὰ πατρικὰ τὰ χτήματα νοιαζόνταν,
μὰ ἐκεῖνον, τὸν ἀξέχαστον, πικρὰ τὸν ἔκλαιε πάντα. —

15

20

Γιὰ τοῦτον δάκρυα χύνοντας, πῆρε τὸ λόγο κ' εἶπε·
Ἄκοῦστε με, Ἰθακήσιοι, νὰ σᾶς εἰπῶ δυὸ λόγια·
οὐδὲ βουλή οὐδὲ σύναξη δὲν εἶδαμε ἀπὸ τότε

25

πού με τὰ πλοία ἐμίσηψε ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεάς.
 Ποιός τώρα μᾶς ἐκάλεσε ; ποιός τόσην ἔχει ἀνάγκη
 ἀπὸ τοὺς νέους τοὺς ἄντρες μας ἢ κι ἀπ' τοὺς πιὸ γερόντους ;
 Μήνυμα τάχα νᾶκουσε πὼς ὁ στρατὸς γυρίζει, 30
 καὶ θεὸς νὰ φανερώσῃ το, πού πρῶτος τὸ κατέχει ;
 ἢ γιὰ ἄλλο τίποτα κοινὸ θὰ πῆ καὶ θὰ ξετάσῃ ;
 Καλὸς θαρρῶ πὼς εἶναι αὐτὸς κ' εὐλογημένος κ' εἶθε
 ὁ Δίας νὰ φέρῃ του δεξιὰ, ὅσα στὸ νοῦ λογιάζει.

Εἶπε, καὶ τοῦ Ὀδυσσεά ὁ γυιὸς γιὰ τὴν εὐχὴν ἐχάρη· 35
 εὐθὺς ὀρθὸς πετάχτηκε, ποθώντας νὰ μιλήσῃ,
 στὴ μέση ἔσταθῃ, τοῦβαλε τὸ σκῆπτρο μὲς στὸ χέρι
 ὁ κήρυκας Πεισήνορας μὲ τὴ σοφὴ τὴ γνώμη,
 καὶ πρῶτα πρὸς τὸν γέροντα γυρνώντας εἶπε τότε·
 Γέρο, μακριὰ δὲν εἶν' αὐτὸς—εὐθὺς θεὸς νὰ τὸ μάθῃς— 40
 πού τὸν λαὸν ἐσύναξα· τί ἐμένα δέρνει ὁ πόνος.
 Καὶ μηδὲ μήνυμα ἄκουσα πὼς ὁ στρατὸς γυρίζει,
 γιὰ νὰ σᾶς φανερώσω το, πού πρῶτος τὸ κατέχω,
 μηδ' ἄλλο τίποτα κοινὸ θὰ πῶ καὶ θὰ ξετάσω,
 μὰ γιὰ δική μου συμφορὰ πού ἤῤυρε τὸ σπιτικό μου 45
 διπλῆ· τὸν κύρη μου ἔχασα τὸν ἄξιο, πού, ἐδῶ, σ' ὄλους
 ἐσᾶς γλυκὰ ἐβασίλευε, σὰ νᾶτανε πατέρας·
 καὶ μι' ἄλλη τώρα πιὸ τρανὴ, πού θὰ ξεθεμελιώσῃ
 γοργὰ γοργὰ τὸ σπίτι μου κι ὄλο θὰ φάῃ τὸ βίός μου·
 τὴ μάννα μου τὴν κυνηγᾶν μνηστήρες, ἄθελά της, 50
 τ' ἀγαπημένα τὰ παιδιὰ τῶν πρώτων ἐδῶ πέρα.
 Στὸ σπίτι τοῦ πατέρα της δὲν τοὺς βαστάει νὰ πᾶνε,
 τοῦ Ἰκάρου, πού τὴν κόρη του μποροῦσε νὰ προικίσῃ
 καὶ νὰ τὴ δώσῃ ὅπου ἤθελε καὶ σ' ὅποιονε τοῦ ἀρέσῃ,
 μὰ στὸ δικό μου τριγυρνοῦν καὶ σφάζουν κάθε μέρα 55
 τὰ βόδια καὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰ παχιὰ τὰ γίδια,
 χαραμοτρῶν καὶ πίνουνε τὸ φλογερὸ κρασί μας,
 κι ὅ,τι εἶχαμε χαμένο πάει, γιατί ἄντρας δὲν ὑπάρχει,
 ὡσὰν τὸν Ὀδυσσεά, ἐδῶ, νὰ διώξῃ τὴν κατάρρα.
 Ἐμεῖς νὰ τήνε διώξουμε δὲν τὸ μποροῦμε· ὡς τόσο 60
 πάντα δειλοὶ θὰ μένουμε κι ἀνήξεροι ἀπ' ἀγῶνα ;
 Ἐγὼ θ' ἀγωνιζόμανε, δύναμη ἄς εἶχα μόνο,
 γιατί ἔχουν ἔργα ἀβάσταχτα γενῆ, κι ἀδικοχάθη
 τὸ σπίτι μου. Μὰ ιδέστε σεῖς τὴν ἀδικία, ντραπῆτε

τούς ἄλλους τούς γειτόνους μας, πού κατοικοῦν τριγύρω, β 65
καί φοβηθῆτε τῶν θεῶν τὴν ὄργητα, μὴν τύχη
γιὰ τὰ νομήματα ὁ θυμός κι ἀπάνω σας ξεσπάση.

Παρακαλῶ σας στόνομα τοῦ Ὀλύμπιου Δία, τῆς Θέμης
πού τὰ συνέδρια τῶν λαῶν σκορπίζει καί συνάζει,
φτάνει πιά, φίλοι, ἀφήστε με στό μαῦρο μου τὸ πένθος 70

νὰ τυραγιέμει μόνος μου· ἐξὸν πιά ἂν ὁ Ὀδυσσεάς,
ὁ ἄξιος ὁ πατέρας μου, ἔκανε καμμιά βαρειά ἀνομία
στοὺς Ἀχαιοὺς, καί σεῖς βαρειά τὴν πλερωμὴ ζητᾶτε,
τούτους σὲ μένα ρίχνοντας· κέρδος μου κάλλιο τόχα
ἔσεῖς, νὰ φάτε τὰ ἔχει μου κι ὅλα τὰ ζωντανά μου. 75

Ἄν σεῖς τὰ τρώγατε, ταχιά θὲ ναῦρισκα ἐγὼ δίκιο·
γιατὶ στὴν πόλη θᾶτρεχα θερμοπαρακαλώντας
καί θὰ τὰ συχοζήταγα, ὡς πού ὅλα νὰ δοθοῦνε.

Μὰ τώρα ἀγιάτρευτη πληγὴ μοῦ ἀνοίξατε στὰ σπλάχνα. 80

Εἶπε μὲ ὄργῃ, καί κατὰ γῆς ἐπέταξε τὸ σκῆπτρο. 80

Τὰ δάκρυα του πετάχτηκαν, κι ὅλους συμπόνια ἐπῆρε,
κι ὅλοι ἀπομένανε βουβοί· κανεῖς δὲ θὰ τολμοῦσε

μ' ἄσκημα στὸν Τηλέμαχο ν' ἀποκρινόταν λόγια.

Καί μοναχὰ ὁ Ἀντίνοος ἀπάντησε καί τοῦ εἶπε· 85

Τηλέμαχε, ἀσυγκράτητε, μὲ τὰ μεγάλα λόγια, 85

τί λὲς καί βρίζεις, καί ντροπὴ ζητᾶς νὰ μᾶς κολλήσης!

Σ' αὐτὰ οἱ μνηστῆρες Ἀχαιοὶ τίποτα δὲ σοῦ φταῖνε,

μόν' φταίγ' ἡ τετραπόνηρη μαννούλα σου μονάχα.

Γιατὶ περάσαν τρεῖς χρονιὲς κ' ἡ τέταρτη κοντεύει.

πού παίζει αὐτὴ μὲ τίς καρδιὲς στῶν Ἀχαιῶν τὰ στήθια. 90

Σ' ὅλους ἐλπίδα, ὑπόσχεση τοῦ καθενὸς χαρίζει

καί στέλνει τοὺς μηνύματα, κι ἄλλα λογιάζει ὁ νοῦς της.

Καί μ' ἄλλη τώρα πονηριά σοφίσκηκε νὰ κάνη.

μεγάλον ἔστησε ἀργαλειὸ καί βάλθηκε νὰ ὑφαίγη 95

φιλό πανί κι ἀτέλειωτο κ' ἔτσι σὲ μᾶς μιλοῦσε· 95

«Μνηστῆρες μου, λεβέντες μου, σὰν πέθαν' ὁ Ὀδυσσεάς,

ἂν καί σᾶς βιάζη ὁ γάμος μου, βαστήχτε ὡς νὰ τελειώσω

τὸ ὑφάδι τοῦτο, μὴ μοῦ πᾶν τὰ γνέματα χαμένα—

τοῦ ἥρωα Λαέρτη σάβανο, νεκρὸ σᾶν τὸν ξαπλώση

στό μνήμα τοῦ πολύπικρου θανάτου ἡ μαύρη μοῖρα, 100

μὴ καί καμμιά Ἀχαιώτισσα μοῦ τὸ κατηγορήση,

πὼς κοίτεται ἀσαβάνωτος, μ' ὅλα τὰ πλοῦτη ποῦχε».

Ὁ Τηλέμαχος κ' ἡ Πηνελόπη στὸν ἀργαλειό.

"Ἐτσι εἶπε· καὶ τὴν πιστεύε καλόβολα ἡ καρδιά μας. β
 Κ' ὕφαινε ἐκεῖνη ὄλημερίς τὸ ἀτέλειωτο πανί της
 κι ὄλονυχτις τὸ ξύφαινε, στὸ φέγγος τῶν δαδῶνε· 105
 Τρεῖς χρόνους ἔτσι ἐκρύφτηκε τοὺς Ἀχαιοὺς γελώντας·
 μὰ ὡς ἦρθε ἡ τέταρτη χρονιά, χειμῶνας - καλοκαίρι,
 μιὰ ἀπ' τὶς γυναῖκες, ποὺ ἤξερε τὸ μυστικὸ μᾶς τὸ εἶπε,
 καὶ τὴν ἐπιάσαμε τώραῖο μαγνάδι νὰ ξυφαίνῃ.
 Καὶ τότε ἐβιάστη, θέλοντας καὶ μὴ, νὰ τὸ τελειώσῃ. 110
 Καὶ σένα, νὰ τι ἀπόκριση σοῦ δίνουν οἱ μνηστῆρες,
 ἄκου καὶ χώνευτο καλά, καὶ οἱ Ἀχαιοὶ ἄς τᾶκούσουν·
 διώξε τὴ μάννα σου καὶ πὲς ἄντρα νὰ πάῃ νὰ πάρῃ,
 ὅποιον προστάξῃ ὁ κύρης της κι ὅποιον σ' αὐτὴν ἀρέσῃ.
 Μ' ἂν λήῃ τοὺς γιοὺς τῶν Ἀχαιῶν νὰ βασανίσῃ ἀκόμα 115
 μὲ τίς πολλὰς ποὺ ἡ Ἀθηναῖα τῆς ἔχει δώσει χάρες,
 καὶ χρυσοχέρα στὴ δουλειά, κι ἄξια στὸ νοῦ εἶναι τόσο,
 καὶ τέτοιες ξέρει πονηριές ποὺ μὴδ' ἀκούστη γι' ἄλλες
 σγουρομαλλοῦσες Ἀχαιές, ἀπ' τὶς παλιές ἐκεῖνες,

Μυκίην χρυσοστέφανη, μηδὲ Τυρῶ κι Ἀλκμήνη,
 πού δὲ θὰ δύνοταν καμμιά νὰ παραβγῆ στὴ γνώση
 τὴν Πηνελόπη—μόνο αὐτὸ σωστά δὲν ἔστοχάστη·
 πὼς ἔτσι τὸ δικό σου βιὸς καὶ τὰ ἔχει σου θὰ τρῶνε,
 ὅσο κρατήση τὰ μυαλά, πού τώρα στὸ κεφάλι
 τῆς βάζουνε οἱ ἀθάνατοι· μεγάλη δόξα ἐκείνη
 θεὸ νὰ κερδίση, πίκρα ἐσὺ γιὰ τὸ χαμένο βιὸς σου.
 Καὶ μεῖς μηδὲ στὰ χτήματα, μηδ' ὅπου ἀλλοῦ θὰ πᾶμε,
 πρὶν πάρη ἀπὸ τοὺς Ἀχαιοὺς ὅποιον αὐτὴ θελήση.

125

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει·
 Ἄντινοε, πὼς μπορεῖ ποτὲ νὰ διώξω ἐγὼ ἀπ' τὸ σπίτι
 ἐκείνην πού μὲ γέννησε, μ' ἀνάθρεψε· κι ἂν λείπη
 μακριὰ ὁ πατέρας, πέθανε γιὰ ζῆ; Καὶ θᾶναι κρῖμα
 πίσω τοῦ Ἰκάρου πληρωμὴ μεγάλη νὰ τοῦ δώσω,
 μονάχος θεληματικὰ τὴ μάννα μου σὰ διώξω.
 Κι ἀπ' τὸ γονιό τῆς συμφορὲς κι ἀπ' τὸ θεὸ θὰ μ' εὔρουν,
 γιὰτ' ἢ μητέρα φεύγοντας τίς μαῦρες ἐρινύες
 θὰ κράξη· κ' ἢ καταλαλιά βαρειά τοῦ κόσμου θᾶναι·
 δὲ γίνεται ποτὲς ἐγὼ νὰ εἰπῶ ἕναν τέτοιο λόγο.

130

135

Μ' ἂν ἔχετε σταλιά ντροπὴ μέσα σας, τὸ παλάτι
 ἀδειάστε μου καὶ σύρτε ἀλλοῦ νὰ βρῆτε φαγοπότι,
 στὰ σπίτια σας καὶ τὰ ἔχει σας μὲ τὴ σειρὰ νὰ τρῶτε.
 Κι ἂν κρίνετε πιὸ βολικὸ καὶ πιὸ καλὸ πὼς εἶναι,
 ἑνὸς ἀνθρώπου ἀπλέρωτα τὸ βιὸς νὰ καταλάτε,
 χαλνᾶτε το· κ' ἐγὼ κριτὲς τοὺς ἀθανάτους κράζω,
 νὰ δώση ὁ Δίας τάνάποδα μιὰ μέρα νὰ σᾶς εὔρουν
 καὶ νὰ χαθῆτε ἀπλέρωτοι στὸ σπιτικό μου μέσα

140

145

Ἔτσι εἶπεν ὁ Τηλέμαχος. Κι ὁ βροντολάλος Δίας
 δυὸ ἀητούς ἀπάνω ἀπ' τὰ ψηλὰ τὰ κορφοβούνια στέλνει,
 ὅπου ἀφημένοι στὴν ἀρχὴ στὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου
 μὲ τὰ φτερὰ τετράπλατα κοντὰ κοντὰ πετοῦσαν
 μὰ πάνω ἀπ' τὴ μυριόλαλη τὴ σύναξη σὰν ἦρθαν,
 στριφογυρίσαν ἐκειδὰ συχνοφτεροκοπώντας
 καὶ στὰ κεφάλια ἐρρίξανε κάτω ματιὲς θανάτου.
 Καὶ μὲ τὰ νύχια σκίζοντας τὴν ὄψη, τὸ λαιμὸ τους,
 δεξιὰ πετάξαν κ' ἔφυγαν ἀπάνω ἀπὸ τὴν πόλη.
 Κι ὡς εἶδαν μὲ τὰ μάτια τους τὰ ὄρνια σαστίσαν ὄλοι,
 καὶ μέσα τους ἐλόγιαζαν τὸ τί ἔμελλε νὰ γίνῃ.

150

155

Καί τότε μίλησε σ' αὐτοὺς ὁ γέρο-'Αλιθέρης,
 πὺ μόνος ἀπ' τοὺς γέροντες ἐκάτεχε τὴν τέχνη,
 τὰ ὄρνια νὰ ξέρη καὶ σωστὰ μαντέματα νὰ κρένη.
 Καὶ τὸ καλὸ τοῦ θέλοντας, πῆρε τὸ λόγο κ' εἶπε:

160

'Ακοῦστε με, 'Ιθακήσιοι, νὰ σᾶς εἰπῶ δυὸ λόγια·
 γιὰ τοὺς μνηστήρες πιὸ πολὺ τὰ λέγω τώρα ἐτοῦτα.
 Σ' αὐτοὺς μεγάλη συμφορὰ θὰ πέσῃ· ὁ 'Οδυσσεὺς
 πολὺν καιρὸ δὲ θᾶναι πιά μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς του·
 ἔφτασε κι ὄλας θάνατο καὶ φόνο νὰ φυτέψῃ

165

σὲ τούτους ὄλους· καὶ πολλοὶ θὰ κακοπάθουμε ἄλλοι,
 πὺ ζοῦμε 'δῶ στὴν ξέφωτην 'Ιθάκῃ· μόν' ἐλάτε
 νὰ βουλευτοῦμε σύγκαιρα, σ' αὐτὰ νὰ βροῦμε τέλος·
 ἢ μόνοι ᾶς πάψουν, πὺ γι' αὐτοὺς καὶ τὸ καλύτερο εἶναι.
 Καλὰ τὰ ξέρω αὐτά, δὲ λέω μαντέματα τοῦ ἀέρα·

170

γιὰτι ὄλα βγαίνουνε σωστά, ὅσα γιὰ κεῖνον εἶπα,
 σὰν ἐκινούσανε νὰ πᾶν στὸ 'Ιλιον οἱ 'Αργῖτες,
 καὶ μίσειψεν ὁ πάνσοφος μαζί τους 'Οδυσσεὺς·
 τοῦ εἶπα, σὰν πάθῃ συμφορὲς καὶ τοὺς συντρόφους ὄλους
 σὰ χάσῃ, σ' ὄλους ἄγνωστος, στὰ εἴκοσι χρόνια ἀπάνω
 θάρρῃ στὴ χώρα του. Καὶ νά, πὺ τώρα γίνονται ὄλα.

175

Κι ὁ Εὐρύμαχος τοῦ ἀπάντησε, τὸ τέκνο τοῦ Πολύβου·
 Γέρο, τράβα στὸ σπίτι σου, μάντευε στὰ παιδιὰ σου
 κ' ἔχε τὸ νοῦ σου συμφορὰ μὴν εὕρῃ τοὺς δικούς σου·
 γιὰ τοῦτα ἐδῶ μαντεύω ἐγὼ καλύτερα ἀπὸ σένα.

180

'Ορνια πολλὰ στριφογυρνοῦν κάτω ἀπ' τὸ φέγγος τοῦ ἡλίου,
 μὰ ὄλα δὲν εἶναι μαντικά· ἐχάθηκε ὁ 'Οδυσσεὺς
 μακριὰ . . . πὺ νᾶχες συντριφτὴ καὶ σὺ μαζί μ' ἐκεῖνον!
 ἔτσι δὲ θὰ προφήτευσ τὰ τόσα πὺ μᾶς εἶπες,
 μήτε καὶ τὸν Τηλέμαχο θὰ ἐκένταες στὴν ὀργή του,
 κανένα δῶρο σπίτι σου νὰ στείλῃ, ὡς ἀπαντέχεις.

185

Μὰ ἐγὼ ἓνα λόγο θὰ σοῦ εἰπῶ, πὺ θὰ τὸν δῆς νὰ γένῃ·
 ἂν μ' ὄλα σου τὰ γερατειὰ καὶ τὴν πολλή σου γνώση,
 μὲ λόγια αὐτὸν ἐδῶ τὸ νιο φουσκώνεις κ' ἐξοργίζεις,
 πρῶτα κι ἀπ' ὄλους πιὸ πολὺ σ' αὐτόνε θὰ κοστίσῃ·

190

κι οὔτε δὰ τίποτα μ' αὐτὰ θὰ δυνηθῇ νὰ κάμῃ.
 Καὶ σένα θὰ σοῦ βάλωμε πρόστιμο νὰ πλερώνῃς
 καὶ νὰ σοῦ καίγεται ἡ καρδιά, γέρο, νὰ ἰδῆς τὴ γλύκα!
 Καὶ τώρα τὸν Τηλέμαχο μπρὸς σ' ὄλους θὰ ὀρμηνέψω,

νά πῃ τῆς μάννας του νά πάη στό πατρικό της σπίτι·
 τὸ γάμο αὐτοὶ θὰ κάμουνε τὰ δῶρα θὰ ἐτοιμάσουν
 πλοῦσια καθὼς ταιριάζουνε σὲ κόρη ἀγαπημένη.
 Ἄλλοιὼς τῶν Ἀχαιῶν οἱ γιοὶ δὲν τὸ θαρρῶ νά πάσουν
 τὸ μαῦρο παντρολόϊ, γιατί κανεὶς δὲ μᾶς φοβίζει,
 μήτε ὁ Τηλέμαχος ἐδῶ, μὲ τὰ πολλὰ τὰ λόγια, 200
 μήτε τὰ προμαντέματα ψηφοῦμε πού μᾶς κρένεις
 τὰ κούφια, γέρο, μόνο πού πιὸ μισητὸ σὲ κάνουν.
 Τὸ βιὸς του πάει κακὴν κακῶς, καὶ πλερωμὴ δὲν ἔχει,
 ὅσο τραβάει τὸ γάμο της τοὺς Ἀχαιοὺς γελώντας·
 κι ὅλο ἀπαντέχοντας ἐμεῖς φιλονικοῦμε πάντα 205
 γιὰ κείνη τὴν ἀσύγκριτη, κι ἀφήνομε τίς ἄλλες,
 ὅπου ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς θὰ ταίριαζε νά πάρη.

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει·
 Εὐρύμαχε καὶ οἱ ἄλλοι ἐσεῖς ἐξάιρετοι μνηστήρες,
 γιὰ τοῦτα πιά δὲ σᾶς μιλῶ καὶ δὲν παρακαλῶ σας, 210
 γιὰτ' οἱ θεοὶ κι ὄλ' οἱ Ἀχαιοὶ τὰ ξέρουν. Ὅμως τώρα
 καράβι δόστε μου γοργὸ κ' εἴκοσι παλληκάρια,
 ἐδῶθ' ἐκεῖθε νά μὲ πᾶν ὀργώνοντας τὸ κύμα.
 Στὴν Πύλο τὴν ἀμμόστρωτη θὰ σύρω καὶ στὴ Σπάρτη,
 νά μάθω γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ κύρη μου πού λείπει, 215
 μὴ καὶ μοῦ πῃ κανεὶς θνητὸς ἢ κᾶνα λόγο ἀκούσω
 ἀπὸ τὸ Δία, ὡσὰν αὐτοὺς πού ἀπλώνονται στὸν κόσμο.
 Κι ἂν ὁ πατέρας μου πῶς ζῆ καὶ θὰ γυρίσῃ ἀκούσω,
 θὰ καρτερέσω στοὺς καημοὺς ἀκόμα κᾶνα χρόνον·
 μ' ἂν πάλι ἀκούσω νά μοῦ ποῦν πῶς πέθανε καὶ χάθη, 220
 στὴν πατρικὴ γυρνώντας γῆ τὴν πολυαγαπημένη,
 μνημεῖο θὰ στήσω καὶ πολλὰ θὰ ρίξω ἐντάφια δῶρα,
 ὡς πρέπει, καὶ τὴ μάννα μου θὰ δώσω σ' ἄλλον ἄντρα.

Αὐτὰ τοὺς εἶπε κ' ἔκατσε· καὶ τότες ἐσηκώθη
 ὁ Μέντορας ὁ σύντροφος τοῦ ἀρχοντικοῦ Ὀδυσσεά,
 πού, μὲ τὰ πλοῖα μισεύοντας, τὸν ἄφησε στό σπίτι,
 νά κυβερνάη, σά γέροντας, καὶ νά φυλάη τὸ βιὸς του.
 Καὶ τὸ καλὸ τους θέλοντας πῆρε τὸ λόγο κ' εἶπε· 225

Ἄκουστε με, Ἰθακήσιοι, νά σᾶς εἰπῶ δυὸ λόγια·
 κανένας πιά καλόβολος κ' ἤρεμος νά μὴν εἶναι 230
 σκηπτοῦχος βασιλιάς, μηδὲ τὸ δίκιο ν' ἀγαπάη,
 μὰ πάντα νᾶναι δύστροπος καὶ τᾶδικο νά πράττη,

β
μιά και ξεχάσανε οί λαοί τὸ θεϊκὸ Ὀδυσσεά,
τὸ βασιλιά τους, πὺ καλὸς τοὺς ἦτανε πατέρας.
Μὰ ἐγὼ μὲ τοὺς περήφανους μνηστῆρες δὲν τὰ βάνω, 235
πὺ σ' ἄνομα ἔργα τοὺς τραβάει ἢ ἐπίβουλή τους γνώμη,
γιατὶ μὲ τὰ κεφάλια τους παίζουν αὐτοί, σὰν τρῶνε,
ἄνομα τοῦ Ὀδυσσεά τὸ βιὸς καὶ λέν πὺς πιά δὲ θᾶρθη·
μὲ σᾶς τοὺς ἄλλους τᾶχω ἐγὼ, μὲ σᾶς, πὺ κάθεστε ὅλοι
βουβοί, καὶ μῆτε πιάνετε δυὸ λόγια νὰ τοὺς πῆτε, 240
καὶ νὰ βαστάξετε οἱ πολλοὶ τοὺς λιγοστοὺς μνηστῆρες.

Καὶ τότες ὁ Λεώκριτος ὁ Εὐηνορίδης τοῦ εἶπε·
Μέντορα χοντροκέφαλε, μωρόμυαλε, πὺς εἶπες ;
νὰ μᾶς βαστάξουν ; τρομερὸς γιὰ τὸ φαῖ ὁ ἀγῶνας,
ἀκόμα κι ὅταν οἱ πολλοὶ τὰ βάλουν μὲ τοὺς λίγους. 245
Κι ὁ ἴδιος ὁ Ἰθακήσιος νᾶρχόταν Ὀδυσσεάς
καὶ μὲς ἀπ' τὸ παλάτι του νὰ διώξη τοὺς λεβέντες
μνηστῆρες, πὺ τρωγόπιναν, ἂν ἔβαζε στὸ νοῦ του,
δὲ θᾶχαιρε ἢ γυναικᾶ του, ὅσο κι ἂν λαχταροῦσε
τὸ γυρισμὸ του, γιατί ἐκεῖ κακὸ θαῦρισκε τέλος, 250
κι ἄς εἶχε δίπλα του πολλοὺς. "Ἀσκημα ἐσὺ μᾶς τὰ εἶπες.
'Ἀλλά, πολίτες, σύρτε πιά καθέννας στῆ δουλειά του.
"Ὅσο γιὰ τοῦτον, ἄς νοιαστοῦν ταξίδι νὰ τὸν στείλουν
ὁ Μέντορας, ὁ πατρικὸς του φίλος, κι ὁ Ἄλιθέρης.
Μὰ ἐγὼ, θαρρῶ, θὰ κάτση ἐδῶ καιρὸ καὶ θάπαντέχη 255
μηνύματα, χωρὶς ποτὲ νὰ κάνη τὸ ταξίδι.

"Ἐτσι εἶπε καὶ γοργὰ γοργὰ τῆ συναξὴ σχολάζει.
'Ἐκεῖνοι τότε σκόρπισαν, στὸ σπίτι του ὁ καθέννας,
κ' οἱ μνηστῆρες ἐτράβηξαν στοῦ Ὀδυσσεά τὸ παλάτι.
'Ἀπόμερα ὁ Τηλέμαχος στὸ ἀκροθαλάσσι ἐπῆγε, 260
κι ἀφοῦ τὰ χέρια του ἔνιψε στὸ ἀφρόκυμα, ἔτσι εὐχῆθη·

Ἰ' Ἀκου με, θέ μου, ἐσὺ πὺ χτὲς στὸ σπίτι μου ἐκατέβης·
τάνταριασμένα πέλαγα παράγγειλες νὰ σκίσω,
γιὰ τὸν πατέρα, πὺ καιρὸ λείπει, νὰ πάω νὰ μάθω·
μὰ τώρα τοῦτα οἱ Ἀχαιοὶ μοῦ τὰ ἐμποδίζουν ὅλα 265
κι ἀπ' ὅλους πιὸ χειρότερα οἱ ἀπόκοτοι μνηστῆρες.

Κι ὡς προσευχήθη, ἢ Ἀθηνα κοντὰ του εὐθύς ἐφάνη,
μοιάζοντας μὲ τὸν Μέντορα στῆν ὄψη, στῆ φωνή του,
κ' ἔτσι σ' αὐτὸν ἐμίλησε μὲ λόγια φτερωμένα·
Τηλέμαχε, μὴδ' ἄναντρος, μὴδ' ἄμυαλος θε νᾶσαι, 270

ἄν τοῦ πατέρα σου ἡ ὄρμη στάλαξε στήν ψυχὴ σου,
 πού ἤξερε τέλος κι ἔδινε στὰ ἔργα καὶ στὰ λόγια,
 καὶ τὸ ταξίδι σου ἄδικα στὴ μέση δὲ θὰ μείνη.

Μ' ἄν ἐκείνου δὲν εἶσαι γιὸς μηδὲ τῆς Πηνελόπης,
 νὰ κάμης ὅσα μελετᾶς καθόλου δὲν τὸλπίζω.

275

Λίγα 'ναι κείνα τὰ παιδιὰ πού μοιάζουν τοῦ πατέρα,
 πολλὰ βγαίνουν χειρότερα, λίγα καλύτερά του.

"Ὅμως ἐσὺ μηδ' ἄναντρος, μηδ' ἄμυαλος θεὸ νᾶσαι,
 μηδὲ σταλιά σου λείπεται ἀπ' τοῦ 'Οδυσσέα τὴ γνώση
 κι ἀπάντεχε πῶς οἱ δουλειές καλὰ θὰ τελειωθοῦνε"

280

Παράτα τοὺς κακόβουλους κι ἀλόγιαστους μνηστήρες,
 γιατί μυαλό δὲν ἔχουνε καὶ δίκιο δὲ γνωρίζουν·
 δὲν ξέρουν πῶς ὁ θάνατος κ' ἡ μαύρη τους ἡ μοῖρα,
 κοντὰ τους στέκει, κι ὅλοι τους θὰ πᾶν μὲς σὲ μιὰ μέρα.

285

"Ὅσο γιὰ τὸ ταξίδι σου, πολὺ δὲ θεὸ ν' ἀργήση
 ἐγὼ εἶμαι 'δῶ, τὸ ἀληθινὸ συντρόφι τοῦ γονιοῦ σου·
 θὰ σοῦ ἐτοιμάσω πλοῖο γοργό καὶ θεὸ νάρθῶ μαζί σου.

Μόν' γύρνα ἐσὺ κι ἀντάμωσε στὸ σπίτι τοὺς μνηστήρες,
 καὶ φρόντισε γιὰ τὶς τροφές καὶ κλεῖσ' τες σὲ δοχεῖα,
 μὲς σὲ λαγήνια τὸ κρασί, σ' ἄσκιὰ γερὰ τὸ ἀλεύρι,
 τοῦ ἀνθρώπου τὸ μεδούλι· ἐγὼ θὰ πάω κατὰ τὴν πόλη,
 γοργὰ νὰ μάσω ἐθελοντὲς συντρόφους· γιὰ καράβια
 πολλὰ στὴ διπλολίμανην 'Ιθάκη θεὸ νὰ βροῦμε

290

παλιὰ καὶ νέα, τὸ πιὸ καλὸ θὰ ἰδῶ νὰ σ' ἀρματώσω,
 καὶ τότε εὐθύς τὸ ρίχνουμε στὰ πλάτη τοῦ πελάγου.

295

"Ἐτσι εἶπε ἡ κόρη τοῦ Διός· καὶ δίχως νὰ προσμένῃ,
 σὰν ἄκουσε ὁ Τηλέμαχος τὸ θεϊκὸ τὸ λόγο,
 γιὰ τὸ παλάτι ἐκίνησε μὲ τὴν καρδιά θλιμμένη.

Καὶ βρῆκε τοὺς περήφανους μνηστήρες μὲς στὸ σπίτι,
 πού γίδια γδέρναν στήν αὐλὴ καὶ χοίρους καφαλίζαν.

300

Κι ὁ 'Αντίνοος στὸν Τηλέμαχο τράβηξ' εὐθύς γελώντας
 καὶ τοῦπιασε τὸ χέρι του, κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ εἶπε·

Τηλέμαχε πολυλογᾶ κι ἀβάσταγε, μὴ βάνης
 ἄλλο κακὸ στὸ νοῦ σου πιά, μήτ' ἔργο μήτε λόγο·
 ἔλα μου σὰν καὶ πρῶτα ἐδῶ νὰ φᾶμε καὶ νὰ πιοῦμε.

305

"Ὅλα ὅσα θέλεις οἱ 'Αχαιοὶ ἐτοιμάζουν· καὶ καράβι
 καὶ λαμνοκόπους διαλεχτούς, γοργὰ γοργὰ νὰ φτάσης
 στήν Πύλο, γιὰ τὸν ἄξιο σου πατέρα μὴν ἀκούσης.

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει· β
Δὲν εἶνε, Ἄντινοε, βολετὸ μὲ σὰς τοὺς ὕβριστές μου, 310
νὰ τρώγω καὶ νὰ εὐφραίνουμαι βουβὸς καὶ δίχως ἔγνοια.
Ἦ μὴ δὲ φτάνη πού πολλὰ χαλάσατε ἀγαθὰ μου
στά περασμένα, ὅσο μικρὸς ἤμουν ἐγώ, μνηστῆρες ;
Μὰ τώρα πού μεγάλωσα κι ἀκούω τι λένε οἱ ἄλλοι,
κι ὄλα τὰ νοιώθω κ' ἡ καρδιά στά στήθια μου τρανεύει, 315
μαύρη νὰ πέση ἀπάνω σας ἡ μοῖρα θὰ πασκίσω,
εἴτε ἀπ' τὴν Πύλο, εἴτε κ' ἐδῶ μένοντας μὲς στὴ χώρα.
Κι ὅμως θὰ φύγω—αὐτὸ πού λέω θὰ γίνῃ τὸ ταξίδι—
ἄλλου ἐπιβάτης· μιὰ καὶ δὲν μπορῶ δικούς μου νάχω
ναῦτες καὶ πλοῖο, γιατί σὲ σὰς καλύτερο ἔτσι ἐφάνη. 320

Εἶπε καὶ τράβηξε μὲ μιᾶς ἀπ' τοῦ Ἄντινοῦ το ἡμέρι
τὸ χέρι του· καὶ οἱ ἄλλοι τοὺς ἐστρώναν τὸ τραπέζι
καὶ λόγια τοῦλεγαν πικρὰ καὶ τὸν περιγελοῦσαν.

Κ' ἔλεγε κάποιος ἀπ' τοὺς νιοὺς τοὺς παραφαντασμένους·
Τὸ νοῦ σας κι ὁ Τηλέμαχος μᾶς ἐτοιμάζει φόνο. 325
Βοηθοὺς ἀπ' τὴν ἀμμουδερὴ τὴν Πύλο πάει νὰ φέρῃ.
ἢ κι ἀπ' τὴ Σπάρτη, γιατί αὐτὸν πολὺ τὸν καίει ὁ πόθος·
μπορεῖ δὰ καὶ στήν Ἐφυρα μὲ τὰ παχιά χωράφια
νὰ σύρῃ καὶ θανατερά βοτάνια νὰ μᾶς φέρῃ,
γιὰ νὰ τὰ ρίξῃ στὸ κρασί κι ὄλους νὰ μᾶς ξεκάνῃ. 330

Κι ἄλλος ἀρχὴν' ἀπὸ τοὺς νιοὺς τοὺς παραφαντασμένους·
Ποιὸς ξέρει, ἂν μὲ τὸ πλοῖο κι αὐτὸς δὲ θὰ χαθῇ στά ξένα,
μακριὰ ἀπὸ φίλους καὶ δικούς, ὡσάν τὸν Ὀδυσσεά !
Καὶ τότε θὰ μᾶς ἔβαζε σ' ἄλλους καινούργιους κόπους,
νὰ μοιραστοῦμε τὰ ἔχει του, σὰ δώσουμε τὸ σπίτι 335
νὰ τὸχη ἢ μάννα του κι αὐτὸς πού θὲ νὰ τήνε πάρῃ.

Ἔτσι λοιπὸν μιλοῦσανε· μὰ ἐκεῖνος ἐκατέβη
μὲς στοῦ πατέρα τὴν ψηλὴ κι εὐρύχωρη ἀποθήκη,
πού ἦταν σωρὸς τὸ χάλκωμα, σωρὸς καὶ τὸ χρυσάφι,
πλούσια στ' ἀρμάρια τὰ σκουτιά, τὰ λάδια μυρωδάτα, 340
καὶ τὸ παλιὸ γλυκόπιστο κρασί, τὸ θεῖο κι ἀκράτο,
μὲς σὲ πιθάρια, ἀραδαριά στὸν τοῖχο ἀκουμπισμένα,
τὸν Ὀδυσσεά καρτέραγε τὸ μυριοπαιδεμένο.
Κ' ἡ στέρεη σανιδόπορτα διπλομανταλωμένη·
κ' εἶχε σ' αὐτὴ ἡ κελάρισσα μερονυχτὶς τὸ νοῦ της, 345
πού ὄλα τὰ πάντα ἐφύλαγε μὲ τάξη καὶ μὲ γνώση,

ἡ Εὐρύκλεια, τοῦ Πεισήνορα ἴ' ἀγγόνι, ἡ κόρη τοῦ Ὠπα. β

Καὶ τότε ἐκεῖ ὁ Τηλέμαχος τὴν κράζει καὶ τῆς λέγει·
Νένα, σύρε καὶ πιάσε μου κρασί μές σέ λαγήνια,
γλυκό, τὸ νοστιμώτερο μετὰ ἴπο τοῦτο ποῦχεις 350
καὶ τὸ φυλᾶς, ὁ δύσμοιρος ἐκεῖνος μήπως ἔρθῃ
τὸ μαῦρο χάρο φεύγοντας, ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεάς.

Δώδεκα γιόμισε καλὰ καὶ διπλοσφράγισέ τα.
Καὶ βάλε μές σέ δέρματα καλοραμμέν' ἀλεῦρι,
εἴκοσι μέτρα διαλεχτὸ καρπὸ μυλοκομμένο. 355

Μὰ νὰ τὸ ξέρῃς μόνο ἐσύ· κ' ἔχε τα μαζωμένα,
γιατὶ θεὸ νᾶρθω ἀποσπερίς ἐγὼ νὰ τὰ σηκώσω,
σὰν ἀνεβῆ ἡ μητέρα μου στὸ ἀνώγι νὰ πλαγιάσῃ.
Στὴν Πύλο τὴν ἀμμόστρωτη θὰ σύρω καὶ στὴ Σπάρτη,
μὴν τύχη γιὰ τὸ γυρισμὸ κι ἀκούσω τοῦ πατέρα. 360

Εἶπε κ' ἡ νένα του ἡ καλὴ σέ κλάματ' ἀνελύθη
καὶ μέσ' ἀπ' ἀναφυλλητὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ εἶπε·

Πῶς σοῦρθε, γιόκα μου, στὸ νοῦ τέτοια βουλή; ποῦ θέλεις
νὰ πᾶς καὶ κόσμο νὰ διαβῆς, μόνος, μονάκριβέ μου;
τώρα ποῦ ἐκεῖνος χάθηκε μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα, 365
σέ ξένη χώρα κι ἄγνωστη, ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεάς!

Ἄμα σὺ φύγῃς, τοῦτοι ἐδῶ θὰ βουλευθοῦν μὲ δόλο
νὰ σ' ἀφανίσουν, κι ὄλ' αὐτὰ θεὸ νὰ τὰ μοιραστοῦνε.
Μεῖνε καὶ κάθου σπῖτι σου· μηδ' ἔχεις κἄνα λόγο
νὰ παραδέρνῃς στοὺς γιαλοὺς καὶ νὰ κακοπαθαίνῃς. 370

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τῆς δίνει·
Θάρρесе, νένα, θέλημα θεοῦ ἡ βουλή εἶναι τούτη.
Μὰ ὀρκίσου τῆς μαννούλας μου γι' αὐτὸ νὰ μὴ μιλήσῃς,
ὅσο ποῦ μέρες ἔντεκα γιὰ δώδεκα διαβοῦνε,
γι' ἀποθυμήσῃ νὰ μὲ ἰδῆ κι ὅτι ἔχω φύγει ἀκούσῃ, 375
μὴν πά' καὶ μὲ τὰ κλάματα μαράνη τὴ θωριά της.

Εἶπε κ' ἡ γριά τοῦ ὀρκίστηκε τῶν θεῶν τὸν μέγαν ὄρκο.
Καὶ τότε πιά, σὰν ὤμοσε καὶ τελείωσε τὸν ὄρκο,
ἔπιασε ἀμέσως κ' ἔβαλε κρασί μές στὰ λαγήνια,
κ' ἔχυσε μές σέ δέρματα καλοραμμένα ἀλεῦρι. 380

Καὶ γύρισε ὁ Τηλέμαχος κ' ἔσμιξε τοὺς μνηστῆρες.

Καὶ τότες ἄλλα ἡ Ἀθηνᾶ σοφίστ' ἡ φλογομάτα·
ὅμοια μὲ τὸν Τηλέμαχον ἐγύριζε στὴν πόλη,
καὶ τὸν καθένα ζύγωνε καὶ τοῦλεγε τὸ λόγο,

καὶ τοὺς καλοῦσε τὸ βραδὺ νὰ μαζευτοῦν στὸ πλοῖο. β 385
Κι ἀπ' τὸ Νοήμονα ἔπειτα, τὸ λαμπρὸ γιὸ τοῦ Φρόνιου,
ζήτησε πλοῖο γοργό· κι αὐτὸς μὲ τὴν καρδιά του ἐδέχτη.

Κι ὁ ἥλιος ἐβασίλευσε κ' ἰσκιῶναν ὄλ' οἱ δρόμοι·
καὶ τότε ρίχνει στὸ γιαλὸ τὸ πλοῖο καὶ τάρματῶνει 390
μ' ὅσα ἐξαρτήματα κρατοῦν τὰ γοργοκαραβα ὄλα.
Καὶ τᾶραξε στοῦ λιμανιοῦ τὴν ἄκρη· κ' οἱ συντρόφοι
συναΐζονται ὄλοι, κ' ἡ θεὰ καθέναν ἐμψυχώνει.

Καὶ τότες ἄλλο ἢ Ἀθηνᾶ σοφίστ' ἢ φλογομάτα·
γιὰ τὸ παλάτι ἐκίνησε τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά, 395
καὶ στοὺς μνηστῆρες ἔρριξε νύστα γλυκεῖα στὰ μάτια,
κι ὡς πίναν, ἀπ' τὰ χέρια τοὺς ἐξέφυγαν οἱ κουπες,
καὶ σηκωθήκανε νὰ πᾶν στὴν πόλη νὰ πλαγιάσουν,
καὶ φύγαν, γιατί βάραινε τὰ βλέφαρά τοὺς ὕπνος.
Καὶ τότε στὸν Τηλέμαχο λέγ' ἡ Ἀθηνᾶ ἢ Παλλάδα, 400
ἔξω, μπρὸς στὸ καλόσκεπο παλάτι κρᾶζοντάς τον
καὶ μοιάζοντας τοῦ Μέντορα καὶ σὲ λαλιά καὶ σ' ὄψη·

Τηλέμαχε, οἱ συντρόφοι σου μὲ τὰ κουπιὰ στὰ χέρια
κάθονται καὶ σὲ καρτεροῦν, τὸ σύνθημα νὰ δώσης·
πᾶμε λοιπόν, δὲν εἶναι πιά καιρὸς ν' ἀργοποροῦμε. γ 405

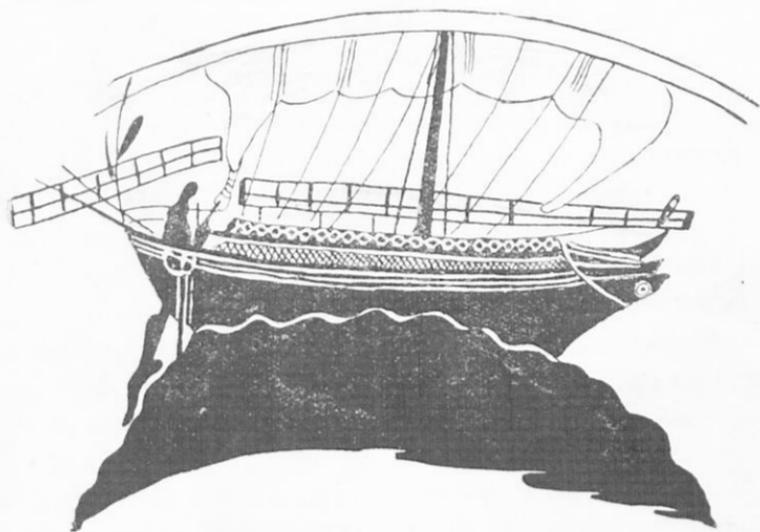
Εἶπε καὶ μπρὸς ἐτράβηξεν ἡ Ἀθηνᾶ ἢ Παλλάδα 405
γοργά, κ' ἐκεῖνος τῆς θεᾶς τάχνάρια ἀκολουθοῦσε.
Σὰν κατεβῆκαν στὸ γιαλὸ καὶ στὸ καράβι φτάσαν,
βρῆκαν τοὺς μακρομάλληδες συντρόφους στ' ἀκρογιαλί.

Τότε ὁ Τηλέμαχος τοὺς λέει, τὸ ἰσόθεο παλληκάρι 410
'Ελᾶτε, φίλοι, τίς τροφές νὰ φέρωμε ἀπ' τὸ σπιτί·
ἔτοιμα εἶν' ὄλα. Τίποτες ἢ μάννα μου δὲν ξέρει,
μῆτε κ' οἱ δοῦλες, μόνο μιὰ τὸ μυστικὸ κατέχει.

Εἶπε καὶ τράβηξε μπροστὰ καὶ κεῖνοι ἀκολουθοῦσαν.
Κι ὄλα τὰ κουβαλήσανε στὸ πλοῖο καὶ τὰ φορτώσαν, 415
καθὼς παράγγειλεν ὁ γιὸς τοῦ ἀγαπητοῦ Ὀδυσσεά.
'Εμπῆκε κι ὁ Τηλέμαχος, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ μπροστὰ του·
καὶ κάθησε στοῦ καραβιοῦ τὴν πρύμη· καὶ κοντά της
ἐκάθησε ὁ Τηλέμαχος. Ἐλύσαν τίς πρυμάτσες
οἱ ναῦτες κι ἀνεβῆκανε καὶ στὰ ζυγὰ καθῆσαν.

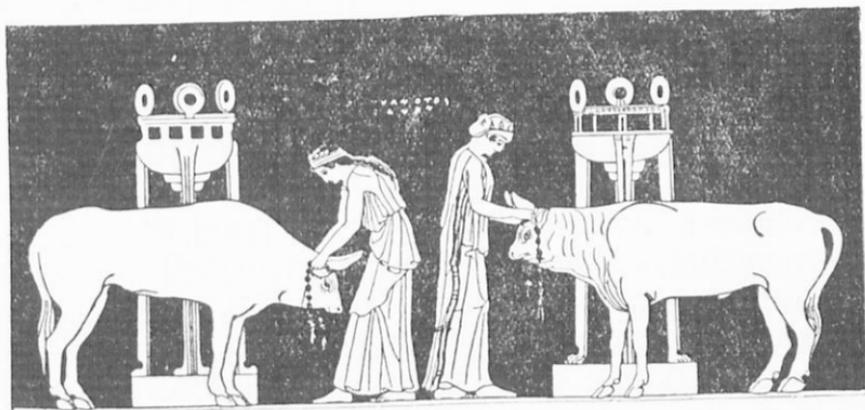
Κι ἡ ἀστραπομάτα ἢ Ἀθηνᾶ πρῦμο ἀεράκι στέλνει, 420
στρωτὸ γαρμπὴ κελαΐδιστὸ στὰ πέλαγα τὰ μαῦρα.
Καὶ τότες ὁ Τηλέμαχος προστάζει τοὺς συντρόφους

νὰ πιάσουν τάρμενα, κ' εὐθύς τὴν προσταγή του ἀκοῦσαν. β
 Ἐσήκωσαν τὸ ἐλάτινο κατάρτι καὶ τὸ στήσαν, 425
 στὴ γούβα τοῦ μεσοδοκιοῦ, σφιχτόδεσαν τὰ ξάρτια,
 καὶ μὲ πολὺστριφτα λουριά τὸ ἄσπρο τραβοῦν πανάκι·
 καὶ τὸ πανάκι ὁ ἄνεμος τὸ φούσκωνε στὴ μέση
 καὶ στὴν καρίνα γύραθε τὸ ἀφρόκυμα ἀντηχοῦσε,
 σὰν ἀρμενίζαν κι ὠργωνέ γοργὰ τὸ πλοῖο τὸ κῦμα.
 Καὶ σὰ στεριῶσαν τάρμενα στὸ μαῦρο τὸ καράβι, 430
 στήσαν γεμάτα μὲ κρασί ξέχῃλα τὰ κροντήρια,
 καὶ στάζαν στοὺς παντοτεινοὺς θεοὺς τοὺς ἀθανάτους
 καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλους στοῦ Διὸς τὴ λαμπρομάτα κόρη.
 Κι ὄλονυχτις καὶ τὴν αὐγὴ στὸ πέλαγο ἀρμενίζαν.

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ Υ

(Τὰ ἐν Πύλῳ)

Μὲς ἀπ' τὸ πέλαο τὸ λαμπρὸ βγῆκε κι ἀνέβη ὁ ἥλιος
στὸν ἀκατάλυτο οὐρανό, γιὰ τοὺς θεοὺς νὰ φέξῃ
καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς θνητοὺς στὴ γῆ τῆ σιτοδοτρά,
ὅταν στὴν Πύλο ἐφτάσανε, στὸ κάστοο τοῦ Νηλέα.
Κ' ἐκεῖνοι κάτου στὸ γιαλὸ θυσίες ἐκάναν, ταύρους
ὀλόμαυρους, στὸν ἄρχοντα τῆς γῆς, τὸν Ποσειδῶνα.
Κ' ἦταν ἐννιά σειρὲς θρονιά· σὲ κάθε μιὰ καθόνταν
καὶ πεντακόσιοι, πού εἶχανε μπροστά τους ἐννιά ταύρους.
Κι ὡς πού τὰ σπλάχνα νὰ γευτοῦν καὶ τὰ μηριά νὰ κάψουν,
γραμμὴ καὶ τοῦτοι ἐζύγωναν, καὶ τὰ πανιά σιγκάρουν,
τὸ ἴσιο καράβι ἀράζουνε καὶ στὴ στεριά πηδοῦνε.
Καὶ βγαίνει κι ὁ Τηλέμαχος, μπρὸς ἢ Ἄθηνᾶ πηγαίνει·
καὶ τότε πρώτη λέει σ' αὐτὸν ἢ θεὰ ἢ ἀστραπομάτα·

Τώρα, Τηλέμαχε, οἱ ντροπὲς καθόλου δὲν ταιριάζουν·
ἐσὺ γιαλοὺς ἐπέρασες, τὸν κύρη σου νὰ μάθῃς
ποιὰ τάχα τόνε κρύβει γῆ, ποιά μοῖτρα τὸν εὔρηκε.
Ἄλλὰ γραμμὴ στὸ Νέστορα τὸν καβαλλάρη σύρε,

κι ἄς δοῦμε, ποιά στὰ στήθια του νὰ κρύβῃ ἐκεῖνος γνώμη. γ
Καί θερμοπαρακάλεσ' τον νὰ σοῦ εἰπῇ τὴν ἀλήθεια' 20
ψέμα δὲ λείει αὐτὸς ποτέ, γιὰτ' εἶναι μυαλωμένος.

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τῆς δίνει'
Μέντορα, πῶς νὰ πάω σ' αὐτόν; πῶς νὰ τὸν προσκυνήσω;
μὴ δὰ στὰ λόγια τὰ σοφὰ δασκαλεμένος εἶμαι;

κ' εἶναι ντροπὴ ν' ἀναρωτᾶ νιὸς ἄντρας τὸν πιὸ γέρο. 25

Κ' ἡ φλογομάτα ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε:

Τηλέμαχε, ἄλλα μόνος σου θεὸς ναῦρρης, μὲ τὸ νοῦ σου,
κι ἄλλα θὰ σὲ φωτίσῃ ὁ θεός: χωρὶς τὸ θέλημά του,
μῆτε γεννήθηκες, θαρρῶ, μὴτ' ἔχεις μεγαλώσει.

Εἶπε καὶ τράβηξεν ἐμπρὸς ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα 30
γοργά, κ' ἐκεῖνος τῆς θεᾶς τάχναρια ἀκολουθοῦσε.

Καὶ φτάσανε στὴ σύναξη τῶν Πυλιωτῶν, στίς ἔδρες
ποὺ κάθοταν ὁ Νέστορας κ' οἱ γιοί, καὶ γύρω οἱ φίλοι
κρέατα σουβλίζαν κ' ἔψηναν κ' ἐτοίμαζαν τραπέζι.

Καὶ ξένους καθὼς εἶδανε προσηκωθῆκαν ὅλοι, 35
τὰ χέρια τοὺς ἐσφίγγανε, τοὺς ἔλεγαν νὰ κάτσουν.

Καὶ πρῶτος ὁ Πεισίστρατος ζυγώνει ὁ Νεστορίδης,
παίρνει τὰ χέρια καὶ τῶν δυό, τοὺς φέρνει στὸ τραπέζι,
τοὺς βάνει σ' ἀπαλὲς προβιὲς στὸ ἀμμουδερὸ ἀκρογιάλι,

δίπλα μὲ τὸν πατέρα του καὶ μὲ τὸν ἀδερφό του 40
τὸ Θρασυμήδη καὶ μεζὲ τοὺς δίνει καὶ κερνᾶ τοὺς
σὲ χρυσοπότηρο κρασί, νὰ τοὺς καλωσορίσῃ.

κ' ἔτσι μιλάει στὴν Ἀθηνᾶ τοῦ Αἰγίοχου Δία τὴν κόρη:

Εὐχῆσου τώρα, ξένε μου, τοῦ ἄρχοντα Ποσειδῶνα' 45
γι' αὐτόν ἐτούτη ἐδῶ ἡ γιορτὴ ποὺ ἐτύχαστε νὰ βρῆτε.

Κι ἅμα θὰ στάξῃς κ' εὐχηθῆς καθὼς συνήθειο εἶναι, 50
δόσε τοῦ ὀλόγλυκου κρασιοῦ τὴν κούπα καὶ σὲ τοῦτον,
νὰ στάξῃ, θὰ εὐχεται, θαρρῶ, κι αὐτὸς στοὺς ἀθανάτους,

γιατὶ ποιὸς τάχα τῶν θεῶν δὲν ἔχει τὴν ἀνάγκη;
μὰ τοῦτος εἶναι πιὸ μικρός, ὀμήλικός μου θᾶναι, 50
γιαυτὸ καὶ γὼ πρῶτα σὲ σὲ θὰ δώσω τὸ ποτήρι.

Ἔτσι εἶπε καὶ στὸ χέρι τῆς τὴν κρασοκούπα βάνει.
Καὶ καταχάρῃ ἡ Ἀθηνᾶ τὸ γνωστικὸ τὸν ἄντρα,
ὅπου τὸ χρυσοπότηρο σ' αὐτὴνε δίνει πρῶτα.

Κ' εὐθὺς μεγάλη κάνει εὐχὴ τοῦ ἄρχοντα Ποσειδῶνα' 55
Ἄκου καὶ δέξου τὴν εὐχὴ, γεωσείστη Ποσειδῶνα,

καὶ δόσε τ' ὄ,τι ἀρχίσαμε νὰ φέρουμε σὲ τέλος. 7
Καὶ πρῶτ' ἀπ' ὄλα δόξαζε τὸ Νέστορα, τοὺς γιούς του,
κ' ἔπειτα δόσε ἀνταμοιβὴ καλὴ σ' ὄλους τοὺς ἄλλους
Πυλιῶτες, γιὰ τὴν ξακουστὴ ποὺ ἐστῆσαν ἑκατόμβη.
Καὶ τοῦ Τηλέμαχου καὶ μὲ δόσε νὰ πᾶμε πίσω, 60
σὰν κάμη ὄ, τι ζητᾶμ' ἔδῳ μὲ τὸ γοργὸ καράβι.

Ἔτσι εὐχοταν καὶ μόνη τῆς εἰσάκουε τὴν εὐχὴ τῆς.
Ἰκ' ἔδωκε στὸν Τηλέμαχο τῶραϊο διπλὸ ποτήρι.
Καὶ τοῦ Ὀδυσσέα ὄ γιὸς εὐχὴ μὲ τῆ σειρά του κάνει.
Καὶ σὰν ἐφήσαν τὰ ψαχνὰ κι ἀπ' τὰ σουβλιὰ τὰ βγάλαν, 65
σὲ μερικὰ τὰ χώρισαν κι ἀρχοντογιοματίσαν.
Καὶ σὰν ἐσβύσαν τοῦ πιotoῦ καὶ τοῦ φαγιοῦ τὸν πόθο,
ἄρχισε ὄ Νέστορας νὰ λέη ὄ γερανιὸς ἱππότης. γ

Τώρα εἶναι κάλλιο, ποὺ ἔφαγαν κ' ἐφράθηκαν οἱ ξένοι,
νὰ τοὺς καλωρωτήσουμε, γιὰ νὰ μᾶς ποῦνε ποιοὶ ναι. 70
Ξένοι, ποι' εἶστε; ποῦθ' ἔρχεστε μὲς στοῦ πελάου τίς στρατές;
δουλειὰ σᾶς φέρνει; ἢ ἄστοχα πλανιέστε, σὰν κουρσάροι,
ποὺ παραδέρνουν στοὺς γιαλοὺς, καὶ τῆ ζωὴ ἀψηφώντας
τὴν ἐδικὴ τους, συμφορὲς σκορποῦν σὲ χῶρες ξένες;

Κι ὄ γνωστικὸς Τηλέμαχος ξεθάρρεψε καὶ τοῦ εἶπε· 75
γιατί μονάχη ἢ Ἀθηνᾶ τοῦβαλε στὴν καρδιά του
θάρρος, γιὰ τὸν πατέρα του ποὺ ἔλειπε νὰ ρωτήση,
κ' ἔτσι νὰ γίνη ξακουστός κι αὐτὸς μὲς στοὺς ἀνθρώπους·

Νέστορα, τοῦ Νηλέα παιδί, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
ποῦθ' εἵμαστε μᾶς ἐρωτᾶς, κ' ἐγὼ θὰ σοῦ ἱστορήσω· 80
Ἀπ' τὴν Ἰθάκη ἔχουμ' ἐρθῆ κι ἀπ' τὰ ριζὰ τοῦ Νήου
καὶ γιὰ δική μου σοῦ μιλάω δουλειὰ κι ὄχι τῆς χώρας.
Γιὰ τὸν πατέρα μου γυρνῶ τὸν ξακουστό νὰ μάθω,
τὸν Ὀδυσσέα τὸ θεϊκό, τὸ μυριοπαιδεμένο,

πού, λέν, μὲ σὲ πολέμησε καὶ κούρσεψε τὴν Τροία. 85
Γιὰ ὄλους τοὺς ἄλλους ξέρουμε, ποὺ ἐμάχονταν στὴν Τροία,
ποῦ τὸν καθέναν εὔρηκε τοῦ μαύρου ὀλέθρου ἢ μοῖρα·
μὰ ὄσο γι' αὐτὸν καὶ τὸ χαμό του ἀκόμα κρύβει ὄ Δίας.
Κανένας ξάστερα νὰ εἰπῆ δὲν ἠμπορεῖ ποὺ ἐχάθη·
γιὰ τάχα ἀπάνου στὴ στεριά σὲ χέρια ὄχτρῶν συντρίφτη, 90
γιὰ στοῦ πελάου τὰ κύματα τὸν πῆρε ἢ Ἀμφιτρίτη.
Ἔτσι, στὰ πόδια σου ἔρχομαι νὰ πέσω τώρα, ἂν θέλῃς
γιὰ τὸ χαμό που νὰ μοῦ εἰπῆς, ἂν μὲ τὰ μάτια σου εἶδες,

ἢ ἄν λάχῃ λόγο κι ἄκουσες ἀπ' ἄλλον πλανημένο· ὕ
 γιὰ βάσανα ἢ μαννούλα του τὸν ἔρμο τὸν ἐγέννα. 95
 Μὴ φοβηθῆς τὸν πόνο μου, τίποτα μὴ γλυκάνης,
 μὰ ἓνα πρὸς ἓνα πές μου τα, ὅ,τι εἶδες κι ὅ,τι ξέρεις.
 Παρακαλῶ σέ, ἂν κάποτε ὁ πατέρας μου, ὁ Ὀδυσσεάς,
 σοῦταξε καὶ σέ βοήθησε μὲ λόγια εἶτε καὶ μ' ἔργα
 στῶν Τρώων τῆ χῶρα, πού πολλὰ τραβούσατε φαρμάκια, 100
 τώρα θυμήσου το καὶ σύ καὶ πές μου τὴν ἀλήθεια.]
 Τότε τοῦ λέει ὁ Νέστορας, ὁ γερανιὸς ἰππότης
 "Ἀχ, φίλε μου, μοῦ θύμησες τίς πίκρες πού ἐκεῖ κάτου
 τραβήξαμε τῶν Ἀχαιῶν τ' ἀδάμαστα βλαστάρια,
 εἶτε στὰ μαυροπέλαγα γυρνώντας μὲ καράβια, 105
 τίς χῶρες νὰ κουρσεύουμε πού πρόσταζ' ὁ Ἀχιλλέας,
 εἶτε στὸ κάστρο γύραθε τοῦ βασιλιᾶ Πριάμου,
 πού πολεμώντας ἔπесαν τόσοι πολλοὶ ἀντρειωμένοι.
 Ἐκεῖ κι ὁ Αἴας ὁ τρομερός, ἐκεῖ καὶ ὁ Ἀχιλλέας
 κοίτονται, ἐκεῖ κι ὁ Πάτροκλος ὁ ἰσόθεος στὴ γνώση, 110
 ἐκεῖ κι ὁ γιὸς μου ὁ Ἀντίλοχος, τᾶξιο μου παλληκάρι,
 πού ἦταν γοργὸς στὸ τρέξιμο, στὸν πόλεμο ἀντρειωμένος.
 Κι ἄλλες πολλὲς μᾶς ἠῦρανε λαχτάρεις· μὰ ὅλα τοῦτα
 ποιὸς θὰ μποροῦσε ἀπ' τοὺς θνητοὺς νὰ τὰ ἱστορήσῃ ἀνθρώπους;
 Καὶ πέντε κ' ἔξι νᾶμενες χρόνια, νὰ μὲ ρωτοῦσες 115
 πόσα κεῖ κάτου οἱ Ἀχαιοὶ δοκίμασαν φαρμάκια,
 θε νὰ βαριόσουν νᾶκουγες καὶ πίσω θὰ γυρνοῦσες,
 Χρόνους ἐννιὰ πασκίζαμε πλέκοντας τὸ χαμό τους
 μὲ μύριους δόλους, κ' ἔδωκεν ὁ Δίας νὰ γίνῃ τέλος.
 Τότε στὴ γνώση ποιὸς μ' αὐτὸν νὰ παραβγῆ τολμοῦσε; 120
 "Ὅλους τοῦ ἐξεπέρναγε ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεάς
 σὲ κάθε τέχνη, ὁ κύρης σου, ἂν εἶσαι σύ, στ' ἀλήθεια,
 ἐκείνου γόνος· σὲ κοιτάω καὶ μὲ κατέχει θάμπος.
 Τὰ λόγια του ἀπαράλλαχτα! καὶ ποιὸς θὰ τὸ πιστέψῃ
 νιὸ παλληκάρι νὰ μιλᾶς ὅμοια μὲ κεῖνον τόσο! 125
 Ποτέ μας, ἐκεῖ κάτου, ἐγὼ καὶ ὁ ἄξιος Ὀδυσσεάς
 στὴ γνώμη δὲ χωρίσαμε σὲ συντυχιὰ ἢ συμβούλιο,
 ἀλλὰ μὲ μιὰ καρδιά κ' οἱ δυό, μὲ φρόνηση καὶ γνώση,
 τί στοὺς Ἀργεῖους λογιάζαμε καλύτερο θε νᾶταν.
 Τέλος σὰν ἐπατήσαμε τὸ κάστρο τοῦ Πριάμου, 130
 ἴστα πλοῖα σὰν μπήκαμε, ὁ θεὸς τοὺς Ἀχαιοὺς σκορπάει.]

Ἡ ἄλωση τῆς Τροίας.

Μαῦρο ἐβουλήθη γυρισμό μές στήν καρδιά του ὁ Δίας
 γιὰ τοὺς Ἀργεῖους, ὅπου ὅλοι τοὺς δὲν εἶχαν νοῦ καὶ κρίση.
 Κ' ἔτσι πολλοὺς μοῖρα κακὴ τοὺς ἤϊρε καὶ χαθῆκαν,
 γιὰ τὸ παντοδύναμου τῆ θυγατέρα ὠργίσαν
 κ' ἔβαλε αὐτὴ διχογνωμιὰ στοὺς δυὸ τοὺς γιούς τοῦ Ἀτρέα.

γ

135

Ἄστοχα ἐκεῖνοι ἐβάλθηκαν σὲ σύναξη νὰ κράξουν
 τοὺς Ἀχαιοὺς, παράκαιρα, σὰν εἶχε δύσει ὁ ἥλιος—
 καὶ βαρημένοι ἀπ' τὸ κρασί μᾶς ἦρθαν οἱ λεβέντες
 καὶ τοὺς ἐλέγαν τὸ γιὰ τὴ συνάξανε τὸν κόσμο.

140

Καὶ τότες ὁ Μενέλαος τοὺς λειπὲ νὰ στοχαστοῦνε
 τὸ γυρισμὸ ἀπὸ τὰ πλατιά τὰ στήθια τοῦ πελάγου.
 Μὰ τοῦτο ὁ Ἀγαμέμνωνας δὲν τῶστεργε καθόλου
 νὰ τοὺς κρατήσῃ ἐγύρευε νὰ κάνουν ἐκατόμβες,
 γιὰ νὰ μαλάξουν τὴν ὀργὴ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν ἄγρια,
 ὁ ἀνέμυαλος, δὲν τῶξερε πῶς ἄδικα λαλοῦσε,
 τί δὲ γυρνᾷ τόσο εὐκόλα τῶν Αἰωνίων ἢ γνώμη.

145

Ἔτσι λοιπὸν ὀρθοὶ καὶ οἱ δυὸ στέκαν καὶ θυμωμένα
 λογόφερναν· καὶ οἱ Ἀχαιοί, σκουζοντας ὡς τὰ οὐράνια,
 σηκώθηκαν, διπλῆ βουλή τοὺς χώριζε τὰ φρένα.

150

Κι ὅλη τὴ νύχτα τὸ κακὸ λόγιαζε ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου,
 γιὰ τὴ μεγάλες συμφορὲς μᾶς ἔκλωθεν ὁ Δίας
 κι ὡς ἔφεξε, ἄλλοι ρίχναμε στὸ θεῖο γιαλὸ τὰ πλοῖα
 καὶ βιὸς σ' αὐτὰ φορτώναμε καὶ λιγερὲς γυναῖκες.

κ' οἱ ἄλλοι μισοὶ καρτέραγαν καὶ στῆ στερῖὰ ἀπομέναν, γ 155
σιμὰ στὸν Ἄγαμέμνονα, τὸν πρωταφέντη Ἀτρείδῃ.

Μπήκαμ' ἐμεῖς καὶ λάμναμε' καὶ πλέαν γοργὰ τὰ πλοῖα,
γιατὶ ἔστρωνε κάποιος θεὸς τὰ τρῖσβαθα πελάγη.
Στὴν Τένεδο σὰ φτάσαμε, προσφέραμε θυσίες,
γιὰ τὸν καλὸ τὸ γυρισμό· μὰ ὁ ἄσπλαχνος ὁ Δίας 160
ἀκόμα δὲν τὸν ἔστεργε καὶ νέον καυγᾶ σηκώνει.
Καὶ τότες ἄλλοι στρέφοντας μὲ τὰ κυρτὰ καράβια,
μαζὶ μὲ τὸν ἀτρόμητ' Ὀδυσσεά τὸ μυριογνώστη

τραβᾶνε νὰ μαλάξουνε τὸν ὠργισμένο Ἀτρείδῃ. γ
Μὰ ἐγὼ τὰ πλοῖα συνάζοντας, ποῦ μ' ἀκλουθοῦσαν, φεύγω; 165
γιατ' ἤξερα ποιὲς ὁ θεὸς ἐτοίμαζε λαχτάρεις·

καὶ φεύγει ὁ πολεμόχαρος Τυδείδης κ' οἱ δικοὶ του,
κι ἄργα ὁ ξανθὸς Μενέλαος κινάει καὶ μᾶς προφταίνει
στὴ Λέσβο, ποῦ λογιάζαμε τὸ μακρινὸ ταξίδι· 170
ἀπάνω ν' ἀρμενίσουμε ἀπὸ τῆς Χίου τοὺς κάβους,

καὶ νὰ πλωρίσουμε ἀνοιχτὰ μὲ τὰ Ψαρά ζερβά μας,
ἢ κάτου, πλάϊ στὸ Μίμαντα τὸν ἀνεμοδαρμένο·
Κι ἀπ' τὸ θεὸ ζητούσαμε σημεῖο κ' ἐκεῖνος δείχνει.
προστάζοντας τὸ πέλαγο γραμμὴ κατὰ τὴν Εὐβοία
νὰ κόψουμε, ἀπ' τὴ μάνητα γοργὰ γιὰ νὰ σωθοῦμε. 175

Πρύμο βουερὸ σηκώθηκε τὸ ἀγέρι καὶ τὰ πλοῖα
γοργὰ ἀρμενίσαν στῶν ψαριῶν τοὺς δρόμους· καὶ τὸ βράδυ
στὴ Γεραιστὸ ποδίζουμε καὶ μηριὰ ταύρων καίμε
στὸν Ποσειδῶνα, ποῦ τρανὰ ἐμετρήσαμε πελάγη.

Κ' ἦταν ἡμέρα τέταρτη, ποῦ τὰ καράβια στὸ Ἄργος 180
τοῦ Διομήδη οἱ σύντροφοὶ τοῦ πρώτου καβαλλάρη
τὰ στήσαν· κ' ἐγὼ ἀρμενίζα στὴν Πύλο πάντα πρύμα,
δίχως νὰ σβύση ὁ ἄνεμος ποῦ ὁ θεὸς τὸν εἶχε στείλει.

Ἔτσι ἦρθα, γιέ μου, ἀνήξερως, καὶ μήτε ποιοὶ γλυτῶσαν
γνωρίζω ἀπὸ τοὺς Ἀχαιοὺς, μήτε καὶ ποιοὶ χαθῆκαν. 185

Ἄλλ' ὅσα στὸ παλάτι μου τυχαίνει νᾶχω ἀκούσει,
δίκιο νὰ μάθης τα καὶ σὺ καὶ δὲ θὰ σοῦ τὰ κρύψω.
Οἱ Μυρμιδόνες, ἦρθαν, λέν, καλὰ οἱ κονταρομάχοι
μὲ τοῦ τρανόψυχου Ἀχιλλέα τὸ παινεμένο τέκνο,
καλὰ καὶ τὸ λαμπρὸ παιδί τοῦ Ποῖα, ὁ Φιλοκτῆτης· 190
κι ὁ Ἴδομενέας ξανάφερε στὴν Κρήτη ὅσους γλυτῶσαν
στὸν πόλεμο· τὸ πέλαγο δὲν τοῦφαγε κανέναν.

Γιὰ τὸν Ἄτρείδη, ἂν κ' εἴσαστε μακριά, τάχετε ἀκούσει, γ
πῶς ἦρθε καὶ πῶς ὁ Αἴγισθος τοῦσκαψε μαῦρο λάκκο·
ἀλλὰ κι αὐτὸς σπαραχτικὰ τὰ πλέρωσε ὄλα τώρα. 195
Χαρά στον πού πεθαίνοντας ἀφήνει παλληκάρι,
γιατὶ ἔτσι ἐξεδικήθηκε τὸ δολερὸ κακοῦργο,
τὸν Αἴγισθο, πού τοῦ ἔσφαξε τὸν ἄξιο του πατέρα.
Καὶ σύ, φίλε, πού τόσο πιά τρανὸ κι ὠραῖο σὲ βλέπω,
νᾶσαι ἀντρειωμένος, γιὰ νὰ ποῦν καλὸ καὶ σοῦ τάγγόνια. 200

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει·
Νέστορα, τοῦ Νηλέα παιδί, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
αὐτὸς καλὰ ἐκδικήθηκε καὶ οἱ Ἀχαιοὶ θὰ ὑμνοῦνε,
ὡς τίς μελλούμενες γενιές, τὴν ἄσβυστή του δόξα.
Ἄχ, τόση δύναμη οἱ θεοὶ νὰ δίναν καὶ σὲ μένα, 205
τὴν ἀδικία νὰ ἐκδικηθῶ τὴ μαύρη τῶν μνηστήρων,
πού βρίζουν καὶ καταφρονοῦν, καὶ τὸ χαμὸ μου πλέκουν!
Ἄλλὰ οἱ θεοὶ δὲ μοῦγραψαν ἐμένα τέτοια τύχη,
καὶ τοῦ πατέρα μου κ' ἐμέ, κι ἀνάγκη νὰ ὑπομεῖνω.

Τότε τοῦ λέγει ὁ Νέστορας, ὁ γερανιὸς ἱππότης· 210
Φίλε μου, σὰ μοῦ θύμισες αὐτὰ κ' ἔκανες λόγο, —
λένε πῶς γιὰ τὴ μάσσα σου πολλοὶ μνηστήρες μένουν
μὲς στὸ παλάτι κι ἄνομα βουλευόνται ἄθελά σου, —
πὲς μου, τὸ θές μονάχος σου καὶ καρτερᾶς, ἢ μήπως
στὴν πολιτεία σ' ὀχτρεύονται, φωνὴ θεοῦ ἀγροικώντας· 215
Ποιὸς ξέρει ἂν τάχα τᾶδικο δὲ θάρρη νὰ χτυπήση
μόνος μιὰ μέρα, ἢ μ' ὄλους του τοὺς Ἀχαιοὺς ἀντάμα;
Γιατὶ ἂν θελήση ἢ Ἀθηνᾶ νὰ σ' ἀγαπήση τόσο,
ὅσο ἄλλοτε νοιαζότανε τὸν ξακουστὸ Ὀδυσσεά,
στῶν Τρώων τὴ χώρα, πού πολλὰ μᾶς πότισε φαρμάκια, — 220
θεοὺς δὲν εἶδα φανερά νὰ δείχνουν τόση ἀγάπη,
ὅσο ἢ Παλλάδα φανερά πράστεκεν ἐκεῖνον, —
ἂν τόσην ἠθελε γιὰ σὲ νὰ νοιώση ἀγάπη κ' ἔγνοια,
ἄχ, πόσοι τότες ἀπ' αὐτοὺς τὸ γάμο θ' ἀστοχοῦσαν!

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει· 225
Ἦ γέροντα, δὲν τὸ θαρρῶ νὰ γένη ὁ λόγος πού εἶπες·
πολὺ μεγάλο αὐτὸ πού λές· μὲ πιάνει θάμπος. Ὅχι,
δὲν ἔχω ἐλπίδα νὰ γενῆ, μήτε οἱ θεοὶ ἂν τὸ θέλαν.

Κ' ἢ φλογομάτα ἢ Ἀθηνᾶ τοῦ ἀπήντησε καὶ τοῦ εἶπε·
Τηλέμαχε, ποιὸς σοῦ ἔφυγε μὲς ἀπ' τὰ δόντια λόγος! 230

εὐκολ' ἄν θέλῃ ὁ θεὸς μπορεῖ κι ἀπὸ μακριὰ νὰ σώσῃ. γ
Κάλλιο μου τό 'χω βάσανα καὶ πίκρες νὰ τραβοῦσα,
ὡς νᾶρθω σπίτι καὶ νὰ ἰδῶ τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα,
παρὰ γυρνώντας νὰ χαθῶ στὸ σπίτι μου, ὡς ἐχάθη
ὁ Ἄτρείδης στῆς γυναίκα του τὰ βρόχια καὶ τοῦ Αἰγίσθου. 235
Μὰ ὄλους ἡ γῆ θεὸ νὰ μᾶς φάῃ· μηδὲ οἱ θεοὶ μποροῦνε
κι ἀγαπημένον ἄνθρωπο νὰ σώσουνε, σὰν ἔρθῃ
νὰ τὸν ἀδράξῃ τοῦ πικροῦ θανάτου ἢ μαύρη μοῖρα,

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τῆς δίνει·
Μέντορ', ἄς μὴν τὰ λέμε πιά, καὶ σκίζεται ἡ καρδιά μας· 240
ἐκεῖνος τώρα ἐχάθηκε καὶ γυρισμὸ δὲν ἔχει·
τὸ θάνατο οἱ ἀθάνατοι τοῦ γράψαν μαύρη μοῖρα.
Μὰ τώρα ἐγὼ τὸ Νέστορα κάτι ἄλλο θὰ ρωτήσω,
ἀφοῦ κανεὶς ὡσὰν αὐτὸς δὲν κρίνει οὐδ' ἔχει γνώση·
γιατί, ὅπως λέν, ἴσὲ τρεῖς γενιὲς βασιλεψεν ἄνθρώπων, 245
ποῦ ὡς τὸν κοιτάω, μ' ὄψει θεοῦ στὰ μάτια μου φαντάζει.
Νέστορα τοῦ Νηλέα παιδί, σὺ πὲς μας τὴν ἀλήθεια·
πῶς πέθαν' ὁ Ἀγαμέμνονας ὁ μέγας βασιλέας ;
καὶ ποῦ ἦταν ὁ Μενέλαος ; καὶ ποιὸ χαμὸ ἐσοφίστη
ὁ δολοπλέχτης Αἰγίσθος, πιὸ ἀντρεῖο του νὰ σκοτώσῃ ; 250
Ἡ μὴ δὲν ἦταν στ' ἀχαϊκὸ τ' Ἄργος, ἀλλ' ἴσως σ' ἄλλη
πλανιόταν γῆ, καὶ πῆρε αὐτὸς τὴν τόλμη νὰ τὸν σφάξῃ ;

Τότε τοῦ λέγει ὁ Νέστορας, ὁ νεραγιὸς ἱππότης·
Ἄκου, παιδί μου, θὰ σοῦ πῶ νὰ μάθῃς τὴν ἀλήθεια·
Τὶ θὰ γινότανε, θαρρῶ, καὶ σὲ τὸ βάνει ὁ νοῦς σου, 255
ἂν ὁ ξανθὸς Μενέλαος, γυρνώντας ἀπ' τὴν Τροία,
πετύχαινε τὸν Αἰγίσθο ζωντανὸ στὸ παλάτι·
δὲ θεὸ νὰ τότε σκέπαζε νεκρὸν τῆς γῆς τὸ χῶμα,
μόνε στὸν κάμπο τὰ σκυλιὰ καὶ τὰ ὄρνια θὰ τὸν σκίζαν,
μακριὰ ἀπ' τὴν πόλη κι οὔτε μιὰ τῆς Ἀχαΐας γυναῖκα 260
θὰ τὸν θρηνοῦσε, τί βαρὺ τὸ κρίμα ποῦχε κάνει.
Ἐμεῖς ἐκεῖ σωριάσαμε τὰ κατορθώματά μας,
κι αὐτὸς ἀτάραχος βαθιὰ στὸ ἀλογοτρόφο τ' Ἄργος,
μὲ μύρια λόγια πλάνευε τ' Ἀτρείδη τὴ γυναῖκα.
Μὰ στὴν ἀρχὴ δὲν ἔστεργε στὴν ἄπρηπη τὴν πράξη 265
ἢ Κλυταιμνήστρα ἢ θεϊκιά, γιατί καλὴ 'χε γνώμη·
κ' εἶχε καὶ τὸν τραγουδιστὴ, ποῦ γιὰ τὴν Τροία κινώντας
ὁ Ἀτρείδης τοῦ παράγγειλε καλὰ νὰ τὴν προσέχῃ.

Μὰ ὅταν ἡ μοῖρα τῶν θεῶν τὴν ἔδεσε κ' ἐδέχτη, γ
 ἐπῆγε τὸν τραγουδιστὴ σ' ἔρημονῆσι ἐκεῖνος 270
 καὶ τὸν παράτησε, θροφή γιὰ τὰ ὄρνια καὶ ξεσκλίδι,
 καὶ πρόθυμος τὴν πρόθυμη στὸ σπιτικό του ἐπῆρε.
 Πολλὰ μηριὰ στοὺς ἱερούς βωμούς ἔκαψε τότε,
 πολλὰ στολίδια κρέμασε, κεντήματα, χρυσάφια,
 γιὰ τὸ τρανὸ κατόρθωμα, πού μήτε τῷχε ἐλπίσει. 275

Ἐμεῖς μαζί ἀρμενίζαμε γυρνώντας ἀπ' τὴν Τροία,
 τοῦ Ἄτρεα ὁ γιὸς κ' ἐγώ, καλοὶ κι ἀγαπημένοι φίλοι.
 Μὰ μπρὸς στὸ Σούνιο τὸ ἱερὸ στῶν Ἀθηναίων τὴν ἄκρη,
 μὲ τάπαλὰ τὰ βέλη του ὁ Ἀπόλλωνας ὁ Φοῖβος 280
 ὀρμάει καὶ τοῦ Μενέλαου χτυπάει τὸν κυβερνήτη,
 καθὼς τοῦ πλοίου πού ἀρμενίζε κρατοῦσε τὸ τιμόνι,
 τὸ Φρόντη, γιὸ τοῦ Ὀνήτορα, πού ταῖρι του δὲν εἶχε,
 στὸν κόσμον πλοῖο νὰ κυβερνᾷ, ὅταν μανιάζῃ ἢ μπόρα.
 Καὶ τότε ἐκεῖνος ἔκοψε τὸ βιαστικό του δρόμο,
 νὰ θάψῃ ἐκεῖ τὸ σύντροφο νεκρὸ νὰ τὸν τιμῆσῃ. 285
 Ἄλλ' ὅταν ξανακίνησε στὰ πέλαγα τὰ μαῦρα
 μὲ τὰ καράβια τὰ γοργὰ καὶ φτάσαν στοῦ Μαλέα
 τ' ὀρθόστητο βουνό, φριχτὸ τοὺς ἔγραψε ταξίδι
 ὁ Δίας ὁ βροντερός· βοερές πνοές ἀνέμων στέλνει 290
 καὶ θεριεμένα κύματα, σὰν τὰ βουνὰ πελώρια.
 Καὶ χάρισε τὰ πλοῖα σὲ δυό, κι ἄλλα ἔριξε στὴν Κρήτη,
 πού κατοικοῦν οἱ Κύδωνες στὰ ρεῖθρα τοῦ Ἰαρδάνου—,
 Ἐκεῖ ὀρθοκρέμαστος, γυμνός, στὸ γιαλὸ στέκει βράχος,
 στάνταριασμένα πέλαγα, στῆς Γόρτυνος τὴν ἄκρη, 295
 κι ὅταν νοτιάς στ' ἀκρόβραχο τὸ μέγα κῦμα σπρώχνει
 πρὸς τὴ Φαιστό, πέτρα μικρὴ κρατᾷ τὸ μέγα κῦμα—
 Αὐτοῦ λοιπὸν ἐφτάσανε καὶ μετὰ βιάς γλυτῶσαν
 οἱ ναῦτες, μὰ τὰ κύματα στίς ξέρες ἐσυντρίψαν
 τὰ πλοῖα. Καὶ τᾶλλα πέντε τους μαυρόπλωρα καράβια 300
 στὴν Αἴγυπτο τᾶπόρριξε ὁ ἀγέρας κ' ἡ φουρτούνα.
 Κ' ἐκεῖ πού αὐτὸς μαζεύοντας βιὸς καὶ πολὺ χρυσάφι,
 μὲ τὰ καράβια ἐγύριζε σ' ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους,
 τὸ μαῦρο κρῖμα ὁ Αἴγισθος στὴ χώρα του τελοῦσε.
 Καὶ τὸν Ἄτρεΐδη ὡς σκότωσε κ' ὑπόταξε τὸν κόσμον,
 χρόνους ἐφτὰ βασίλεψε στίς πάμπλουτες Μυκῆνες. 305
 Μ' ἀπάνω στοὺς ὀχτῶ, κακὸ τὸν ἡῦρε, τ' ἦρθ' ὁ Ὀρέστης

ἀπ' τὴν Ἀθήνα κ' ἔσφαξε τὸν ἄγριο πατροφόνου, ὧ
 τὸ δολερὸ τὸν Αἴγισθο, τὸ φονιά τοῦ γονιοῦ του.
 Κ' ἔδωσε τότε νεκρικὸ τραπέζι στοὺς Ἀργεῖους,
 καὶ γιὰ τὸν ἄναντρο Αἴγισθο καὶ γιὰ τὴ μαύρη μάννα. 310
 Τὴν ἴδια κι ὁ βροντόφωνος Μενέλαος ἦρθε μέρα,
 μὲ πλοῦτη ὅσα μπορούσανε τὰ πλοῖα του νὰ βαστάξουν.
 Καὶ σὺ, παιδί μου, μὴ γυρνᾶς μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς σου,
 καὶ βίος καὶ σπίτι ἀφήνοντας σὲ τόσο ἀχρεῖους ἀνθρώπους,
 μὴ λάχνη καὶ τὰ μοιραστοῦν κι ὄλο τὸ βίος σου φᾶνε 315
 καὶ μείνη τὸ ταξίδι σου κόπος γιὰ σὲ χαμένος.
 Ἐγὼ ὅμως στὸ Μενέλαο νὰ πᾶς θὰ σ' ὀρμηνέψω,
 πὺ νιοφερμένος ἔφτασεν ἀπὸ ἕναν ξένον κόσμου,
 ἀπ' ὅπου ἐλπίδα γυρισμοῦ δὲν ἔχει στὴν καρδιά του
 κανεῖς, μιά καὶ τὸν ἔρριξε μακριὰ ἢ ἀνεμοζάλη, 320
 στὸ πέλαγο τὸ ἀπέραντο, πὺ μὲς στὸν ἴδιο χρόνο
 μηδὲ πουλιά δὲν τὸ γυρνοῦν, τόσο εἶναι μέγα κι ἄγριο!
 Σύρε μὲ τοὺς συντρόφους σου καὶ μὲ τὸ πλοῖο σου τώρα·
 ἢ πάλι, ἂν θές ἀπ' τὴ στεριά, νὰ κι ἄλογα κι ἀμάξι.
 καὶ νὰ κι οἱ γιοί μου, συνοδῆθ' ἢ νᾶρθουν νὰ σὲ πᾶνε 325
 στὴν ἅγια Λακεδαίμονα, πὺ εἶναι ὁ ξανθὸς Μενέλαος.
 Καὶ θερμοπαρακάλεσ' τον καθάρια νὰ μιλήσῃ·
 ψέματα δὲ θὰ εἰπῆ ποτέ, γιὰτ' εἶναι μυαλωμένος.
 Μιλοῦσε κι ὁ ἥλιος ἔδουσε καὶ τὸ σκοτάδι ἀπλώθη.
 Καὶ λέει τοὺς τότε ἢ Ἀθηνᾶ, ἢ θεὰ ἢ ἀστραπομάτα· 330
 Γέροντα, ἀλήθεια ταιριαστὰ τὸ κάθε τί μᾶς εἶπες.
 Μὰ ἔλα, τίς γλῶσσες κόψετε καὶ τὸ κρασί νερώστε,
 στὸν Ποσειδῶνα, στοὺς θεοὺς ἑτοὺς ἄλλους νὰ εὐχηθοῦμε,
 κι ἄς στοχαστοῦμε τότε πιά τὸν ὕπνο, πὺ ὥρα του εἶναι· 335
 τὸ φῶς στὸ δῦσμα χάνεται, καὶ δὲν ταιριάζει τόσο
 ν' ἀργοποροῦμε σὲ θεῶν τραπέζι, μόν' ἄς πᾶμε.
 Ἔτο· εἶπε ἢ κόρη τοῦ Διὸς κι ὁ λόγος τῆς ἀκούστη.
 Τότε νερὸ τοὺς ἔχυσαν οἱ κήρυκες στὰ χέρια,
 τὰ παλληκάρια ξέχειλα γιομίσαν τὰ κροντήρια,
 καὶ στὰ ποτήρια ὀλόγυρα γιὰ τὴ σπονδὴ κερνᾶνε· 340
 τίς γλῶσσες ρίξαν στὴ φωτιά, σηκώθηκαν καὶ στάξαν.
 Κ' ἔπειτα σὺν εὐχήθησαν κι ὅσο ποθοῦσαν ἦπιαν,
 ἢ Ἀθηνᾶ καὶ ὁ θεόμορφος Τηλέμαχος κινήσαν
 ἀντάμα στὸ καράβι τοὺς τὸ γουβωτὸ τὰ πᾶνε.

Μὰ εὐθὺς μὲ λόγια ὁ Νέστορας τοὺς κράτησε μὴ φύγουν· γ 345

Ὁ Δίας καὶ οἱ ἄλλοι ἀθάνατοι νὰ μὴ μοῦ τὸ χρωστᾶνε,
ἐσεῖς νὰ φύγετε ἀπὸ μέ, νὰ πᾶτε στὸ καράβι,
σὰ νᾶμουν ἕνας πάμπτωχος κι ἀπ' ὅλα στερεμένους,
ποὺ νὰ μὴν ἔχη σπίτι του στρωσίδια καὶ φλοκάτες,
γιὰ νὰ κοιμῶνται μαλακὰ κ' οἱ ξένοι του κι ἀτός του· 350
μὰ ἐγὼ ἔχω πλῆθος ὁμορφα στρωσίδια καὶ φλοκάτες.
Κι οὐδὲ μπορεῖ ὁ καλὸς ὁ γιὸς τοῦ ξακουστοῦ Ὀδυσσεᾶ
στοῦ καραβιοῦ τὴν κουπαστὴ νὰ γύρη νὰ πλαγιάσῃ,
ὅσο ἐγὼ ζῶ κι ὅσο θὰ ζοῦν ἀκόμα τὰ παιδιὰ μου,
τοὺς ξένους νὰ φιλοξενοῦν, στὰ σπίτια μου σὰν ἔρθουν. 355

Κ' ἡ φλογομάτα ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ ξαναλέγει τότε·
Φίλε μου γέροντα, καλὰ τὸ λές, καὶ σένα πρέπει
ν' ἀκούσῃ κι ὁ Τηλέμαχος, γιατί ἔτσι κάλλιο θᾶναι.
Τώρα λοιπὸν μαζί σου αὐτός θάρθῃ, γιὰ νὰ πλαγιάσῃ
στὸ σπίτι σου, κ' ἐγὼ θὰ πάω στὸ μελανὸ καράβι, 360
θάρρος στὰ παλληκάρια μας κι ὁρμήνια νὰ τοὺς δώσω·
ἀπ' ὅλους γεροντότερος ἐγὼ μονάχος εἶμαι,
οἱ ἄλλοι ἀπ' ἀγάπη ἀκολουθοῦν κ' εἶν' ὅλοι ἀκόμα νέοι,
τοῦ μεγαλόψυχου ἔχουνε Τηλέμαχου τὰ χρόνια.
Ἐκεῖ, κοντὰ στὸ γουβωτὸ καράβι θὰ πλαγιάσω, 365
κι αὐγὴν αὐγὴ στοὺς Καύκωνες θὰ σύρω τοὺς γενναίους,
ὅπου ἕνα χρέος μοῦ ὀφείλουνε, καὶ χρέος οὐδὲ καινούργιο,
οὐδὲ μικρό· κι αὐτὸν ἐσύ, μιὰ καὶ στὸ σπίτι σου ἦρθε,
στεῖλ' τον μὲ κᾶνα ἀμάξι σου καὶ μ' ἕνα γιό· καὶ δός του
τὰ πιὸ ἐλαφρά, τὰ πιὸ γοργά, τὰ πιὸ γερά σου τᾶτια. ✓ 370

Αὐτὰ σὰν εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ, θαλασσαητὸς ἐγένη
κ' ἐπέταξε κι ὅσοι εἶδανε θαμπώθηκε τὸ φῶς τους.
Ἐσάστισε κι ὁ γέροντας, ποὺ μὲ τὰ μάτια του εἶδε,
καὶ τοῦ Τηλέμαχου ἔπιασε τὸ χέρι καὶ τοῦ κρένει· 375
Φίλε μου, ἐσύ μὴδὲ κακὸς μὴδ' ἄναντρος θὰ γίνῃς,
ποὺ τόσο νέος καὶ σ' ὀδηγοῦν θεοὶ στὰ βήματά σου.
Ἀπ' τοῦ Ὀλυμποῦ τοὺς ἄρχοντες ἄλλος αὐτὸς δὲν εἶναι,
μὸν εἶναι ἡ Τριτογένεια τοῦ Δία ἡ σεπτὴ κόρη,
ποὺ ἐτίμα τὸν πατέρα σου μὲς σ' ὅλους τοὺς Ἀργεῖους.
Δέσποινα, ἐλέησε, δόσε μου τιμὴ καὶ δόξα νᾶχω, 380
ἐγὼ καὶ τὰ παιδάκια μου καὶ τὸ σεμνὸ μου ταῖρι.

κ' ἐγὼ μιὰ πλατυμέτωπη δαμάλα νὰ σοῦ σφάξω, γ
χρονιάρικη κι ἀμέρωτη, πού σέ ζυγὸ δὲν μπήκε,
νὰ σφάξω τὴν χρυσώνοντας τὰ κέρατά της γύρω.

Εἶπε καὶ τὴν παράκληση τοῦ εἰσάκουσε ἡ Παλλὰδα. 385

Καὶ τότε ὁ γέρο-Νέστορας πρῶτος κινάει καὶ πίσω
γιοὶ καὶ γαμπροὶ τοῦ ἀκολουθοῦν γιὰ τῶμορφο παλάτι.
Καὶ στὸ λαμπρὸ σὰν ἔφτασαν τοῦ βασιλιᾶ παλάτι,
σὲ θρόνους καὶ καθίσματα καθῆσαν στὴν ἀράδα·
κι ὁ γέρος γι' αὐτοὺς ποῦρθανε συγκέρασε κροντήρι 390
ἀπὸ ἔντεκα χρονῶν κρασί γλυκόπιστο, πού τότε
πρωτάνοιξε ἡ κελάρισσα καὶ τοῦλυσε τὴ σκέπη.

Τέτοιο συγκέρασε κρασί καὶ στάζοντάς το εὐχῆθη
μεγάλῃ εὐχῇ στὴν Ἀθηνᾶ, τοῦ Αἰγίοχου Δία τὴν κόρη. 395

Καὶ σὰν ἐστάξαν κ' ἤπιανε ὅσο ἡ καρδιὰ ποθοῦσε,
στά σπίτια τους ἐκίνησαν καθ' ἕνας νὰ πλαγιάσῃ·
καὶ τὸν Τηλέμαχο, τὸ γιὸ τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά,
ὁ γέρο-Νέστορας αὐτοῦ τὸν ἔβαλε νὰ γύρη,

στὴ βουερὴ τὴν αἴθουσα, σὲ σκαλιστὸ κρεββάτι,
καὶ πλάϊ του τὸν Πεισίστρατο, τὸν ἄξιο πολεμάρχο, 400
πού ἦταν ὁ μόνος ἀπ' τοὺς γιούς του ἀκόμα παλληκάρι.

Κι αὐτὸς ἐπλάγιασε βαθιὰ μὲς στάψηλὸ τὸ σπίτι,
πούχε ἡ κυρὰ ἡ γυναῖκα του στρωμένο τὸ κρεββάτι. ✓

Ἐφάνη ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγούλα,
κ' εὐθύς ὁ γέρο-Νέστορας σηκώθη ἀπὸ τὴν κλίνη 405
καὶ βγήκε στὰ πελεκητὰ λιθάρια νὰ καθῆσῃ,

πού ἦταν ἀπόξω ἀπ' τὶς ψηλές τὶς θύρες, κι ἀλειμμένα
λαμποκοποῦσαν κάτασπρα· σ' ἐκεῖνα ἐκεῖ καθόταν
πρὶν ὁ Νηλέας, πού ἰσόβαρη μὲ τοῦ θεοῦ εἶχε γνώση·
μ' αὐτὸς, στὴ μοῖρα σκύβοντας, στὸν ἄδη εἶχε κατέβη, 410
καὶ τότε ὁ Νέστορας ἐκεῖ, τῶν Ἀχαιῶν ταμπουρί,

καθόταν μὲ τὸ σκῆπτρο του· κι ἀπὸ τὰ σπίτια ἐρχόνταν
γύρω του οἱ γιοὶ νὰ συναχτοῦν ὁ Στράτης κι ὁ Περσέας,
ὁ Ἐχέφρονας καὶ ὁ Ἄρητος κι ὁ ἰσόθεος Θρασυμήδης
κι ὁ ἥρωας ὁ Πεισίστρατος, ἔκτος ἐκεῖνος ἦρθε. 415

Φέραν καὶ τὸν Τηλέμαχο μαζί τους νὰ καθῆσῃ·
καὶ τότε λέγει ὁ Νέστορας, ὁ γερανιὸς ἵπποτης·

Κάν'τε, παιδιὰ μου ἀγαπητά, γοργὰ τὸ θέλημά μου,

Τὴν Ἀθηνᾶ ἀπὸ τοὺς θεοὺς νὰ ἐξιλίωσω πρώτη, γ
 πὺ μοῦρθεν ὀλοφάνερη στοῦ θεοῦ τὸ πλούσιο δεῖπνο. 420
 Ἔνας νὰ πάη γοργὰ-γοργὰ στὸν κάμπο γιὰ τὸ βόϊδι,
 νὰ τὸ κεντρίσῃ εὐθύς ἐδῶ κανέννας βοῖδολάτης.
 Ἔνας στοῦ μαυροκάραβο νὰ πάη τοῦ Τηλεμάχου,
 νὰ φέρῃ τοὺς συντρόφους του καὶ μόνο δυὸ ν' ἀφήσῃ
 ἕνας ἄς κράξῃ νάρθη ἐδῶ τὸ χρυσοχὸ Λαέρκη, 425
 τοῦ δαμαλιοῦ τὰ κέρατα τριγύρω νὰ χρυσώσῃ
 κ' οἱ ἄλλοι νὰ μείνετε ὅλοι αὐτοῦ, καὶ πέστε στὶς γυναῖκες
 τραπέζι νὰ ἐτοιμάσουνε μὲς στοῦ λαμπρὸ παλάτι
 κ' ἐδῶ νὰ φέρουνε σκαμνιά, ξύλα, νερὸ καθάριο.
 Εἶπε· καὶ κείνοι ἐτρέξανε. Κ' ἔφτασε τὸ δαμάλι 430
 ἀπὸ τὸν κάμπο, κ' ἔφτασαν ἀπ' τὸ γοργὸ καράβι
 τοῦ Τηλεμάχου οἱ σύντροφοι κ' ἔφτασε κι ὁ χαλκέας,
 μὲ τὰργαλεῖα στὰ χέρια του, τὰ σύνεργα τῆς τέχνης,
 τὴν καλοκάμωτη μασιά, τ' ἄμῶνι, τὸ σφυρί του,
 πὺ τὸ χρυσάφι ἐδούλευε μ' αὐτά· καὶ νὰ, ζυγώνει 435
 καὶ ἡ Ἀθηνᾶ τὴν ἱερὴ θυσία νὰ καμαρώσῃ.
 Καὶ τότε εὐθύς ὁ Νέστορας ὁ γεροκαβαλλάρης
 χρυσάφι φέρνει του· κι αὐτὸς τὰ κέρατα χρυσώνει
 μὲ τέχνη, στοῦ ἔργο τὸ λαμπρὸ ἢ θεὰ ν' ἀναγαλλιάσῃ.
 Τραβοῦν τὸ ζῶ ἀπ' τὰ κέρατα ὁ Ἐχέφρονας κι ὁ Στράτης· 440
 καὶ φέρνει ὁ Ἄρητος νερὸ σ' ἀνθόπλουμο λεβέτι
 καὶ στ' ἄλλο χέρι του κρατάει σὲ κάνιστρο κριθάρι,
 καὶ δίπλα ὁ πολεμόχαρος προσμένει Θρασυμήδης,
 μ' ἕνα πελέκι κοφτερὸ τὸ βόϊδι νὰ χτυπήσῃ,
 καὶ σκάφην ὁ Περσέας βαστάει· κι ὁ Νέστορας ἀρχίζει 445
 πολλὰς εὐχές, καὶ μὲ νερὸ τὸ ραίνει καὶ κριθάρι
 καὶ μέσα στὴ φωτιά πετάει τοῦ κεφαλιοῦ του τρίχες.
 Καὶ σὰν ἐπροσευχήθησαν καὶ σκόρπισαν κριθάρι,
 εὐθύς ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα, ὁ ἄξιος ὁ Θρασυμήδης
 ζυγώνει καὶ τοῦ δίνει μιά, καὶ τὸ τσεκούρι κόφτει 450
 τὰ σβερκονεῦρα· παραλυεῖ τὸ βόϊδι κι ἀλαλάζουν
 κόρες, νυφάδες κ' ἡ σεμνὴ τοῦ Νέστορα γυναῖκα,
 ἡ Εὐρυδίκη, τοῦ Κλυμέν' ἡ πρωτοθυγατέρα.
 Τότες ἀπ' τὴν πλατύδρομη τὴ γῆ τὸ ἀνασηκῶσαν,
 καὶ τῶσφαξε ὁ Πεισίστρατος, τὸ πρῶτο παλληκάρι. 455

Ἐχύθη τὸ αἷμα μελανὸ κι οἱ ἄρμοι τοῦ ζώου λυθῆκαν· γ
ἔπειτα εὐθὺς τὸ ἀνοίγουνε καὶ τὰ μηριὰ τοῦ κόβουν,
κατὰ τὴν τάξη, καὶ διπλὰ μὲ σκέπη τὰ τυλίγουν,
τὰ συγυρνοῦνε μὲ λογιῆς ψαχνά, καὶ τότε ὁ γέρος
σὲ σκίζεις τᾶκκαε μὲ κρασί φλογατο ραίνοντάς τα, 460
καὶ δίπλα του ἔστεκαν οἱ νιοὶ πεντόσουβλα κρατώντας.
Καὶ σὰν ἐκάηκαν τὰ μηριὰ κ' ἐγεύτηκαν τὰ σπλάχνα,
λιανίσαν τᾶλλα κρέατα, στὶς σοῦβλες τὰ περάσαν,
καὶ τᾶψηναν βαστάζοντας τὶς ἀκρομύτες σοῦβλες.
Καὶ τὸν Τηλέμαχο ἔλουσεν ὡς τόσο ἡ Πολυκάστη, 465
τοῦ γερο-Νέστορα ἢ στερνὴ κι ὁμορφοθυγατέρα.
Τὸν ἔλουσε, τὸν ἄλειψε μὲ μυρωμένο λάδι,
καὶ τὸ χιτῶνα τοῦβαλε καὶ τῶριο πανωφόρι,
καὶ σὰν ἐβγήκε ἀπ' τὸ λουτρό, θεὸ τότε θαρροῦσες·
καὶ πῆγε πλάϊ στὸ βασιλιά τὸ Νέστορα νὰ κάτση, 470
Καὶ σὰν ἐψῆσαν τὰ ψαχνά κι ἀπ' τὴ φωτιά τὰ βγάλαν,
καθῆσαν καὶ συνέτρωγαν, καὶ προκομμένα ἀγορία,
σὲ κρασοπότηρα κρασί προσέχαν νὰ κερνᾶνε.
Καὶ σὰν ἐσβύσαν τοῦ πιotoῦ καὶ τοῦ φαγιοῦ τὸν πόθο,
τότε τοὺς λέγει ὁ Νέστορας, ὁ γερανιὸς ἰππότης· 475
Παιδιά μου, σύρτε ζέψετε στὸ ἀμάξι ὠριότριχ' ἄτια
γιά τὸν Τηλέμαχο, γοργά-γοργά νὰ κόψουν δρόμο.
Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε κ' ἐκεῖνοι τὸν ἀκοῦσαν,
κ' εὐθὺς στὸ ἀμάξι ἐζέψανε τὰ γοργοπόδαρα ἄτια.
Ψωμί, κρασί τοὺς ἔβαλε μιὰ τροφοδότρα κι ἄλλα 480
προσφάγια, πού οἱ θεογέννητοι τὰ τρῶνε βασιλιάδες.
Κι ἀνέβηκε ὁ Τηλέμαχος μὲς στὸ πανῶριο ἀμάξι
καὶ δίπλα του ὁ Πεισίστρατος, ὁ πρῶτος πολεμάρχος
ἐστάθη καὶ στὰ χέρια του τὰ χαλινάρια ἐπῆρε.
Τᾶτια χτυπάει νὰ τρέξουνε· καὶ πρόθυμα ἐπετάξαν
στὸν κάμπο, κι ἄφησαν γοργά τῆς Πύλου τ' ὀρθὸ κάστρο. 485
Ἵλημερις τὰ δυὸ φαριὰ τραντάζαν τὸ ζυγὸ τους·
κι ὁ ἥλιος ἐβασίλεψε κι ἰσκιῶναν ὄλ' οἱ δρόμοι,
ὅταν ἐφτάσαν στὰ Φηρά, στοῦ Διοκλῆ τὸ σπίτι,
πού ἦταν ὁ γιὸς τοῦ Ὀρσίλοχου καὶ τ' Ἀλφειοῦ τὰ γγόνι.
Κι αὐτὸς τοὺς φιλοξένησε τὴ νύχτα νὰ περάσουν. 490
Κι ὡς ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγούλα,

ζέβουε τάτια καί πηδοῦν στό πλουμιστό τό άμάξι,
τή βουεή τήν αίθουσα περνοῦν καί τ' άύλοπόρτι,
καί τά χτυποῦν νά τρέξουε' καί πρόθυμα έπετάξαν.
Καί στό σπαρμένο φτάνοντας τόν κάμπο, τό ταξίδι
τελειώσανε' τόσο γοργά κόψανε δρόμο τάτια.

γ

495

Κι ό ήλιος έβασίλεψε κι ίσκιώναν όλ' οί δρόμοι.

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ Δ

(Τὰ ἐν Λακεδαίμονι).

Φτάσαν στὴ Λακεδαίμονα μὲ τὰ πολλὰ φαράγγια,
καὶ στὸ παλάτι ἐτράβηξαν τοῦ ἐνδόξου Μενελάου.
Τὸν ἦϋραν γάμους καὶ χαρὲς μὲ τοὺς δικούς του νᾶχη
στὸ σπίτι, γιὰ τὸ γιόκα του καὶ τὴν καλὴ του κόρη.
Αὐτὴν προβόδαγε στὸ γιό τοῦ ἀτρόμητου Ἀχιλλέα, 5
γιατὶ στὴν Τροία ὑπόσχεση καὶ λόγο τοῦχε δώσει,
δική του νᾶναι, κ' ἔδωσαν οἱ θεοὶ νὰ γίνῃ ὁ γάμος.
Ἔτσι μὲ ἀμάξια κι ἄλογα τὴν ἔστελνε νὰ πάῃ
στὴν ξακουστὴ τοῦ βασιλιᾶ τῶν Μυρμιδόνων χώρα.
Κι ἀπὸ τὴ Σπάρτην ἔδινε τοῦ Ἀλέκτορα τὴν κόρη 10
στὸ Μεγαπένθη, τὸ στερνὸ του γιό, ποῦχε ἀπὸ σκλάβα,
γιατ' οἱ θεοὶ δὲν ἔδωσαν γόνου ἄλλο στὴν Ἑλένη,
ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ ἐγέννησε χαριτωμένη κόρη,
τὴν Ἑρμιόνη, ὀλόμορφη, σὰν τὴ χρυσοῦ Ἀφροδίτη.
Ἐκεῖ λοιπὸν μὲς στὸ ψηλὸ παλάτι τὸ μεγάλο 15
γλεντοῦσαν φίλοι καὶ δικοὶ τοῦ ἐνδόξου Μενελάου
καὶ χαίρονταν· κ' ἕνας καλὸς τραγουδιστὴς βαροῦσε
τὴ λύρα καὶ τραγοῦδαγε κι ἀνάμεσα στὸν κόσμον,
μὲ τὸ σκοπὸ τοῦ τραγουδιοῦ, πηδοῦσαν δυὸ ἀκροβάτες.
Ὡστόσο μπρὸς στὸ πρόθυρο μὲ τᾶτια τους ἐκεῖνοι, 20
ὁ ἥρωας ὁ Τηλέμαχος καὶ ὁ λαμπρὸς Νεστορίδης
σταθῆκαν· βγῆκε κ' εἶδε τους ὁ μέγας Ἐτιωνέας,
ὁ προκομμένος δουλευτὴς τοῦ ἐνδόξου Μενελάου,
καὶ κίνησε, τοῦ βασιλιᾶ νὰ πάῃ νὰ τὸ μηνύσῃ·
κοντὰ του ἐστάθη κ' εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα· 25
Μενέλαε θεογέννητε, μᾶς ἦρθανε δυὸ ξένοι,

πού μοιάζουν σάν ἀπ' τὴ γενιά τοῦ Δία τοῦ μεγάλου. δ
 Για πές, ἢ νὰ ξεζέψουμε τὰ γοργὰ τᾶλογά τους,
 ἢ σ' ἄλλον νὰ τοὺς στείλουμε νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ.
 Καὶ τοῦ ξανθοῦ Μενέλαου τοῦ βαρυφάνη κ' εἶπε· 30
 Ἐσὺ δὲν ἦσουν πρὶν κουτός, γιὰ τοῦ Βοηθοῦ, Ἐτιωνέα,
 πῶς τώρα σὰ μωρὸ παιδί μου λές ἀνοησίες!
 Καὶ λίγοι μᾶς ἐφίλεψαν ἐμᾶς τοὺς δυὸ στὰ ξένα,
 ὅσο πού ἐδῶ νὰ φτάσουμε; κ' εἶθε νὰ δώσῃ ὁ Δίας 35
 νὰ λείψουν τέτοιες συμφορὲς ξοπίσω. Μόνο λύσε
 τῶν ξένων τᾶτια κ' ἔπειτα φέρ' τους νὰ γευματίσουν.
 Εἶπε, κ' ἐκεῖνος χύθηκεν ὄξω ἀπ' τὴ σάλλα, κι ἄλλους
 κάλεσε δούλους πρόθυμους, νὰ τὸν ἀκολουθήσουν.
 Καὶ τᾶλογα ἔπο τὸ ζυγὸ ξεζέψαν τὰ ἄδρωμένα 40
 καὶ στὰ παχνιὰ τὰ δέσανε τοῦ στάβλου, καὶ τοὺς δώσαν
 ἄσπρο κριθάρι ἀνάκατο μὲ βρίζα, καὶ τὰμάξι
 τὸ γύρανε στὰ ὀλόλαμπρα τὰ μπροστοτοίχια πάνω·
 κ' ἐκείνους τοὺς ἐφέρανε στὸ θεϊκὸ παλάτι.
 Καὶ σάστισαν ὡς εἶδανε τοῦ βασιλιᾶ τὸ σπίτι· 45
 ὀλοῦθε μιὰ φεγγοβολή, σάν ἥλιος, σάν φεγγάρι,
 χυνόταν μὲς στ' ἀνάκτορα τοῦ ἐνδόξου Μενελάου.
 Κι ἀφοῦ τὰ μάτια ἐχόρτασαν ὀλόγυρα νὰ βλέπουν,
 σ' ὁμορφοσκάλιστα λουτρά γιὰ νὰ λουστοῦν ἐμπήκαν.
 Κ' οἱ σκλάβες σάν τοὺς ἔλουσαν καὶ μῦρα τοὺς ἀλείψαν. 50
 χιτῶνια τοὺς ἐφόρεσαν καὶ φλοκωτὲς χλαμύδες,
 καὶ δίπλα στὸ Μενέλαο σὲ θρόνους ἐκάθησαν.
 Κ' ἡ βᾶγια χύνει τοὺς νερὸ μ' ὠριόχρυσο λαγῆνι,
 τὰ χέρια πάνω ἀπὸ ἀργυρῆ νὰ νίψουε λεκάνη·
 κ' ἔπειτα στρώνει δίπλα τοὺς γυαλιστεροὺς τραπέζι.
 Κ' ἡ τροφοδότρα ἢ σεβαστὴ βάνει ψωμί μπροστὰ τους 55
 καὶ πλούσια ἀπλώνει φαγητά, ὅ,τι εἶχε καὶ δὲν εἶχε·
 κι ἀπλάδες πῆρε ὁ μοιραστής καὶ κρέατα τοὺς ἐπήγε
 κάθε λογῆς κι ἀπίθωσε κοῦπες χρυσῆς κοντὰ τους.
 Τότε ὁ ξανθὸς Μενέλαος νεύει καὶ προσκαλεῖ τους· 60
 ἐμπρὸς λοιπόν, πάρτε ψωμί νὰ φᾶτε νὰ εὐφρανθῆτε
 καὶ σάν καλοχορτάσετε, τότε ρωτᾶμε ποιοὶ εἴστε.
 Γιατὶ ἀπὸ γένος ταπεινὸ δὲν φαίνονται οἱ γονιοὶ σας,
 μ' ἀπὸ γενιά θεογέννητων κρατᾶνε βασιλιάδων
 σκηπτούχων· τέτοιους, σάν ἐσᾶς, κακοὶ δὲν τοὺς γεννᾶνε

Εἶπε, καὶ μὲ τὰ χέρια του μιὰ νεφραμιὰ τοὺς δίνει δ 65
βοδιοῦ ψητῆ, ποὺ γιὰ τιμὴ σ' αὐτὸν τὴν εἶχαν δώσει.

Κ' ἐκεῖνοι στὰ ἔτοιμα φαγιὰ τὰ χέρια τους ἀπλώναν.

Καὶ σὰν ἐσβύσαν τοῦ πιotoῦ καὶ τοῦ φαγιotoῦ τὸν πόθο,
σκύβει ὁ Τηλέμαχος καὶ λέει στοῦ Νέστορα τὸ τέκνο,
τὴν κεφαλὴ σιμώνοντας, νὰ μὴν ἀκούσουν οἱ ἄλλοι· 70

Γιὰ κοίτα, γιὰ τοῦ Νέστορα καὶ γκαρδιακὲ μου φίλε,
κοίταξε στὴν ἀχόλαλη τὴ σάλλα πῶς ἀστράφτει
χαλκός, ἀσημι, μάλαμα, φίλντισι, κεχριμπάρι!

Ἔτσι θεὸ νᾶναι στοῦ Διὸς τοῦ Ὀλύμπιου τὰ παλάτια,
ὅσ' ἀνιστόρητα εἶναι ἔδω· θαμπώθηκε τὸ φῶς μου. 75

Ἄλλ' ὁ ξανθὸς Μενέλαος τὸν ἄκουσε ποὺ τὸ εἶπε
κ' εὐθύς γυρνάει καὶ τοὺς λαλεῖ μὲ λόγια φτερωμένα·

Κανεῖς, παιδιὰ μου, ἀπ' τοὺς θνητοὺς τοῦ Δία δὲν παραβγαίνει
γιατ' εἶν' ἐκείνου ἀθάνατα καὶ βιός του καὶ παλάτια.
Μόνο ἄνθρωπος μπορεῖ μὲ μὲ νὰ μετρηθῆ, ναὶ κι ὄχι, 80

στὰ πλοῦτη. Ἄλλὰ παράδειρα πολὺ, πολλὰ ἔχω πάθει
μὲ τὰ καράβια, χρόνια ὀχτώ, νάρθῶ καὶ νὰ τὰ φέρω,
Κύπρο, Φοινίκη, κ' Αἴγυπτο κ' Αἰθιοπία γυρνώντας·
στοὺς Σιδονίους, στοὺς Ἑρεμβοὺς καὶ στῆς Λιβύας τὴ χώρα
ἐπήγα πέρα, ὅπου τάρνια μὲ κέρατα γεννιοῦνται. 85

καὶ τρεῖς φορές σὲ μιὰ χρονιά γεννᾶν' οἱ προβατίνες.
Γιαυτὸ καὶ μήτε βασιλιᾶ μήτε τσοπάνου λείπουν
τυριά καὶ κρέατα καὶ γλυκὸ γάλα, μόν' ἔχουν πάντα,
χωρὶς ποτὲ νὰ σταματᾶ, γάλ' ἀπ' τὰ ζῶα ν' ἀρμέγουν.

Μὰ ἐκεῖ καθὼς συνάζοντας πλοῦτη πολλὰ ἐπλανιόμουν, 90
ἄλλος ἐδῶ μοῦ σκότωσε κρυφὰ τὸν ἀδερφό μου,
κι ὅπάντεχα, μὲ τῆς φριχτῆς γυναίκας του τὸ δόλο·
ἔτσι κ' ἐγὼ δὲ χαίρομαι τὸ βιός ἐτοῦτο ποῦχῶ.

Αὐτὰ θεὸ νὰ τὰκούσατε καὶ σεῖς ἀπ' τοὺς γονιοὺς σας,
ὅποιοι κι ἂν εἶναι, τί ἔπαθα πολλὰ κ' ἔχασα σπίτι 95
εὐτυχομένο, ποὺ ἔκλεινε μεσ' ἀγαθὰ περίσσια,

Κι ἄμποτε μὲς στοῦ σπίτι μου νὰ ζοῦσα μὲ τὸ τρίτο,
καὶ νᾶχαν μείνει στὴ ζωὴν, ὅσοι ἄντρες ἔχαθῆκαν
στῆς Τροίας τὸν κάμπο, ἐκεῖ, μακριὰ ἀπ' τ' ἀλογοτρόφο τ' Ἄργος.
Ἄχ, πόσο κλαίω κι ὀδύρομαι τώρα γιὰ κείνους ὄλους, 100

μὲς στοῦ παλάτι μοναχὸς πολλὰς φορές κλεισμένος!
Κι ὦρες στοῦ θρήνο ἀναπαμὸ βρῖσκει ἡ καρδιά μου, κι ὦρες

σωπαίνω πάλι, — τί γοργά τὸ κρῦο κουράζει κλάμα. — δ
Μὰ ὄλους αὐτοὺς δέ μου τοὺς κλαίει κι' ἄς τοὺς πονάη ἢ καρδιά μου,
ὄσο ἕναν, πού ὡς τὸν θυμηθῶ, δὲν τρώω καὶ δὲν κοιμᾶμαι, 105
γιατί ἄλλος ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς δὲν πάσκισε κανένας,
ὄσ' ὁ Ὀδυσσεὺς ἐπάσκισε καὶ μόχθησε. Κι ὡς τόσο
τοῦμελλε πίκρες νὰ τὸν βροῦν, καὶ μένα μαῦρος πόνος,
γιὰ κεῖνον, πού ἔφυγε μακριά, καὶ πιά κανεὶς δὲν ξέρει
τάχα νὰ ζῆ, γιὰ πέθανε; Καὶ τώρα τότε κλαῖνε 110
ἢ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη, κι ὁ γέροντας Λαέρτης,
κι ὁ γιός του, πού τὸν ἄφησε νιογέννητο στὸ σπίτι.

Εἶπε καὶ πόθο τοῦ ἄναψε νὰ κλάψη τὸ γονιό του.
Τὸ δάκρυ ἀπὸ τὰ βλέφαρα κυλάει καὶ πέφτει χάμου,
καὶ μὲ τὰ χέρια ἀσκώνοντας τὴν πορφυρὴ χλαμύδα 115
τὴ φέρνει μπρὸς στὰ μάτια του· μὰ τῶνοιωσε ὁ Μενέλαος
καὶ βάλθηκε σὲ συλλογὴ στὸ νοῦ καὶ στὴν καρδιά του·
νὰ τὸν ἀφήσῃ μόνο του νὰ εἰπῆ γιὰ τὸν πατέρα,
ἢ πρῶτα νὰ ρωτήσῃ αὐτός, τὰ πάντα νὰ ξετάσῃ.

Κ' ἐκεῖ πού αὐτὰ κλωθόφερνε στὸ νοῦ καὶ στὴν καρδιά του, 120
ἀπ' τὴ μυρόπνοη κάμαρη τὴν ἀψηλὴν ἢ Ἑλένη,
ὄμοια μὲ τὴ χρυσότοξη τὴν Ἄρτεμη, προβάλλει.
'Αμέσως σκαλιστὸ θρονὶ τῆς ἔβαλε ἢ Ἄδρηστη,
καὶ μάλλινο ἀπαλὸ χαλὶ τῆς ἔστρωσε ἢ Ἀλκίππη,
καὶ τάσημένιο κάνιστρο φέρν' ἢ Φυλῶ, πού δῶρο 125
ἢ Ἀλκάνδρη τῆς τὸ χάρισε τοῦ Πόλυβου ἢ γυναῖκα,
στὴ Θήβα τὴν Αἰγυπτιακὴ, πού ἔχουνε βιὸς τὰ σπίτια. —
'Εκεῖνος στὸ Μενέλαο πρόσφερε δυὸ ἀσημένιους
λουτήρες, δέκα τάλαντα χρυσᾶ καὶ δυὸ τριπόδια,
καὶ χῶρια κι ἢ γυναῖκα του γιὰ τὴν Ἑλένη δίνει 130
δῶρα πανῶρια, μιὰ χρυσεὴ λακάτη, κι ἀσημένιο
μὲ καρουλάκια κάνιστρο, μὲ χρυσωμένα χεῖλη.
Αὐτὸ τῆς ἔφερε ἢ Φυλῶ καὶ τῶβαλε σιμὰ τῆς,
νῆμα κλωσμένο ξέχειλο, κι ἀπάνω του ἢ λακάτη
μὲ τὸ μενεξεδὶ μαλλὶ κοιτότουν γεμισμένη. 135
Καὶ στὸ θρονὶ σὰν κάθησε, μὲ τὸ σκαμνὶ στὰ πόδια,
ἐρώτησε τὸν ἄντρα τῆς ἕνα πρὸς ἕνα κ' εἶπε:

Μενέλαε θεογέννητε, γνωστοὶ μας εἶναι οἱ ξένοι:
σὰν ποιοὶ λοιπὸν παινεύονται, πού ἦρθαν στὸ σπιτικὸ μας;
'Αλήθεια ἢ ψέμμα θεὸ νὰ πῶ; μὰ μοῦ τὸ λέει ἢ καρδιά μου. 140

Σᾶς λέω ποτέ δὲν εἶδα ἐγώ, οὔτ' ἄντρα, οὔτε γυναῖκα,
τόσο πολὺ νὰ μοιάζουνε, — μὲ σάστισε ἡ θωριά του! —
ὅσο μὲ τὸν Τηλέμαχο, τοῦ ἀντρόψυχου Ὀδυσσέα
τὸ γιό αὐτὸς μοιάζει, πού ἔμεινε νιογέννητο στὸ σπίτι,
κάτω ἀπ' τὴν Τροία οἱ Ἄχαιοὶ σὰν ἤρθανε γιὰ μένα
τῆ σκύλα, πόλεμο τραχὺ κι ἀπόκοτο κινώντας.

δ
145

Τότε ὁ ξανθὸς Μενέλαος τῆς ἀπαντάει καὶ λέγει·
"Ἐτσι θαρρῶ τώρα κ' ἐγὼ γυναῖκα, ὡς σὺ τὸ κρίνεις·"
κείνου τὰ πόδια τοῦτα ἐδῶ καὶ τοῦτα ἐδῶ τὰ χέρια
καὶ τοῦ ματιοῦ ἢ φεγγοβολή κ' ἢ κεφαλὴ κ' ἢ κόμη.
Καὶ τώρα δά, σὰν ἔφερα τὸν Ὀδυσσέα στὸ νοῦ μου,

150

Ἡ ἀπαγωγή τῆς Ἑλένης.

κ' ἔλεγα πόσα βάσανα τράβηξε αὐτὸς γιὰ μένα,
χαμήλωσε τὰ βλέφαρα κι ἔχυσε μαῦρο δάκρυ,
στὰ μάτια ἐμπρὸς σηκώνοντας τὴν πορφυρὴ χλαμύδα.

Καὶ τότες ὁ Πεισίστρατος ὁ Νεστορίδης εἶπε·
θεόσπαρτε τοῦ Ἄτρεα γιέ, Μενέλαε πολεμάρχη,
αὐτὸς ἐδῶ σωστὰ τὸ λές πῶς εἶναι γιὸς ἐκείνου,
ἀλλ' ἔχει φρόνηση πολλὴ καὶ σκιάζεται ἡ καρδιά του,
πρῶτη φορά πού ἤρθεν ἐδῶ, μὴν ἄστοχα μιλήσῃ
μπροστὰ σέ σένα, πού ὡς θεοῦ ἢ λαλιά σου μᾶς εὐφραίνει.
"Ὅσο γιὰ μένα, ὁ Νέστορας, ὁ γερανιὸς ἵπποτης,
γιὰ συνοδό του μ' ἔστειλε· τί νὰ σέ ἰδῇ ποθοῦσε,
καμμιᾶν ὀρμήνια νὰ τοῦ εἰπῆς, καὶ νὰ τότε βοηθήσῃς.

155

160

Σάν ὁ γονιὸς εἶναι μακριά, τὸ γιὸ τὸν τρῶνε οἱ ἔγνοιες, δ
πού μές στο σπίτι ἀπόμεινε χωρίς βοηθὸ κανένα· 165
ἔτσι μὲ τὸν Τηλέμαχο, τώρα πού λείπει ἐκεῖνος,
ἄλλοι, νὰ διώξουν τὸ κακό, στὸν τόπο του δὲν εἶναι.

Τότε ὁ ξανθὸς Μενέλαος τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
ὦ, θεέ μου, ἀλήθεια, σπίτι μου ὁ γιὸς τοῦ φίλου μου ἦρθε, 170
πού τόσοις ἐδοκίμασε πολλοὺς γιὰ μένα μόχθους!
Κ' ἔλεγα, σὰ θάρχότανε, ξέχωρα ἀπὸ τοὺς ἄλλους
'Αργεῖους νὰ τὸν ἐλάτρευα, τὸ γυρισμὸ στοὺς δυὸ μας
ἂν ἤθελε ὁ βροντόφωνος 'Ολύμπιος Δίας νὰ δώση,
ἀπάνω ἀπὸ τίς θάλασσες μὲ τὰ γοργὰ καράβια.
Πόλη μές στ' Ἄργος θάδινα, θὰ τοῦχιτσα παλάτι, 175
κι ἀπ' τὴν Ἰθάκη μὲ τὸ γιό, τὸ βιὸς καὶ τὸ λαό του
ἐδῶ θε νὰ τὸν ἔφερνα, μιὰ πόλη ἀδειάζοντάς του,
ἀπ' ὅσες εἶναι ὀλόγυρα, σὲ μένα ὑποταγμένες.
Κι ὄντας ἐδῶ, θὰ ἐσμίγαμε συχνά, καὶ τίποτ' ἄλλο
δὲ θὰ χαλοῦσε τὴ χαρὰ καὶ τὴ φιλία τῶν δυὸ μας,
ὡς πού τὸ μαυροσύγνεφο μᾶς κρύψη τοῦ θανάτου. 180
"Ὅμως αὐτὰ κάποιος θεὸς γραφτὸ ἦταν νὰ φτονέση,
κ' ἐκεῖνου μόνο τοῦ ἄμοιρου τὸ γυρισμὸ τοῦ ἐπῆρε.

Εἶπε, καὶ σ' ὄλους ἄναψε ἀποθυμιὰ νὰ κλάψουν.
Κ' ἔκλαιε ἢ Ἐλέν' ἢ Ἀργίτισσα, τὸ γέννημα τοῦ Δία, 185
ἔκλαιγε κι ὁ Τηλέμαχος, ἔκλαιγε κι ὁ Μενέλαος,
καὶ μηδ' ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα ἀδάκρυτα εἶχε μάτια·
γιατὶ τὸν ἀψεγάδιαστον Ἀντίλοχο ἐθυμήθη,
πού τῆς φεγγόβολης Αὐγῆς ὁ γιὸς τὸν εἶχε σφάξει.
Τὸν ἐθυμήθη κ' ἔλεγε μὲ λόγια φτερωμένα·

'Ατρεΐδη, μέσα στοὺς θνητοὺς ὁ πιὸ σοφὸς πὼς εἶσαι 190
μᾶς λέει ὁ γέρο-Νέστορας, κάθε πού γίνῃ λόγος
μὲς στο παλάτι καὶ ρωτάει γιὰ σὲ ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.
Καὶ τώρα, ἂν γίνεται ἄκου με· καθόλου δὲ μ' εὐφραίνουν
μετὰ τὸ δεῖπνο οἱ ὀδυρμοί· κι αὔριο θε νάρθη αὐγοῦλα
μὲς ἀπ' τὴ νύχτα. Μὰ δὲ λέω κακὸ νὰ κλαῖν πὼς εἶναι, 195
σάν εὖρη ἢ μοῖρα τὸ θνητὸ καὶ τότε πάρῃ ὁ χάρος·
γιατ' εἶναι δὰ στερνὴ τιμὴ στοὺς δύστηχους ἀνθρώπους
δάκρυ νὰ ρέῃ στὰ μάγουλα, νὰ κόβεται κ' ἡ κόμη.
Κ' ἐγὼ ἕνα ἀδέρφι μου ἔχασα πού ὁ πιὸ κακὸς δὲν ἦταν
ἀπ' τοὺς Ἀργεῖους· καὶ θάτανε γνωστός σου δίχως ἄλλο. 200

τί ἐγὼ δὲν τὸν ἀντάμωσα, δὲν εἶδα τον, μὰ πρῶτος
ἦτανε, λέν, ὁ Ἀντίλοχος στὸ τρέξιμο, στή μάχη.

Τότε ὁ ξανθὸς Μενέλαος τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
Φίλε καλέ, τὰ λόγια σου καὶ τὰ φερσίματά σου

φαίνονται ἀνθρώπου γνωστικοῦ καὶ μεγαλύτερού σου.
Τέτοιου πατέρα γιὸς μπορεῖ νὰ μὴ μιλάη μὲ γνώση ;
Ξάστερα εὐκολογνώριστος τοῦ ἀντρός ἐκείνου ὁ γόνος,
πού ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου εὐλόγησε γάμο καὶ γέννησή του.

Ἔτσι τοῦ Νέστορα ἔδωκε γιὰ τίς ἡμέρες του ὅλες,
κι αὐτὸς μὲς στὸ παλάτι του στὰ πλούτη νὰ γεράσῃ,

κ' οἱ γιοί του νᾶναι γνωστικοὶ καὶ στ' ἄρματα μεγάλοι.
Καὶ μεῖς τὸ κλάμ' ἄς πάψουμε πού πρὶν μᾶς εἶχε πιάσει,
κι ἄς ξαναρθοῦμε στὸ φαγί' νερὸ στὰ χέρια ρίξτε.

Κ' ἐγὼ μὲ τὸν Τηλέμαχο, ταχιά μὲ τὴν αὐγούλα,
τὰ λέμε πιά τὰ λόγια μας, ὅπου ἔχουμε νὰ ποῦμε.

Εἶπε καὶ τοῦρριχνε νερὸ στὰ χέρια ὁ Ἀσφαλίων,
ὁ προκομμένος δουλευτῆς τοῦ ἐνδόξου Μενελάου,
καὶ μπρὸς στους σ' ἔτοιμα φαγιά τὰ χέρια τους ἀπλώναν.

Καὶ τότε νὰ τί ἐσκέφθηκε τοῦ Δία ἡ κόρ' ἡ Ἐλένη·
μὲς στὸ κρασί πού πίνανε κάποιο βοτάνι ρίχνει,
ἀντίλυπο κι ἀντίχολο πού κάθε πόνου σβύνει·

κι ὅποιος τὸ πιῇ, σὰ θὰ σμιχτῆ καλὰ μὲς στὸ κροντήρι,
στὰ μάγουλά του ὅλημερίς δὲ θὰ κυλήσῃ δάκρυ,
μηδὲ κι ἂν τοῦ πεθαίνανε καὶ μάννα καὶ πατέρας,

μηδὲ κι ἂν μπρὸς στὰ μάτια του τὸ ἀδέρφι ἢ καὶ τὸ γιό του
μὲ τὸ μαχαῖρι τοῦσκιζαν κ' ἐκεῖνος ἐθωροῦσε.

Τοῦ Δία ἡ κόρη εἶχε πολλὰ τέτοια σοφὰ βοτάνια·
τῆς τᾶδωσε ἡ Πολύδαμνα, τοῦ Θῶνα τ' ἄξιο ταῖρι,
στὴν Αἴγυπτο, πού βγάν' ἡ γῆς ἡ σιτοδότρα πληθος
βοτάνια, τὰ φαρμακερὰ μὲ τὰ καλὰ σμιγμένα.

Ἔτσι εἶν' ἐκεῖ σοφοὶ γιατροί, κι ὅσο κανεὶς στὸν κόσμῳ,
γιατὶ ὅλοι τους ἀπ' τὴ γενιά κρατᾶνε τοῦ Παιᾶνα.
Καὶ στὸ κρασί σᾶν τῶρριξε, προστάζει νὰ κεράσουν,
καὶ τότε ματαμίλησε καὶ τέτοια λόγια κρένει·

Μενέλαε, θεογέννητε γόνε τοῦ Ἀτρέα, καὶ οἱ ἄλλοι
ἔσεῖς ἐδῶ, λαμπρῶν ἀντρῶν παιδιὰ,—ὁ Δίας μοιράζει
σ' ἄλλον κακά, σ' ἄλλον καλά, τί δύναται τὰ πάντα,—
στὸ γλέντι ἀπόψε ρίχτε το, μιλήστε καὶ χαρῆτε

μές στο παλάτι. Θέ νά εἰπῶ κάτι ποῦ νά ταιριάξῃ. δ 240
 Ποῦ νά μπορέσω νά τά εἰπῶ καί ποῦ νά τά ἱστορήσω
 τὰ τόσα κατορθώματα τοῦ ἀτρόμητου Ὀδυσσεά !
 νά κ' ἓνα ἀπ' ὅσα ἐτόλμησε νά πράξῃ ὁ ἀντρωμένος,
 στῶν Τρώων τή χώρα, ὅπου πολλά τραβούσατε φαρμάκια.
 Μόνος γεμίστηκε πληγές κι ἀγνώριστος ἐγίνη,
 καί ρίχνοντας στοὺς ὤμους του παλιόρρουχα, σά δοῦλος 245
 ἐχώθη στήν πλατύδρομη τήν πόλη τῶν ὀχτρῶνε.
 "Ἄλλος ἀντ' ἄλλου ἐφαίνονταν, μορφή ζητιάνου ἐπῆρε,
 ὅπου ποτέ δέν εἶχε τήν στῶν Ἀχαιῶν τὰ πλοῖα,
 κ' ἔτσι στήν Τροία ἐχώθηκε, κι ὅλοι τους γελαστήκαν,

Ἡ ἐπιστροφή τῆς Ἑλένης.

καί μόνο ἐγώ τόν γνώρισα, καί μέ τήν ὄψη ποῦχε, 250
 καί τόν ρωτοῦσα· ὁμως αὐτός μοῦ ξέφευγε μέ τέχνη.
 Μά σάν ἐγώ τόν ἔλουσα, τόν ἄλειψα μέ μύρα,
 κ' ἐνδύματα τοῦ φόρεσα, κι ὤμοσα μέγαν ὄρκο,
 πῶς ἦταν ὁ Ὀδυσσεάς ἐκεῖ νά μὴν τὸ φανερώσω,
 πρὶν στίς σκηνές καί στὰ γοργὰ καράβια νά γυρίσῃ, 255
 μοῦ ἐξήγησε τῶν Ἀχαιῶν κι αὐτός τήν πᾶσα σκέψη.
 Καί Τρῶες πολλοὺς σά σκότωσε μέ τὸ μακρὺ μαχαῖρι,
 περίσσια γνώση φέρνοντας, γύρισε στοὺς Ἀργῖτες,
 Καί κλαῖγαν οἱ Τρωαδίτισσες πικρά, μὰ ἐγώ ἐχαίρομμον,
 γιατί λαχτάραγε ἡ καρδιά νά γύρω πιά στοῦ σπιτί, 260
 καί στέναζα ποῦ ἐσάλεψε τὸ νοῦ μοῦ ἢ Ἀφροδίτη,
 κ' ἐκεῖ μέ τράβηξε μακριὰ ἔπο τῆ γλυκεῖα πατρίδα,

καὶ κόρην ἐπαράτησα καὶ σπιτικό μου κι ἄντρα, δ
 πού κανενὸς δὲ λείπεται στὴ γνώση οὐδὲ στὴν ὄψη.

Τότες ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος καὶ τῆς εἶπε· 265
 Ναί, βέβαια, ὄλα αὐτὰ σωστά, καθὼς τὰ λές, γυναῖκα.
 Πολλῶν ἠρώων ἐγνώρισα καὶ νοῦ καὶ γνώμη ὡς τώρα,
 καὶ πολιτεῖες ἐγύρισα πολλές στὴ γῆν ἐπάνω,
 μ' ἀκόμα τέτοιοι ἀνθρώποι τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν,
 νᾶχη στὰ στήθια τὴν καρδιά τοῦ ἀτρόμητου Ὀδυσσεά, 270
 Μὰ ἀκοῦστε τί ἄλλο ἐβάσταξε νὰ κάμη ὁ ἀντρειωμένος,
 μὲς στ' ἄλογο τὸ σκαλιστὸ σὰν ἤμαστε ὄλ' οἱ πρῶτοι
 τῶν Ἀργιτῶν, πού φέραμε στοὺς Τρῶες σφαγὴ καὶ χάρο.
 Τότε ἤρθες ἐκεῖ δὰ καὶ σύ, —κάποιος θεὸς θὰ σ' εἶχε
 προστάξει, πού εἶχε βουλευθῆ δόξα στοὺς Τρῶες νὰ δώση— 275
 κι ἀπὸ κοντὰ σου ὁ Διήφοβος ὁ θεόμορφος ἐρχόταν.
 Τὴν κούφια τρεῖς γυρνᾶς φορές κρυψῶνα ψηλαφώντας
 καὶ τοὺς ἀρχοὺς τῶν Δαναῶν μὲ τῶνομά τους κράζεις,
 μὲ τὴ λαλιά τῆς γυναικὸς τοῦ καθενὸς μιλώντας.
 Ἐγὼ καὶ τοῦ Τυδέα ὁ γιὸς κι ὁ Ἰσόθεος Ὀδυσσεάς, 280
 στὴ μέση ὡς ἐκαθόμαστε σ' ἀκούσαμε νὰ σκούζης.
 Τότες οἱ δύο ἀνάψαμε, κι ἀνέβηκε στὸ νοῦ μας
 νὰ πεταχτοῦμε, ἢ μέσαθε γοργὰ ν' ἀποκριθοῦμε·
 ἄλλ' ὁ Ὀδυσσεάς μᾶς βάσταξε καὶ μέρωσε τὸν πόθο.
 Τριγύρω οἱ γιοὶ τῶν Ἀχαιῶν βουβοὶ καθόνταν ὄλοι· 285
 ὁ Ἄντικλος μόνος ἤθελε δυὸ λόγια νὰ σοῦ κρένη,
 ἄλλ' ὁ Ὀδυσσεάς τοῦ βούλωσε μὲ τὰτσαλένια χέρια
 τὸ στόμα, τῶσφιξε γερά, κ' ἔσωσε τοὺς Ἀργεῖους,
 κρατώντας το, ὡς πού ἡ Ἀθηνᾶ σ' ἐπῆρε ἀπὸ κοντὰ μας. 290

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἐμίλησε καὶ τοῦ εἶπε·
 Γόνε τοῦ Ἀτρέα, θεογέννητε Μενέλαε, πολεμάρχη,
 κρῖμα καὶ κρῖμα, πού ὄλ' αὐτὰ δὲ διῶξαν τὸ χαμό του,
 ὅσο κι ἂν ἦταν σίδηρο στὰ στήθια του ἢ καρδιά του.
 Μὰ τώρα νὰ πλαγιάσουμε σύρτε μας, κ' ἦρθε ἡ ὥρα
 νὰ κοιμηθοῦμε καὶ γλυκὰ τὸν ὕπνο νὰ χαροῦμε. 295

Ἔτσι εἶπε, καὶ τίς σκλάβες τῆς ἐπρόσταξε ἡ Ἐλένη,
 στὴν αἴθουσα νὰ βάλουνε κρεββάτι, καὶ νὰ στρώσουν
 ὠραῖα στρωσίδια πορφυρά, ν' ἀπλώσουν ἀντρομίδες
 κι ἀπάνωθε γιὰ σκέπασμα νὰ βάλουνε φλοκάτες.
 Καὶ βγαίναν ἀπ' τὴ σάλλ' αὐτές, στὰ χέρια φῶς κρατώντας, 300

καὶ στρώσαν· κ' ἕνας κήρυκας ὠδήγησε τοὺς ξένους· δ
'Εκεῖν' οἱ δυὸ στὸν πρόδρομο τοῦ παλατιοῦ πλαγιάσαν,
ὁ ἥρωας Τηλέμαχος καὶ ὁ ἄξιος Νεστορίδης
Κι ὁ Ἄτρείδης πλάγιασε βαθιὰ μὲς στ' ἀψηλὸ τὸ σπίτι,
καὶ δίπλα του ἡ μακρόπεπλη πρώτη στὰ κάλλη Ἑλένη. 305

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγούλα,
σηκώθηκε ὁ βροντόφωνος Μενέλαος ἀπ' τὴν κλίνη,
ἐντύθη, μυτερὸ σπαθὶ κρέμασε ἀπὸ τὸν ὦμο,
ἐφόρεσε ὦρια πέδιλα στὰ λαμπερά του πόδια
καὶ κίνησε ἀπ' τὸ θάλαμο, ἴδιος θεὸς τὴν ὄψη· 310
καὶ στὸν Τηλέμαχο κοντὰ καθίζοντας τοῦ λέει·

Ποιὰ ἀνάγκη, παλληκάρι μου Τηλέμαχε, σὲ φέρνει,
μέσ' ἀπ' τὰ πλάτια τοῦ γιαλοῦ, στὴ θεϊκιά τὴ Σπάρτη·
δικιά σου, γιὰ τῆς χώρας σου· πὲς μου τὴν πᾶσ' ἀλήθεια. 315

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει· 315
Γόνε μου Ἄτρεά θεογέννητε, Μενέλαε, πολεμάρχη,
ἦρθα μὴ λάχη κι ἄκουσμα μοῦ πῆς γιὰ τὸ γονιό μου.
Ρημάζεται τὸ σπίτι μου, χαμένο πάει τὸ βίός μου·
γιομάτη ἢ κατοικιά μου ὄχτρούς, ποὺ πλήθι' ἀρνιὰ ὀλοένα
καὶ βόδια κυρτοκέρατα στριφτόποδα μοῦ σφάζουν, 320
οἱ ἀλόγιστοι κι ἀπόκοτοι τῆς μάννας μου μνηστῆρες.

Ἔτσι στὰ πόδια σου ἔρχομαι νὰ πέσω τώρα, ἂν θέλῃς
γιὰ τὸ χαμό του νὰ μοῦ εἰπῆς, ἂν μὲ τὰ μάτια σου εἶδες,
ἢ ἂν λάχη λόγο κι ἄκουσες ἀπ' ἄλλον πλανημένο.— 325
Γιὰ βάσανα ἢ μαννούλα του τὸν ἔρμο τὸν ἐγέννα!

Μὴ φοβηθῆς τὸν πόνο μου, τίποτα μὴ γλυκάνης,
μὰ ἕνα πρὸς ἕνα πὲς μου τα, ὅ,τι εἶδες κι ὅ,τι ξέρεις.
Παρακαλῶ σε, ἂν κάποι' ὁ πατέρας μου, ὁ Ὀδυσσεάς,
σοῦταξε καὶ σὲ βοήθησε μὲ λόγια εἴτε καὶ μ' ἔργα,
στῶν Τρώων τὴ χώρα, ποὺ πολλὲς περάσατε λαχτάρεις, 330
τώρα θυμήσου το καὶ σὺ καὶ πὲς μου τὴν ἀλήθεια.

Καὶ βαριαναστενάζοντας ἀπάντησε ὁ Μενέλαος·
'Ἄλλοι τοὺς ὅπου θέλουνε στὴν κλίνη τοῦ ἀντρειωμένου
νὰ γύρουν νὰ πλαγιάσουνε, τέτοια θρασύμια ποῦναι!
'Ὡς ὅταν, σ' ἄγριου λιονταριοῦ μονιά, καμμιὰ λαφίνα 335
κοιμίζῃ βυζανιάρικα νιογέννητα λαφάρικα
καὶ παίρνη δίπλα τίς πλαγιές καὶ τὰ χλωρὰ λαγκάδια,
γιὰ νὰ βοσκήσῃ καὶ γυρνάει ἐκεῖνο στὴ φωλιά του,

καὶ τότε ἀταίριαστο χαμὸ σ' αὐτὰ τὰ δυὸ σκορπίζει, δ
ἔτσι ὁ Ὀδυσσεὺς πικρὸ χαμὸ σ' ἐκείνους θὰ σκορπίσῃ. 340
"Ἐ, Δία πατέρα, κι' Ἀθηνᾶ, κι' Ἀπόλλωνα καὶ νᾶταν
τέτοιος νάρθη, σὰ μιὰ φορά μὲς στοῦ καστρί τῆς Λέσβου,
πού νὰ παλέψῃ μὲ τὸ γιὸ τοῦ Φιλομήλου ἐδέχτη
καὶ τὸν ἐξάπλωσε γερά, κι' ὅλ' οἱ Ἀχαιοὶ χαρήκαν,
ἔ, τέτοιος νάρθη καὶ νὰ εἶπῃ δυὸ λόγια στοὺς μνηστήρες, 345
νᾶναι ὅλοι γοργοθάνατοι καὶ πικροπαντρεμένοι!
"Ὅσο γι' αὐτὰ πού μὲ ρωτᾷς μὲ παρακάλια τόσα,
μηδ' ἄλλ' ἀντ' ἄλλων θὰ σοῦ εἰπῶ, μηδὲ θὰ σὲ γελάσω·
κι' ἀπ' ὅσα μοῦ εἶπε τοῦ γιαιλοῦ ὁ ἀλάθευτος ὁ γέρος,
δὲ θὰ σοῦ κρύψω τίποτα, καὶ λέξῃ δὲ θ' ἀλλάξω. 350

Πέρα στὴν Αἴγυπτο οἱ θεοὶ μ' ἐκράτουν κι' ἄς ποθοῦσα
τὸ γυρισμό, γιατί λαμπρὸς δὲν ἔκανα ἑκατόμβες·
τὴν προσταγὴ τους οἱ θεοὶ δὲ θέλουν νὰ ξεχνᾶμε.
Εἶναι 'κεῖ δά, στὴ θάλασσα τὴν πολυκυματοῦσα, 355
μπρὸς ἀπ' τὴν Αἴγυπτο, νησί, πού Φάρο τὸνομάζουν·
τόσο πιὸ πάνω, πού ἕνα πλοῖο γοργὸ μιὰ μέρα θέλει
νὰ φτάσῃ, ἂν πρῦμος ἄνεμος σφυρίζῃ στ' ἄρμενά του.
Νησάκι καλολίμανο, πού ἐκεῖθε τὰ καράβια,
σὰν πάρουν δροσερὸ νερό, τὰ ρίχνουνε στοῦ κῦμα. 360
Εἴκοσι μέρες οἱ θεοὶ μ' ἐκράτουν ἐκεῖ πέρα,
κι' οὐδ' ἔκαμε θαλασσινὸ νὰ βάλῃ πρῦμο ἀγέρα,
πού τὰ καράβια προβοδάει στὰ διάπλατα πελάγη.
Θὲ νὰ σωθόνταν οἱ τροφές, θὰ λυώναν οἱ συντρόφοι,
ἂν μιὰ δὲ μὲ σπλαχνίζονταν θεὰ νὰ μὲ γλυτώσῃ, 365
τοῦ γέρου τοῦ θαλασσινοῦ, τοῦ ἄξιου Πρωτέα ἢ κόρη,
ἢ Εἶδοθέα, ὅπου πολὺ τῆς ἄγγισα τὰ σπλάχνα.
Μόνον μὲ βρῆκε νὰ γυρνῶ, μακριὰ ἀπὸ τοὺς συντρόφους,
πού τὸ νησί ξετρέχοντας τριγύρω ὄλο ψαρεῦαν
μ' ἀγκίστρια γυριστά, γιατί τοὺς θέριζεν ἢ πείνα, 370
Κοντὰ μου ἐστάθη, μοῦ ἔκραξε κι' αὐτὰ τὰ λόγια μοῦπε·

Τόσο εἶσαι, ξένε, ἀνόητος, τόσο ἀπομωραμένος,
ἢ τάχα θὲς κι' ἀφήνεσαι κ' εὐφραίνεσαι νὰ πάσχῃς;
Σκλάβος ἐδῶ τόσον καιρό, καὶ δὲν μπορεῖς τὴν ἄκρη
νὰ βρῆς, καὶ σώνεται ἢ καρδιά στὰ στήθια τῶν συντρόφων!
Εἶπε, καὶ τότε εὐθύς ἐγὼ γυρίζω καὶ τῆς κρένω· 375
"Ὅποια κι' ἂν εἶσαι ἀπ' τίς θεές ἐσύ, θὰ σ' ἀπαντήσω·

δὲ θέλω ἐγὼ νὰ μένω ἐδῶ, μόν' ἀμαρτήσῃ θάχῳ δ
στοὺς ἀθανάτους πού πλατιά τὰ οὐράνια κατοικοῦνε.
Μὰ πές μου ἐσὺ—γιατ' οἱ θεοὶ γνωρίζουνε τὰ πάντα—
ποιὸς μ' ἀμποδάει ἀθάνατος καὶ δένει μου τὸ δρόμο, 380
καὶ πῶς τὰ ψαροπέλαγα περνώντας θὰ γυρίσω.

Αὐτὰ τῆς εἶπα, κ' ἡ θεὰ μ' ἀπήντησεν ἀμέσως·
'Εγὼ λοιπὸν θεὸ νὰ σοῦ πῶ, ξένε, τὴν πᾶσ' ἀλήθεια.
'Εδῶ θαλάσσιος γέροντας ἀλάθευτος γυρίζει,

εἶν' ὁ πρωτέας, ὁ ἀθάνατος αἰγύπτιος, πού γνωρίζει 385
τὰ βάθη ὀλοῦθε τοῦ γιालοῦ, τοῦ Ποσειδῶνα δοῦλος,
καὶ λένε πῶς μ' ἐγέννησε καὶ πῶς πατέρας μου εἶναι.

Αὐτὸν καρτέρι ἄν δύνουσιν νὰ στήσῃς νὰ τὸν πιάσῃς,
τὸ δρόμο θεὸ νὰ σοῦλεγε τοῦ, ταξιδιοῦ τὸ μάκρος, 390
καὶ πῶς τὸ πέλαο θὰ διαβῆς μὲ τὰ πολλὰ τὰ ψάρια.

Ὅτι ἀκόμα θεὸ νὰ σοῦλεγε, θεογέννητε, ἄν τὸ θέλῃς,
ὅτι κακὸ κι ὅ,τι ἀγαθὸ στὸ σπίτι σου ἔχει γίνει,
ὅσο πλανιέσαι ἐσὺ μακριά, στὸν ἔρμο τοῦτο δρόμο.

Εἶπε, καὶ τότε εὐθύς ἐγὼ τῆς ἀπαντάω καὶ λέγω·
Ορμήνεψέ με τώρα ἐσὺ καρτέρι πῶς νὰ στήσω 395
τοῦ γέροντα, μὴ νοιώσῃ το καὶ μὴ μὲ ἰδῆ καὶ φύγῃ
γιατ' εἶναι δύσκολο θνητὸς θεὸ νὰ καταβάλλῃ·

Εἶπα, κ' ἡ ἀσύγκριτη θεὰ μ' ἀπήντησεν ἀμέσως·
Εγὼ λοιπὸν θεὸ νὰ σοῦ πῶ, ξένε, τὴν πᾶσ' ἀλήθεια.
Ἰαταμεσίς στὸν οὐρανὸ θὰ σὲ πατήσῃ ὁ ἥλιος, 400

γαίνει ἀπ' τὸ κῦμ' ὁ ἀλάθευτος θαλασσινὸς προφήτης
ρυμένος μὲς στὴ μελανὴ σπιλάδα τοῦ ζεφύρου.
Ἰ' ἔξω σὰν ἔβγῃ, στίς σπηλιές τις θολωτὲς κοιμᾶται.

Ἰὺρω του οἱ φῶκες, ἡ γενιὰ τῆς Ὠρίας τῶν κυμάτων,
έρνουν ὁμάδι, βγαίνοντας ἀπ' τοῦ γιालοῦ τὴν ἄφρη, 405
αἱ τὴν πικρὴ σκορποῦν ὁσμὴ τοῦ τρίσβαθου πελάγου.

Ἐκεῖ θὰ σ' ὀδηγήσω ἐγὼ μόλις χαράξῃ ἡ αὐγούλα,
ἀ σὲ πλαγιάσω δίπλα τους· καὶ κοίτα νὰ διαλέξῃς
ρεῖς ἀπ' τὰ πλοῖα συντρόφους σου, τοὺς πιὸ καλοὺς ὅπου ἔχεις 410

Ἰρόσεχε τώρα νὰ σοῦ πῶ τίς πονηριές τοῦ γέρου·
ρῶτα μιὰ μιὰ μὲ τὴ σειρὰ τίς φῶκες θὰ μετρήσῃ,
Ἰ ἅμα ξετάσῃ καὶ θὰ ἰδῆ πόσες πεντάδες εἶναι,

ἀ ξαπλωθῆ σὰν ὁ βοσκὸς ἀνάμεσα στ' ἄρνια του.
αἱ σὰν ἰδῆτε πῶς καλὰ τὸν πῆρε ὁ πρῶτος ὕπνος,

ἄλλο μὴ στοχασθῆτε πιά, παρὰ καρδιά καὶ χέρια·
 ἀδράχτε τον, κι ἄς δέρνεται, κι ἄς θέλῃ νὰ ξεφύγῃ.
 "Ὅλες θ' ἀλλάξῃ τίς μορφές, μ' ὄλα τὰ ζῶα θὰ μοιάσῃ
 πὺ σέρνονται στὴ γῆ· νερό, τρανὴ φωτιά θὰ γίνῃ,
 μὰ ἔσεῖς βαστᾶτε τον γερὰ καὶ σφίγγετε ὄλοένα.
 Καὶ σὰ ρωτήσῃ μόνος του καὶ τότε ἰδῆτε πάλι
 νὰ γίνῃ ὡς ἦταν στὴν ἀρχὴ σὰν ἦρθε νὰ πλαγιαίσῃ,
 τὴ βία παράτα κι' ἄσε τον ἐλεύτερο τὸ γέρο,
 ξένε, καὶ ρώτα ποιὸς θεὸς ὠργίστηκε μαζί σου,
 καὶ πῶς τὸ πέλαο νὰ διαβῆς μὲ τὰ πολλὰ τὰ ψόρια.

420

425

430

435

440

445

Εἶπε καὶ μὲς τὴ θάλασσα τὴν κυματοῦσα ἐχάθη.
 Τότε καὶ γὼ στὶς ἀμμουδιὲς τραβάω πὺ ἦταν στημένα
 τὰ πλοῖα, κι ὁ νοῦς μου ἀνάδευε πολλὰ σὰν περπατοῦσα.
 Καὶ στό καράβι ὡς ἔφτασα, στὸ περιγιάλι κάτου,
 τὸ φαγητὸ ἐτοιμάσαμε, κ' ἡ θεϊκιά ἦρθε νύχτα,
 καὶ τότε κοιμηθήκαμε σιμὰ στ' ἀκροθαλάσσι,
 Ἐφάν' ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγούλα,
 κι ἀμέσως τοῦ πλατύδρομου γισλοῦ τὴν ἄκρη ἐπῆρα,
 μὲ τρεῖς συντρόφους, πὺ εἶχα τους μεγάλη ἐμπιστοσύνη
 γιὰ πᾶσα ἀνάγκη, τοὺς θεοὺς θερμοπαρακαλώντας,
 Στὸν πλατὺ κόρφο τοῦ γιαιλοῦ τότε ἡ θεὰ ἐβυθίστη,
 καὶ τέσσερ' ἀπὸ τὸ βυθὸ νιόγδαρτα φέρνει ἀπάνω
 τομάρια φώκιας—ἔστηνε παγίδα τοῦ γονιοῦ της!—
 Καὶ σὰ μᾶς ἐβαθοῦλωσε γιγατάρια μὲς στὸν ἄμμο,
 ἐκάθησε καὶ πρόσμενε, κι ὡς ἦρθαμε σιμὰ της
 μᾶς ξάπλωσε καὶ σκέπασε καθέναν μ' ἓνα δέρμα.
 Κι ἄχ, τί καρτέρι ἀβάσταγο! Φριχτὰ μᾶς τυραγνοῦσε
 ἀπὸ τίς θαλασσόθρεφτες φῶκες ἢ δυσωδία.

Ποιὸς θὲ νὰ πλάγιαζε ποτὲ πλάι σὲ θαλάσσιο κῆτος;—
 Μὰ πάλι αὐτὴ μᾶς ἔσωσε κι ἀναψυχὴ μᾶς ἤῤε·
 κάτω ἀπ' τὴ μύτη καθενὸς μᾶς ἔβαλε ἀμβροσία,
 πὺ μοσχοβόλαε κ' ἔδιωχνε τὴ μυρουδιά τοῦ κήτους.
 Καὶ μείναμε ὄλη τὴν αὐγὴ μ' ἀδείλιαστα τὰ σπλάχνα.

Οἱ φῶκες ἀπ' τὴ θάλασσα βγῆκαν ὁμάδι κ' ἦρθαν
 ἀράδα νὰ πλαγιαίσουνε σιμὰ στ' ἀκροθαλάσσι.
 Μεσημερίς ἀπ' τὸ γιαιλὸ βγῆκε κι ὁ γέρος κ' ἤῤε
 τίς φῶκες, τίς ἐμέτρησε, καλοθρεμμένες ὄλες,
 πρῶτους κ' ἐμᾶς λογάρισε μαζί τους, κι οὐδὲ πῆγε

450

στὸ δόλο ὁ νοῦς του· κ' ἔπειτα ξαπλώθηκε κ' ἐκεῖνος. δ
 Ὁρμᾶμε μεῖς μ' ἀλαλαγμὸ καὶ τὸν ἀδράχνουμε ὄλοι·
 μὰ ὁ γέρος δὲν ἐξέχασε τὴ δολερὴ του τέχνη. 455
 Καὶ πρῶτα πρῶτα γίνεται πυκνόχαιτο λιοντάρι,
 ἔπειτα πάλι δράκοντας, πάρδαλη, κάπρος μέγας,
 καὶ μιὰ νερὸ γινότανε, μιὰ ψηλόκορμο δέντρο·
 καὶ μεῖς βαστούσαμε σφιχτὰ μ' ἀδείλιαστα τὰ σπλάχνα.
 Μ' ἄρχισε πιά ὁ παμπόνηρος ὁ γέρος νὰ βαριέται, 460
 καὶ τότε μ' ἀναρώτησε κι αὐτὰ τὰ λόγια μοῦπε·
 Ποιός, γιὲ τοῦ Ἀτρέα, 'πὸ τοὺς θεοὺς σ' ὀρμήνεψε νὰ στήσης
 καρτέρι καὶ μὲ τὸ στασιὸ νὰ πιάσης με; τί θέλεις;
 Στὰ λόγια τοῦτα τοτ' εὐθύς ἀπάντησα καὶ τοῦ εἶπα·
 Ἐὐ ξέρεις, γέρο, — τί ρωτᾷς καὶ θέλεις νὰ ξεφύγης;— 465
 ἴπως σκλάβος μένω στὸ νησι καιρὸ, καὶ ναῦρω τέλος
 δὲν ἤμπορῶ, καὶ σώνεται στὰ στήθια μου ἡ καρδιά μου.
 Μὰ πὲς μου ἐσύ, — γιὰτ' οἱ θεοὶ γνωρίζουνε τὰ πάντα, —
 τοιός μ' ἀμποδάει ἀθάνατος καὶ δένει μου τὸ δρόμο,
 καὶ πῶς τὰ ψαροπέλαγα περνώντας θὰ γυρίσω. 470
 Ἔτσι τοῦ μίλησα, κι αὐτὸς ἀμέσως ἀποκρίθη·
 κάλλιο στὸ Δία καὶ στοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους νᾶχες κάμει
 ἰστίες πολλὰς πρὶν ἀνεβῆς στὰ πλοῖα γιὰ νὰ γυρνοῦσες
 ὀργά, τὰ μαυρολοπέλαγα περνώντας, στὴν πατρίδα.
 Γιατ' εἶν' γραφτό σου νὰ μὴ ἰδῆς τοὺς φίλους καὶ νὰ φτάσης 475
 τ' ὄριοχτισμένο σπίτι σου, στὴ γῆ τὴν πατρικὴ σου,
 πρὶν στοῦ θεοκατέβατου τοῦ ποταμοῦ, στοῦ Αἰγύπτου
 αναγυρίσης τὰ νερὰ καὶ κᾶνης ἑκατόμβες,
 τοὺς ἀθανάτους, ποὺ ψηλὰ στὰ οὐράνια κατοικοῦνε.
 ὅτε τὸ δρόμο ποὺ ζητᾷς ἐκεῖνοι θὰ σ' ἀνοίξουν. 480
 Ἔτσι εἶπε· καὶ ραγίστηκε στὰ στήθια μου ἡ καρδιά μου,
 γιὰτὶ στὴν Αἴγυπτο ξανά μὲ πρόσταζε νὰ σύρω,
 ἀνταριασμένα πέλαγα μακρὸ καὶ μαῦρο δρόμο.
 Ὄστόσο τοῦ ἀποκρίθηκα κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ εἶπα·
 Αὐτὰ θὰ γίνουν, γέροντα, καθὼς ἐσύ προστάζεις. 485
 Ἀλλὰ γιὰ πὲς μου το κι αὐτό, κι ἀλήθεια ἰστόρησέ μου·
 ὄλοι σωθῆκαν οἱ Ἀχαιοί, γυρνώντας μὲ τὰ πλοῖα,
 ὄλους ὁ Νέστορας κ' ἐγὼ στὴν Τροία εἶχαμ' ἀφήσει;
 καὶ μὴν ἀδικοχάθηκε κανεὶς μὲ τὸ καράβι,
 καὶ σὲ χέρια ἀδερφικά, σὰ γλύτωσαν οἱ μάχες; 490

"Ἐτσι τοῦ μίλησα, κ' εὐθύς ἐκεῖνος ἀποκρίθη·
 Τί τὰ ρωτᾷς, Ἀτρείδη αὐτά; κάλλιο νὰ μὴν τὰ ξέρης,
 μηδὲ τί κρύβω ἐγὼ στοῦ νοῦ νὰ μάθῃς· νά, στοῦ λέγω,
 ἀδάκρυτος δὲ θὰ σταθῆς, ἅμα τ' ἀκούσης ὄλα.
 "Ἄλλοι πολλοὶ ἐχαθήκανε, κι ἄλλοι πολλοὶ ἀπομείναν. 495
 Δυὸ μόνο ἄρχοι τῶν Ἀχαιῶν τῶν χαλκοφορεμένων
 στοῦ γυρισμὸ ἀφανίστηκαν, —στὴ μάχη ἦσουν κι ἀτός σου, —
 κ' ἓνας στὰ πέλας ζωντανὸς κάπου κλεισμένος εἶναι·
 Ὁ Αἴας μὲ τὰ μακρόκουπα ἐχάθηκε καράβια·
 ὁ Ποσειδῶνας τᾶρριξε στῆς Γύρας τᾶγρια βράχια, 500
 μὰ πάλι ἀπὸ τὰ θάλασσα τὸν ἔσωσε· καὶ μ' ὄλο
 ποῦ τὸν μισοῦσε ἡ Ἀθηναῖα, θὰ ἐγλύτωνε τὴ μοῖρα,
 ἀλλὰ πολὺ ἐτυφλώθηκε κ' εἶπε βαρεῖα βλαστήμια
 πῶς καὶ στοῦ πείσμα τῶν θεῶν, θὰ βγῆ ἀπ' τὸ μαῦρο κῦμα.
 Κι ὁ Ποσειδῶνας ποῦ ἄκουσε τὸ λόγο τὸ μεγάλο, 505.
 τὴν τρίαινα ἀδράχνοντας μὲ βιά στὰ δυὸ γερά του χέρια,
 στῆς Γύρας τὴν κατάφερε τὸ βράχο κ' ἐσκισέ τον.
 Τὸνα κομμάτι μένει ὀρθό, τᾶλλο βουλιάει στοῦ κῦμα,
 ἐκεῖ ποῦ ὁ Αἴας πρωτόβγαινε νὰ κάτση ὁ τυφλωμένος,
 καὶ τὸν τραβάει στὸν ἄπειρο τρικυμισμένο πόντο. 510
 "Ἐτσι λοιπὸν ἐχάθηκε νερὸ ἄρμυρὸ ρουφώντας.
 Καὶ ὁ ἀδερφὸς σου γλύτωσε, καὶ ξέφυγε τὸ χάρο
 μὲ τὰ καράβια· ἡ δέσποινα τὸν εἶχε σώσει ἡ Ἥρα.
 "Ὅμως ἐκεῖ ποῦ κόντευε νὰ φτάσῃ στοῦ Μαλέα
 τὸ βραχοκρέμαστο βουνό, τὸν ἄρπαξε ἡ φουρτούνα 515
 καὶ μὲς τὸ πέλαο, ποῦ βαρυὰ βογγοῦσε, τότε φέρνει.
 Μὰ κι ἀπὸ κειθε ὁ γυρισμὸς χωρὶς καημὸ φαινόταν, 519
 γοργὰ οἱ θεοὶ τὸν ἄνεμο πρῦμο γυρίσαν, κ' ἦρθαν 520
 στὴ χώρα τους, σὲ μιὰ γωνιά, ὅπου ἄλλοτε ὁ Θυέστης 517
 καὶ τώρα ὁ γιὸς του ὁ Αἴγισθος εἶχε τὸ σπιτικό του. 518
 Μὲ τί λαχτάρια ἐπάτησε τὴ γῆ τὴν πατρικὴ του! 521
 Σκύφτει, φυλάει τὸ χῶμά της, ποτάμι δάκρυα χύνει
 θερμά, ποῦ μ' ἀναγάλλισα ξανάϊδε τὴν πατρίδα.
 Μὰ τὸν ἀγνάντεψε ὁ σκοπὸς, ἀπ' τὴ σκοπιά του ἀπάνω,
 ποῦ ὁ δολοπλέχτης Αἴγισθος ἐκεῖ τὸν εἶχε στήσει 525
 καὶ τοῦχε τάξει καὶ μιστό, δυὸ τάλαντα χρυσάφι,
 ὄλο τὸ χρόνο νὰ φυλάῃ, μὴν πάῃ καὶ τοῦ ξεφύγῃ
 περνώντας κ' εὗρη τὸν καιρὸ νὰ τοῦ ξυπνήσῃ ἡ ἀντρεία του,

και κίνησε στὸν ἄρχοντα νὰ πάη νὰ τὸ μὴνύσῃ. δ
 Κ' εὐθύς τοῦ στήνει ὁ Αἴγισθος τὴ δολερὴ παγίδα·
 εἴκοσι διάλεξε γερὰ στὴ χώρα παλληκάρια, 530
 τὰ κρύβει, καὶ προστάζει ἄλλοῦ τραπέζι νὰ ἐτοιμάσουν·
 καὶ πάει τὸν Ἄγαμέμνονα νὰ προσκαλέσῃ ἐκεῖνος,
 μὲ ἄτια καὶ ἀμάξια, τὸ κακὸ στὸ νοῦ του μελετώντας.
 Κι ἀνίδεο γιὰ τὴ μοῖρα του τὸν φέρνει καὶ τὸν σφάζει,
 στὸ δεῖπνο ἀπάνω, ὡς νᾶσφαζε βόδι μὲς στὸ παχνί του. 535
 Κι οὐδ' ἓνας ἀπ' τοὺς σύντροφους ἀπόμεινε τοῦ Ἄτρείδη,
 οὐδ' ἓνας τοῦ Αἴγισθου, ὅλοι τους σφαγῆκαν μὲς στὴ σάλλα.
 Ἔτσι εἶπε, καὶ ραγίστηκε στὰ στήθια μου ἡ καρδιά μου.
 Στὴν ἀμμουδιὰ σωριάστηκα κι ἔκλαιγα, κ' ἡ ψυχὴ μου
 δὲν ἐποθοῦσε πιά νὰ ζῆ, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου νὰ βλέπῃ. 540
 Κι ἄμα νὰ κλαίω ἀπόκαμα καὶ νὰ κυλιέμαι χάμω,
 μοῦ ξαναλέει τῆς θάλασσας ὁ ἀλάθευτος ὁ γέρος·
 Γόνε τοῦ Ἄτρέα, σέ κλάματα μὴ χάνῃς τὸν καιρὸ σου,
 γιατί τὰ δάκρυα δὲ φελᾶν, μόν' κάλλιο κοίτα τώρα
 γοργὰ γοργὰ στὴν πατρικὴ τὴ γῆ πῶς νὰ γυρίσῃς· 545
 γιὰ θὰ τὸν εὖρης ζωντανό, γιὰ θὰ προλάβῃ ὁ Ὀρέστης
 καὶ θὰ σκοτώσῃ τὸν, καὶ σὺ μὲς τὴν ταφὴ θὰ φτάσῃς.
 Εἶπε, καὶ μέναν ἡ ψυχὴ κ' ἡ θαρρετὴ καρδιά μου,
 μ' ὄλο τὸν πόνο ποῦνοιωθα, στὰ στήθια μου ἐξεστάθη.
 Γυρίζω τότε καὶ τοῦ λέω μὲ λόγια φτερωμένα· 550
 γι' αὐτοὺς τὰ ξέρω τώρα πιά· μὰ πὲς μου γιὰ τὸν τρίτο
 ποὺ ζωντανὸς μὲς τὸ πλατὺ τὸ πέλαγο εἶναι σκλάβος,
 ἢ καὶ νεκρός· πὲς το κι αὐτὸ κι ἄς σπαραχτῆ ἡ ψυχὴ μου.
 Ἔτσι τοῦ μίλησα κι αὐτὸς ἀμέσως ἀποκρίθη·
 Ἐκεῖνος, τοῦ Λαέρτη ὁ γιός κ' ἡ Ἰθάκη χώρα του εἶναι· 555
 σ' ἓνα νησί τὸν εἶδα ἐγὼ νὰ χύνη μαῦρο δάκρυ,
 στῆς Καλυψῶς τὰ μέγαρα, τῆς νύμφης, ποὺ ἄθελά του
 τότε κρατάει, καὶ δὲν μπορεῖ στὴ χώρα του νὰ φτάσῃ,
 γιατί καράβια μὲ κουπιὰ καὶ σύντροφους δὲν ἔχει,
 νὰ τότε πᾶν ἀπ' τὰ πλατιὰ τὰ στήθια τοῦ πελάγου. 560
 Ὅσο γιὰ σέ, θεογέννητε Μενέλαε, τὸ γραφτό σου
 δὲν εἶναι ἔ χάρος νὰ σέ βρῆ στὸ ἀλογοτρόφο τ' Ἄργος,
 παρὰ στὰ πέρατα τῆς γῆς στὰ Ἠλύσια πεδία,
 ποὺ εἶναι ὁ ξανθὸς Ραδάμανθυς, οἱ θεοὶ θεὸ νὰ σέ στείλουν.—
 Ἐκεῖ τὴν πιὸ χαρούμενη ζωὴ περνοῦν οἱ ἀνθρώποι. 565

Χιόνια δὲν ἔχει, οὐδὲ βροχή, κ' οὐδὲ βαρὺ χεῖμῶνα,
 μὰ πάντα δροσερές πνοές μελῶδικοῦ ζεφύρου,
 φερμένες ἀπ' τὰ πέλαγα δροσίζουσι τοὺς ἀνθρώπους, —
 γιατί ἔχεις τὴν Ἑλένη ἐσύ, κ' εἶσαι γαμπρὸς τοῦ Δία.

570

Εἶπε, καὶ μέσα στοῦ γιαλοῦ τὰ κύματα ἐβυθίστη.
 Γιὰ τὰ καράβια ἐκίνησα κ' ἐγὼ μὲ τοὺς συντρόφους
 καὶ μύρια ἀνάδευέ μου ὁ νοῦς, ἐκεῖ πού περπατοῦσα.
 Κι ἅμα στὸ πλοῖο ἐφτάσαμε, στὸ περιγιάλι κάτω,
 τὸ φαγητὸ ἐτοιμάσαμε, κ' ἡ θεϊκιά ἦρθε νύχτα
 καὶ τότε κοιμηθήκαμε σιμὰ στ' ἀκροθαλάσσι.

575

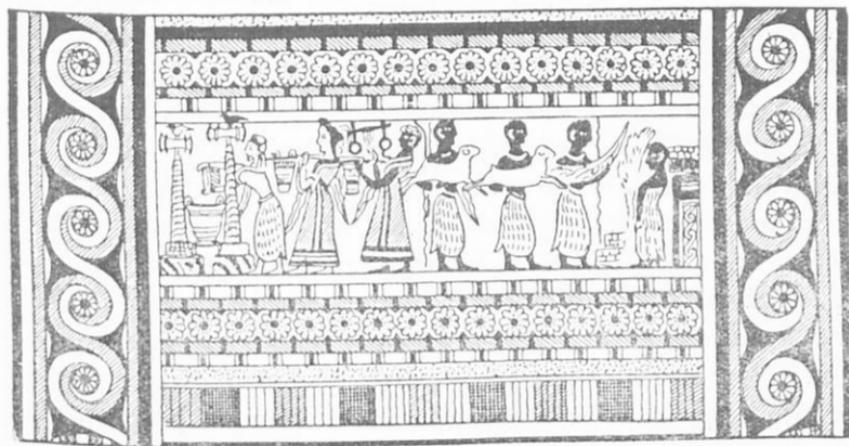
Ὁ Ὀρέστης στὸν τάφο τοῦ πατέρα του

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγούλα,
 πρῶτα κι ἀρχῆς στὸ θεῖο γιαλὸ τραβοῦμε τὰ καράβια,
 καὶ τὰ πανιά φορτώνουμε καὶ τὰ κατάρτια οἱ ναῦτες,
 κι ὡς ἀνεβήκανε κι αὐτοὶ καὶ στὰ ζυγὰ καθῆσαν,
 μὲ τὰ κουπιὰ τῆ θάλασσα χτυποῦν κι ἀσπρογαλιάζει.
 Γοργὰ στὸ θεοκατέβατο, στοῦ Αἰγύπτου τὸ ποτάμι
 δένω τὰ πλοῖα, καὶ στοὺς θεοὺς πολλὲς θυσίες προσφέρω.

580

Κι ὡς ἐμαλάκωσε ἡ ὄργη τῶν αἰώνων, ὕψων
 μνημεῖο στὸν Ἄγαμέμνονα, δόξ' ἄσβυστη γιὰ νάχη.
 Κι ὄλα καλὰ σὰν ἔγιναν, πρῦμο οἱ θεοὶ μοῦ στέλνουν, 585
 καὶ μὲ γυρίζουνε γοργὰ στὴν ποθητὴ πατρίδα.
 Μον' ἔλα τώρα μεῖν' ἐδῶ μαζί μας στὸ παλάτι,
 ὅσο πού μέρες ἔντεκα, γιὰ δώδεκα νὰ γίνουν,
 καὶ τότε ἐγὼ σὲ προβοδῶ καὶ μὲ πανώρια δῶρα·
 θεὲ νὰ σοῦ δώσω τρία φαριὰ καὶ τορνεμένο ἀμάξι 590
 κ' ἓνα ποτήρι ὀλόχρυσο, σπονδὲς στοὺς ἀθανάτους
 θεοὺς νὰ κάνης κι ὅσο ζῆς ἐμένα νὰ θυμᾶσαι.
 Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει·
 Ἄτρεΐδη, μὴ πολὺν καιρὸ ζητᾶς νὰ μὲ κρατήσης.
 Ἐγὼ καὶ χρόνο ὀλάκερο θεὲ νᾶμενα κοντὰ σου, 595
 χωρὶς καὶ σπίτι καὶ γονιούς ποτὲ ν' ἀποθυμήσω·
 γιὰτὶ τὰ τόσα πού μοῦ λές, τὰ τόσα πού δηγᾶσαι,
 πολὺ μ' εὐφραίνουν. Ἄλλὰ πιά θεὲ νάχουν βαριεστήσει
 κάτω στὴν Πύλο οἱ σύντροφοι, τί ἐχρόνιασα ἐδῶ πέρα.
 Γιὰ δῶρο, ὅ,τι κι ἂν δώσης μου, κᾶνα κειμήλιο ἄς εἶναι· 600
 μὰ στὴν Ἰθάκη ἐγὼ φαριὰ δὲν παίρνω, θὰ στ' ἀφήσω,
 νὰ τᾶχης νὰ τὰ χαίρεσαι, ἐσὺ πού διαφεντεύεις
 κάμπο πλατὺ, μὲ κύπερι καὶ μὲ πολὺ τριφύλλι,
 μὲ στάρια, ρόβι, καὶ λευκὰ καὶ θραφερὰ κριθάρια.
 Δὲν ἔχ' ἡ Ἰθάκη δημοσιὲς πλατιές, μηδὲ λιβάδια, 605
 νησί εἶναι γιδοβόσκητο, μὰ ἔχει περίσσια χάρη.
 Δὲν τὰ πατοῦνε τᾶλογα, δὲν ἔχουν βοσκοτόπια
 νησιὰ πού κλείνει τα ὁ γιαλὸς κι ἀπάνω ἀπ' ὄλα ἡ Ἰθάκη.
 Εἶπε, καὶ χαμογέλασε ὁ βροντόφωνος Μενέλαος,
 καὶ τρυφερὰ τὸν χάιδεψε καὶ γλυκομίλησέ του. 610
 Ἄπο αἶμα, γιέ μου, εὐγενικὸ τὰ λόγια σου σὲ δείχνουν.
 Μιά καὶ τὸ δύναμαι λοιπὸν θὰ σοῦ τᾶλλάξω τοῦτα,
 καὶ δῶρο, ἀπ' ὄσους θησαυροὺς μὲς στὸ παλάτι μου ἔχω,
 πανώριο κι ἀξετίμητο σὲ σένα θὰ χαρίσω·
 θεὲ νὰ σοῦ δώσω σκαλιστὸ κι ὁμορφοδουλεμένο 615
 κροντήρι ἀσημοκάμωτο μὲ χρυσομένα χεῖλη,
 ἔργο τοῦ Ἡφαίστου. Ὁ Φαίδιμος ὁ ἥρωας μοῦ τῶχε δώσει,
 τῶν Σιδονίων ὁ βασιλιάς, στὸ σπίτι του ὡς μὲ δέχτη,
 στὸ γυρισμὸ μου· αὐτὸ κ' ἐγὼ νὰ σοῦ χαρίσω θέλω.

Κ' ἐκεῖ πού αὐτοὶ μιλοῦσανε καὶ τέτοια λόγια ἀλλάζαν, δ 620
οἱ καλεσμένοι ἐρχόντανε στοῦ βασιλιᾶ τὸ σπίτι·
σέρναν ἀρνιά, φέρναν κρασί πού τὶς καρδιές ἀντρεϊεύει,
κι ἀπ' τὶς γυναῖκες τοὺς ψωμί τὶς ὠριομαντηλοῦσες.

Κ' ἐκεῖ πού ἐτοῦτοι ἐτοίμαζαν τὸ δεῖπνο στὸ παλάτι,
μὲς στοῦ Ὀδυσσεᾶ τὰ μέγαρα, κατὰ μπροστὰ στὴ σάλλα, 625
δίσκο κι ἀκόντιο ρίχνοντας, γλεντοῦσαν οἱ μνηστήρες
στὴν ἰσωμένη αὐλή, ὅπως πρὶν, ὑπεροψία γεμάτων.
Καὶ τῶν μνηστήρων οἱ ἀρχηγοί, ὁ Εὐρύμαχος κι ὁ Ἀντίνοος,
πανώριοι ἐκάθονταν οἱ δυὸ κι ἀπ' ὅλους πιὸ ἀντρεϊωμένοι.
Κ' ἦρθε κοντὰ ὁ Νοήμονας, τὸ τέκνο τοῦ Φρονίου 630
καὶ τὸν Ἀντίνοο ρώτησε κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦπε:

Ἀντίνοε, ξέρεις τίποτα; ἔχομε ἰδέα, γιὰ ὄχι,
πότε γυρνᾷ ὁ Τηλέμαχος ἀπ' τὴν ἀμμώδη Πύλο;
Μὲ τὸ καράβι μου ἔφυγε καὶ τῶχω ἀνάγκη τώρα,
γιὰ νὰ περάσω ἀντίπερα στὶς Ἥλιδας τὸν κάμπο, 635
ποῦχω φοράδες δώδεκα μὲ τῆς δουλειᾶς μουλάρια

ἀμέρωτα, κανένα ἐδῶ νὰ φέρω νὰ μερώσω.

Εἶπε, κ' ἐκεῖνοι ἐσάστισαν· δὲν ἔλεγαν πῶς εἶχε
στήν Πύλο τοῦ Νηλέα διαβῆ, μὰ πῶς θὲ νᾶταν κάπου, 640
στὰ χτήματα, στὰ πρόβατα, γιὰ στοῦ χοιροβοσκοῦ του.

Καὶ τότε ὁ Ἀντίνοος φώναζε τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς καὶ τοῦ εἶπε·
Μίλα σωστά! Πότ' ἔφυγε; ποιοὶ νιοὶ τὸν ἀκλουθοῦσαν;
ἀπ' τὴν Ἰθάκη διαλεχτοί, γιὰ μεροδουλευτάδες,
δοῦλοι δικοὶ του, κ' ἔτσι δὰ μποροῦσε νὰ τὸ κάμη.
Καὶ πὲς μου ἀκόμα καθαρὰ, γιὰ νὰ τὸ καλοξέρω, 645
τὸ μαυροκάραβο μὲ βιά, χωρὶς νὰ θές, στοὶ πῆρε,
ἢ μὲ τὰ λόγια ἐπρόσπεσε καὶ δέχτης νὰ τὸ δώσης;

Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Νοήμονας, τὸ τέκνο τοῦ Φρονίου·
Ἦθελα καὶ τοῦ τῶδωσα· τί θᾶκαμε κάθε ἄλλος,
ἂν ἓνας ἄντρας σὰν αὐτόν, μ' ἔγνοιες καρδιὰ γεμάτη, 650
ζητοῦσε; θᾶταν δύσκολο νὰ τοῦ ἀρνηθῆς τὴ χάρη.
Καὶ νιοὶ τὸν ἀκολούθησαν, οἱ πρῶτοι μὲς στὴ χώρα,
μετὰ ἀπὸ μᾶς· κ' εἶδα ἀρχηγὸς ὁ Μέντορας νὰ μπαίνει,
ἢ καὶ θεός, ὅπου ἔμοιαζε στοὶ καθέ τί μ' ἐκεῖνον.
Γιατὶ ἀπορῶ πού φὲς αὐγὴν ἐδῶ τὸ Μέντορα εἶδα, 655
μ' ὄλο πού μὲ τὸ πλοῖο αὐτὸς ἀρμένιζε στὴν Πύλο.

Εἶπε, καὶ κίνησε νὰ πάη στοὶ πατρικό του σπιτί.
Κ' οἱ δυὸ ν' ἀνάβη ἐνοιώσανε τὴν ἀντρικὴ ψυχὴ τους
καὶ τοὺς μνηστήρες σύναξαν, καὶ πάψαν τοὺς ἀγῶνες.
Καὶ τότε ὁ Ἀντίνοος μίλησε σ' αὐτούς, ὁ γιὸς τοῦ Εὐπείθῃ, 660
μὲ μάνητα· κι ἀπὸ θυμὸ τὰ μαῦρα σωθικά του
φουσκῶναν καὶ τὰ μάτια του λὲς καὶ πετοῦσαν φλόγες·

Θεοί! μὲ πόση ἀποκοτιὰ τρανὸ πού ἐγίνηκε ἔργο!
καὶ λέγαμε, ὁ Τηλέμαχος ταξίδι δὲν πηγαίνει.
Στὸ πείσμα τόσων, ἓνα νιὸ παιδί, καὶ νὰ πού φεύγει! 665
ρίχνει καράβι καὶ διαλέει τοὺς πρῶτους μὲς στὴ χώρα.

Ἄρχῃ κακὴ γιὰ μᾶς αὐτό· κ' εἶθε νὰ κόψη ὁ Δίας
τὴ δύναμή του, πρὶν ὁ νιὸς νὰ γίνη παλληκάρι.
Μόν' ἔλα, εἴκοσι δόστε μου συντρόφους καὶ καράβι,
νὰ στήσω του, σὰ θὰ γυρνᾷ, καρτέρι, νὰ φυλάξω 670
μὲς στῆς Ἰθάκης τὸ στενὸ καὶ τῆς τραχειᾶς τῆς Σάμης,
μαῦρο γιὰ τὸν πατέρα του νὰ τοῦβγη τὸ ταξίδι.

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλοι ἐστέργανε καὶ τὸν παρακινοῦσαν,
κ' ἔπειτα εὐθὺς σηκώθηκαν καὶ μπῆκαν στοὶ παλάτι.

Ὅμως πολὺ δὲν ἄργησε νὰ μάθη ἡ Πηνελόπη,
 ὅσα οἱ μνηστήρες ἐκλώθαν στὴ μαύρη τὴν καρδιά τους.
 Γιατὶ ποῖο δόλον ὕφαιναν ὁ Μέδοντας τῆς εἶπε,
 ποὺ ἦταν ἀπ' ἔξω ἀπ' τὴν αὐλή κ' εἶχε τὰ σχέδια ἀκούσει.
 Κ' ἐκίνησε τὸ μήνυμα νὰ πάη στὴν Πηνελόπη.
 κ' ὡς τὸ κατώφλι ἐδιάβηκε, τοῦ λέει ἡ Πηνελόπη,

680

Κήρυκα, γιατί σ' ἔστειλαν οἱ ἀρχοντικοὶ μνηστήρες ;
 Τάχα στίς δοῦλες γιὰ νὰ εἰπῶ τοῦ ἰσόθεου Ὀδυσσεά
 νὰ παρατήσουν τὴ δουλειά, τραπέζι νὰ τοὺς στρώσουν ;
 Πού νᾶταν, εἶτε γιὰ γαμπροί, κ' εἶτε καὶ γι ἄλλη αἰτία,
 στερνὴ κι ἀγύριστη φορὰ ἔδω μέσα νὰ δειπνοῦσαν !

685

Ὅλο μαζεύεστε καὶ βιὸς πολὺ μοῦ καταλάτε,
 τοῦ γνωστικοῦ Τηλέμαχου τὰ πλούτη. Μὰ ποτέ σας
 δὲν ἔλαχε ν' ἀκούσετε, παιδάκια ἀπ' τοὺς γονιούς σας,
 γιὰ κείνους ποὺ σᾶς γέννησαν ποιὸς ἦταν ὁ Ὀδυσσεάς ;
 Ποτέ ἀδικία δὲν ἔκανε, λόγο κακὸ δὲν εἶπε

690

ποτέ στὴ χώρα, ὡς τῶχουνε συνήθειο οἱ βασιλιάδες
 ἕνα θνητὸ νὰ ὀχτρεύονται καὶ ν' ἀγαποῦν τὸν ἄλλο.
 Ἐκεῖνος δὲν ἀδίκησε κανέναν ποτέ του.

Ὅμως ἡ μαύρη σας ψυχὴ καὶ τᾶπρεπα ἔργατά σας
 ἐφάνηκαν· γιατί ὁ καλὸς ποτέ καλὸ δὲν ἔχει.

695

Κι ἀπολογηθῆ ὁ Μέδοντας ποὺ εἶχε περίσσια γνώση
 Νᾶταν αὐτό, βασίλισσα, τὸ πιὸ τρανὸ κακὸ μας !

Ἄλλὰ πολὺ τρανώτερο καὶ φοβερώτερο ἄλλο
 τώρα οἱ μνηστήρες μελετοῦν, ποὺ νὰ μὴ δώση ὁ Δίας.
 Λογιάζουν τὸν Τηλέμαχο μὲ τὰ σπαθιά νὰ σφάζουν
 σὰ θὰ γυρνᾶν· γιατί ἔχει πάει γιὰ τὸ γονιὸ νὰ μάθη,
 στὴ θεία τὴ Λακεδαίμανα καὶ στὴν πανίερη Πύλο.

700

Τ' ἀκούει κ' εὐθύς τὰ γόνατα λυθῆκαν κ' ἡ καρδιά της.

Ὡρα πολλὴν ἀπόμεινε βουβή, τὰ δυὸ της μάτια
 δάκρυα γεμίσαν, κόπηκε κ' ἡ λυγερὴ λαλιά της.

705

Τέλος ἐξαναμίλησε κι ἀπόκριση τοῦ δίνει.

Κήρυκα, γιατί μοῦφυγεν ὁ γιὸς μου, ποιὰ ἡ ἀνάγκη
 στὰ πλοῖα ν' ἀνέβη τὰ γοργὰ ποῦναι τοῦ πέλαου τᾶτια
 γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μ' αὐτὰ πολλοὺς γιαλοὺς διαβαίνουν ;
 Γιὰ θέλει μηδὲ τῶνομα νὰ μὴ ἀπομείνη ἐκείνου ;

710

Κι ὁ Μέδοντας ἀπάντησε μὲ τὴν πολλὴ τὴ γνώση
 Δὲν ξέρω ἂν ἦταν θέλημα θεοῦ, ἢ ἂν ἡ ψυχὴ του
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τὸν ἔσπρωξε νὰ πάη μακριὰ στὴν Πύλο γιὰ νὰ μάθῃ, δ
ἂν ὁ γονιὸς του θάρρῃ, ἢ ποιὸς ἐστάθηκε ὁ χαμὸς του.

Εἶπε, καὶ κίνησε νὰ πάη ἀπ' τοῦ Ὀδυσσεά τὸ κάστρο. 715
Κι αὐτὴν βαριά τὴν ἔζωσεν ὁ καρδιοφάγος πόνος.
Δὲν τὴ χωροῦσε πιά θρονί, πού τόσα ἦταν στὸ σπίτι,
μόν' στὸ κατώφλι ἐκάθησε τοῦ πλοῦσιου, ὠραίου κοιτώνα,
πικρὰ θρηνώντας· γύρω της οἱ σκλάβες σιγοκλαίγαν
ὄλες, καινούργιες καὶ παλιές, ὅπου ἦταν στὸ παλάτι. 720
Καὶ μὲς ἀπ' τ' ἀναφυλλητὰ τοὺς εἶπε ἡ Πηνελόπη.

Καλὲς μου, ἀκοῦστε· ἀπανωτὲς μοῦ ἔστειλε ὁ Δίας λαχτάρεις,
ὄσες δὲ γνώρισε καμμιά μαζί μου ἀναθρεμμένη·
πρῶτα τὸν ἄξιο μου ἔχασα, τὸ λιονταρόκαρδο ἄντρα,
ὅπου εἶχε χάρες περισσές, ὄσες κανένας ἄλλος, 725
τὸν ἄξιο, πού εἶναι ἡ δόξα του τρανὴ σ' Ἑλλάδα κι Ἄργος·
καὶ τώρα τὸ παιδάκι μου, τὸ ἀρπάξαν οἱ φουρτοῦνες
μὲς ἀπ' τὸ σπίτι μου ἄδοξα, καὶ πάει χωρὶς νὰ νοιώσω.

Ἄχ, ἄνομες ἐσεῖς, καμμιά δὲν τῷβαλε στὸ νοῦ της,
μιὰ καὶ τὸ ξέρατε καλά, νάρθῃ νὰ μὲ ξυπνήσῃ, 730
ἐκεῖ πού ἐκεῖνος ἔμπαινε στὸ μαῦρο τὸ καράβι!
Γιατὶ ἂν ἐγὼ τὸ μάθαινα, ποῖο λόγιαζε ταξίδι,
θὲ νᾶμενε, δὲ θᾶφευγε, κι ἄς λαχταροῦσε τόσο·
ἢ θὲ νὰ μὲ παράταγε νεκρὴ μὲς στὸ παλάτι.

Μ' ἄς πάη νὰ κράξῃ μιὰ γοργὰ τὸ γέροντα Δολίιο, 735
τὸ σκλάβο, πού σὰν ἦρθα ἐδῶ, μοῦ χάρισε ὁ πατέρας,
καὶ τὸ πολύδεντρο τηράει περβόλι μου, νὰ τρέξῃ
γοργὰ γοργὰ, νὰ τοῦ τὰ πῆ τὰ πάντα τοῦ Λαέρτη,
μὴ καὶ καμμιά καλὴ βουλὴ στὸ λογισμό του πλέξῃ
καὶ βγῆ στὸν κόσμον κι ὀδυρθῆ σ' ἐκείνους, πού γυρεύουν 740
τὸ γόνο ν' ἀφανίσουνε κι αὐτοῦ καὶ τοῦ Ὀδυσσεά.

Κ' ἡ Εὐρύκλεια τῆς ἀπάντησε ἡ ἀγαπημένη νένα·
Νυφούλα μου, θὲς μ' ἄσπλαχνο μαχαίρι σκότωσέ με,
θὲς χάρισέ μου τὴ ζωὴ, δὲ θὰ σοῦ κρύψω λέξη.
Τᾶξερα ἐγὼ καὶ τοῦδωσα τὸ κάθε πού ἐζητοῦσε, 745
καὶ στᾶρι καὶ γλυκὸ κρασί· μὰ μέγα πῆρε μου ὄρκο,
δώδεκα μέρες πρὶν διαβοῦν νὰ μὴ στὸ φανερώσω,
ἢ πρὶν ἀποθυμήσῃς τον καὶ τ' ὅτι λείπει ἀκούσῃς,
μὴν πά' καὶ μὲ τὰ κλάηματα μαράνης τὴν εἶδή σου.
Μον' σήκω νίψου, καθαρὰ βαλ' στὸ κορμί σου ροῦχα, 750

κι ανέβα με τις βάγιες σου στ' ανῶγι καὶ προσεύχου
 στὴν Ἀθηνᾶ, τοῦ αἰγίοχου Διὸς τῆ θυγατέρα,
 ὅπου κι ἀπὸ τὸ θάνατο μπορεῖ νὰ τότε σώση,
 κι ἄλλο μὴ ρίχνης πιά κακὸ κατακαημένου γέρου.
 Δὲν τὸ θαρρῶ τόσο πολὺ νὰ ὀχτρεύονται οἱ μακάριοι 755
 τοῦ Ἀρκεσιάδη τῆ γενιά, κάποιος θὰ μείνη νᾶχη
 τὰ σπίτια τοῦτα τὰ ψηλὰ καὶ τὰ παχιὰ χωράφια.

Εἶπε, καὶ καταλάγιασε τὸ κλάμα καὶ τὰ δάκρυα.
 Νίβεται ἐκείνη, στὸ κορμὶ καθάρια ροῦχα βάνει,
 κι ἀντάμα με τις βάγιες της στὸ ανῶγι σὰν ἀνέβη, 760
 ρίχνει κριθὴ στὸ κάνιστρο, τὴν Ἀθηνᾶ ἐξορκίζει.

Εἰσάκουσέ με, ἀδάμαστη κόρη τοῦ αἰγίοχου Δία,
 ἂν ὁ Ὀδυσσεὺς ὁ πάνσοφος, σὲ τοῦτο τὸ παλάτι,
 σοῦκαψε κάποτε παχιὰ μηριὰ βοδιοῦ ἢ προβάτου,
 τώρα θυμήσου το καὶ σὺ καὶ σῶσε μου τὸ γιό μου 765
 καὶ μάκρυνε τῶν ἄνομων μνηστήρων τὴν κακία.

Εἶπε καὶ ρυάστη· κι ἄκουσε ἡ θεὰ τὴν προσευχὴ της.
 Ἀλλὰ οἱ μνηστήρες στὸ σκιερὸ παλάτι ἀχολογοῦσαν,
 κι ἔλεγε κάποιος ἀπ' τοὺς νιούς τοὺς παραφантаσμένους· 770
 Τὸ γάμον ἢ πολύμνηστη βασιλίσσα ἐτοιμάζει
 κι ὅτι τοῦ γιοῦ της κλώθει· ὁ χαμός, δὲ βάνει ὁ νοῦς της.

Ἔτσι μιλοῦσε, μὰ τὸ τί γινόταν δὲν τὸ ξέραν.
 Καὶ τότε ὁ Ἀντίνοος ἔκραξε σ' αὐτοὺς καὶ τοῦτα λέγει.
 Δαίμονες, τὰ περήφανα τὰ λόγια ἄς λείπουν ὅλα, 775
 μήπως ἀκούση τα κανεῖς καὶ μέσα τὰ προφτάση.
 Μον' σηκωθῆτε ἀμίλητοι, κ' ἔργον ἄς γίνῃ ὁ λόγος.
 πού βέβαια σ' ὄλων τις καρδιές, καθὼς τὸ βλέπω, ἀρέσει.

Εἶπε, κ' εἴκοσι διάλεξε εὐθύς, τοὺς πιὸ ἀντρειωμένους,
 καὶ γιὰ τὸ πλοῖο ἐκίνησαν, γιὰ τὰ κρογιάλι κάτου.
 Καὶ πρῶτα πρῶτα στὰ βαθιὰ τραβῆξαν τὸ καράβι, 780
 κατάρτι ἐβάλαν καὶ πανιὰ στὸ μελανὸ καράβι,
 καὶ τὰ κουπιὰ στίς πέτινες περάσαν τροπωτῆρες,
 ὅλα μὲ τάξη κι ἄπλωσαν τὰ κάτασπρα πανιὰ·
 καὶ τάρματα τοὺς ἔφεραν οἱ θαρρετοὶ ὑπηρέτες.
 Καὶ στὰ βαθιὰ τὸ ἀράξανε κι ἐκεῖνοι ἐβγήκαν ἔξω, 785
 γιὰ νὰ δειπνήσουν ἐκεῖ δά, τῆ νύχτα νὰ προσμείνουν.

Ὅμως στ' ανῶγι ἡ φρόνιμη κοιτόταν Πηνελόπη
 δίχως ψωμάκι νὰ γευτῆ δίχως νερό ν' ἀγγίση,
 ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μ' ἔγνοια τρανή· θά γλύτωνε τὸ ἄξιο τῆς παλληκάρι δ
ἢ τῆ ζωῆ θά τοῦπερναν οἱ ἀπόκοτοι μνηστήρες; 790
Κι ὅσα λιοντάρι ἀνανογᾶ σέ κυνηγῶν παγάννα,
πού τρομαγμένο κλείνετε στὸ δολερὸ τὸν κύκλο,
τόσα στὸ νοῦ ἀναδεύοντας, γλυκὰ τὴν πῆρε ὁ ὕπνος,
κι ἀποκοιμήθη ἀναγερτή, κ' οἱ ἄρμοί τῆς ἐλυθήκαν.

Καὶ τότες ἄλλο ἢ 'Αθηνᾶ σοφίστ' ἢ φλογομάτα. 795
Φάντασμα πλάθει, πού ἔμοιαζε στὴν ὄψη μὲ γυναῖκα,
τὴν κόρη τοῦ τρανόψυχου τοῦ 'Ικάριου, τὴν 'Ιφθίμη,
πού εἶχε τὸν Εὐμηλο ἄντρα τῆς καὶ σπιτικό στὴ Φέρα,
καὶ στὸ παλάτι στέλνει το τοῦ ἰσόθεου 'Οδυσσεά,
τῆς Πηνελόπης, πού ἔκλαιγε, δερνότιαν καὶ βογγοῦσε, 800
τὸ κλάμα καὶ τοῦ γοητοῦ τὰ δάκρυα νὰ σιγάση.
Πλάϊ στὸ λουρι τοῦ μάνταλου γλιστρώντας μπῆκε μέσα
κι ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι τῆς ἐστάθη καὶ τῆς εἶπε.

Κοιμᾶσαι, Πηνελόπη μου, μὲ τὴν καρδιά κομμάτια! 805
"Οχι, δὲ θέλουν οἱ θεοὶ πού ζοῦν εὐτυχισμένοι,
νὰ κλαῖς καὶ νὰ σπαράζεσαι, κι ὁ γιός σου θά γυρίση,
γιατὶ κανένα στοὺς θεοὺς δὲν ἔχει κάνει κρῖμα.

Κ' ἡ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη τῆς ἀποκρίθη τότε,
μὲς στὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο τῆς, στοῦ ὄνειρου τὸ κατώφλι· 810
Πῶς ἦρθες, ἀδερφοῦλα μου; Σὺ πρῶτα δὲν ἐρχόσουν
ἐδῶ, γιατί τὸ σπίτι σου σὲ μακρινὴ εἶναι χώρα.

Μοῦ παραγγέλνεις τοὺς καημοὺς ν' ἀφήσω καὶ τοὺς πόνους
ὅπου ἓνα πληθος ζώνουνε τὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιά μου!
Μὰ ἐγὼ τὸν ἄντρα μου ἔχασα τὸ λιονταρόκαρδο ἄντρα,
ὅπου εἶχε χάρες περισσές, ὅσες κανέννας ἄλλος, 815

τὸν ἄξιο, ποῦναι ἢ δόξα του τρανὴ σ' 'Ελλάδα κι "Αργος,
καὶ τ' ἀκριβό μου τὸ παιδί μὲ πλοῖο μοῦ φεύγει τώρα,
πρωτόβγαλτο κι ἀθάρρευτο κι ἀκάτεχο τοῦ κόσμου·
πιότερο κλαίω καὶ δέρνομαι γι αὐτὸ παρά γιὰ κείνον.
Γι' αὐτὸ καὶ τώρα λαχταρῶ καὶ τρέμω μὴ μοῦ πάθη, 820
πέρα στὴ χώρα πού ἔχει πάει, στὸ πέλαο πού ἀρμενίζει.
'Εχθροὶ πολλοὶ τοῦ στήνουνε παγίδα καὶ γυρεύουν
νὰ τὸ σκοτώσουν πρὶν στὴ γῆ τὴν πατρικὴ γυρίση.

Καὶ τὸ θαμπὸ τὸ φάντασμα τῆς ἀποκρίθη κ' εἶπε·
θάρρος! ἀπ' τὴν καρδούλα σου κάθε τρομάρα διῶξε· 825
τέτοιο ὁδηγὸ τοῦ ἔχει μαζί, στὸ δρόμο του, πού κι ἄλλοι

θά τὸν ποθοῦσανε βοηθό,—μεγάλη ἡ δύναμή του!—
τὴν Ἄθηνᾶ· καὶ τῶρ' αὐτὴ τὸν πόνο σου ἐσπλαχνίστη
καὶ μ' ἔστειλε τὰ λόγι' αὐτὰ νάρθῶ νὰ σοῦ μηνύσω.

830

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς ἀποκρίθη τότε·
"Ἄν εἶσαι ἀλήθεια ἐσὺ θεός, θεοῦ φωνὴ ἂν ἀκούης,
ἔλα, κ' ἐκείνου τοῦ ἄραχλου τὰ πάθη ἱστόρησέ μου·
τάχα νὰ ζῆ κάπου κι αὐτός, τοῦ ἥλιου τὸ φῶς νὰ βλέπη,
γιὰ πέθανε καὶ βρίσκεται μὲς στοῦ Ἄδη τὰ βασιλεια;

835

Καὶ τὸ θαμπὸ τὸ φάντασμα τῆς ἀποκρίθη τότε·
νὰ σοῦ μιλήσω καθαρὰ γι αὐτὸν δὲ θὰ μπορέσω,
ἂν πέθανε ἢ ἂν ζῆ· κακὸ λόγια νὰ λές τοῦ ἀνέμου.

Εἶπε, κι ἀπὸ τὸ μάνταλο γλιστρώντας ἔξω ἐχάθη,
μὲς στῶν ἀνέμων τίς πνοές. Πετιέται ἀπὸ τὸν ὕπνο
τοῦ Ἰκάρου ἡ κόρη καὶ γλυκὰ ζεστάθηκε ἡ καρδιά της,
ποὺ εἶδε ὀλοφάνερο ὄνειρο στῆς νύχτας τῆ θολούρα.

840

"Ὅμως στὸ πλοῖο ἐμπήκανε καὶ στὸ γιαλὸ ἀρμενίζαν
τὸ φόνου τοῦ Τηλέμαχου ποθώντας οἱ μνηστῆρες.

Κατὰ μεσῆς στὸ πέλαγος εἶν' ἓνα βραχονῆσι,
ἀπ' τὴν Ἰθάκη ἀνάμεσα κι ἀπ' τὴν τραχειὰ τῆ Σάμη,
ἔχι μεγάλο, ἡ Ἀστερή, μὲ δίδυμα λιμάνια
κι ἀπάνεμα, ὅπου ἀράξανε καὶ τοῦστησαν καρτέρι.

845

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ Ε

(Καλυψοῦς ἄντρον, Ὀδυσσεῶς σχεδία)

Τοῦ ζηλεμένου Τιθωνοῦ τὴν κλίνη ἀφήνει ἡ Αὐγούλα
τὸ φῶς νὰ φέρῃ σὲ θεοὺς καὶ σὲ θνητοὺς ἀνθρώπους,
κ' οἱ ἀθάνατοι συνάζονται, συμβούλιο γιὰ νὰ κάμουν,
γύρω ἀπ' τὸν παντοκράτορα κι ἀψηλοβρόντη Δία.
Καὶ ἡ Ἀθηναῖα τοὺς ἔλεγε τὰ πάθη τοῦ Ὀδυσσεῆα,
γιατὶ πολὺ τὸν νοιάζοταν, πού τὸν κρατοῦσε ἡ νύμφη·

5

Πατέρα Δία, καὶ οἱ ἄλλοι ἐσεῖς, μακάριοι θεοὶ κ' αἰώνιοι
κανέννας πιά καλόβουλος κ' ἡμερος νὰ μὴν εἶναι
σκηπτοῦχος βασιλιάς, μηδὲ τὸ δίκιο ν' ἀγαπάῃ,
μὰ πάντα νᾶναι δύστροπος καὶ τ' ἄδικο νὰ πράττῃ,
μιὰ καὶ ξεχάσανε οἱ λαοὶ τὸ θεϊκὸ Ὀδυσσεῆα,
τὸ βασιλιά τους, πού καλὸς τοὺς ἦτανε πατέρας.
Κοίτεται αὐτὸς σ' ἓνα νησί καὶ κατατυραγνιέται,
στῆς Καλυψῶς τὰ μέγαρα, τῆς νύμφης, πού ἄθελά του

10

τονέ κρατάει, καί δὲν μπορεῖ στὴ χώρα του νὰ φτάση, ε 15
γιατὶ καράβια μὲ κουπιὰ καὶ σύντροφους δὲν ἔχει,
νὰ τόνε πᾶν' ἀπ' τὰ πλατιὰ τὰ στήθια τοῦ πελάγου·
κ' ἐκεῖνοι τῶρα μελετᾶν τὸ γιό του νὰ σκοτώσουν,
σὰ θὰ γυρνᾶη, γιατί ἔχει πάει γιὰ τὸν γονιό νὰ μάθῃ
στὴ θεία τὴ Λακεδαίμονα καὶ στὴν πανιέρη Πύλο. 20

Κι ὁ Δίας τῆς ἀποκρίθηκεν ὁ νεφεληγερέτης·
Κόρη μου, ποιὸς σοῦ ξέφυγε μὲς ἀπ' τὰ δόντια λόγος;
Δὲν τὸ βουλήθης μόνη σου, καὶ γνώμη σου δὲν εἶναι,
πὼς ὁ Ὀδυσσεᾶς θὰ γύριζε νὰ τιμωρήσῃ ἐκείνους;
Ἐοὐχὴ τὸν Τηλέμαχο, — μιὰ καὶ μπορεῖς —, μὲ γνώση, 25
γιὰ νὰ γυρίσῃ ἀπείραχτος στὴ γῆ τὴν πατρικὴ του,
καὶ μὲ τὸ πλοῖο τους ἄπραχτοι νὰ στρέψουν κ' οἱ μνηστήρες.

Κ' εὐθύς γυρνώντας στὸν Ἑρμῆ, τὸ γιό του, αὐτὰ τοῦ λέγει·
Ἑρμῆ, μιὰ κ' εἶσαι ὁ μηνυτής, νὰ εἰπῆς καὶ τῶρα σύρε 30
στὴ νύμφη τὴν ὠριόμαλλη τὴν ἄσειστη βουλή μας,
γιὰ τοῦ Ὀδυσσεᾶ τοῦ ἀδάμαστου τὸ γυρισμό, πού θάρθη,
χωρὶς βοήθεια οὔτε θεῶν οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων·
μὲ μιὰ σχεδία πολύδετη, μυριοβασανισμένος,
σὲ εἴκοσι μέρες θὰ βρεθῆ στὴν καρπερὴ Σχερία, 35
στὴ χώρα τῶν Φαιάκωνε πού ἀπὸ θεοὺς κρατᾶνε.
Ἄπο καρδιάς, ὡσὰ θεὸν αὐτοὶ θὰ τὸν τιμήσουν,
καὶ στὴ γλυκιὰ πατρίδα του μὲ πλοῖο θέ νὰ τὸν στείλουν,
μὲ πλούσια δῶρα, περισσὰ σκουτιὰ, χαλκό, χρυσάφι,
ὅσα ὁ Ὀδυσσεᾶς δὲ θᾶφερνε ποτέ, μηδ' ἀπ' τὴν Τροία 40
χωρὶς καημοὺς ἂν γύριζε, μ' ὄλα τὰ λάφυρά του.
Ἔτσι εἶναι μοῖρα του, νὰ πάη νὰ ἰδῆ τοὺς ἐδικούς του
μὲς στὸ ψηλὸ παλάτι του, στὴ γῆ τὴν πατρικὴ του.

Εἶπε, κ' εὐθύς τοῦ Ἄργου ὁ φονιάς τ' ἀκούει ὁ φτεροπόδης.
Δένει γοργὰ στὰ πόδια του τὰ πέδιλα τὰ ὠραῖα, 45
τὰ θεϊκὰ κι ὀλόχρυσα, πού τόνε φέρνουν πέρα,
πάνω στεριᾶς καὶ θάλασσας, ὡσὰν πνοὴ τοῦ ἀνέμου,
παίρνει τὸ μαγικὸ ραβδί, πού ὅποιου θνητοῦ θελήσῃ
κλείνει τὰ μάτια, ἢ καὶ ξυπνάει τοὺς ἄλλους ἀπ' τὸν ὕπνο,
κι αὐτὸ κρατώντας ὁ τρανὸς τοῦ Ἄργου ὁ φονιάς πετάει.
Τὴν Πιερία διαβαίνοντας, ἀπ' τοὺς αἰθέρες πέφτει 50
στὸ πέλασ καὶ στὰ κύματα σὰν γλᾶρος ἀρμενίζει,
πού μὲς στοῦ ἀσίγαστου γιாலοῦ τίς τρομερὲς ἀγκάλες
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πιάνοντας ψάρια, τὰ πυκνά φερέα στήν ἄρμη βρέχει
ὡσάν αὐτὸν ταξίδευε ὁ Ἑρμῆς, κῦμα σὲ κῦμα.

Ἄλλ' ὅταν τέλος ἔφτασε στὸ μακρυνὸ νησάκι,
βγήκε ἀπ' τὸ πέλαο τὸ μαβὶ καὶ τῆ στεριὰν ἐπήρε,
στὸ μέγα σπήλαιο γιὰ νὰ πάη, ποὺ κατοικοῦσε ἡ νύμφη
μὲ τὰ πανώρια τὰ μαλλιά, καὶ μέσα τὴν εὗρηκε.

Τρανή φωτιά ἄναβε στὴ σιὰ καὶ ἡ εὐώδιὰ τοῦ κέδρου
καὶ τῆς καλόσκιστης θυγιάς μὲς στὸ νησί ἀπλωνόταν·
κ' ἐκείνη, μὲ τὴ λυγερὴ φωνή της τραγουδώντας,
στὸν ἀργαλιό της ὕφαινε μὲ μιὰ χρυσῆ σαῖτα.

Καὶ γύρω γύρω στὴ σπηλιά πυκνὰ φουντώναν δέντρα,
σκλήθρα καὶ λευκὲς ἀψηλές κι εὐώδη κυπαρίσσια,
ὅπου τὰ μακροφτέρουγα πετούμενα φωλιάζαν,
γεράκια, νυχτογκιώνηδες, μακρόγλωσσες κουρούνες
θαλασσινές, ποὺ τὴ ζωὴ περνοῦνε τοῦ πελάγου.

Κι ὀλόγουρα στὴ θολωτὴ σπηλιά παντοῦ ἀπλωνόταν
κληματαριά γιομάτη ὀρμή, σταφύλια φορτωμένη.

Τέσσερις βρύσες ἔχυναν τὸ γάργαρο νεράκι,
κοντὰ κοντὰ, κ' ἡ κάθε μιὰ καὶ κατ' ἄλλοῦ κυλοῦσε.

Λιβάδια ὀλόγουρα ἀπαλὰ μὲ σέλινα καὶ γιούλια
πρασίνιζαν, ποὺ καὶ θεός, ἂν τύχαινε ἐκεῖ νᾶρθη,
μὲ θαυμασμὸ θὰ τᾶβλεπε, θὰ εὐφραίνονταν ὁ νοῦς του.

Ἐκεῖ σταμάτησε ὁ Ἑρμῆς καὶ θαύμαζε κοιτώντας.

Κι ἀφοῦ τὰ πάντα ἐθαύμασε πολὺ μὲ τὴν καρδιά του,
στὸ σπήλαιο μπῆκε τὸ πλατὺ, καὶ σὰν ἀντίκρυσέ τον
ἀμέσως τὸν ἐγνώρισεν ἡ Καλυψὼ ἡ πανώρια,
γιατὶ δυὸ ἀθάνατοι ἄγνωστοι δὲν εἶναι μεταξύ τους,
ὅσο μακριὰ κι ἂν κατοικοῦν ὁ ἓνας ἀπ' τὸν ἄλλον.

Μέσα τὸ μεγαλόκαρδο δὲν εὗρηκε Ὀδυσσεά·
στὸ περιγιάλι ἐκάθοταν κ' ἔκλαιε, σὰν κάθε μέρα
μὲ δάκρυα καρδιοσπάραζε, μὲ στεναγμούς καὶ πόνους,
καὶ τὸ γιαλὸ ἀγναντεύοντας, βρύση ἔτρεχαν τὰ μάτια.

Καὶ τὸν Ἑρμῆ ρωτᾷ εὐθύς ἡ Καλυψὼ ἡ πανώρια,
σ' ἓνα θρονὶ περίλαμπρο κι ὠραῖο καθίζοντάς τον·

Τὶ θές, Ἑρμῆ χρυσόρραβδε καὶ σεβαστέ μου φίλε,
κ' ἦρθες ἐδῶ, γιατί συχνὰ δὲ φαίνοσαν ὡς τώρα.

Λέγε τί ὀρίζεις, καὶ μετὰ χαρᾶς μου θὰ τὸ κάνω,
ἂν μοῦ περνᾷ ἀπ' τὸ χέρι μου κι ἂν ἡμπορῆ νὰ γίνῃ.

Μον' ἔλα πρώτα, κόπιασε, νὰ σέ φιλέψω κάτι.

ε

Εἶπε ἡ θεά, καί τοῦστρωσε τραπέζι, κι ἀμβροσία
τὸ γέμισε καί κέρασε τὸ κόκκινο νεχτάρι.

Κ' ἔπινε ἐκεῖνος κ' ἔτρωγε, τοῦ Δία ὁ ταχυδρόμος.

Σὰ δείπνησε κι ἀπ' τὸ φαγὶ δυνάμωσε ἡ καρδιά του,
τότε κι αὐτὸς ἐμίλησε κι ἀπόκριση τῆς δίνει.

95

Καί μὲ ρωτᾷς, θεὰ θεόν, γιὰτ' ἦρθα! τότε πρέπει
κ' ἐγὼ τὸ λόγο νὰ σοῦ εἰπῶ σωστά· στοὺς ὀρισμούς σου.

Ὁ Δίας ἐδῶ μὲ πρόσταξε νάρθῶ, χωρὶς νὰ θέλω.

Ποιὸς τόσο ἀπέραντο ἀρμυρὸ γιαλὸ θέ νὰ περνοῦσε

100

μὲ τὴν καρδιά του; Καί μὴ δὰ θνητῶν σιμὰ εἶναι χώρα,

θυσίες νὰ κάνουν στοὺς θεοὺς κ' ἐξαισίεις ἐκατόμβες;

Ὅμως δὲν εἶναι βολετὸ τοῦ αἰγίοχου Δία τὸ λόγο

μητὲ νὰ σβύση ἄλλος θεὸς μήτε νὰ τὸν ξεφύγη.

Λέει πὼς σιμὰ σου εὐρίσκεται ὁ πιὸ δυστυχισμένος,

105

ἀπ' ὅσους γύρω ἐμάχονταν στὴν πόλη τοῦ Πριάμου

χρόνους ἐννιά, καί παίρνοντας τὸ κάστρο μὲς στοὺς δέκα,

κινῆσαν· μὰ γυρίζοντας στὴν Ἀθηνᾶ ἀσεβῆσαν,

κ' ἐκεῖνη ἀγέρα ἐσήκωσε κακὸ καὶ κύματα ἄγρια.

Ὅλοι οἱ καλοὶ τοῦ σύντροφοι τότες ἐκεῖ ἐχαθῆκαν,

110

κι αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἔρριξαν οἱ ἀνέμοι καὶ τὸ κύμα.

Αὐτὸν τώρα προστάζει σε γοργὰ νὰ τόνε στείλῃς,

γιατὶ δὲν εἶναι ἡ μοῖρα του μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς του

κι ἀπὸ τοὺς φίλους νὰ χαθῇ, μὰ εἶναι γραφτὸ νὰ φτάσῃ

νὰ ξαναἰδῇ τὸ σπίτι του, τὴ γῆ τὴν πατρικὴ του.

115

Κ' ἡ Καλυψὼ σὰν τᾶκουσε μὲ μιᾶς ἐπάγωσε ὅλη,

κ' εἶπε ἡ ἀσύγκριτη θεὰ μὲ λόγια φτερωμένα·

Σκληροὶ θεοί, ζηλιάρηδες, ὅσο κανέννας ἄλλος,

ὅπου φτοναῖτε τίς θεές, ἂν λάχη νὰ πλαγιαῖζουν

στά φανερὰ μὲ ἄντρα θνητό, ποὺ ἐδιάλεξε ἡ καρδιά τους.

120

Ἔτσι κ' ἡ ροδοδάχτυλη σὰν ἔσμιξεν Αὐγούλα

μὲ τὸν Ὀρίωνα, τόσο ἐσεῖς ζηλέψατε, ὦ μακάριοι,

ὥσπου ἡ χρυσόθρονη Ἄρτεμη ἡ ἀγνή στὴν Ὀρτυγία

ὀρμώντας τὸν ἐσκότωσε μὲ τᾶπαλά της βέλη.

Ἔτσι κι ὅταν ἡ Δήμητρα ἡ ὠριόμαλλη πού, πόθο

125

γιὰ τὸν Ἰάσιο νοιώθοντας, στὴν ἀγκαλιά του ἐρρίχτη,

μὲς στά τριπλὰ τὸ ὀργώματα· κι ὁ Δίας, χωρὶς ν' ἀργήσῃ

μαθαίνοντάς το, μὲ πυρὸ τὸν καίει ἀστροπελέκι.

- "Ετσι φτوناτε τώρα έμέ, που έχω θνητό κοντά μου.
 Μά αυτόν εγώ τόν έσωσα, καβάλλα σέ καρίνα, 130
 κ' έρμον, ό Δίας σάν τουΰσπασε τό πλοίο, μ' άστροπελέκι
 χτυπώντας το καταμεσήσ στο πέλαγο τό μαυρο.
 "Όλοι οί καλοί του σύντροφοι τότες έκει έχαθήκαν,
 κι αυτόν έδω τόν έρριξαν οί άνέμοι και τό κύμα.
 'Εγώ τόν καλοδέχτηκα, τόν έθρεψα και τοϋ ειπα, 135
 νά τότε κάνω άθάνατον κι' άγέραστον για πάντα.
 Μά άφοϋ δέν ειναί βολετό τοϋ Αίγιοχου Δία τό λόγο,
 μήτε νά σβύση άλλος θεός, μήτε νά τόν ξεφύγη,
 άς πάη λοιπόν, μιá και τό λέει και τό προστάζει εκείνος,
 μέσ τόν άσίγαστο γιαλό. Μά εγώ πώς νά τόν στείλω; 140
 Μήτε καράβια με κουπιά, μήτε κι άνθρώπους έχω.
 νά τότε πán άπ' τά πλατιά τά στήθια τοϋ πελάγου.
 "Όσο για όρμήνιες, πρόθυμη θά ειπώ, κι ουδέ θά κρύψω
 πώς νά μπορέση άπειραχτος στη χώρα του νά φτάση.
 Και páλι τότες ό γοργός τοϋ "Αργου φονιάς τής ειπε 145
 Ναι, στείλ' τον έτσι και φοβου την όργητα τοϋ Δία,
 μη και ξεσπάση κάποτεσ άπάνω σου ό θυμός του.
 Ειπε, κι άμέσως ό τρανός τοϋ "Αργου φονιάς έχάθη.
 Κ' ή σεπτή νύμφη, σκύβοντας στο θέλημα τοϋ Δία,
 στο μεγαλόκαρδο κινάει τόν 'Οδυσσέα νά πάη' 150
 και καθισμένον ηΰρε τον στο περιγιάλι πέρα.
 Τά δάκρυα δέν έστέγγωναν ποτέ στα δυό του μάτια,
 με τόν καημό τοϋ γυρισμοϋ σωνόταν ή ζωή του,
 και χάρη πιά δέν εύρισκε στη νύμφη' μά τά βράδια,
 στη θολωτή βαθιά σπηλιά, δεμένος στην άνάγκη, 155
 μ' εκείνην που τόν ήθελεν άθέλητα έκοιμώταν'
 και τίς ήμέρες κάθοταν σέ βράχους κι άκρωτήρια,
 με δάκρυα καρδιοσπάραζε, με στεναγμούς και πόνους,
 και τό γιαλό άγναντεύοντας, έχυνε μαυρο δάκρυ.
 Κοντά του έστάθηκε ή θεά ή άσύγκριτη και τοϋ ειπε 160
 "Αμοιρε, μη μοϋ δέρνεσαι, μην κάθεσαι και φθείρης
 τίς μέρες σου, και πρόθυμα σ' αφήνω πιά νά φύγης.
 Μον' έλα και μακρυά δεντρά με τό πελέκι κόψε,
 κι όρμοσε μιá σχεδιά πλατειά και στείσε γύρω μπάντες,
 σάνταριασμένα πέλαγα νά μπής και ν' άρμενίσης' 165
 κ' εγώ θά φέρω σου ψωμί νερό και κρασί μαυρο,

περίσσια ἀπ' ὄλα, πὺ μακρυὰ νὰ σοῦ κρατοῦν τὴν πεῖνα,
καὶ θὰ σοῦ βάλω ἐνδύματα, καὶ πρύμο θὰ σοῦ στείλω,
γερός νὰ φτάσης κι ἄβλαβος στὴ γῆ τὴν πατρικὴ σου,—
ἂν τὸ θελήσουν οἱ θεοὶ πὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια, 170
καὶ ποῦναι πιὸ τρανοὶ ἀπὸ μὲ νὰ κρίνουν καὶ νὰ πράξουν.

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ πολὺπαθος ἐρρίγησε Ὀδυσσεάς
κ' εὐθύς τῆς ἀποκρίθηκε μὲ λόγια φτερωμένα·

Ἄλλο στὸ νοῦ σου θᾶχης, θεᾶ, κι ὄχι τὸ γυρισμὸ μου,
σὰ μ' ὀρμηνεύεις νὰ διαβῶ μὲ μιὰ σχεδιά τὸ μαῦρο 175
τοῦ πέλαου χάος, τὸ τρομερό, π' οὐδὲ γοργὰ καράβια
δὲν τὸ περνοῦν, σὰ χαίρουνται τοῦ Δία τὸ πρύμο ἀγέρι.
Μῆτε καὶ μπαίνω ἐγώ, θεᾶ, κι ἄς λὲς μὲς στὴ σχεδιά,
ἂν πρῶτα δὲν ἐδέχουσαν ν' ἀμόσης μέγαν ὄρκο,
πὼς ἄλλη μαύρη συμφορὰ δὲ μελετᾶς γιὰ μένα.

Κ' ἡ Καλυψὼ ἢ πεντάμορφη χαμογελάει κι ἀπλώνει 180
τὸ χέρι καὶ τὸν χაΐδεψε κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ εἶπε·

Τὶ πονηρὸς πὺ μοῦ εἶσαι σύ, μὰ ὄχι καὶ δίχως γνώση·
ποῦ σοῦ κατέβηκε στὸ νοῦ, νὰ βγάλης τέτοιο λόγο!
Βάνω μαρτύρους μου τῆ γῆ, καὶ τοῦρανοῦ τὸ θόλο,
κι αὐτὸ τῆς Στύγας τὸ νερό, πὺ πάει στὸν Ἄδη κάτου, 185
τὸν πιὸ τρανὸ καὶ τρομερό, πὺ οἱ ἀθάνατοι ἔχουν ὄρκο,
πὼς ἄλλη μαύρη συμφορὰ δὲ μελετάω γιὰ σένα.

Μὰ ἔχω στὸ νοῦ, καὶ θὰ σοῦ πῶ τὰ ὅσα γιὰ μὲ τὴν ἴδια
θεὸ νὰ συλλογιζόμουνα, σὲ τέτοια ἀνάγκη ἂν ἤμουν.

Μαύρη δὲν ἔχω ἐγὼ ψυχὴ, καὶ μῆτε μὲς τὰ στήθια 190
ἔχω καρδιὰ ἀπὸ σίδηρο, μόνο σπλαχνιὰ γιομάτη.

Εἶπε ἢ ἀσύγκριτη θεᾶ κ' ἐμπρὸς γοργὰ ἐπορεύθη
κ' ἐκεῖνος ἀκολούθαγε τὰ θεϊκὰ τ' ἀχνάρια.

Φτάνει ἢ θεᾶ μὲ τὸ θνητὸ στὸ βαθουλὸ τὸ σπήλιο,
κι αὐτὸς καθίζει στὸ θρονί, πὺ τῷχε ὁ Ἑρμῆς ἀφήσει 195
κ' ἢ νύμφη τοῦφερνε φαγιὰ κάθε λογῆς μπροστὰ του,

μονάχα ἀπ' ὅσα οἱ ἄνθρωποι οἱ θνητοὶ τρῶνε καὶ πίνουν
κ' ἔπειτα ἐκάθησε ἀντικρὺ τοῦ ἰσόθεου Ὀδυσσεά·

τῆς ἔφεραν οἱ σκλάβες τῆς νεχτάρια κι ἀμβροσία,
καὶ τότε στὰ ἔτοιμα φαγιὰ τὰ χέρια τους ἀπλώναν. 200

Κι ὅταν οἱ δυὸ τους τὸ φαγὶ καὶ τὸ πιοτὸ ἔχαρηκαν,
ἄρχισε τότε νὰ τοῦ λέει ἢ Καλυψὼ ἢ πανώρια·

Τοῦ Λαέρτη γιὲ θεογέννητε, πολὺτεχνε Ὀδυσσεά,

ἔτοι λοιπὸν στὸ σπίτι σου καὶ στὴ γλυκεῖα πατρίδα ε
 θές νὰ γυρίσης τώρα εὐθύς: "Ἄς εἶναι, γειὰ χαρὰ σου. 205
 "Ὅμως ὁ νοῦς σου ἂν τᾶβαζε τὰ ὄσα σοῦ γράφει ἡ μοῖρα
 νὰ πάθης βάσανα, προτοῦ στὴ χώρα σου νὰ φτάσης,
 θὲ νᾶμενες σιμά μου ἐδῶ, νὰ φύλαγες τὸ σπίτι,
 κι ἀθάνατος θὰ γίνοσαν, ὅσο καημὸ κι ἂν εἶχες
 νὰ ἰδῆς αὐτὴν ποὺ λαχταρᾷ ἡ ψυχὴ σου νύχτα μέρα. 210
 "Ὅμως, θαρρῶ, δὲν εἶμαι δὴ χειρότερη ἀπὸ κείνη
 στὴν ὄψη, μηδὲ στὸ κορμί· καὶ δὲν ταιριάζει κι ὄλας
 θνητὲς μὲ τίς ἀθάνατες στὰ κάλλη νὰ μετριοῦνται.
 Καὶ πάλι τότε ὁ πάνσοφος ἀπάντησε Ὀδυσσεάς·
 θεὰ σεβάσμια, μὴ γιαυτὸ μοῦ ὀργίζεσαι καὶ ξέρω 215
 πολὺ καλά, πὼς ταπεινὴ θὰ φαίνοταν ἐμπρός σου
 ἡ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη, σ' ἀνάστημα καὶ σ' ὄψη·
 θνητὴ ἴναι αὐτὴ, μὰ ἀθάνατη κι ἀγέραστη ἐσὺ πάντα.
 Κι ὥστόσο πάλι λαχταρῶ καὶ μέρα νύχτα θέλω 220
 νὰ πάω στὸ σπίτι καὶ νὰ ἰδῶ τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα.
 Κι ἂν μὲ χτυπήσῃ ἕνας θεὸς στὸ πέλαο θὰ ὑπομείνω,
 τί ἔχω στὰ στήθια μου καρδιὰ ποὺ εἶναι στοὺς πόνους βράχος·
 πολλὰ ὡς τὰ τώρα πέρασα, πολλές λαχτάρεις εἶδα
 στὸ κῆμα καὶ στὸν πόλεμο· κι ἄς πάῃ κι αὐτὸ μὲ τ' ἄλλα.
 Εἶπε, καὶ ὁ ἥλιος ἔδυσε κι ἀπλώθηκε σκοτάδι, 225
 καὶ μὲς στὴ θολωτὴ σπηλιά βαθιά κι οἱ δυὸ ἐχωθῆκαν. 226
 Ἐφάνη ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγούλα, 228
 κ' εὐθύς χιτῶνα ἐφόρεσε καὶ χλαίνα ὁ Ὀδυσσεάς,
 κ' ἡ νύμφη μακρὸ φόρεμα κατάλευκον ἐντύθη, 230
 χαριτωμένο, ἀνάλαφρο, κι ὠραία ἐζώστη ζώνη
 χρυσή, καὶ στὸ κεφάλι τῆς ἔρριξε πάνω πέπλο·
 καὶ τὸ ταξίδι ἐνοιόσθηκε τοῦ ἀνθρώπου Ὀδυσσεά.
 Χάλκινο μέγα τοῦδωσε καὶ δίκοπο τσεκούρι,
 στὴν ἀπαλάμη ταιριαστό, ποῦχε ἀγριλιᾶς στειλιὰρι 235
 καλοφτιαγμένο καὶ σφιχτὰ σφιχτὰ σ' αὐτὸ μπηγμένο,
 κ' ἕνα σκεπάρνι κοφτερό, καὶ κίνησε μπροστά του
 σὲ κάποιαν ἄκρη τοῦ νησιοῦ, μὲ τετράψηλα δέντρα, —
 σκληθρα καὶ λευκές κ' ἔλατα μεσουρανίς φτασμένα, —
 ξερά καιρὸ κι ὀλόστεγνα ποὺ ἀνάλαφρα νὰ πλένε. 240
 Καὶ τὴ μεριά σὰν τοῦδειξε μὲ τὰ ψηλὰ τὰ δέντρα,

γύρισε πίσω σπίτι της ή Καλυψώ ή πανώρια·
κ' ἔκοβ' ἐκεῖνος τὰ δεντρά καὶ τὸ ἔργο προχώρουσε.
Ἔρριξε μίαν εἰκοσαριά καὶ τὰ πελέκησε ὅλα,
καὶ τᾶξυσε καλὰ καλὰ, τᾶσιασε μὲ τὸ ράμμα.

ε
245

Κ' ἦρθε τρυπάνια φέρνοντας ἡ Καλυψώ ἡ πανώρια,
καὶ τότε αὐτὸς τὰ τρύπησε καὶ τὰ συνταίριασε ὅλα
καὶ τὰ συναρμολόγησε μὲ τρέσα καὶ μὲ σφήνες.
Ὅσο πλατὺ γιὰ φορτηγὸ καράβι τὸ σκαρὶ του
στήνει ὁ τεχνίτης, πού καλὰ τὴν τέχνη του γνωρίζει,

250

τόσο μεγάλο τὸκανε τὸ πλοῖο του ὁ Ὀδυσσεύς·
καὶ σήκωσε τὶς κουπαστὲς καὶ μὲ πυκνὰ δοκάρια
τὶς στέριωσε κι ἀπάνωθε μακριὲς κάρφωσε πῆχες.
Καὶ τὸ κατάρτι ἐστύλωσε μὲ ταιριαστὴν ἀντέννα·
κι ἀκόμα, γιὰ νὰ κυβερνᾷ, καλόφτιαξε τιμόνι,

255

καὶ τὴ σχεδία τὴν ἔφραξε μὲ λυγαριᾶς πλεμάτια,
τὸ κῦμα νὰ ἐμποδίζουνε· κ' ἔρμα ἀπὸ ξύλα ἐπήρε.
Κ' ἦρθε τὰ ὑφάδια φέρνοντας ἡ Καλυψώ ἡ πανώρια,
νὰ γίνουν τὰ πανιά, κι αὐτὸς ἐφιλοτέχνησέ τα,
σκότες καὶ ὑπέρες ἔδесе καὶ γραντολόγησέ τα,
καὶ μὲ μοχλοὺς τὴν ἔρριξε στὸ θεϊκὸ τὸ κῦμα.

260

Μέσα σὲ μέρες τέσσερις τᾶχε ὅλα τελειωμένα,
καὶ μὲς τὶς πέντε ἡ Καλυψώ τόνε ξεπροβοδοῦσε,
σὰν ἔλουσέ τον κ' ἔντυσε μὲ ροῦχα μυρωμένα.
Κ' ἔβαλε στὴ σχεδία ἀσκή, μαῦρο κρασί γεμάτο
κ' ἓνα ἄλλο μεγαλύτερο νερό, καὶ σὲ ταγάρια
τροφὲς κι ἀκόμα ἄλλα πολλὰ κάθε λογῆς προσφάγια.

265

Καὶ πρῶμο τοῦστειλε ἀπαλό, ξεκούραστο ἀεράκι,
πού ἐχάρη κ' ἔκανε πανιά ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεύς.
Καὶ στὸ τιμόνι ἐκάθησε καὶ τεχνικὰ ἐκυβέρνα,

270

κ' ὕπνος ποτὲ δὲν ἔπεφτε στὰ βλέφαρά του, μὰ ὅλο
τὴν Πούλια ἐτήραε, τὸ Ζευγᾶ, πού ἀργεῖ νὰ βασιλέψη,
καὶ τὴν Ἀρκούδα, πού πολλοὶ κι ἀμάξι τήνε λένε,
πού πάντα αὐτοῦ στρηφογυρνᾷ καὶ τὸν Ὀρίωνα βλέπει,
καὶ μόνο αὐτὴ στοῦ Ὠκεανοῦ δὲ λούζεται τὸ κῦμα·
γιατὶ τὸν εἶχε ἡ Καλυψώ ἡ πανώρια δασκαλέψει,
πάντα μ' αὐτὴνε στὸ ζερβὶ του χέρι ν' ἀρμενίζει.
Ἐφτὰ καὶ δέκα ἀρμένιζε κατὰ τὸ πέλαο μέρες,
καὶ μὲς στὶς δεκοχτῶ βουνὰ φανήκανε σὰν ἴσκιοι

275

τῆς γῆς ὅπου ἦταν πῖο κοντά, τῆς χώρας τῶν Φαιάκων· ε 280
σύννεφο, λές, μές στοῦ γιαλοῦ τ' ἀνταριασμένα βάθη.

Μ' ἀπ' τοὺς Αἰθίοπες ὁ τρανὸς γυρνοῦσε Ποσειδῶνας,
κι ἀπ' τῶν Σολύμων τὰ βουνὰ μακριάθε τὸν ξανοίγει,
νά πλῆη στὸ πέλασο καὶ βαριά χολώθηκε ἡ καρδιά του
καὶ τὸ κεφάλι ἐκούνησε καὶ λέγει μές στὸ νοῦ του· 285

᾽Ω, συμφορὰ μου! ἐκεῖ ποῦ ἐγὼ μὲ τοὺς Αἰθίοπες ἤμουν,
ἄλλα λογιάσαν οἱ θεοί, γιὰ τοῦ ᾽Οδυσσεᾶ τὴν τυχη,
καὶ στῶν Φαιάκων, νά, κοντὰ τῆ γῆ 'ναι, ὅπου γραφτό του,
νά πάρουν τέλος τὰ δεινὰ τὰ τόσα, ποῦ τὸν δέρνουν.
Μὰ ἔννοια σου, κ' ἔχω ἀκόμα ἐγὼ νά τὸν χωρτάσω πίκρες! 290

Εἶπε, καὶ νέφη ἐσύναξε καὶ τάραξε τὸν πόντο
τὴν τρίαινα ἀδράχνοντας μὲ βιά, κι ὀλοῦθε νά χτυπιοῦνται
ἐσήκωσε ὄλους τοὺς καιροὺς κ' ἐσκέπασε μ' ἀντάρια
στεριά καὶ πέλασο· κ' ἔπεσε σκοτάδι ἀπὸ τὰ οὐράνια.
Φυσάει θρακιάς, φυσάει νοτιάς, βογγάει μαζί ὁ πουνέντης, 295
καὶ τ' ἀγριοκαίρι τοῦ βοριά βουνὰ κυλάει τὸ κῦμα.
Καὶ τοῦ ᾽Οδυσσεᾶ τὰ γόνατα λυθῆκαν κ' ἡ καρδιά του,
καὶ βαριαναστενάζοντας λέει στ' ἀντρειωμένα στήθη·

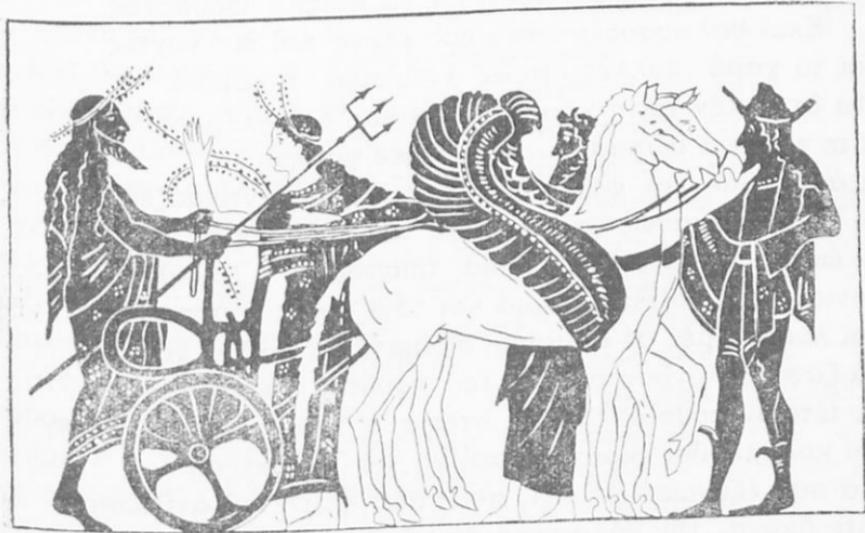
᾽Ωχ, ὁ βαριόμοιρος ἐγὼ, καὶ τί μοῦ μέλλει τώρα!
Φοβᾶμαι μὴν ἀληθινὰ βγοῦν τῆς θεᾶς τὰ λόγια, 300
ποῦλεγε πὼς στὸ πέλαγο, πρὶν στὴν πατρίδα φτάσω,
δεινὰ θὰ μ' εὔρουνε πολλὰ, καὶ νά, ποῦ μ' ἠῶραν κι ὄλας.
Μὲ τί μαυρίλα τὸν πλατὺ οὐρανὸ τριγύρω ζώνει
ὁ Δίας! τὸν πόντο ἐτάραξε κι ὄλ' οἱ καιροὶ χτυπιοῦνται
κι ἀνεμοδέρνονται· κι ἐγὼ μαῦρο χαμὸ θεὸ ναῦρω. 305
Χαρὰ στοὺς Δαναοὺς, καὶ δυὸ καὶ τρεῖς φορὲς χαρὰ τους,
ποῦ γιὰ χατῆρι ἐχάθησαν τῶν ᾽Ατρειδῶν στὴν Τροία!
Δὲν ἦτανε νά πέθαινα καὶ νά μὲ πάρῃ ὁ χάρος,
τῆ μέρα ποῦπεφτον βροχὴ τὰ χάλκινα κοντάρια
τῶν Τρώων ἀπάνω μου, κοντὰ στὸ σῶμα τοῦ ᾽Αχιλλέα! 310
Καὶ μνήμα θᾶχα κ' οἱ ᾽Αχαιοὶ τῆ δόξα μου θὰ ἐλέγαν·
μὰ τώρα μὲ πικρὸ χαμὸ μοῦ εἶναι γραφτό νά λυῶσω.

Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε καὶ θεριεμένο κῦμα
τόνε χτυπάει κατάκορφα καὶ τῆ σχεδιά τυλίγει.
Πέρα ἀπ' τὸ πλοῖο του τὸν πετᾶ, τοῦ φεύγει τὸ τιμόνι 315
μὲς ἀπ' τὰ χέρια, καὶ τοῦ σπάει στὴ μέση τὸ κατάρτι
τῶν ἀνεμῶν ποῦ ἐσμίγονταν ἡ μανιασμένη μπόρα.

καὶ ρίχνει μὲς στὸ πέλαγο πανὶ μαζί κι ἀντέννα· ε
 Κι ὥρα πολλὴ μὲς στὸ νερὸ τὸν κράτησε καὶ νάβγη
 μὲς ἀπὸ τᾶγριο καὶ τρανὸ κῦμα γοργὰ δὲν μπόρει· 320
 τὰ ροῦχα του τὸν βάραιναν, πού τοῦχε δώσει ἡ νύμφη.
 Τέλος ἀνέβη κ' ἔφτυσε πικρὴ ἀπ' τὸ στόμα του ἄρμη,
 ὅπου πολλὴ κελάρυζεν ἀπὸ τὴν κεφαλὴ του·
 καὶ τὴ σχεδιά δὲν ξέχασε μὲς στὸν παραδαρμό του,
 μὰ ὀρμώντας μὲς στὰ κύματα μὲ βιά τὴν ξαναδράχνει, 325
 καὶ μὲς στὴ μέση κάθεται, γλυτώνοντας τὸ χάρο.
 Κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὴν ἔσερνε τὸ κῦμα πού κυλοῦσε.
 Κι ὡς ὅταν φθινοπωρινὸς βοριάς κυλάει τὰγκάθια
 στὸν κάμπο κ' εἶναι τα πυκνὰ πυκνὰ σφιχτομπλεγμένα,
 ἔτσι τὴ φέρναν οἱ ἄνεμοι στὸ πέλαο πέρα δῶθε· 330
 καὶ μιὰ τὴν ἔρριχνε ὁ βοριάς στὸ νότο νὰ τὴ σέρνη,
 μιὰ τὴν παράταγε ὁ θρακιάς στὴ φούργια τοῦ πουνέντη.
 Κ' ἡ λυγερὴ τὸν εἶδε Ἰνώ, τοῦ Κάδμου ἡ θυγατέρα,
 πού πρῶτα ἀνθρώπου εἶχε λαλιά κ' ἦταν θνητὴ, μὰ τώρα
 μὲς στὰ πελάγη ὡς ἡ θεὰ δοξάστη Λευκοθέα. 335
 Τὸν Ὀδυσσεά σπλαχνίστηκε, τὸν ἔρμο πού δερνόταν,
 θαλασσοπούλι ὡς νᾶτανε μὲς ἀπ' τὸ κῦμα ἐβγήκε
 καὶ στὴν πολυδέσμη ἔκατσε σχεδιά, κι αὐτὰ τοῦ κρένει·
 Κακόμοιρε, τί μάνιασε μαζί σου ὁ Ποσειδῶνας,
 ὁ κοσμοσείστης, καὶ κακὰ μεγάλα σοῦ φυτεύει; 340
 Ἔννοια σου, κι ὅσο ἂν λαχταρᾷ, δὲ θεὸς νὰ σ' ἀφανίση.
 Μόν' ἔλα, κάνε ὅ,τι σοῦ εἶπῶ,—καὶ γι' ἄμυαλο δὲ σ' ἔχω—
 βγάλε τὰ ροῦχα πού φορεῖς καὶ τὴ σχεδιά παράτα
 νὰ τήνε σέρνουν οἱ ἄνεμοι καὶ ρίξου στὸ κολύμπι,
 στὴ γῆ νὰ βγῆς, πού θὰ σωθῆς, στὴ χώρα τῶν Φαιάκων. 345
 Νά, πάρε ἔδω καὶ τέντωσε τὸ ἀθάνατο αὐτὸ πέπλο
 στὸ στήθος σου· κι οὐδὲ κακὸ φοβήσου, κι οὐδὲ χάρο.
 Ἄλλὰ μονάχα τὴ στεριά τὰ χέρια σου ἄμ' ἀγγίσουν,
 λύσ' το γοργὰ καὶ ρίξε το στὴ θάλασσα τὴ μαύρη,
 πολὺ μακριὰ ἔπο τὴν ξηρά, καὶ στρέψε ἄλλοῦ τὴν ὄψη. 350
 Ἔτσι τοῦ μίλησε ἡ θεὰ καὶ τοῦδωσε τὸ πέπλο·
 κι αὐτὴ στὸν κυματόδαρτο γιαλὸ ἐβυθίστη πάλι,
 σὰ γλᾶρος, καὶ τὴ σκέπασε τὸ μελανὸ τὸ κῦμα.
 Καὶ νοιάστηκε ὁ πολὺπαθος, ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεάς,

καί βαριαναστενάζοντας, λείπει, στ' άντρειωμένα στήθη
 Άλλοί μου έγώ! κάποιος θεός φτάνει νά μή μου ύφαινη
 καινούργιο δόλο, σά μοῦ λήη ν' άφήσω τή σχεδιά.
 Όχι, δέν τόν άκούω έγώ, γιατί τά μάτια μου είδαν
 μακριά τή γή, πού μοῦλεγε καταφυγή πώς θαῦρω.
 Μά άλλο θά κάνω πού, θαρρῶ, τὸ πιό καλύτερο εἶναι
 ὅσο βαστοῦν τὰ ξύλα αὐτά καλά άρμολογημένα,
 θά μείνω έδῶ, τή συμφορά πού μ' ηῦρε νά ύποφέρω
 κι ὅταν τὸ κῦμα ὀλότελα τὸ πλοῖο μου ξετινάξει,
 θά κολυμπήσω, τί άλλη πιὰ δέ θ' άπομένη έλπίδα.

360

Κ' έκει πού αὐτά κλωθόφερνε στοῦ νοῦ καί στήν καρδιά του,
 κῦμα τρανό καί τρομερό σηκώνει ὁ Ποσειδῶνας,
 πού μαῦρο κι ὀρθοκρέμαστο ξεσπάει άπάνωθέ του.
 Κι ὅπως άνεμοστρόβιλος τή θημωνιά τινάζει
 καί τὰ κατάξερ' άχυρα σκορπάει έδῶθε εκείθε,
 ἔτσι τὰ ξύλα τὰ μακριά σκορπᾷ της. Κι ὁ Ὀδυσσεάς
 σ' ἕνα δοκάρι άνέβηκε, σά νά καβάλλησε ἄτι.
 Τὰ ροῦχα εὐθύς, πού τοῦδωσεν ἡ Καλυψῶ ἡ πανῶρια,
 ξεγδύνεται, στοῦ στήθος του γοργά τὸ πέπλο άπλώνει,
 μπρούμητα πέφτει στοῦ νερό, μέ τεντωμένα χέρια,
 καί κολυμπάει καί κολυμπάει. Τόν είδε ὁ Κοσμοσειστής

365

370

375

καὶ τὸ κεφάλι ἐκούνησε καὶ λέγει μὲς στὸ νοῦ του· ε

Ἔτσι παράδερνε φριχτὰ μὲς στὰ πελάγη κ' ἔρμος,
ὡς πού μὲ τοὺς θεογέννητους νὰ σμίξης τοὺς ἀνθρώπους·
καὶ δὲν ἐλπίζω νὰ κλαφτῆς λίγα δεινὰ πῶς σ' εὔραν.

Εἶπε, κ' εὐθὺς ἐβάρεσε τὰ ὠριότριχ' ἄλογά του, 380
καὶ φτάνει μέσα στὶς Αἰγές, πού εἶχε λαμπρὰ παλάτια.

Καὶ τότες ἄλλο ἢ Ἄθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ κόρη ἐσκέφθη·
σ' ὄλους τοὺς ἄλλους ἄνεμους ἀμπόδεσε τὸ δρόμο,
καὶ διάταξε νὰ πάψουνε καὶ νὰ καταλαγιάσουν·
καὶ λάβρο ἐσήκωσε βοριά, κ' ἔκοψε μπρὸς τὸ κῦμα, 385
ὡς πού, τοῦ μαύρου θάνατου γλυτώνοντας τὴ μοῖρα,
τοὺς Φαίακες τοὺς θαλασσινούς νὰ σμίξη ὁ Ὀδυσσεάς.

Ἐκεῖ θαλασσοδέρνοταν δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες,
καὶ τὸ χαμὸ πολλὰς φορὲς ἀντίκρυσε ἡ καρδιά του.
Μὰ ὅταν τὴν τρίτη χάραξε ἡ ὠριομαλλοῦσα Αὐγούλα, 390
τότε τ' ἀγέρι σῶπασε κι ἀπλώθηκε γαλήνη

κι ἀπανεμιᾶ· καὶ ψάχνοντας τὸ μάτι του ἀντικρύζει
τὴ γῆ σιμά, καθὼς ψηλὰ τρανὸ τὸν πῆρε κῦμα.
Κι ὡς θὰ φαινόταν σὲ παιδιὰ τρισπόθητη ἡ ζωούλα
γονιοῦ, πού κοίτεται βαριά καὶ τότε τρώει ἡ ἀρρώστεια, 395

καὶ λυώνει μὲς σὲ δαίμονα σκληροῦ τὰ μαῦρα νύχια,
μὰ ξάφνου λύνουν οἱ θεοὶ τοῦ ποθητοῦ τὰ πάθη,
μὲ τέτοιον πόθο ἀντίκρυσε στεριά ὁ Ὀδυσσεάς καὶ δάση·
καὶ κολυμποῦσε βιαστικὰ στὴ γῆ γιὰ νὰ πατήση.

Μὰ σὰν ἐζύγωσε ὡς ἐκεῖ, πού πάει ἡ φωνὴ τοῦ ἀνθρώπου, 400
τότε ἄκουσε τῆς θάλασσας τὸ γδοῦπο στ' ἀγριοβράχια.—
Ροχθοῦσε στὶς γυμνὲς ἀχτές τὸ φουσκωμένο κῦμα,
καὶ μούγγριζε τρομαχτικά, κι ὄλα τὰ σκέπαζε ἄχνα·
καὶ πουθενὰ καταφυγὴ, λιμάνι, ἀραξοβόλι,

κάβοι μονάχα ὀρθόστητοι, ξέρες παντοῦ καὶ βράχοι.— 405
Καὶ τοῦ Ὀδυσσεᾶ τὰ γόνατα λυθῆκαν κ' ἡ καρδιά του,
καὶ βαριαναστενάζοντας λέει στ' ἀντρειωμένα στήθη·

Ἄλλοί μου! κι ἂν ἀνέλπιστα στεριά μοῦδωσε ὁ Δίας
νὰ ἴδω, καὶ τέτοιαν ἄβυσσο διάβηκα πέρα ὡς πέρα,
δὲ φαίνεται ἔβγα πουθενὰ στὰ ὀλάφριστα ἀκρογιάλια. 410
Ὀλοῦθε βράχοι μυτεροί, καὶ γύραθε τὸ κῦμα
ροχθάει, βρουχιέται, καὶ στρωτῆ, γλιστρῆ ἀνεβαίν' ἡ πέτρα,

καὶ δίπλα ἢ θάλασσα βαθεῖα, κοῦτε κανεῖς θὰ μπόρει ε
 στὰ δυό του πόδια νὰ σταθῆ, κι ἀπ' τὸ κακὸ νὰ φύγη. 415
 Ἄν κάνω νᾶβγω, στὴν τραχειὰ θὰ μὲ πετάξῃ πέτρα
 τὸ κῦμα τὸ θεόρατο, κι ὁ κόπος μου χαμένος.
 Κι ἂν κολυμπᾶω γιαλὸ-γιαλό, πιὸ πέρα μήπως εὔρω
 κᾶνα ἀκρογιάλι ἀπόσκεπο, κανένα λιμανάκι,
 φοβοῦμαι μὴ με ἀρπάζοντας ἢ τρικυμία μὲ φέρῃ 420
 στὸ πέλαο τὸ πολύψαρο, πού βαρυαγκομαχάει,
 ἢ μ' ἀπολύσῃ ἓνας θεὸς κᾶνα μεγάλο κῆτος,
 ἀπ' ὅσα τρέφει στοὺς γιαλοὺς ἢ ξακουστὴ Ἄμφιτρίτη·
 ξέρω δὰ πόση μοῦχει ὄργην ὁ μέγας Κοσμοσείστης.
 Κ' ἐκεῖ πού αὐτὰ κλωθόφερνε στὸ νοῦ καὶ στὴν καρδιά του, 425
 κῦμα τρανὸ τὸν πέταξε στὰ τραχιὰ βράχια ἀπάνου·
 ὄλος ἐκεῖ θὰ ἐγδέρνοταν, θᾶσπαι τὰ κόκκαλά του,
 ἂν ἢ φλογόματη Ἄθηνᾶ δὲν εἶχε τον φωτίσῃ·
 μὲ τὰ δυὸ χέρια ἀδράχνοντας ὀρμητικὰ τὴν πέτρα,
 βογγώντας την ἐκράταγε, ὡς νὰ διαβῆ τὸ κῦμα, 430
 καὶ γλύτωσε· μὰ ὅταν ξανὰ μὲ ὀρμὴ γυρνοῦσε πίσω,
 τότε χτυπάει καὶ τὸν πετάει μακρὰ στὸ πέλαο μέσα.
 Κι ὡς ὅτε ἀπ' τὸ θαλάμι του χταπόδι σέρνεις ἔξω
 καὶ στίς βυζάστρες του κολλοῦν πυκνὰ πυκνὰ χαλίκια.
 ἔτσι στὰ βράχια ἀπόμειναν ἀπ' τ' ἀντρειωμένα χέρια 435
 τὰ γδάρματα· κι αὐτὸν τρανὸ τὸν σκέπασε τὸ κῦμα.
 Πάρωρα ἐκεῖ θὰ ἐχάνοταν ὁ δόλιος Ὀδυσσέας,
 ἂν ἢ φλογόματη Ἄθηνᾶ δὲ φώτιζε τὸ νοῦ του.
 Σὰ βγήκε ἀπὸ τὰ κύματα, πού τὴ στεριά χτυποῦσαν,
 γιαλὸ-γιαλὸ ἐκολύμπαγε, κᾶπου νὰ βρῆ ζητώντας 440
 κᾶνα ἀκρογιάλι ἀπόσκεπο, κανένα λιμανάκι.
 Καὶ πλέχοντας σὰν ἦρθε πιά σὲ ποταμοῦ τὸ στόμα
 καθαροφλοίσβιστου, λαμπρὸς ἐκεῖ τοῦ ἐφάνη ὁ τόπος,
 ἀπάνεμος, ὀλόστρωτος, χωρὶς καθόλου βράχια.
 Κ' εὐθύς τὸ ρέμα ὡς ἔνοιωσε, μὲς τὴν ψυχὴ του εὐχῆθη·
 "Ὅποιος κι ἂν εἴσαι, εἰσάκουσε, τρισπόθητε ἄρχοντά μου. 445
 Τοῦ Ποσειδῶνα φεύγοντας τὴν ἄγρια λύσσα φτάνω
 σὲ σὲ ἀπ' τὰ πέλαα. Σεβαστὸς στοὺς ἀθάνατους εἶναι
 ὁ πού ἔρθῃ παραδέρνοντας, ὡς ἔρχομαι ἐγὼ τώρα,
 στὸ ρέμα σου, ὁ πολύπαθος, στὰ πόδια σου νὰ πέσω.

Είπε, κ' ἐκεῖνος κράτησε τὸ ρέμα, καὶ τὸ κῦμα
σίγασε μπρὸς του, κ' ἔκαμε γαλήνη, κ' ἔσωσέ τον,
στὶς ἐκβολές τοῦ ποταμοῦ. Λυγοῦν τὰ γόνατά του,
λυγοῦν τὰ χέρια τὰ γερά, — τὸν τσάκισε τὸ κῦμα.

Τὸ δέρμα ὀλοῦθε εἶχε πριστηῖ καὶ θάλασσα χυνόταν 455
πολλή μὲς ἀπ' τὸ στόμα του καὶ μὲς ἀπ' τὰ ρουθούνια
τοῦ ἐκόπη ἡ ἀνάσα κ' ἡ φωνή· λιγοψυχιά τὸν ἤυρε
κι ἀπὸ τὸν ἄγριο κάματο κοιτόταν σωριασμένος.

Κι ὅταν ἀνάσανε ξανά καὶ συνεπῆρε ὁ νοῦς του,
τότε τὸ πέπλο τῆς θεᾶς ξελύνει ἀπ' τὸ κορμί του 460
καὶ μὲς στὸ ἀρμυροφλοίσβιστο τὸ παρατάει ποτάμι
κατὰ τὸ ρέμα τῶσуре γοργὰ μεγάλο κῦμα

κ' εὐθύς ἡ Ἰνώ τὸ δέχτηκε στὰ τρυφερά της χέρια.
Κι ἀπ' τὸ ποτάμι τότε αὐτὸς πετιέται ἀμέσως ἔξω,
στὰ σκοῖνα πέφτει καὶ φιλάει τῆ γῆ τῆ σιτοδότρα.
Καὶ βαρυαναστενάζοντας λέει στ' ἀντρειωμένα στήθη·

Ἄλλοί μου ἐγὼ! τί θὰ γενῶ, καὶ τί μοῦ μέλλει ἀκόμα! 465

Πλάϊ στὸ ποτάμι νὰ διαβῶ τίς νύχτας τίς λαχτάρεις...

μὴ τάχα ἡ πάχνη ἡ δολερὴ κ' ἡ νοτερὴ δροσοῦλα
μ' ἀπονεκρῶσουν τὴν ψυχὴ τῆ βαριολιγωμένη!

— στὴ ρεματιά μὲ τὴν αὐγὴ ψυχρὸ φυσάει τ' ἀγέρι.

Κι ἂν πάλι ἀνέβω καὶ χωθῶ στὰ δασωμένα πλάγια, 470

μέσα στὰ θάμνα τὰ πυκνά, καὶ σὰ μὲ παρατήση
τὸ κρῦο καὶ ὁ κάματος κ' ἐκεῖ γλυκὸς μὲ πάρη ὁ ὕπνος,
φοβᾶμαι στὰ θεριά τροφή μὴ γίνω καὶ ξεσκίδι.

Ὡς τόσο αὐτὸ καλύτερο στὸ λογισμό τοῦ ἐφάνη.

Κατὰ τὸ δάσο ἐτράβηξε, στὸ ψήλωμα τὸ βρῆκε, 475

πλάϊ στὸ νερό, καὶ χώθηκε κάτω ἀπὸ δυὸ δεντράκια,

πού σὲ μιὰ ρίζα ἐφύτρωναν κ' ἦταν ἐλιά κι ἀγρίλι.

Μῆτε τὸ φύσημα τὸ ὑγρὸ τὸ πέρναγε τ' ἀνέμου,

μῆτε τοῦ ἡλίου τὰ τρύπαγαν οἱ λαμπερὲς ἀχτίδες, 480

μῆτε περνοῦσαν οἱ βροχές· τόσο πυκνά μπλεγμένα

τόνα μὲ τ' ἄλλο ἐφύτρωναν. Κάτω ἀπὸ κεῖνα ἐχώθη

καὶ μὲ τὰ χέρια ἐστοίβαξε στρῶμα πλατὺ ὁ Ὀδυσσεάς,

γιατ' ἦταν φύλλα πάμπολλα σωρὸ πεσμένα χάμου,

τόσα πού θὰ μπορούσαν δυὸ καὶ τρεῖς νὰ σκεπαστοῦνε,

μέσ στοῦ χειμῶνα τὴν καρδιά, καί μ' ἀγριοκαίρι ἀκόμα. ε 485

Κι ὡς εἶδε το ὁ πολὺπαθος ἐχάρηκε Ὀδυσσεάς,

κ' ἐπλάγιασε καταμεσίς κ' ἔρριξε πάνω φύλλα.

Κι ὅπως μακρὰ στὴν ἐσοχὴ τὴν ἔρμη ἀπὸ γειτόνους,

κρύβει ὁ ξομάχος τὸ δαυλὸ στὴ μαύρη τὴν ἀθάλη,

σπέρμα νὰ σώση τῆς φωτιᾶς, μὴν τρέχη ἄλλοῦ ν' ἀνάψη, 490

ἔτσι ὁ Ὀδυσσεάς ἐχώθηκε στὰ φύλλα· καὶ τοῦ ρίχνει

ὑπνο στὰ μάτια ἢ Ἀθηνᾶ, τὰ βλέφαρα νὰ κλείση

κι ἀπ' τὸν τραχὺ τὸν κάματο νὰ τόνε ξελαφρώση.

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ Ζ

(*Ὀδυσσεὺς ἄφιξις εἰς Φαίακας*)

Ἔτσι ἐκεῖ δὰ ὁ πολὺπαθος κοιμόταν Ὀδυσσεὺς
μὲ τὸ κορμὶ ἀπὸ κάματο κι ἀπὸ ὕπνο συντριμμένο,
καὶ ἡ Ἀθηναῖα κινᾷει καὶ πάει στὴ χώρα τῶν Φαίακων.
Ἄλλοτε τοῦτοι ἐμένανε στὶς Ὑπερείας τὸν κάμπο,
κοντὰ μὲ τὸ περήφανο τὸ γένος τῶν κυκλώπων, 5
ποῦ ὄλο καὶ τοὺς ἐλήστευαν, γιατί ἦταν πρὸ ἀντρειωμένοι.
Τότε ἀπ' ἐκεῖ ὁ θεόμορφος Ναυσίθοος τοὺς ἐπῆρε
καὶ στὴ Σχερία τοὺς ἔβαλε, μακριὰ ἀπ' ἀνθρώπους ἄλλους·
σῆκωσε τείχια ὀλόγυρα καὶ κύκλωσε τὴν πόλη,
κ' ἔχτισε σπίτια κ' ἐκκλησιᾶς κ' ἐμοίρασε χωράφια. 10
Μ' αὐτὸς στὴ μοῖρα σκύβοντας στὸν Ἄδη εἶχε κατέβη,
καὶ τότε πιά ἐβασίλεψε ὁ θεόπνευστος Ἀλκίνοος.
Σ' αὐτοῦ τὸ σπίτι ἡ Ἀθηναῖα ἢ ἀστραπομάτα ἐμπῆκε,
τὸ γυρισμὸ λογιάζοντας τοῦ ἀνθρώπου Ὀδυσσεῦα.

Στὸ θάλαμο κινάει καὶ πάει τὸν ὠριοστολισμένο,
 ποὺ σὰ θεὰ πεντάμορφη κοιμώτανε παρθένα,
 ἢ Ναυσικᾶ, τοῦ ἀντρόψυχου τοῦ Ἄλκίνοου θυγατέρα,
 καὶ δίπλα της, ἀπὸ δεξιὰ κι ἀπὸ ζερβὰ στὴ θύρα
 ποὺ ἐλαμποκόπαιε σφαλιστὴ, κοντὰ στοὺς παραστάτες,
 δυὸ βάγιες ποὺ τὶς μοίραναν οἱ χάρες ἐπλαγιαζάν.
 Σὰν ἀεράκι ἐχύθηκε στῆς κόρης τὸ κρεββάτι,
 κι ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της ἐστάθη νὰ μιλήσῃ,
 παρόμοια μὲ τοῦ ξακουστοῦ θαλασσινοῦ, τοῦ Δύμα,

20

τὴν κόρη, συνομίλικη καὶ γκαρδικακὴ τῆς φίλῃ.

Μ' αὐτῆς τὴν ὄψη ἢ Ἄθηνᾶ τῆς λέγει ἢ φλογομάτα:

Ἄχ, Ναυσικᾶ, πῶς τόσ' ὀκνήν ἢ μάννα σου σ' ἐγέννα; 25

Τὰ ροῦχα τὰ λαμπρόφαντα ρημάζουν ἀφημένα,
 κι ὁμως σιμώνει ὁ γάμος σου, καὶ πρέπει τὰ καλὰ σου
 καὶ σύ νὰ βάλῃς κι οἱ δικοί, ποὺ θὰ σὲ προβοδίσουν.

Μὲ κάτι τέτοια ἀκούγεται τῶνομα τῶν ἀνθρώπων,
 κ' ἔτσι ὁ πατέρας χαίρεται κ' ἡ σεβαστὴ μητέρα.

Μόν' ἔλα πᾶ' νὰ πλύνουμε μόλις χαράξῃ ἢ αὐγούλα,

30

κ' ἐγὼ βοηθός σου θεὸν νάρθῶ, νὰ τὰ προκάμης ὄλα, ζ
γιατὶ, θαρρῶ, δὲ θᾶσαι πιά πολὺν καιρὸ παρθένα·
σὲ γάμο κι ὄλας σὲ ζητοῦν ἀπὸ τοὺς Φαίακες ὄλους

μέσα στὴ χώρα οἱ πιὸ καλοί, καὶ μὲς ἀπ' τὴ γενιά σου. 35
Σύρε νὰ πῆς τοῦ κύρη σου ταχύ-ταχύ, πρὶν φέξη,
τὸ ἀμάξι νὰ ἐτοιμάσουνε, νὰ ζέσουν τὰ μουλάρια,
νὰ πάρουν τὰ ὄμορφα σκουτιά, τοὺς πέπλους καὶ τὶς ζῶστρες,
καὶ κάλλιο ν' ἀνεβῆς καὶ σὺ, παρὰ νὰ περπατήσης,
γιατ' εἶναι οἱ γοῦρνες, ποὺ θὰ πᾶς, πολὺ μακριὰ ἀπ' τὴν πόλη. 40

Ἔτσι τῆς εἶπε ἡ Ἄθηνᾶ καὶ κίνησε νὰ πάη
στὸν Ὀλυμπο, ποῦν' ὅπως λέν τῶν ἀθανάτων ἔδρα
παντοτεινὴ κι' ἀσάλευτη, κι οὐδὲ ἄνεμοι τὴ δέρνουν,
οὐδὲ βροχὲς τὴν πλημμυροῦν καὶ χιόνια τὴν πλακώνουν,
παρὰ μονάχα ἀνέφελη τήνε σκεπάζει αἰθρία
κι ὄλα τριγύρω ὀλόλαμπρη τὰ περιλούζει λάμψη· 45
αὐτοῦ οἱ μακάριοι χαίρονται θεοὶ τὴν πᾶσα μέρα,
καὶ σὰν ὀρμήνεψε ἡ θεὰ τὴν κόρη, αὐτοῦ ἐγυρνοῦσε.

Κι ἀμέσως ἡ λαμπρόθρονη ξεπρόβαλεν Αὐγούλα
καὶ σήκωσε τὴ Ναυσικᾶ τὴ λαμπροφορεμένη·
κ' ἐκείνη τότε σάστισε πολὺ μὲ τῶναιρό της
καὶ στοὺς γονιοὺς της κίνησε νὰ πάη νὰ τὸ μηνύσῃ, 50
στὴ μάνα καὶ στὸν κύρη της, καὶ τοὺς εὗρηκε μέσα.

Στὸν πυρολόγο ἐκάθοταν ἐκείνη μὲ τὶς βάγες
κ' ἔγνεθε θαλασσί μαλλί· καὶ στοὺς κατῶφλι ἐκείνον
ἀντάμωσε, τί ἐπήγαινε νὰ βρῆ τοὺς δοξασμένους
τοὺς βασιλιάδες στὴ βουλή, ποὺ οἱ Φαίακες τὸν καλοῦσαν. 55
Κοντὰ στὸν πατερούλη της ἐστάθη τότε κ' εἶπε·

Πατέρα μου, δὲ λὲς ψηλὸ νὰ μοῦ ἐτοιμάσουν κάρο
καλότροχο, τὰ ροῦχά μας νὰ πάρω τὰ πανώρια,
στὸν ποταμὸ νὰ πλύνω τα, ποὺ εἶν' ὄλα λερωμένα;
Καὶ σὺ σὰν εἶσαι στὴ βουλή, κι ἀνάμεσα στοὺς πρώτους, 60
σοῦ πρέπει πάντα στοὺς κορμί καθάρια ροῦχα νᾶχης.
Κ' ἔπειτα πέντε καλογιοὶ μὲς τὸ παλάτι σου εἶναι,
δυὸ παντρεμένοι κι ἄλλοι τρεῖς, δροσοᾶτα παλληκάρια,
ποὺ πάντα θέλουν νᾶχουνε φρεσκοπλυμένα ροῦχα,
γιὰ νὰ πηγαίνουν στοὺς χοροὺς, κ' ἐγὼ τὰ νοιάζομαι ὄλα. 65

Ἔτσι εἶπε, γιατί ἐντράπηκε νὰ ξεστομίση λόγο
τοῦ ἀγαπημένου κύρη της γιὰ τὴν χαρὰ τοῦ γάμου·

μὰ ἐκεῖνος ὄλα τ' ἀνοιωσε κι ἀμέσως ἀποκρίθη· ζ
 Μήτε μουλάρια θάρνηθῶ καὶ μήτε τίποτ' ἄλλο.
 "Ἐλα, κι οἱ δοῦλοι, κόρη μου, τὸ ἀμάξι θὰ σοῦ ζέψουν,
 τῶραῖο καὶ τὸ καλότροχο, μὲ τὰ ψηλὰ τὰ πλάγια. 70
 Κ' εὐθὺς τοὺς σκλάβους πρόσταξε, καὶ πρόθυμα ὑπακούσαν·
 βγάλαν τὴ στέρεην ἄμαξα καὶ τήνε συγυρίσαν,
 καὶ τὰ μουλάρια ἐφέρανε καὶ στὸ ζυγὸ τὰ ζέψαν.
 Τὰ ὠραῖα σκουτιὰ ἀπ' τὸ θάλαμο κουβάλησεν ἡ κόρη
 καὶ μὲς στὸ ἀμάξι τ' ἄβαλε τὸ μορφοδουλεμένο. 75
 Κ' ἡ μάννα φέρνει νόστιμα κάθε λογῆς καλούδια
 μὲς σὲ κανίστρι καὶ τροφές, καὶ μὲ κρασί γιομίζει
 ἄσκι γιδίσιο κι ὅταν πιά στὸ ἀμάξι ἀνέβη ἡ κόρη,
 χρυσὴ τῆς δίνει λήκυθο μὲ μυρωμένο λάδι,
 γιὰ ν' ἀλειφτοῦνε σὰ λουστοῦν κ' οἱ βάγιες τῆς κ' ἐκεῖνη. 80
 Καὶ παίρνοντας τὸ καμουσι καὶ τὰ λαυπρὰ τὰ γκέμια,
 χτυπάει νὰ τρέξουν, καὶ μὲ μιὰ ποδοβολοῦν οἱ μούλες,
 τεντώνονται κι ὄλο τραβοῦν τὰ ροῦχα καὶ τὴν κόρη,
 μὰ ὄχι μονάχη· ἐπήγαιναν μαζί τῆς κι ἄλλες βάγιες.
 Σὰν ἔφτασαν στοῦ ποταμοῦ τὸ κρουσταλλένιο ρέμα. 85
 στὶς γοῦρνες, μὲ τὸ γάργαρο κι ἀστεῖρευτο νεράκι,
 ποὺ ἀνάβρυζε κ' ἦταν καλὸ νὰ βγάλη κάθε ρύπο,
 ξεζέψαν ἀπ' τὴν ἄμαξα κι ἀφήσαν τὰ μουλάρια
 κοντὰ στὸ κλωθογύριστο ποτάμι νὰ βοσκῆσουν
 τὸ χορταράκι τὸ γλυκό, κ' ἐκεῖνες ἀπ' τ' ἀμάξι 90
 πῆραν τὰ ροῦχα, τ' ἄρριξαν μὲς στὰ νερὰ τὰ σκουῖρα,
 στὶς γοῦρνες, καὶ τὰ τρίβανε γοργὰ καὶ παραβγαίναν.
 Κι ἀφοῦ τὰ καλοπλύνανε καὶ τὰ λευκάναν ὄλα,
 γραμμὴ γραμμὴ τ' ἀπλώσανε στὸ περιγιαλί κάτω,
 ἐκεῖ ποὺ πάντα ἡ θάλασσα τὰ βότσαλα ξεπλένει. 95
 Κ' ἐκεῖνες σὰν ἐλούστηκαν κι ἀλείφτηκαν μὲ μύρο,
 ἐκάθησαν κ' ἐδείπνησαν στοῦ ποταμοῦ τὴν ὄχτη,
 ὅσο ἀφημένα τὰ σκουτιὰ στεγνώναν στὸ λιοπύρι.
 Κι ἀφοῦ χαρῆκαν τὸ φαγὶ κ' ἐκεῖνη κ' οἱ δουλεῦτρες,
 ἐβγάλαν τὶς μαντῆλες τοὺς κ' ἐπαίζανε τὴ σφαῖρα· 100
 κ' ἡ λευκοχέρα ἡ Ναυσικᾶ πρώτη ἀρχηνάει τραγοῦδι.
 Σὰν τὴν τοξεύτρην Ἄρτεμη, ποὺ τὰ βουνὰ ξετρέχει,
 τὰ μάκρη τοῦ Ταῦγετου, τοῦ Ἐρύμανθου τὶς ράχες,
 καὶ μὲ τοὺς κάπρους χαίρεται καὶ τὰ γοργὰ ζαρκάδια.

κι ὅλες τῶν λόγγων οἱ ξωθιές τοῦ Αἰγίοχου Δία εἰκόρες ζ 105
μαζί της παίζουν, κ' ἡ Λητώ τὴν καμαρώνει ποῦχει
ἀπὸ τις ἄλλες πιὸ ψηλὰ μέτωπο καὶ κεφάλι,
καὶ ξεχωρίζει ξάστερα μὲς στὶς πανώριες ὄλες,—
ἔτσι καὶ μὲς στὶς βάγιες της ἐφάνταζε ἡ παρθένα.

Ἄλλὰ τὴν ὥρα ποῦ ἐμελλε στὸ σπῖτι νὰ γυρίσουν, 110
τὰ ὠραῖα σκουτιὰ διπλώνοντας καὶ ζέβοντας τὸ ἀμάξι,
πάλι ἡ φλογόματη Ἄθηνᾶ στοχάστηκε στὸ νοῦ της,
πῶς ὁ Ὀδυσσεᾶς θὰ ξύπναε τὰ δῆ τὴν ὠριομάτα,

τὴν κόρη, ποῦ θὰ τοῦδειχνε τὴ χώρα τῶν Φαιάκων.
Τὴ σφαῖρα σὲ μιὰ βάγια της πετάει ἡ βασιλοπούλα, 115
μ' ἀστόχησε καὶ στὸ βαθὺ τὸ ρέμα τήνε ρίχνει·
βγάζουν ἐκεῖνες μιὰ φωνὴ καὶ ξύπνησε ὁ Ὀδυσσεᾶς
κ' ἔκατσε καὶ βυθίστηκε σὲ συλλογὴ μεγάλη·

Ἄλλοι μου! καὶ ποῦ νᾶφτασα; σὲ ποιῶν ἀνθρώπων χώρα;
Τάχα σκληροὶ ἔναι κι ἄσπλαχνοὶ καὶ νόμο δὲ γνωρίζουν, 120
ἢ δίκαιοι καὶ φιλόξενοὶ καὶ θεοφοβούμενοὶ εἶναι;
Παρθένων δροσερὲς φωνὲς ἐχτύπησαν τ' αὐτιά μου;
Ξωθιές μὴν εἶναι ποῦ ψηλὰ στὰ κορφοβούνια ζοῦνε
καὶ στὶς πηγὲς τῶν ποταμῶν καὶ στὰ χλωρὰ λιβάδια :

Ἡ μὴ κοντὰ μου ἐλάλησαν ἀνθρώπινες φωνοῦλες ; ζ 125

Ἐμπρός, ἄς πάω μονάχος μου νὰ ἰδῶ καὶ νὰ ξετάσω.

Εἶπε, κι ἀπ' τὰ χαμόδεντρα ξεπρόβαλε ὁ Ὀδυσσεύς
καὶ μὲ τὴ χέρα του ἔσπασε μὲς τὰ δασὰ τὰ δέντρα
ἓνα πυκνόφυλλο κλαρὶ τὴ γύμνια του νὰ κρύψη.

Κ' ὡς τὸ λιοντάρι τοῦ βουνοῦ, ποῦ τὴν ἀντρεία του ξέρει, 130

βροχόδαρτο ἀνεμόδαρτο χιουμάει, καὶ βγαίνουν φλόγες

τὰ μάτια του, καὶ χύνεται σὲ πρόβατα, σὲ βόδια,

ἢ κι ἄγρια λάφια κυνηγάει, γιὰτ' ἡ κοιλιά προστάζει

καὶ μὲς ἀπὸ γερὸ μαντρὶ τάρνια νὰ πάη ν' ἀρπάξη,

ἔτσι ὁ Ὀδυσσεύς τις κοπελλιές τις ὁμορφομαλλοῦσες 135

πῆγε νὰ σμίξη ἂν καὶ γυμνός τὸν ἔβιαζε ἢ ἀνάγκη.

Τέρας φρικτὸ τοὺς φάνηκε, γδαρμένος ἀπ' τὴν ἄρμη,

καὶ τρέξαν πέρα, ἐδῶ κ' ἐκεῖ στὰ βράχια στ' ἀκρογιάλια.

Μονάχα ἢ κόρη ἀπόμεινε τ' Ἀλκίνοου, τί στὰ στήθη

θάρρος τῆς ἔβαλε ἢ Ἀθηνᾶ κ' ἔδιωξε κάθε φόβο. 140

Ἐστάθη ὀλόρθη ἀγνάντια του, κι αὐτὸς ἐδιαλογιόταν

νὰ πάη κοντὰ στὴν κορασιά, στὰ πόδια τῆς νὰ πέση,

ἢ κάλλιο μὲ γλυκόλογα νὰ τὴν παρακαλέση,

νὰ δώση του φορέματα, τὴ χώρα νὰ τοῦ δείξη;

Ἵσώτοσο τὸ καλύτερο στὸ λογισμό του ἐφάνη, 145

μόνο μὲ λόγια ἀπὸ μακριὰ νὰ τὴν παρακαλέση,

μήπως ἢ κόρη χολωθῆ, στὰ πόδια τῆς ἂν πέση.

Κ' εὐθὺς τῆς εἶπε μὲ ἀπαλὰ καὶ ζυγιασμένα λόγια.

Πέφτω στὰ πόδια σου, ἄνασσα, θεὰ ἢ θνητὴ κι ἂν εἶσαι!

Ἄν εἶσαι μιά ἀπὸ τις θεές ποῦ κατοικοῦν στὰ οὐράνια, 150

μὲ τὴ μεγάλην Ἄρτεμη, τοῦ Δία τὴ θυγατέρα,

στὴν ὄψη, στὴν κορμοστασιά, πανόμοια ἐγὼ σὲ βρίσκω.

Ἄν ὅμως εἶσαι ἀπ' τις θνητὲς ὅπου τὴ γῆ πατοῦνε,

χαρὰ στὸν κύρη σου, χαρὰ στὴ σεβαστὴ σου μάννα,

καὶ τρεῖς χαρὰ στ' ἀδέρφια σου, ποῦ σ' ἔχουνε καμάρη, 155

κι ὄλο γιὰ σένα εὐφραίνεται καὶ λαχταράει ἢ καρδιά τους,

τέτοιο βλαστάρη σὰ θωροῦν μὲς στὸ χορὸ νὰ μπαίνη.

Μ' ἀπάνω ἀπ' ὄλους, πιὸ πολὺ χαρὰ στὸν ἄντρα ἐκεῖνον,

ὅπου, στὰ δῶρα νικητῆς, γυναῖκα θὰ σὲ πάρη.

Τέτοιο θνητὸ τὰ μάτια μου ποτὲ δὲν ἀντικρύσαν, 160

γυναῖκα ἢ ἄντρα, σὰν καὶ σέ, μὲ σάστισε ἢ θωριά σου.

Κάποτε μόνο στὸ βωμὸ τοῦ Ἀπόλλωνα στὴ Δῆλο,

νιόβλαστην εἶδα φοινικιά μὲ χάρη νὰ φυτρῶνῃ— ζ
 γιατί καὶ κείθε πέρασα, μὲ τὸ στρατό μου ἀντάμα,
 στὸ δρόμο αὐτόν, ὅπου ἔμελλε τόσα κακὰ νὰ πάθω.— 165
 Κι ὅπως θωρώντας τη ἔμεινα, καὶ σάστισεν ὁ νοῦς μου,
 γιατί ποτὲ τέτοιο δεντρί δὲ βλάστησε ἀπ' τὸ χῶμα,
 ἔτσι μὲ σένα ἐσάστισα, θαμπώθηκα, καὶ τρέμω
 ν' ἀγγίσω σου τὰ γόνατα· καὶ σκίζεται ἡ καρδιά μου.
 Εἴκοσι μέρες μ' ἔδερναν στὸ πέλαγο τὸ μαῦρο 170
 τὰ κύματα κ' οἱ ἀνεμικές, κι ἀπὸ τῆς Ὠγυγίας
 ἐψὲς μὲ φέραν τὸ νησί· κ' ἐδῶ μ' ἔρριξε ἡ μοῖρα,
 νὰ μ' εὔρουν κι ἄλλα βάσανα, γιατί δὲν τὸ πιστεύω
 νὰ πάψουν· ἔχουν οἱ θεοὶ πολλὰ γιὰ μένα ἀκόμα.
 Σπλαχνίσου με, βασίλισσα· μετὰ ἔπο τόσες πίκρες 175
 πρώτην ἐσένα ἀντάμωσα, κι οὔτε ἄνθρωπο κανένα
 γνωρίζω ἀπ' ὅσους κατοικοῦν ἐδῶ, στὴ χώρα ἐτούτη.
 Δεῖξε τὴν πόλῃ, δόσε μου νὰ βάλω ἓνα κουρέλι,
 ἂν ἔφερεις μὲς σὲ πανὶ τὰ ροῦχα διπλωμένα,
 καὶ νὰ σοῦ δώσουν οἱ θεοὶ τὰ ὅσα ποθεῖ ἡ καρδιά σου· 180
 ἄντρα καὶ σπίτι καὶ καλὴν ὁμοφροσύνη πάντα,
 γιατί ἄλλο πιὸ καλῦτερο στὸν κόσμον δὲν ὑπάρχει,
 παρὰ μὲ μιὰ νὰ κυβερνοῦν τὸ σπιτικό τους γνώμη,
 ὁ ἄντρας κ' ἡ γυναῖκα του· νὰ σκάζουμε οἱ ὀχτροὶ τους,
 κ' οἱ φίλοι τους νὰ χαίρουνται, κι αὐτοὶ νὰ καμαρώνουν. 185
 Κ' ἡ λευκοχέρα ἡ Ναυσικᾶ τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
 Ξένε, δὲ φαίνεσαι ἄνθρωπος κακὸς καὶ δίχως γνώση—
 μὰ τάγαθὰ γιὰ τοὺς θνητοὺς μόνος του ὁ Δίας μοιράζει
 καὶ στοὺς καλοὺς καὶ στοὺς κακοὺς, ὅσα καὶ σ' ὅποιον θέλει.
 Καὶ σένα τοῦτα σοῦ ἔδωσε, κι ἀνάγκη νὰ ὑπομείνης. 190
 Μὰ τώρα μιὰ καὶ βρέθηκες στὴ χώρα τὴ δική μας,
 δὲ γίνεται οὔτε φόρεμα, οὔτε ἄλλο νὰ σοῦ λειψῇ,
 ἀπ' ὅσα θέλει ὁ δῦσμοιρος, ὅπου προσπέφτει ἰκέτης.
 Τὴ χώρα θὰ σοῦ δείξω ἐγώ, καὶ ποιοὶ εἴμαστε θ' ἀκούσης·
 τὴν πόλῃ ἐτούτῃ καὶ τὴ γῆν οἱ Φαίαικες τὴν κατέχουν, 195
 κ' ἐγὼ τοῦ μεγάλοκαρδου τοῦ Ἄλκίνοου εἶμαι κόρη,
 ποῦ, τῶν φαιάκων βασιλιάς, τὴν ἐξουσία κρατᾶει.
 Εἶπε, καὶ τίς ὠριόμαλλες ἐπρόσταξε κοπέλλες·
 Σταθῆτε, δοῦλες! φεύγετε, γιατί εἶδατε ἓναν ἄντρα;
 ποῦ πᾶτε; γιὰ θαρρεῖτε δὲ κανεὶς ἐχθρὸς πὼς εἶναι; 200

Δέν ἦρθε ἀκόμα στή ζωή, μήτε ποτέ θέ νάρθη, ζ
 ὁ ἄντρας αὐτός πού χαλασμό στή χώρα μας θά φέρη,
 γιατί τοὺς Φαίακες οἱ θεοὶ πολὺ τοὺς ἀγαπᾶνε.
 Στοῦ πολυκύμαντου γιαλοῦ τὴν ἄκρη κατοικοῦμε
 μονάχοι, καὶ ποτέ θνητοὶ μὲ μᾶς δὲ σμίγουν ἄλλοι. 205
 Αὐτός ὁ δύστηνος ἐδῶ παραδαρμένος ἦρθε·
 νὰ τὸν νοιαστοῦμε πρέπει ἐμεῖς. "Ὀλ' οἱ φτωχοὶ κ' οἱ ξένοι
 ἀπὸ τὸ Δία μᾶς ἔρχονται· καλὸ κι ὅ,τι κι ἂν δώσης.
 Μόν' ἔλα, χλαίνα δόστε του πλυμένη καὶ χιτῶνα,
 καὶ στὸ ποτάμι λούστε τον σ' ἀπάνεμη γωνούλα. 210
 Εἶπε, κ' ἐκεῖνες στάθηκαν κ' ἔκραξε ἡ μιὰ τὴν ἄλλη,
 καὶ σέ μεριὰν ἀπόσκεπη τὸν Ὀδυσσεά ἐπῆγαν,
 καθὼς τοὺς εἶπε ἡ Ναυσικᾶ, τοῦ Ἀλκίνου ἡ θυγατέρα.
 Χλαίνα, χιτῶνα ἀκούμπησαν σιμά του νὰ φορέση
 καὶ σέ μιὰ λήκυθο χρυσὴ λεπτὸ τοῦ δώσαν μύρο, 215
 καὶ τὸν καλοῦσαν νὰ λουστῆ στοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα.
 Στὶς βάγιες τότε μίλησε ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεάς·
 Βάγιες, σταθῆτε ἀπόμακρα, μονάχος νὰ ξεπλύνω
 τὴν ἄρμη ἀπὸ τοὺς ὠμούς μου καὶ ν' ἀλειφτῶ μὲ λάδι,
 πὺ ἀλειμμα τέτοιο ἀπὸ καιρὸ δὲν εἶδε τὸ κορμὶ μου. 220
 Μπρὸς σας ἐγὼ δὲ θά λουστῶ· γιατί ντροπὴ μὲ πιάνει,
 ἔτσι κατάγυμος νὰ βγῶ μὲς σ' ὁμορφα κοράσια.
 Εἶπε, κι αὐτὲς ἐμάκρυναν καὶ στὴν κυρά τους τὸ εἶπαν.
 Καὶ ξέπλενε μὲ τὸ νερὸ τὴν ἄρμη ὁ Ὀδυσσεάς,
 πὺ ἐσκέπαζε τὴ ράχη του καὶ τοὺς πλατιοὺς τοὺς ὠμούς. 225
 Κι ἀπ' τὸ κεφάλι του ἔστιβε τὴν ἄχνα τοῦ πελάγου.
 Κι ὅταν ὀλοῦθε λούστηκε κι ἀλείφτηκε μὲ λάδι,
 καὶ μὲ τὰ ροῦχα ἐντύθηκε, πὺ τοῦδωσε ἡ παρθένα,
 τότε τὸν ἔκανε ἡ Ἀθηνᾶ, τὸ γέννημα τοῦ Δία,
 κ' ἐφάνταζε σὰν πιὸ τρανός, κι ἀπὸ τὴν κέφαλή του 230
 σγουρὰ κατέβασε μαλλιά, σὰν ἄνθια τοῦ ὑακίνθου.
 Κι ὡς μὲ χρυσάφι ντύνοντας τὸν ἄργυρο ὁ τεχνίτης,
 πὺ ὁ Ἥφαιστος τοῦ δίδαξε καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα
 κάθε τῆς τέχνης μυστικὸ, πλάθει τὰ πι' ὁμορφα ἔργα,
 ἔτσι στοὺς ὠμούς του ἔρριχνε καὶ στὸ κεφάλι χάρη. 235
 Σὰν ἦρθε πιά κ' ἐκάθησε πιὸ πέρα στ' ἀκρογιάλι,
 ἄστραφτε χάρες κι ὁμορφιές, καὶ τότες, ὅλη θάμπος,
 στρέφει καὶ λέγει ἡ Ναυσικᾶ στὶς λυγερὲς κοπέλλες·

- Ἄκοῦστε, βάγιες, νὰ σᾶς πῶ, κρουσταλλοβραχιονάτες· ζ
 Μὲ τοὺς ἰσόθεους Φαίακες δὲν ἦρθ' ἐδῶ νὰ σμίξῃ, 240
 χωρὶς νὰ θέλουν οἱ θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου, ἐτοῦτος ὁ ἄντρας.
 Γιατί ἄσκημος πρωτῆτερα μοῦ ἐφάνηκε πῶς ἦταν,
 καὶ τώρα μοιάζει τοὺς θεοὺς, ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια.
 Ἄχ, νᾶταν ὅμοιος του κι αὐτὸς ποὺ ἄντρα μου θὰ ὀνομάσω.
 νᾶμενε ἐδῶ καὶ νᾶστεργε ποτέ του νὰ μὴ φύγῃ. 245
- Εἶπε, καὶ κεῖνες ἄκουσαν καὶ πρόθυμες ἐτρέξαν
 κ' εὐθύς πιστὸ καὶ φαγητὸν ἐβάλαν τοῦ Ὀδυσσεά,
 κ' ἔπινε ἐκεῖνος κ' ἔτρωγεν, ὁ πολυπικραμένος,
 γοργὰ γοργὰ, γιατί καιρὸ ψωμάκι δὲν ἐγέφτη. 250
- Κ' ἡ λευκοχέρα ἡ Ναυσικᾶ γυρνᾷ ἀλλοῦ τὸ νοῦ της.
 Ξαναδιπλώνει τὰ σκουτιά, στὸ ἀμάξι τὰ φορτώνει,
 ζέβει τὰ δυνατῶνυχα μουλάρια κι ἀνεβαίνει
 καὶ κρένοντάς του προσκαλεῖ τὸν Ὀδυσσεά καὶ λέγει·
- Σῆκω, στή χώρα εἶναι καιρὸς νὰ σ' ὀδηγήσω, ξένε, 255
 στοῦ γνωστικοῦ πατέρα μου τὸ σπίτι, ὅπου, νὰ ξέρῃς,
 τοὺς Φαίακες τοὺς καλύτερους θὰ ἰδῆς καὶ θὰ γνωρίσῃς.
 Μον' ἔλα, κάνε ὅ,τι σοῦ εἰπῶ, — θαρρῶ πῶς ἔχεις γνώση.—
 Ὅσο περνοῦμε ἀπὸ φυτειᾶς ἀνθρώπων καὶ χωράφια,
 ἀντάμα μὲ τίς βάγιες μου, πίσω ἀπὸ ζὰ κι ἀμάξι, 260
 περπάταγε γοργὰ γοργὰ, κ' ἐγὼ τὸ δρόμο δείχνω.
 Κι ἅμα σιμὰ θὰ φτάσουμε στὴν πόλη, ὅπου τὴ ζώνουν
 ψηλὰ τειχιά, — θὰ ἰδῆς τὰ δυὸ λιμάνια της τὰ ὠραῖα
 καὶ τὴ στενὴ τὴν ἐμπασιά! καὶ δίπλα ἀπὸ τὸ δρόμο
 ἔξω σερμένα στέκουνε τὰ δίπλωρα καράβια·
- γιατί ἐκεῖ δὰ ὁ καθένας τους ἔχει караβοστάσι. 265
 Καὶ ἡ ἀγορά τους εἶναι ἔκει, στ' ὠραῖο Ποσειδίου γύρα,
 στρωμένη μὲ βαριόσυρτες στὴ γῆ χωμένες πέτρες.
 Ἐκεῖ τῶν μαυροκάραβων τᾶρμενα μαστορεύουν,
 τὰ παλαμάρια, τὰ πανιά, καὶ τὰ κουπιά πλανίζουν.
- Οἱ Φαίακες δὲ σκοτίζονται γιὰ βέλη καὶ φαρέτρες, 270
 μόν' γιὰ κατάρτια καὶ κουπιά καὶ ἰσόμετρα καράβια,
 ὅπου μ' αὐτὰ πασίχαροι τᾶσπρα περνοῦν πελάγη.
 Αὐτῶν τὰ λόγια τᾶπρεπα φοβᾶμαι· ποιὸς τὸ ξέρει
 τί θεὸς νὰ σύρουν πίσω μου! πολὺ κακόγλωσσ' εἶναι.
 Καὶ κᾶνας πρόστυχος θὰ εἰπῇ, σὰ θὰ μᾶς ἀνταμώσῃ. 275

«Γιὰ ἰδέες! ποιὸν σέρν' ἢ Ναυσικᾶ ψηλὸν κι ὁμορφο ξένο; ζ
 ποῦ νὰ τὸν ἠῦρεν; ἄντρα της βέβαια θὰ τότε πάρη.
 Κάποιον θὰ περιμάζεψε караβοτσακισμένον,
 ποιὸς ξέρει ποῦθε!...γιατί ἐμεῖς δὲν ἔχουμε γειτόνους.
 Ἦ κάποιος χιλιοπόθητος θεός, μὲ τίς εὐχές της, 280
 ἦρθε οὐρανοκατέβατος, γιὰ πάντα πιά δικός της.
 Πάλι καλά, σὰν ἔψαξε μονάχη της κ' εὐρήκε
 ἄντρα ἀπ' ἄλλου, κι' ὄλους ἐδῶ καταφρονάει στὴ χώρα
 τοὺς Φαίακες, ὅπου τὴ ζητοῦν, τόσοι πολλοὶ καὶ οἱ πρῶτοι». 285
 Ἔτσι θὰ εἶποῦνε, καὶ ντροπὴ γιὰ μὲν' αὐτὰ θε νᾶναι.
 Μὰ κι ἄλλη τέτοια ἂν ἔκανε, θὰ τὴν κατηγοροῦσα,
 νᾶχη γονιοὺς ἀγαπητοὺς καί, δίχως νὰ τὸ ξέρουν,
 πρὶν γίνῃ ὁ γάμος φανερά, τοὺς ἄντρες νὰ σιμώνῃ.—
 Ξένε, τὰ λόγια μου ἄκουσε, σὰ θέλῃς ὁ πατέρας 290
 γοργὰ γοργὰ στὴ χώρα σου νὰ σὲ ξεπροβοδίση.
 Στὸ δρόμο πλάϊ, τῆς Ἀθηνᾶς τώρατὸ θε ναῦρης ἄλσος,
 λευκές καὶ βρῦση ἀνάμεσα κι ὀλόγουρα λιβάδι.
 Ἐκεῖ ἔναι τοῦ πατέρα μου τὸ θαλερὸ περβόλι
 κ' ἡ πόλη βρίσκεται κοντά, πού ἀκούγεσαι, ἂν φωνάξης. 295
 Κάθησε ἐκεῖ καὶ πρόσμενε, ὅσο ποῦ ἐμεῖς νὰ μποῦμε
 στὴ χώρα καὶ νὰ φτάσουμε στὸ πατρικὸ μου σπίτι.
 Σὰ λογαριάσης πὼς ἐμεῖς ἐφτάσαμε στὸ σπίτι,
 κίνησε τότε γιὰ νάρθῃς στὴν πολιτεία καὶ ρῶτα,
 ποῦ ἔναι τοῦ μεγάλοκαρδου τ' Ἀλκίνοου τὸ παλάτι. 300
 Εὐκολογνώριστο πολὺ· μπορεῖ νὰ σοῦ τὸ δείξη
 ἀκόμα καὶ μωρὸ παιδί· γιατί τὰ σπίτια τ' ἄλλα
 δὲ χτίστηκαν σὰν τοῦ ἥρωα τοῦ Ἀλκίνοου τὰ παλάτια.
 Κι ὅταν πατήσης τὴν αὐλὴ καὶ στέγη σὲ σκεπάση,
 διάβα γοργὰ τὴν αἴθουσα στὴ μάννα μου νὰ φτάσης,
 ποῦ κάθεται στὴν παραστιά, πλάϊ στῆς φωτιᾶς τὴ λάμψη, 305
 καὶ γνέθει θαλασσί μαλλί, νὰ ἰδῆς καὶ νὰ θαυμάσης,
 καὶ σ' ἕναν στύλον ἀκουμπᾶ καὶ πίσω της οἱ σκλάβες.
 Ἐκεῖ ἔναι καὶ τοῦ κύρη μου μέσα στὴ λάμψη ὁ θρόνος,
 ποῦ κάθεται ὡς ἀθάνατος αὐτὸς καὶ σιγοπίνει.
 Προσπέρνα τον, τὰ χέρια σου τῆς μάννας μου νὰ ρίξης 310
 τὰ γόνατα, τὴ χαρωπὴ τοῦ γυρισμοῦ σου ἡμέρα
 σὰ θές γοργὰ νὰ ξαναἰδῆς, ὅθε μακριὰ κι ἂν εἶσαι.
 Ἄν ἴσως πόνοςτὴν καρδιά γιὰ σένα νοιώση ἐκείνη

ελπίζε τότε πως θα πᾶς νὰ ἰδῆς τοὺς ἐδίκους σου,
στ' ὠριόχτιστο παλάτι σου, στὴ γῆ τὴν πατρικὴ σου.

315

Εἶπε, καὶ χτύπησε τὰ ζὰ μὲ τῶριο καμουτσίκι
κ' ἐκεῖνα ἀφήσανε γοργὰ τοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα,
κι ὄλο τρεχάλα πῆγαιναν, κι ὄλο γοργοποδίζαν·
μὰ γιὰ νὰ φτάνουν οἱ πεζοί, καὶ βάγιες κι Ὀδυσσέας,

320

Ἔδωσε ὁ ἥλιος κ' ἔφτασαν στὸ δάσος τὸ πανώριο
καὶ στὸ ἱερὸ τῆς Ἀθηνᾶς· κ' ἐστάθηκε ὁ Ὀδυσσέας,
κ' εὐθύς στὴν κόρη εὐχήθηκε τοῦ τρισεγάλου Δία.

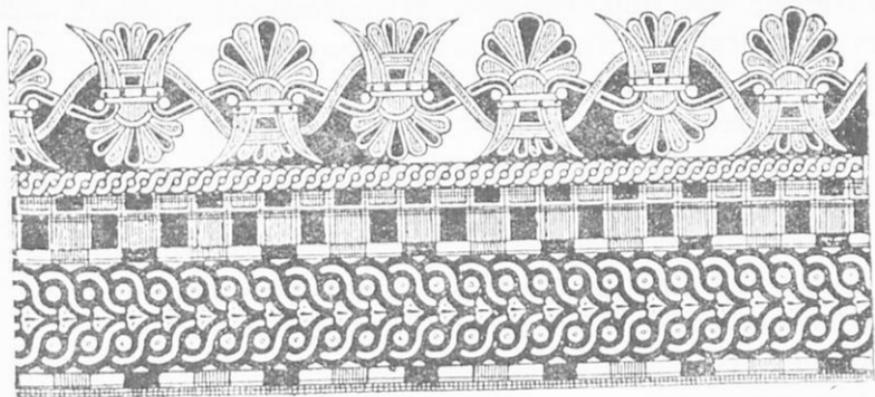
Παρακαλῶ σε, ἀδάμαστη κόρη τοῦ αἰγίοχου Δία,
εἰσάκουσέ με, ποὺ ἄλλοτε δὲ μ' εἶχες εἰσακούσει,
δαρμένον ἀπὸ τοὺς δαρμοὺς τοῦ ἐνδόξου Ποσειδῶνα·
δόσε μου οἱ Φαίακες νὰ μὲ ἰδοῦν μὲ ἀγάπη καὶ συμπόνια.

325

Εἶπε, καὶ τὴν παράκληση τοῦ εἰσάκουσε ἡ Παλλάδα,
μὰ δὲν τοῦ φανερώθηκε· γιατί πολὺ ἐσεβόταν
τὸ ἀδέρφι τοῦ πατέρα της, ποὺ μὲ μανία χτυποῦσε
τὸν Ὀδυσσέα τὸ θεϊκό, στὴ χώρα του ὡς νὰ φτάση.

330

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ Η

(Ὀδυσσέως εἴσοδος πρὸς Ἀλκίνοον)

Καθὼς ἐκεῖ ὁ πολὺπαθος εὐχόταν Ὀδυσσεάς,
τὴν κόρη ἐφέρον τὰ γερὰ μουλάρια μὲς στὴ χώρα.
Κι ὡς ἔφτασε στὰ ὀλόλαμπρα παλάτια τοῦ γονιοῦ τῆς,
στὰ πρόθυρα σταμάτησε καὶ γύρω τῆς τὰ δέρφια
μαζεύτηκαν, πεντάμορφα, ξεζέψαν τὰ μουλάρια 5
καὶ τὰ σκουτιὰ κουβάλαγαν στὸ σπίτι ἀπὸ τάμαξι.
Στὴν κάμαρή τῆς τράβηξεν ἡ κόρη, κ' ἡ γριούλα,
ἡ Εὐρυμέδουσα, ἄναψε φωτιά, ἡ παραδουλεύτρα,
ποῦ ἄλλοτε ἀπὸ τὴν Ἥπειρο τὰ κυρτὰ πλοῖα τὴ φέραν, 10
δῶρο τοῦ Ἀλκίνοου ξέχωρο, σὰ βασιλιάς ὁποῦ ἦταν,
κ' οἱ Φαίακες ὄλοι σὰ θεὸ τὸν ἄκουαν μὲς στὴ χώρα.
Αὐτὴ ἦτανε τῆς Ναυσικῆς ἡ νένα στὸ παλάτι,
κι αὐτὴ τῆς ἄναβε φωτιά κ' ἑτοίμαζε τὸ δεῖπνο.
Τότε ὁ Ὀδυσσεάς σηκώθηκε στὴν πόλη νὰ τραβήξῃ
καὶ ἡ Ἀθηνᾶ στὴν ἔγνοια τῆς μὲ νέφος τὸν τυλίγει, 15
μὴ καὶ κανεῖς περήφανος Φαίακας τὸν ἀπαντήσῃ
καὶ λήῃ τοῦ λόγια ἀγγιχτικά καὶ τὸν ρωτᾷ ποῖός εἶναι.
Μὰ ἐκεῖ ποῦ ἐπήγαινε νὰ μῆ στὴν πρόσχαρη τὴν πόλη,
νὰ κ' ἡ φλογόματη Ἀθηνᾶ, τὸν ἀνταμώνει πάλι,
ὅμοια παρθένα τρυφερή, μὲ τὸ σταμνὶ στὸν ὄμο. 20
Μπροστά τοῦ ἐστάθη, κι ὁ θεϊκὸς ἐρώτησε Ὀδυσσεάς·
Καλὴ μου κόρη, δὲ μὲ πᾶς στοῦ Ἀλκίνοου τὸ παλάτι,

τοῦ ἀντρός, ποῦ βασιλεύει ἐδῶ, σέ τούτους τοὺς ἀνθρώπους· ἡ
 Γιατ' εἶμαι ξένος κ' ἔρχομαι μυριοβασανισμένος, 25
 πέρ' ἀπὸ τόπο μακρινό, κι ἄνθρωπο δὲ γνωρίζω,
 ἀπ' ὅσους μὲς στὴν πόλη αὐτὴ καὶ μὲς στὴ χώρα ζοῦνε.
 Καὶ τοῦ ἀποκρίθη ἡ Ἄθηνᾶ, ἡ θεὰ ἡ ἀστραπομάτα·
 Ἐγὼ τὸ σπίτι, ποῦ ζητᾶς, ξένε μου, νὰ σοῦ δείξω,
 γιατί' εἶναι το κοντὰ κοντὰ μὲ τοῦ ἄξιου τοῦ γονιοῦ μου.
 Μόν' ἔλα δίχως νὰ μιλᾶς—ἐγὼ μπροστὰ πηγαίνω— 30
 κι ἄνθρωπο γύρω μὴν κοιτᾶς καὶ μὴ ρωτᾶς νὰ μάθης.
 Γιατὶ τοὺς ξένους τοῦτοι ἐδῶ μὴδὲ πολυχωνεύουν,
 μὴδὲ τοὺς καλοδέχονται, κανεὶς ἀλλοῦθε ἂν ἔρθῃ,
 τί ὁ Κοσμοσείστης ἔδωκε σέ τούτους νὰ διαβαίνουν
 μὲ πίστη τὸν πλατὺ γιαλὸ σὰ γοργοκάραβά τους· 35
 κ' εἶναι τὰ πλοῖα τους σὰ φτερὰ γοργὰ καὶ σὰν τὴ σκέψη.
 Εἶπε, κ' ἐμπρὸς ἐτράβηξεν ἡ Ἄθηνᾶ ἡ Παλλάδα
 γοργά, κ' ἐκεῖνος τῆς θεᾶς τάχνάρια ἀκολουθοῦσε.
 Κ' οἱ Φαίακες δὲν τὸν ἔνοιωσαν, οἱ ἑξακουσμένοι ναῦτες,
 τὴν πόλη ὡς πέρναε δίπλα τους, γιατί' ἡ ὠριομαλλοῦσα 40
 ἡ τρομερὴ θεὰ Ἄθηνᾶ δὲν ἄφηνε, καὶ νέφος
 ἔρριχνε γύρω του θεϊκό, ποθώντας τὸ καλό του.
 Καὶ τὰ λιμάνια ἐθαύμαζε καὶ τὰ κομψὰ καράβια,
 τοὺς ἥρωες μὲς στὶς ἀγορές, καὶ τὰ μακριὰ τευχία τους,
 ψηλὰ καὶ καγκελόφραχτα καὶ θαῦμα νὰ τὰ βλέπῃς. 45
 Σὰν ἔφτασαν στοῦ βασιλιᾶ τὰ δλόλαμπρα παλάτια,
 ἡ φλογομάτα ἡ Ἄθηνᾶ τοῦ ξαναλέγει τότε·
 Νὰ τὸ παλάτι, ξένε μου, ποῦ ἐζήταες νὰ σοῦ δείξω·
 ἐκεῖ τοὺς θεογέννητους θεὲ ναῦρης βασιλιάδες
 στοῦ δεῖπνο ἀπάνω· τράβα ἐσὺ μέσα καὶ μὴ δειλιάζῃς. 50
 ὁ ποῦ ἔχει θάρρος στὴν καρδιά, σὲ κάθε μιὰ του πράξῃ
 προκόβει πάντα πιὸ καλά, κι ἄς ἔρχεται ἀπ' ἀλλοῦθε.
 Καὶ πρῶτα τὴν ἀρχόντισσα στὴν αἴθουσα θεὲ ναῦρης,
 ποῦ Ἀρήτη δίκαια τὴν καλοῦν κ' ἔχει γονιοὺς τοὺς ἴδιους
 ἐκείνους, ὅπου ἐγέννησαν τὸ βασιλιᾶν Ἀλκίνο. 55
 Πρῶτα ὁ Ναυσίθοος ἔγινε, τοῦ Ποσειδῶνα γόνος
 ἀπὸ γυναικὰ ἀσύγκριτα πανώρια, τὴν Περίβοια,
 τοῦ τολμηροῦ Εὐρυμέδοντα τὴ στερνοθυγατέρα,
 τοῦ βασιλιᾶ, κάποιον καιρό, τῶν τρομερῶν Γιγάντων,
 μὰ ποῦ τὸν ἄγριο χάλασε λαό, κι αὐτὸς ἐχάθη, 60

Αὐτὴ λοιπὸν ἐγέννησε τοῦ Ποσειδῶνα ἀγόρι,
 τὸν μεγαλόψυχο ἄρχοντα Ναυσίθοο τῶν Φαιάκων.
 Κι ἀπ' τὸν Ναυσίθοο γίνανε ὁ Ρηξήνορας κι ὁ Ἄλκίνος.
 Νιόπαντρο ἀκόμα κι ἄκλερο στὸ σπιτικό του μέσα
 ἐχτύπησ' ὁ ἀργυρότοξος Ἀπόλλωνας τὸν ἕνα, 65
 ποὺ μόνη πίσω του ἄφησε μιὰ κόρη, τὴν Ἀρήτη.
 Αὐτὴν ὁ Ἄλκίνοος ἔκαμε ταῖρι καὶ τίμησέ την,
 ὅσο καμμιά στὴ γῆς ἐδῶ γυναῖκα δὲν τιμῆται,
 ἀπ' ὅσες σπίτια κυβερνοῦν, σ' ἀντὺρὸς τὴν ἐξουσία.
 Καὶ τόσο τὴν ἐτίμησαν, καὶ τόσο τὴν τιμᾶνε
 καὶ τὰ παιδιὰ της τὰκριβὰ κι ὁ Ἄλκίνοος κ' οἱ λαοὶ του, 70
 ποὺ ὅλοι σ' αὐτὴν σὰ σέ θεὰ τὰ μάτια πάντα στρέφουν,
 καὶ τὴν καληνωρίζουνε στὴ χώρα σὰ διαβαῖνη.
 Γιατὶ ἔχει νοῦ στοχαστικὸ καὶ γνώση δὲν τῆς λείπει,
 κ' ἡ καλωσύνη της κι ἀντρῶν μαλώματα διαλύνει.
 Ἄν ἴσως πόνου στὴν καρδιά νοιώσῃ γιὰ σένα ἐκείνη, 75
 ἔλπιζε ἀκόμα πῶς θὰ πᾶς νὰ ἰδῆς τοῦ ἐδικούς σου,
 μὲς στάψηλά τὰ σπίτια σου, στὴ γῆ τὴν πατρικὴ σου.
 Εἶπε, κ' ἐχάθη ἡ Ἀθηνᾶ στ' ἀσίγαστα πελάγη,
 κι ἀπ' τὴ Σχερία τὴ χαρωπὴ στὸ Μαραθῶνα φτάνει,
 καὶ στὴν πλατύδρομη τραβάει τὴ χώρα τῆς Ἀθήνας, 80
 κ' ἐκεῖ στὸ στέρεο χώνεται τὸ δῶμα τοῦ Ἐρεχθέα.
 Κινᾶ ὁ Ὀδυσσεὺς γιὰ τὰκουστὰ τάνάκτορα τοῦ Ἄλκίνου,
 κι ὄλο ἐγνοια ἐστάθη πρὶν διαβῆ τὸ χάλκινο κατώφλι.
 Ὀλοῦθε λάμψη ἐσκόρπαγαν, σὰν ἥλιος, σὰ φεγγάρι,
 τοῦ Ἄλκίνοου τοῦ τρανόψυχου τὰ θεώρατα παλάτια. 85
 Χάλκινοι τοῖχοι ὑψώνονταν κι ἀπὸ τὰ δυὸ τὰ μέρη.
 ἀπ' τὸ κατώφλι ὡς μέσαθε, καὶ μὲ φριγκὶ γαλάζιο,
 κι ὀλόχρυσες ἐκλείνανε τὸ στέρεο σπίτι θύρες,
 μὲ παραστάτες ἀργυροῦς καὶ χάλκινα κατώφλια,
 καὶ μ' ἀργυρὸ τάνώφλι τους καὶ μὲ χρυσὸ χερουλί. 90
 Καὶ δυὸ ἀργυρόχρυσοι ἔστεκαν στὰ δυὸ τὰ πλάγια σκύλοι,
 ποὺ ὁ Ἥφαιστος τοὺς ἔφτιαξε μὲ τὴ σοφὴ του τέχνη,
 τὸν πύργου τοῦ τρανόψυχου τοῦ Ἄλκίνοου νὰ φυλάνε
 καὶ νᾶναι πάντα ἀγέραστοι κι ἀθάνατοι γιὰ πάντα.
 Θροنيὰ στὸν τοῖχο ἀραδιαστά, κι ἀπὸ τὰ δυὸ τὰ πλάγια, 95
 ἀπ' τὸ κατώφλι ὡς μέσαθε, φτάναν ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη,
 ποὺ ὠριόφαντα τῶν γυναικῶν τὰ σκέπαζαν στρωσίδια.

Σ' ἐκεῖνα ἐκεῖ θρονιάζονταν οἱ ἀρχόντοι τῶν Φαιακῶν ἠ
 καὶ τρώγανε καὶ πίνανε, γιατί ὄλα πλοῦσια τᾶχαν.
 Ἔφηβοι ποῦ ἔστεκαν χρυσοὶ σὲ δουλεμένα βάθρα. 100
 κρατώντας μὲς στὰ χέρια τους τίς ἀναμμένες δᾶδες,
 τῶν σύνδειπνων ἐφέγγανε τίς νύχτες στὸ παλάτι.
 Πενήντα μὲς στ' ἀνάκτορα γυναῖκες ἐδουλεύαν
 ἄλλες μὲ τὸ χερόμυλο ξανθὸ καρπὸν ἀλέθουν,
 ἄλλες ὑφαίνουν τὰ πανιά καὶ στρίβουνε τ' ἀδράχτι, 105
 καὶ καθισμένες σάν ψηλῆς λεύκας σαλεύουν φύλλα·
 κι ἀπ' τὰ κρουστόφαντα λινὰ τὸ γρὸ σταλάζει λάδι.
 Γιατί ὄσο οἱ Φαίακες, τὰ γοργὰ νὰ κυβερνοῦν καράβια,
 δὲν ἔχουνε τὸ ταῖρι τους, τόσο τεχνίτρες εἶναι
 στὸν ἀργλειὸ οἱ γυναῖκες τους, ποῦ ἡ Ἄθηνᾶ ἔδωσέ τους 110
 καὶ νοῦ περίσσιο νᾶχουνε καὶ χρυσοχέρες νᾶναι
 Κι ἀπόξω ἀπ' τὴν αὐλὴ σιμὰ στὴ θύρα περιβόλι
 μεγάλο τετραστρέμματο, μὲ φράχτη ὄλόγουρά του.
 Δέντρα ψηλά καὶ φουντωτὰ φυτρώνουν ἐκεῖ μέσα,
 κ' εἶναι ροδιές κ' εἶναι ἀπιδιές, μηλιές μὲ λαμπρὰ μῆλα, 115
 γλυκόκαρπες συκιές κ' ἐλιές, γερές καὶ θρασεμένες·
 καὶ μηδὲ σῆπεται καρπός, μηδὲ ποτὲ ἀπολείπει
 ἀπὸ τὰ δέντρα ὄλοχρονίς, χειμῶνα καλοκαίρι·
 γλυκόπνοο ἀγέρι ἄλλα γεννᾷ κι ἄλλα ὠριμάζει πάντα.
 Μῆλο στὸ μῆλο πλάϊ γερνᾷ κι ἀπίδι πλάϊ στ' ἀπίδι, 120
 σῦκο στὸ σῦκο γίνεται, σταφύλι στὸ σταφύλι.
 Ἐκεῖ καὶ τὸ πολύκαρπο ριζοβολαίει τ' ἀμπέλι,
 μὲ τὸ προσήλιο ἀλῶνι του σὲ πατημένο σιάδι,
 κι ἄλλα σταφύλια φρύγονται στὸν ἥλιο, ἄλλα τρυγιοῦνται,
 ἄλλα πατιοῦνται, κι ἄλλα ἐμπρὸς ἀκόμα εἶν' ἀγουρίδες, 125
 ὅπου ὅτι ἀφήκαν τὸ ἀνθό, κι ἄλλα γλυκοροδιίζουν.
 Καὶ πλάϊ στὴ γράνα τοῦ ἀμπελιοῦ βραγιές συγυρισμένες,
 λογῆς λογῆς, ὄλοχρονίς φυτρώνουν καὶ σπαργοῦνε.
 Καὶ δυὸ βρυσοῦλες χύνονται σ' ὄλο τὸν κῆπο ἢ μία,
 καὶ ἡ ἄλλη κάτω ἀπ' τῆς αὐλῆς διαβαίνει τὸ κατώφλι, 130
 πρὸς τὸ παλάτι τᾶψηλό, νὰ ὑδρεύονται οἱ πολῖτες.
 Τέτοια λαμπρὰ ἀπὸ τοὺς θεοὺς ὁ Ἄλκίνοος εἶχε δῶρα.
 Ἔσταθῆ ἐκεῖ ὁ πολὺπαθος κ' ἐθαύμαζε Ὀδυσσεάς.
 κι ἀφοῦ τὰ πάντα ἐθαύμασε βαθιὰ μὲς στὴν καρδιά του
 διαβαίνει τὸ κατώφλι εὐθὺς καὶ μπαίνει στὸ παλάτι. 135

Τους ἄρχοντες καὶ προεστοὺς εὗρηκε τῶν Φαιάκων
 πού μὲ ποτήρια ἐσπόνδιζαν τοῦ Ἑρμῆ τοῦ ἀετομάτη,
 στερνὰ σ' αὐτὸν σταλάζοντας, πρὶν πάνε νὰ πλαγιάσουν.
 Τότε περνᾷ ὁ πολὺπαθος τὴν αἴθουσα Ὀδυσσέας,
 μὲς στὸν ἀχνὸ πού ἡ Ἄθηνᾶ τοῦ πύκνωσε τριγύρω,
 ὡς πού ἔφτασε στὸ βασιλιά μπροστὰ καὶ στὴν Ἄρητη,
 κι ἀμέσως τῆς βασίλισσας τὰ γόνατ' ἀγκαλιάζει
 καὶ τὸτ' εὐθύς σκορπίζεται τὸ θεϊκὸ τὸ νέφος,
 κι ἄναυδοι ἐμείναν ὅλοι τους, ξένον στὸ σπίτι ὡς εἶδαν.

140

καὶ θαμπωμένοι ἐκοίταγαν' κι αὐτὸς παρακαλοῦσε.

145

Ἄρητη, τοῦ Ρηξήνορα, τοῦ ἰσόθεου θυγατέρα,
 στὸν ἄντρα σου ὁ πολὺπαθος, στὰ πόδια σου προσπέφτω,
 στοὺς σύνδειπνους αὐτοὺς ἐδῶ, πού ὁ θεὸς νὰ δώσῃ νάχουν
 εὐτυχισμένη τὴ ζωὴ, καὶ σέ παιδιὰ ν' ἀφήσουν
 πλοῦτη καὶ σπίτια καὶ τιμές, πού τοὺς χαρίζει ὁ κόσμος.
 Κ' ἐμένα στείλτε με γοργὰ στὴ χώρα μου νὰ φτάσω,
 πού χρόνια βασανίζομαι μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς μου.

150

Εἶπε, καὶ χάμω ἐκάθησε, μὲς στοῦ τζακιοῦ τῆ στάχτη,
 πλάϊ στὴ φωτιά' κι ὅλοι βουβοὶ κι ἀσάλευτοι ἀπομείναν.

- Κι ἄργα σὸ τῆλος μίλησεν ὁ ἠρώας ὁ Ἐχένηος
 πού ἦταν ὁ γεροντότερος ἀπὸ τοὺς Φαίακες ὅλους
 κι ἄξιος στὰ λόγια, καὶ παλιά πολλὰ κάτεχε ὁ νοῦς του·
 αὐτὸς ἔπιασε κ' εἶπε τοὺς μὲ τὴν καλή του γνώμη.
- Ἄλκίνοε, μὴδὲ φρόνιμο, μὴδὲ πρεπούμενο εἶναι
 χάμου στὴ στή νὰ κάθεται μέσα στὴ στάχτη ὁ ξένος· 160
 τὸ λόγο σου ἀπαντέχοντας ἐτοῦτοι κοντοστέκουν.
 Μόν' ἔλα σήκωσέ τονε καὶ βάλ' τον νὰ καθῆσῃ
 σ' ἀσημοκάρφωτο θρονὶ καὶ οἱ κήρυκες ἄς σμίξουν
 κρασί, τοῦ τερπικέρανου νὰ στάξουμε τοῦ Δία.
 ὅπου εἶναι πάντοτε μαζί μὲ τοὺς σεμνοὺς ἰκέτες. 165
 Καὶ δεῖπνον ἢ κελάρισσα τοῦ ξένου ἄς δώσῃ ὅ,τι ἔχει.
- Κι ὁ βασιλιάς σάν τᾶκουσε, ὁ Ἄλκίνοος ὁ λεβέντης,
 παίρνει ἀπ' τὸ χέρι τὸ σοφὸ, πολύβουλο Ὀδυσσεά
 κι ἀπὸ τὶς στάχτες σὲ λαμπρὸ τόνε καθίζει θρόνο,
 τὸ Λσοδάμα ἀσκώνοντας τὸν ἀντρειωμένο γιό του, 170
 τὸν πολυαγαπημένο του, πού ἐκάθοταν σιμὰ του.
 Κ' ἡ βάγια χύνει του νερό μ' ὠριόχρυσο λαγῆνι,
 τὰ χέρια πάνω ἀπ' ἀργυρὴ λεκάνη γιὰ νὰ νίψῃ·
 κ' ἔπειτα στρώνει δίπλα του γιαιστερὸ τραπέζι.
 Κ' ἡ τροφοδότρα ἢ σεβαστὴ βάνει ψωμὶ μπροστὰ του, 175
 καὶ πλοῦσια ἀπλώνει φαγητὰ, ὅ,τι εἶχε καὶ δὲν εἶχε·
 κ' ἔτρωγε ὁ ἔρμος κ' ἔπινε ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεάς.
 Καὶ τότε ὁ Ἄλκίνοος ὁ τρανὸς τοῦ κήρυκα φωνάζει·
- Ποντόνοε, σμίξε τὸ κρασί καὶ σ' ὅλους σὸ παλάτι
 κέρνα, τοῦ τερπικέρανου νὰ στάξουμε τοῦ Δία, 180
 ὅπου εἶναι πάντοτε μαζί μὲ τοὺς σεμνοὺς ἰκέτες.
- Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Ποντόνοος γλυκὸ κρασάκι σμίγει,
 καὶ σ' ὄλωνε μὲ τὴ σειρὰ κερνοῦσε τὰ ποτήρια.
 Καὶ σάν ἐστάξαν κ' ἤπιανε ὅσο ἢ καρδιά ποθοῦσε,
 τότε γυρνᾷ ὁ Ἄλκίνοος κι αὐτὰ τοὺς λέει τὰ λόγια· 185
- Ἄκουστε τώρα, προεστοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαϊάκων,
 τί μὲ προστάζει νὰ σᾶς πῶ στὰ στήθια μου ἢ καρδιά μου.
 Τώρα τὸ δεῖπνο ἐτέλειωσε, σύρτε νὰ κοιμηθῆτε
 καὶ τὴν αὐγὴ περσότερους γερόντους προσκαλοῦμε,
 γιὰ νὰ φιλοξενήσουμε τὸν ξένο σὸ παλάτι, 190
 καὶ στοὺς θεοὺς θυσίες καλὲς νὰ κάνουμε· καὶ τότε
 τὸ γυρισμὸ τοῦ ξένου μας θεὸ νὰ συλλογιστοῦμε.

ἀκούραστα κι ἀνέμελα, πασίχαρος νὰ φτάσῃ 11
 γοργὰ γοργὰ στὴ χώρα του, ὅσο μακριὰ κι ἂν εἶναι, 195
 μὲ τὴ δική μας συνοδιά, μεσοστρατις μὴ λάχῃ
 καὶ πάθῃ πάθημα κακό, στὴ γῆ του πρὶν πατήσῃ.
 Καὶ τότε ἐκεῖ θὰ τὸν εὐροῦν ὅσα τοῦ γράφει ἡ μοῖρα
 κι ὅσα στὸ νῆμα του οἱ βαρειές οἱ κλωστρες ἔχουν κλώσει,
 τὴ μέρα ποῦ ἡ μαννούλα του τὸν ἔφερε στὸν κόσμο.
 "Ἄν ὅμως εἶναι ἀθάνατος φερμένος ἀπ' τὰ οὐράνια,
 κάτι ἄλλο τότες οἱ θεοὶ στὸ νοῦ τους μελετᾶνε. 200
 Γιατὶ ὡς τὰ τώρα ξάστερα σὲ μᾶς φανερωνόνταν,
 κάθε φορὰ ποῦ ὀλόλαμπρες προσφέρουμε ἑκατόμβες,
 καὶ δίπλα μας καθίζουνε καὶ μετὰ μᾶς δειπνοῦνε
 κι ἂν λάχῃ κι ἀνταμώσουνε μονάχο παροδίτη,
 δὲν κρύβονται, γιατί ἀπ' αὐτοὺς καὶ μεις κρατιόμαστε, ὅπως 205
 οἱ Κύπλωτες καὶ τ' ἄγρια τὰ γένη τῶν Γιγάντων.
 Καὶ τότες ὁ πολύγνωρος τοῦ ἀπάντησε 'Οδυσσεάς'
 'Ἀλκίνοε ἄλλο τίποτα νὰ βάλῃς μὲ τὸ νοῦ σου'
 δὲ μοιάζω ἐγὼ μὲ ἀθάνατους, ποῦναι ψηλὰ στὰ οὐράνια,
 στὴν ὄψῃ μηδὲ στὸ κορμί, μὰ μὲ θνητοὺς ἀνθρώπους. 210
 Καὶ μόνο μ' ὅσους ξέρετε βαρὺ νὰ σέρνουν πόνο,
 μόνο μ' αὐτοὺς στὰ πάθη μου νὰ συγκριθῶ μποροῦσα.
 Κι ἀκόμα πιότερα δεινὰ θεὸ νᾶχα νὰ ἱστορήσω,
 ὅσα ἦταν θέλημα θεοῦ πολλὰ μαζί νὰ πάθω.
 [Μὰ νὰ δειπνήσω ἀφήστε με, μ' ὅλη τὴν πίκρα ποῦχω, 215
 τί ἄλλο ἀπ' τὴν ἄθλια τὴν κοιλιά πιὸ ἀδιάντροπο δὲν εἶναι
 ποῦ κι ἄθελά σου σὲ καλεῖ νὰ τὴ θυμᾶσαι πάντα,
 μ' ὅσα κι ἂν ἔχῃς βάσανα καὶ πόνους στὴν καρδιά σου.
 "Ὅσο ἐγὼ πένθος στὴν ψυχὴ κι ἂν ἔχω, αὐτὴ ὀλοένα 220
 νὰ φάῃ προστάζει καὶ νὰ πιῇ, κι ὅσα ἔπαθα τὰ σβύνει
 ἀπὸ τὸ νοῦ μου ὀλότελα, καὶ νὰ γεμίση θέλει.]
 Μόνο πασκίστε τώρα ἐσεῖς, ἅμα χαράξ' ἡ αὐγούλα
 νὰ μὲ ξεπροβοδίσετε τὸ δύστυχο στὴ γῆ μου,
 μετὰ ἀπὸ τόσα ποῦπαθα νὰ ἰδῶ, κι ἄς ἀποθάνω,
 τὰ χτήματα, τοὺς δούλους μου καὶ τὰ ψηλὰ παλάτια. 225
 "Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ἐνεύανε κι ὅλοι μιὰ γνώμην εἶχαν,
 ὁ ξένος νὰ προβοδηθῇ, ποῦ ἔτσι σωστά ἐμίλοῦσε.
 Κι ἀφοῦ σιαλάξαν κ' ἤπιανε ὅσο ἡ καρδιά ποθοῦσε,
 καθέννας τότε κίνησε στὸ σπίτι νὰ πλαγιάσῃ.

Καί μές στή σάλλα ἀπόμεινεν ὁ Ἰσῶθεος Ὀδυσσεάς ἠ 230
καί δίπλα του ὁ θεόμορφος ὁ Ἀλκίνοος κ' ἡ Ἀρήτη
καθήσανε· καί σήκωναν οἱ βάγιες τὰ τραπέζια.

Καί πρώτη ματαμίλησε ἡ λευκοχέρα Ἀρήτα,
τὰ ὠρια τὰ ροῦχα βλέποντας, χλαμύδα καί χιτῶνα,
πού τᾶχε ὑφάνει μόνη της μέ τίς παραδουλεῦτρες· 235
τὰ γνώρισε καί τοῦ λαλεῖ μέ λόγια φτερωμένα·

Ξένε μου, τοῦτο πρῶτα ἐγὼ νά σέ ρωτήσω θέλω·
ποιός εἶσαι; κι ἀπό ποῦ; καί ποιός σοῦδωσε αὐτὰ τὰ ροῦχα;
δέν εἶπες παραδέρνοντας στά πέλαγα πῶς ἦρθες;

Καί τότες ὁ πολύγνωρος ἀπάντησε Ὀδυσσεάς· 240
Ἀβάσταγο, ὦ βασίλισσα, τὰ πάθη νά ἱστορήσω
ένα πρὸς ένα, ὅσα οἱ θεοὶ μοῦ δῶσαν οἱ ἐπουράνιοι.
Ὡστόσο τοῦτο θά σοῦ εἰπῶ, πού μέ ρωτᾶς νά μάθης.
Εἶναι μακριά μές στό γιαλό κάποιο νησί, Ὠγυγία,
πού ἡ θυγατέρα τοῦ Ἄτλαντα, ἡ Καλυψὼ ἡ πλανεύτρα, 245
ἡ ὠριομαλλοῦσα, τρομερὴ θεά, ἐκεῖ πέρα μένει,
κι οὔτε θεός, οὔτε θνητός μ' αὐτὴ ποτὲ δὲ σμίγει.
Μά ἐμὲ τὸν ἔρμο ἡ μοῖρα μου μέ κάρφωσε σιμά της,
ὅταν ὁ Δίας χτυπώντας μου τὸ πλοῖο μ' ἀστροπελέκι
τὸ σκόρπισε καταμεσίς στά πέλαγα τὰ μαῦρα. 250
Ὅλ' οἱ καλοὶ μου σύντροφοι τότες ἐκεῖ ἐχαθῆκαν,
καί μόνο ἐγὼ ἀγκαλιάζοντας τοῦ πλοίου μου τὴν καρίνα
μέρες ἐννιά παράδερνα, κι οἱ θεοὶ στίς δέκα πάνω,
τὴ μαύρη νύχτα, στό νησί τῆς Ὠγυγίας μέ ρίξαν,
πού μέν' ἡ Καλυψὼ, ἡ σκληρὴ θεά, ἡ ὠριομαλλοῦσα. 255
Μὲ πῆρε αὐτὴ, μέ νοιάστηκε, μ' ἔθρεψε, καί ποθοῦσε
ἀθάνατον κι ἀγέραστον γιὰ πάντα νά μέ κάνη,
ὅμως ἐμὲ δέν μοῦπειθε στά στήθια τὴν καρδιά μου.
Χρόνους ἑπτὰ δέθηκα ἐκεῖ, καί τὰ θεϊκὰ τὰ ροῦχα,
πού μοῦχε δώσει ἡ Καλυψὼ, τὰ πότιζα μέ δάκρια. 260
Μά σάν ἐμπήκανε οἱ ὀχτῶ μέ τοῦ καιροῦ τὸ διάβα,
ξάφνου νά φύγω μοῦλεγε καί μέ παρακινοῦσε,
κᾶν μέ τοῦ Δία τὸ μήνυμα, κᾶν μόνη ἄλλαξε γνώμη.
Μὲ μιὰ σχεδία πολύδεσμη μέ στέλνει, καί μοῦ δίνει
ψωμάκι καί γλυκὸ κρασί· θεϊκὰ μέ ντύνει ροῦχα, 265
καί πρύμο στέλνει μου ἀπαλὸ ξεκούραστο ἀεράκι.
Ἐφτὰ καί δέκα ἀρμένιζα κατὰ τὸ πέλαο μέρες,

καὶ μὲς στὶς δεκοχτῶ βουνὰ φανήκανε σὰν ἴσκιοι, 11
 τῆς χώρας σας· λαχτάρησε τοῦ δύσμοιρου ἡ καρδιά μου,
 μὰ ὡς τόσο ἀκόμα συμφορὲς πολλῆς μὲ καρτεροῦσαν, 270
 ποὺ σώριασεν ἀπάνω μου ὁ μέγας Ποσειδῶνας.
 Ξελύνει αὐτὸς τοὺς ἄνεμους καὶ φράζει μου τὸ δρόμο,
 κι ἄγρια σηκώνει θάλασσα· μηδ' ἄφησε τὸ κῦμα
 μὲς στὴ σχεδιά νὰ κρατηθῶ ποὺ βαριαγκομαχοῦσα.
 Τέλος ἡ θύελλα τὴ σκορπᾷ καὶ τότε κολυμπώντας 275
 τᾶβυθα πέλαγα ἔσκιζα, ὅσο ποὺ ἐδῶ, στὴ γῆ σας
 μὲ σπρώξανε καὶ μῆρριξαν ἡ θάλασσα κ' οἱ ἄνεμοι.
 Στὸν ἄγριο ἐκεῖ βραχότοπο σὰν ἔκανα γιὰ νᾶβγω,
 τὸ κῦμα θὰ μὲ σύντριβε στὴν τραχειὰ πέτρα ἀπάνω.
 Μὰ πίσω πάλε ρίχτηκα καὶ κολυμπώντας ἦρθα 280
 σ' ἓνα ποτάμι, ὅπου λαμπρὸς ἐκεῖ μοῦ ἐφάνη ὁ τόπος,
 ἀπάνεμος κι ὀλόστρωτος, χωρὶς καθόλου βράχια.
 Ἔπεσα ἐκεῖ, συνέφερα, κ' ἡ θεϊκιά ἦρθε νύχτα,
 καὶ τὸ οὐρανοκατέβατο ποτάμι παρατώντας,
 στοὺς θάμνους πῆγα κ' ἔγεια, σκεπάστηκα μὲ φύλλα, 285
 κι ἀτέλειωτο ὕπνο μοῦρριχνε κάποιος θεὸς στὰ μάτια·
 καὶ μὲς στὰ φύλλα μὲ καρδιά τρεμάμενη ἐκοιμώμουν
 ὀλονυχτίς καὶ τὴν αὐγή, κι ὡς τᾶλλο μεσημέρι.
 Κι ὁ γλυκὸς ὕπνος μ' ἄφησε στὸ γέρμα τοῦ ἡλίου ἀπάνω·
 τότε τῆς κόρης σου ἔνοιωσα τίς βάγιες στ' ἀκρογιαλὶ 290
 νὰ παίζουν, κι ὅμοια μὲ θεὰ κ' ἐκείνη ἀνάμεσὸ τους.
 Τὴ θερμοπαρακάλεσα, κ' ἔδειξε νοῦ περρῖσιο,
 τόσο ποὺ δὲ θὰ τῶλπιζες σὲ νιὸ ποτέ σου ναῦρης,
 γιὰτ' εἶναι πάντα ἀστόχαστα καὶ σφάλλουνε τὰ νιάτα.
 Καὶ μ' ἔλουσε στὸν ποταμό, καὶ μοῦδωσεν ἀπ' ὄλα, 295
 ψωμί, κρασί σπιθιστὸ καὶ τοῦτα ἐδῶ τὰ ροῦχα.
 Ὅλα σοῦ τὰ εἶπα ἀληθινά, μ' ὄλο τὸν πόνο ποῦχω.
 Τότες ὁ Ἄλκίνοος τοῦ λαλεῖ κι ἀπόκριση τοῦ δίνει·
 Ξένε, θαρρῶ πὼς μόνο αὐτὸ καλὰ δὲν το στοχάστη 300
 ἡ κόρη μου· ποὺ ἴσαμ' ἐδῶ μὲ τίς συντρόφισσές της
 δὲ σ' ἔφερε, μιὰ καὶ σ' αὐτὴν εἶχες προσπέσει πρῶτα.
 Καὶ τότες ὁ πολύγνωρος τοῦ ἀπάντησε Ὀδυσσεύς·
 Ἦρωα, τὴν ἀφεγάδιαστη κόρη σου μὴ μοῦ ψέγης.

μοῦλεγε αὐτὴ μαζί νάρθῶ μὲ τίς συντρόφισσές της, ἠ
ὅμως ἐγὼ ἀπὸ σεβασμὸ καὶ δειλία δὲν ἐπῆγα, 305
μὴ σκοτεινιάσουν, σὰ μὲ ἰδῆς, βαριά τὰ σωθικά σου.
Εὐκολοθύμωτοι εἶμαστε στὴ γῆς ἐμεῖς οἱ ἀνθρώποι.

Καὶ πάλε ὁ Ἄλκίνοος τοῦ λαλεῖ κι ἀπόκριση τοῦ δίνει
Ξένε μου, μὲς στὰ στήθια ἐγὼ τέτοια ψυχὴ δὲν ἔχω,
ποὺ νὰ χολώνεται ἄδικα· τὸ δίκιο πάντα πρῶτο. 310

Ἔ, Δία πατέρα κι Ἀθηναῖα κι Ἀπόλλωνα, καὶ νᾶταν,
τέτοια σὰν ἔχῃς ὁμορφιά κ' ἴδια μὲ μένα γνώμη,
νὰ πάρῃς καὶ τὴν κόρη μου καὶ νὰ σὲ λέω γαμπρό μου,
κ' ἐδῶ νὰ ζῆς, καὶ χτήματα καὶ σπίτια νὰ σοῦ δώσω,
ἂν θές νὰ μείνῃς, μ' ἂν δὲ θές, νὰ μὴν τὸ δώση ὁ Δίας, 315
κάνεις ἀπὸ τοὺς Φαίακες ἐδῶ νὰ σὲ κρατήσῃ.

Ἐγὼ λοιπόν, καὶ μάθε το, τὸ γυρισμὸ σου ὀρίζω,
γι' αὔριο. Κ' ἐκεῖ ποὺ ἐσὲ γερτὸ θὰ σ' ἔχῃ πάρει ὁ ὕπνος,
θὰ λάμνουν στὴ γαλήνη αὐτοῖ, στὴ χώρα σου ὡς νὰ φτάσῃς
στὸ σπιτικό σου ἢ κι ὅπου ἄλλοῦ τὸ 'πιθυμᾷ ἡ καρδιά σου, 320
πολὺ πολὺ μακρύτερα κι ἀπὸ τὴν Εὐβοία ἀκόμα,

ποὺ λέν στὰ πέρατα τῆς γῆς πὼς εἶναι ὅσοι τὴν εἶδαν
ἀπ' τοὺς δικούς μας, τὸν ξανθὸ Ραδάμανθου σὰ φέραν
νὰ πάῃ νὰ ἰδῆ τὸν Τιτυό, τῆς Γαίας τὸ παλληκάρι.
Κι ὅμως ἐπῆγαν ὡς ἐκεῖ κι ἀκούραστα γυρίσαν, 325
μὲ σὲ μιὰ μέρα μοναχά, στὴ χώρα μας ὀπίσω.
Θὰ ἰδῆς καὶ σὺ τί πλοῖα λαμπρὰ καὶ τί λεβέντες ἔχω,
ποὺ πίσω ρίχνουν τὸ γιὰλὸ μὲ τοῦ κουπιοῦ τὴν ἄκρη.

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ πολὺπαθος ἐχάρηκε Ὀδυσσεάς,
κι ἀμέσως προσευχήθηκε κι αὐτὰ τὰ λόγια λέει 330

Βόηθησε, Δία, πατέρα μας, ὅσα ὁ Ἄλκίνοος εἶπε
νὰ τελειωθοῦν, κ' ἡ δόξα του στὴ γῆ τῆ σιτοδότρα
νὰ μείνῃ ἀθάνατη, κ' ἐγὼ στὴ χώρα μου νὰ φτάσω.

Κ' ἐκεῖ ποὺ ἐκεῖνοι ἐκάθονταν κ' ἐμίλαγαν οἱ δύο τους,
παράγγειλε στίς δοῦλες τῆς ἡ λευκοχέρα Ἀρήτη, 335
στὴν αἴθουσα νὰ βάλουνε κρεβάτι καὶ νὰ στρώσουν
ώραῖα στρωσίδια πορφυρά, ν' ἀπλώσουν ἀντρομίδες
κι ἀπάνωθε γιὰ σκέπασμα νὰ ρίξουνε φλοκάτες.
Καὶ βγήκαν ἀπ' τὴ σάλλα αὐτὲς στὰ χέρια φῶς κρατώντας,

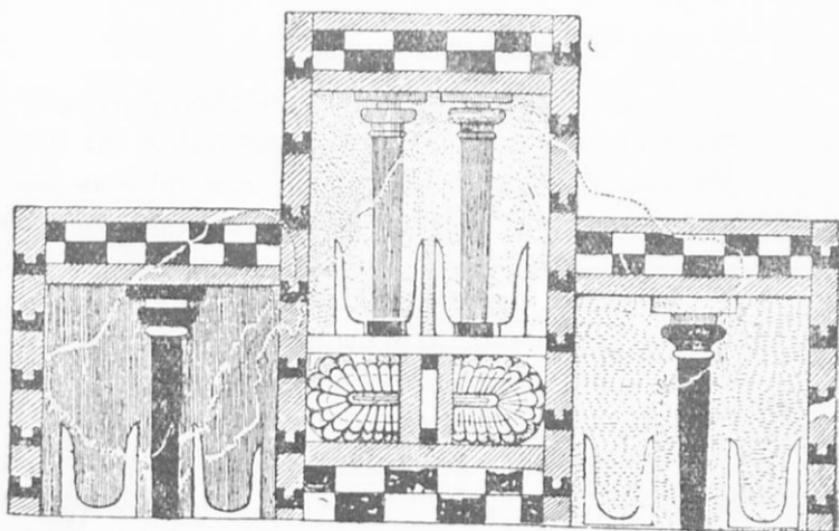
καὶ σὰν ἐστρώσανε παχὺ κρεββάτι οἱ προκομμένες, ἠ 340
στὸν Ὀδυσσεῖα σταθήκανε σιμὰ καὶ τὸν καλοῦσαν·

Εἶν' ἔτοιμο τὸ στρώμα σου, σήκω καὶ σύρε, ξένε.

Ἔτσι εἶπαν, καὶ τρισπόθητο τοῦ ἐφάνη νὰ πλαγιάσῃ.

Καὶ τότε ἐκεῖ ὁ πολύπαθος κοιμήθηκε Ὀδυσσεῖας,
στῆ βροντερῇ τὴν αἴθουσα σὲ σκαλιστὸ κρεββάτι· 345

κι ὁ Ἀλκίνοος πλάγιασε βαθιὰ μὲς στάψηλό παλάτι,
καὶ πλάγι του ἡ βασίλισσα πού τοῦστρωνε τὴν κλίνη.

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ Ὶ

(*Ὀδυσσέως σύστασις πρὸς Φαίακας*)

Ἐφάνη ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγούλα,
 κι ἀπὸ τὴν κλίνη του ὁ τρανὸς Ἀλκίνοος ἐσηκώθη
 καθὼς κι ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεύς ὁ καστροπολεμίτης.
 Καὶ στῶν Φαιάκων κίνησε μπροστά ὁ τρανὸς Ἀλκίνοος
 νὰ τότε πάη τὴν ἀγορά, πὺ ἦταν σιμὰ στὰ πλοῖα. 5
 Στὶς πέτρες τὶς πελεκητὲς ἐπήγαν καὶ καθῆσαν
 κοντὰ κοντὰ· καὶ ἡ Ἀθηνᾶ στὴ χώρα ἐτριγυρνοῦσε,
 τὴν ὄψη κήρυκα ἔχοντας τοῦ μυριογνώστη Ἀλκίνοου,
 καὶ τοῦ Ὀδυσσεῶ τὸ γυρισμὸ στὸ νοῦ της μελετώντας
 ἀπὸ ἄντρα σ' ἄντρα ἐπήγαινε καὶ τοῦλεγ' ἓνα λόγο. 10

Ἐμπρός, ἐλάτε προεστοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαιάκων,
 στὴν ἀγορὰ πηγαίνετε, νὰ μάθετε ποίος εἶναι
 τοῦ πάνσοφου τοῦ Ἀλκίνοου μας ὁ νιοφερμένος ξένος,
 πὺ σὲ γιαλοὺς παράδειρε κι ὄψη ἀθανάτων ἔχει.

Ἔτσι εἶπε, καὶ τοὺς ἀναβε τὸν πόθο στὴν καρδιά τους. 15
 Γοργὰ γεμίζει ἡ ἀγορὰ κ' οἱ θρόνοι ἀπὸ τὸ πλῆθος
 πὺ συναζόταν· καὶ πολλοὶ θαυμάσανε σὰν εἶδαν
 τὸν πάνσοφο τοῦ Λαέρτη γιό, γιατί ἡ Ἀθηνᾶ ἢ Παλλάδα
 οὐράνια χάρη τοῦρριχνε σὲ κεφαλὴ καὶ σ' ὤμους,

τρανός και μεγαλόκορμος στά μάτια νά φαντάζη,
 ὥστε νά γίνη λατρευτός μέσα στους Φαίακες ὄλους,
 και φοβερός και σεβαστός, και στους πολλούς ἀγῶνες,
 πού οἱ Φαίακες τόν ἐκάλεσαν, ἄξιός νά βγῆ μπροστά τους.
 Και σάν ἐσυναχτήκανε και κάθησαν ὁμάδι,
 μ' αὐτά τὰ λόγια του ἄρχισε νά τους μιλά ὁ Ἄλκίνος:

25

Ἄκουστε τώρα, προεστοί κι ἀρχόντοι τῶν Φαίακων,
 τί μέ προστάζει νά σᾶς πῶ στά στήθια μου ἢ καρδιά μου.
 Αὐτός ὁ ξένος ποῦναι ἔδω ποιός εἶναι δέν τό ξέρω
 στό σπιτικό μου πάτησε καραβοτσακισμένος,
 κᾶν ἀπ' τὰ μέρη τῆς αὐγῆς κᾶν ἀπ' τῆς δύσης ἦρθε,
 στή γῆ του νά τόν στείλουμε θερμοπαρακαλεῖ μας.

30

Και μεῖς ἄς ἐτοιμάσουμε τό γυρισμό του, ὡς πάντα,
 γιατί μηδὲ κι ἄλλος κανεῖς, στό σπιτικό μου ἂν ἔρθῃ,
 θά μείνη ἐδῶ καιρό νά κλαίῃ γιά τήν ἐπιστροφή του.
 Μόν' ἔλα τώρα, ἄς ρίξουμε στό θεϊκό τό κύμα
 καράβι πρωτοτάξιδο, μαυροπαλαμισμένο,

35

κι ἀπό τόν κόσμο ἄς διαλεχτοῦν πενήντα δυὸ λεβέντες,
 μὲς ἀπ' τοὺς πιὸ καλύτερους πού βρίσκονται στή χώρα.
 Κι ὄλοι καλά σά δέσετε στους πάγκους τὰ κουπιά σας,
 ἔξω νά βγῆτε, και γοργά στό σπιτικό μου σύρτε
 τραπέζι νά ἐτοιμάσετε, κ' ἐγὼ προσφέρνω γιά ὄλους.

40

Στά παλληκάρια λέω αὐτά. Και σεῖς οἱ βασιλιάδες
 οἱ σκηπτροφόροι στά λαμπρά τανάκτορά μου ἔλατε,
 τόν ξένο νά τιμήσουμε· μήν ἀρνηθῆ κανένας.
 Και κράξτε τό Δημόδοκο, τό θεῖο τραγουδιστή μας,
 πού ἄφταστη τοῦδωσε ὁ θεός τοῦ τραγουδιοῦ τῆ χάρη
 και τέρπει, μ' ὅ,τι κι ἂν τοῦ λέῃ ἢ καρδιά νά τραγουδήσῃ.

45

Εἶπε, και κίνησε μπροστά κ' οἱ βασιλιάδες πίσω.
 Και πῆγε ὁ κήρυκας νά βρῆ τό θεϊκό λυράρη.
 Κι ὡς εἶπε, διαλεχτήκανε πενήντα δυὸ λεβέντες
 και γιά τοῦ ἀσίγαστου γιαλοῦ τραβήξαν τήν ἀκρούλα.
 Και στό καράβι ὡς ἔφτασαν, στό περιγιάλι κάτου,
 σύραν τό πλοῖο τό μελανὸ και στά βαθιά τό ρίξαν,
 και τό κατάρτι ἐστήσανε και βάλαν τὰ πανιά του,
 και τὰ κουπιά στίς πέτσινες περάσαν τροπωτήρες,
 ὄλα μέ τάξη, κι ἄπλωσαν τὰ κάτασπρα πανάκια
 και στ' ἀκρογιάλι τό ἄραξαν και κίνησαν νά πᾶνε

50

55

στοῦ Ἀλκίνοου τοῦ βαθύγνωρου τὸ μέγα τὸ παλάτι.
 Καὶ πλῆθος ἐσυνάζονταν, πολλοὶ καὶ νιοὶ καὶ γέροι,
 καὶ σάλλες ἐγεμίζανε κι αὐλὲς καὶ περιστύλια.
 Δώδεκα ἀρνιὰ τοὺς ἔσφαξε ὁ Ἀλκίνοος καὶ δυὸ βόδια
 στριφτόποδα κι ἀκόμα ὄχτῳ χοίρους μὲ τᾶσπρα δόντια,
 πὺ τᾶγδαρὰν, τὰ ἐτοίμασαν κι ὠραῖο τραπέζι ἐστρώσαν.

Ἐζύγωσε κι ὁ κήρυκας, τὸν πολυαγαπημένο
 λυράρη φέρνοντας μαζί, τὸ λατρευτὸ τῆς Μούσας,
 πὺ ἓνα καλὸ κ' ἓνα κακὸ τοῦ εἶχε δοσμένα ἀντάμα·
 τὸ φῶς τοῦ ἐπῆρε, καὶ γλυκὸ τοῦ ἐχάρισε τραγοῦδι.

Κι ἀσημοκάρφωτο θρονὶ πλάϊ σάψηλῃ κολῶνα
 τοῦ ἀκούμπησε ὁ Ποντόνοος, στῶν καλεστῶν τῇ μέσῃ,
 καὶ σὲ καρφί τοῦ κρέμασε τῇ λυγερῇ του λύρα,
 πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του, καὶ τοῦδειξε ν' ἀπλώνῃ
 τὸ χέρι καὶ νὰ παίρνη τὴν, καὶ τοῦβαλε κοντὰ του
 κανίστρι σ' ὠρία τράπεζα καὶ δίπλα του ποτήρι
 γεμᾶτο μὲ κρασί, νὰ πιῇ σὰν ὀρεχτῆ ἢ καρδιά του.
 Κ' ἐκεῖνοι στὰ ἔτοιμα φαγιὰ μπρὸς τοὺς τὰ χέρια ἀπλώναν.
 Καὶ σὰν ἐσβύσαν τοῦ πιοτοῦ καὶ τοῦ φαγιοῦ τὸν πόθο,
 ἡ Μοῦσα τὸν τραγουδιστὴ κινᾷει νὰ ψάλῃ δόξες

ἀνδρῶν, ἀπ' τὰ τραγούδια αὐτά, τὰ οὐρανοξακουσμένα, 75
γιατὸ τοῦ Ὀδυσσεᾶ τὸ μάλωμα καὶ τοῦ Ἀχιλλέα, πού πιάσαν
καὶ λογομάχησαν τραχιά σὲ μιὰ ἱερὴ θυσία,
καὶ μέσα του ὁ Ἀγαμέμνωνας ὁ βασιλιάς χαιρόταν,
πού λογοφέρναν ἄσκημα τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι
γιατὶ τοῦ τὸ προμάντεψε ὁ Ἀπόλλωνας ὁ Φοῖβος
στὴ θεία Πυθῶ, σὰν πέρασε τὸ πέτρινο κατώφλι, 80
χρησμὸ νὰ πάρῃ. Κι ἄρχισαν νὰ δέρνουν τᾶγρια πάθῃ
τότε καὶ Τρῶες καὶ Δαναοὺς, ὡς ἐβουλήθη ὁ Δίας.

Αὐτὰ ὁ λαμπρὸς τραγουδιστὴς τραγούδαε· κι ὁ Ὀδυσσεᾶς
τὴν πορφυρὴ χλαμύδα του μὲ τὰ δυὸ χέρια σέρνει
στὴν κεφαλὴ καὶ τῶριο του τὸ πρόσωπο σκεπάζει, 85
μήπως οἱ Φαίακες τὸν ἴδουν μὲ μάτια βουρκωμένα.
Κι ἅμα ὁ λυράρης ἔπαυε τὸ θεϊκὸ τραγούδι,
τὴν κεφαλὴ ξεσκέπαζε, σφογγίζοντας τὸ δάκρυ,
καὶ μὲ τὸ διπλοπότηρο τοὺς θεοὺς εὐχαριστοῦσε.
Μὰ σὰν ἔματαρχήνιζε, καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Φαίακων, 90
πού τὸ τραγούδι ἐχαίρονταν, νὰ ψάλλῃ τὸν καλοῦσαν,
πάλι ὁ Ὀδυσσεᾶς ἐσκέπαζε τὴν ὄψῃ καὶ θρηνοῦσε.

Ἔτσι ἀπ' τοὺς ἄλλους μυστικὰ τὰ δάκρια του κυλοῦσαν,
καὶ μόνο ὁ Ἀλκίνοος πρόσεξε πού ἐκάθοταν σιμὰ του,
καὶ τῶνοιωσε, σὰν ἄκουσε νὰ βαριαναστενάζῃ. 95

Κ' εὐθύς στοὺς θαλασσόλυκους τοὺς Φαίακες εἶπε τότε·
Ἄκουσατέ με, ὦ προεστοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαίακων·
μιὰ κ' ἡ ψυχὴ μας χάρηκε τὸ ἰσόμερο τὸ δεῖπνο
καὶ τὸ τραγούδι τὸ γλυκὸ, τοῦ τραπεζιοῦ τὸ ταῖρι,
ἅς πᾶμε στ' ἀγωνίσματα νὰ παραβγοῦμε τώρα, 100
σ' ὄλα, γιὰ νᾶχῃ ὁ ξένος μας νὰ λήῃ, στοὺς ἐδικούς του
σὰ θὰ γυρίσῃ, πόσο ἐμεῖς τοὺς ἄλλους ξεπερνᾶμε
στὸ πάλεμα καὶ στὴ γροθιά, στὸ πήδημα, στὰ πόδια.

Εἶπε, καὶ κίνησε μπροστὰ κι ἀκολουθοῦσαν ὅλοι.
Κρέμασε πάλι στὸ καρφὶ τὴ λυγερὴ τὴ λύρα 105
καὶ τοῦ Δημόδοκου ἔπιασεν ὁ κήρυκας τὸ χέρι,
τὸν ἔβγαλε ἀπ' τὸ μέγαρο, κι ἀπὸ τὸν ἴδιο δρόμο
τὸν ὠδηγοῦσε κατὰ κεῖ πού πήγαιναν καὶ οἱ ἄλλοι,
οἱ Φαίακες ὅλοι οἱ διαλεχτοί, νὰ ἴδουνε τοὺς ἀγῶνες.

Στὴν ἀγορὰ τραβήξανε, λαὸς μυριάδες πίσω,

κ' ἐκεῖ σηκώθησαν πολλά μα κ' ἀσία παλληκάρια.
 Καί νά, ὁ Πρυμνίος κι ὁ Ἀκρόνεος, ὁ Ὠκύαλος κι ὁ Ἐλατρέας,
 νά, κι ὁ Ναυτέας κι ὁ Ἀγχίαλος, ὁ Πλώρης κι ὁ Ἐρετμέας
 καί νά, ὁ Ἀναβησίνεος, ὁ Θόωνας, ὁ Ποντέας,
 ὁ Ἀμφίαλος τοῦ Πολύνεου γιὸς τοῦ Τέκτονα τ' ἀγγόνι,
 κι ὁ Εὐρύαλος, πού λές κ' ἔβλεπες τὸν ἀντροφόνον Ἄρη, 115
 κι ὁ Ναυβολίδης ὁ τρανός, μέσα στοὺς Φαίσκες ὄλους,
 σὲ γεροσύνη κι ὁμορφιά, μετὰ ἀπ' τὸ Λαοδάμα.
 Σηκώθηκαν κ' οἱ τρεῖς οἱ γιοὶ τοῦ παινεμένου Ἄλκινου,
 ὁ Ἰσόθεος ὁ Κλυτόνεος, ὁ Ἄλιος κι ὁ Λαοδάμας.
 Καί πρῶτα αὐτοὶ στὸ τρέξιμο πιάσαν νά παραβγοῦνε 120

Κι ἀπ' τὴν ἀφετηρία χυμοῦν στὸ δρόμο, κι ὄλοι ἀντάμα
 γοργὰ πετοῦν σηκώνοντας τὴ σκόνη μὲς στὸ στίβο
 Καί ὁ ἄξιος ὁ Κλυτόνεος στὸ τρέξιμο ἦρθε πρῶτος·
 ὅσο μουλάρια στὸν ἀγρὸ μποροῦν νάνοιξουν ὄργο, 125
 τόσο, στὸ τέρμα φτάνοντας, τοὺς ἄφησε ξοπίσω.
 Ἔπειτα βγήκαν τὸ τραχὺ τὸ πάλαιμα νά πιάσουν
 κι ὄλα ὁ Εὐρύαλος τὰ νικάει τὰ πρῶτα παλληκάρια.
 Στὸ πήδημα ὁ Ἀμφίαλος τοὺς ἐξεπέρασε ὄλους·
 στὸ δίσκο πάλι ὁ πιὸ καλὸς ἐφάνη ὁ Ἐλατρέας,
 κι ὁ Λαοδάμας στὴ γροθιά τὸ ἄξιο τοῦ Ἄλκινου ἀγόρι. 130
 Καί σὰν εὐχαριστήθηκαν μὲ τοὺς ἀγῶνες ὄλοι,
 τότε γυρνᾶ τοῦ Ἄλκινου ὁ γιὸς καὶ λέγει, ὁ Λαοδάμας·
 Ἐλάτε νά ρωτήσουμε φίλοι τὸν ξένο, ἂν ξέρη
 κι αὐτὸς κανένα ἀγώνισμα· δέτε κορμὶ πού τῷχει!

δύναμη δείχνουν τὰ μεριά κ' οἱ κνήμες καὶ τὰ χέρια 135
κι ὁ ρωμαλέος ὁ σβέρκος του· μὴδὲ τοῦ λείπει νιότη,
μόν' τὰ πολλὰ τὰ βάσανα τὸν ἔχουν τσακισμένο.
Γιατὶ ἄλλο ἀπὸ τῆ θάλασσα χειρότερο δὲν εἶναι
τὸν ἄνθρωπο νὰ καταλυῆ κι ἄς εἶν' ὁ πιὸ ἀντρειωμένος.

Καὶ τότε εὐθύς ὁ Εὐρύαλος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει· 140
Πολὺ σωστός καὶ ταιριαστός ὁ λόγος σου, Λαοδάμα·
πῆγαινε σὺ νὰ τοῦ τὸ πῆς, καὶ νὰ τὸν προσκαλέσης.

Κι ὡς ἄκουσε ὁ καλὸς ὁ γιὸς τοῦ Ἀλκίνου αὐτὰ τὰ λόγια,
στῆ μέση πῆγε στάθηκε καὶ λέγει τοῦ Ὀδυσσεά·

Καλέ μου ξένε, ἔλα λοιπὸν ν' ἀγωνιστῆς, ἂν ξέρης 145
καὶ σὺ κανένα ἀγώνισμα, καὶ φαίνεται νὰ ξέρης.

Γιατὶ ἄλλη δόξα πιὸ τρανῆ δὲν γίνεται ὅσο ζοῦμε,
παρ' ὄση ἀπ' τὰ ἔργα τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδιῶν θὰ βροῦμε.
Μόν' ἔλα, σῆκω, σκόρπισε τὴν ἔγνοια ἀπ' τὴν καρδιά σου,
κοντοζυγώνει τώρα πιά τοῦ ταξιδιοῦ σου ἡ ὥρα, 150
καὶ τὸ καράβι τῶρριξαν κ' εἶν' ἔτοιμ' οἱ συντρόφοι.

Καὶ τότες ὁ πολὺγνώρος τοῦ ἀπάντησε Ὀδυσσεάς·
Λαοδάμα, τί τὰ λέτε αὐτὰ καὶ μὲ περιγελάτε;

Τὶς ἔγνοιες ἔχω ἐγὼ στὸ νοῦ, δὲν ἔχω τοὺς ἀγῶνες,
γιατὶ πολλὰ τὰ πάθη μου, τρανὰ τὰ βάσανά μου· 155
κ' ἐδῶ, ποὺ τώρα κάθομαι, τοῦ γυρισμοῦ μονάχα
μὲ τρώει ὁ πόθος, καὶ λαὸ καὶ βασιλιά ἴκετεύω.

Τότε γυρνᾷ ὁ Εὐρύαλος καὶ τοῦ ἀπαντᾷ μὲ ἀμάχη.
Δὲ σ' ἔχω δά, ξένε μου, ἐγὼ καλὸν νὰ ξέρης κάτι

ἀπ' τὰ πολλὰ ἀγωνίσματα ποὺ συνηθᾶν οἱ ἀνθρώποι, 160
μὰ μὲ πολὺκουπα, θαρρῶ, καράβια ταξιδεύεις,
καραβοκύρης τῶν ναυτῶν ποὺ γιὰ τὸ ἐμπόριο τρέχουν,

κ' ἔχεις στὸ φόρτωμα τὸ νοῦ, τὰ μάτια στὴν πραγματεία,
στά κέρδη καὶ στὴν ἀρπαγή, μὰ γιὰ ἀθλητῆς δὲ μοιάζεις.

Τότε τὸν στραβοκοίταξε κι ἀπάντησε ὁ Ὀδυσσεάς· 165
Ξένε, δὲ μίλησες καλά· μ' ἄμυαλον ἄντρα μοιάζεις.

Ὅλες τίς χάρες οἱ θεοὶ δὲν τίς χαρίζουν σ' ὄλους,
τῆ γνώση καὶ τὴν ὁμορφιά καὶ τὸ γλυκὸ τὸ λόγο.

Ἄλλος στὴν ὄψη του ἄχαρος προβάλλει, ἀλλὰ μὲ λόγια
τοῦ στεφανώνει τὴ μορφή ὁ θεός, κι ὅλα τὰ μάτια 170

σ' αὐτόνε στρέφουν μὲ χαρὰ ποὺ ἀλάθευτα μιλάει,
γλυκόλογος καὶ ντροπαλός, καὶ λάμπει μὲς στοὺς ἄλλους

καί σά θεό τότε τηρᾶν, στὸ δρόμο πού διαβαίνει·
 κι ἄλλος μὲ ἀθάνατο θαρρεῖς πῶς στήν εἰδή του μοιάζει,
 ὅμως τὴν ὁμορφάδα του τὰ λόγια δὲ στολίζουν. 175

Ἔτσι καὶ σὺ πεντάμορφος στήν ὄψη σου φαντάζεις,
 πού οὔτε θεός νά σ' ἔπλαθε, μὰ κούφιος στὰ μυαλά σου.
 Μοῦ φούσκωσες ἐδῶ βαθιά στὰ στήθια τὴν καρδιά μου
 μὲ τᾶπρεπα τὰ λόγια σου· τί ἀνήξερὸς δὲν εἶμαι,
 θαρρῶ, ἀπ' ἀγῶνες, ὅπως λὲς ἐσύ, μ' ἀπὸ τοὺς πρώτους, 180
 στὰ νιάτα καὶ στὰ χέρια μου ὅσο εἶχα ἐμπιστοσύνη.
 Τώρα ὅμως πίκρες καὶ καημοὶ μὲ τρῶν· γιατί ἔχω πάθει
 πολλὰ μὲς στᾶγρια κύματα καὶ στοὺς φριχτοὺς πολέμους.
 Μὰ καὶ μὲ τόσα βάσανα θ' ἀγωνιστῶ μαζί σας,
 μ' ἀντάριεψεν ὁ λόγος σου, μοῦ δάγκωσε τὰ σπλάχνα. 185

Εἶπε, κ' εὐθύς ἀγύμνωτος ὀρμάει, κι ἀδράχνει δίσκο
 τρανό, παχὺ καὶ πιὸ βαρὺν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὅλους
 πού ἐρρίχνανε σὰν ἔπαιζαν οἱ Φαίακες μεταξύ τους.
 Τὸν στρέφει κι ἀπ' τὸ στέριο του τὸ χέρι τότε ρίχνει·
 καὶ βούιξ' ἡ πέτρα, κ' ἔσκυψαν κατὰ τὴ γῆς ἀμέσως 190
 οἱ Φαίακες οἱ μακρόκουποι καὶ ξακουσμένοι ναῦτες
 ἀπ' τὴν ὀρμή της, καὶ περνάει κάθε ἄλλου τὸ σημάδι
 γοργοπετώντας, κ' ἡ Ἄθηνᾶ τὴν ἄκρη σημαδεύει,
 ἀντρός τὴν ὄψη παίρνοντας καὶ κρᾶζει του καὶ λέγει·
 Ξένε μου, τὸ σημάδι σου κ' ἕνας τυφλὸς ἀκόμα 195
 θὰ τὸβρισκε πασπατευτά, τόσο εἶναι χώρια ἀπ' τ' ἄλλα

και πρώτο πρώτο. Χαίρου ἐσὺ γιὰ τοῦτο σου τὸν ἄθλο,
 κανεῖς ἀπὸ τοὺς Φαίακες δὲ φτάνει οὐδὲ περνᾷ το.
 "Ἔτσι εἶπε, κι ὁ πολὺπαθος ἐχάρηκε Ὀδυσσεάς
 πὺ σὺντροφο καλόγνωμο μὲς στοὺς ἀγῶνες εἶδε, 200
 καὶ τότε μ' ἔλαφρότερη καρδιά στοὺς Φαίακες κράζει·
 Φτάστε τον, παλληκάρια μου, κ' ὕστερα πάλι κι ἄλλον
 σὰς ρίχνω, κᾶν ἴσαμε 'κεῖ, κᾶν καὶ πιὸ πέρ' ἀκόμα.
 Κι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ὅποιανοῦ τὸ λέει ἡ καρδιά του, ἄς ἔρθη,
 σὰ μὲ χολώσατε ἔτσι δά, νὰ μετρηθῆῖ μαζί μου, 205
 στὸ πάλαιμα ἢ καὶ στῆ γροθιά, στὰ πόδια, ἢ σ' ὅ,τι θέλει,
 ἀπ' ὄλους σας τοὺς Φαίακες, ἔξω ἀπ' τὸ Λαοδάμα.
 Αὐτὸς μ' ἐδέχτη σπῖτι του, μὲ φίλο ποιὸς τὰ βάζει:
 "Ἀμυαλος εἶναι ἀληθινὰ καὶ τιποτένιος ὅποιος
 μ' αὐτὸν πὺ τὸν φιλοξενεῖ νὰ παραβγῆῖ γυρεύει, 210
 σὲ ξένη χώρα· κι ὄλα του κακὰ θε νὰ τοῦ πᾶνε.
 Μ' ὄλους τοὺς ἄλλους δέχομαι, μηδ' ἀψηφῶ κανένα,
 καὶ θᾶθελα νὰ τοὺς ἰδῶ, νὰ μετρηθῶ μαζί τους,
 τί σὲ κανένα ἀγώνισμα κακὸς ἐγὼ δὲν εἶμαι.
 Ξέρω καὶ τόμορφόξυστο δοξάρι νὰ τεντώνω 215
 καὶ μὲ τὸ πρῶτο νὰ χτυπῶ μὲς στῶν ὄχτρῶν τὸ πλήθος
 ὅποιον ζητᾷ ἢ σαγίτα μου, κι ἄς τόνε παραστέκουν
 πολλοὶ πολλοὶ συντρόφοι του πὺ πυκνοσαγιτεύουν.
 Ὁ φιλοκτῆτης μοναχὰ μὲ πέρναε στὸ δοξάρι,
 σάν παραβγαίναμ' οἱ Ἀχαιοί, πέρα στῆς Τροίας τὰ μέρη 220
 ἀπὸ τοὺς ἄλλους τοὺς θνητοὺς, πὺ τρῶν ψωμάκι τώρα
 κάτω στῆ γῆς, ὁ πιὸ καλὸς παινεύομαι πὼς εἶμαι.
 Ὅμως μ' ἐκείνους τοὺς παλιὺς νὰ μετρηθῶ δὲ θέλω,
 τὸν Ἡρακλῆ ἢ τὸν Εὐρυτον ἀπὸ τὴν Οἰχαλία,
 πὺ καὶ μὲ τοὺς ἀθάνατους νὰ παραβγοῦν μποροῦσαν. 225
 Μὰ ἔτσι ἄκαιρά του ἀπόθανε καὶ ὁ Εὐρυτος ὁ μέγας,
 καὶ γερατειὰ δὲ γνώρισε στὸ σπιτικό του μέσα,
 γιὰ τὸ ὠργίστη ὁ Ἀπόλλωνας πὺ τόνε προκαλοῦσε
 νὰ παραβγοῦν στῆς σαγιτιές. Ὅμως καὶ τὸ κοντάρι
 τόσο τὸ ρίχνω, ὅσο κανεῖς δὲ ρίχνει τῆ σαγίτα.
 Μόνο στὰ πόδια σκιαζομαι μὴ μὲ περνᾷ κανένας 230
 ἀπὸ τοὺς Φαίακες, τί σκληρὰ μὲ δάμασε τὸ κῦμα
 μὲς στοὺς γιαλοὺς, μηδ' εὔρισμα θεράπειο σὲ καράβι
 καθημερνὰ, καὶ λύθηκαν γι' αὐτὸ τὰ γόνατά μου.

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι τους βουβοὶ κι ἀσάλευτοι ἀπομεῖναν ὁ
καὶ μονάχα ὁ Ἄλκίνοος τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε· 235

Ξένε, τὰ λόγια σου ἄσκημα δὲν εἶναι πού μᾶς κρένεις,
μόνο νὰ δείξης βούλεσαι πόσο ἀντρειωμένος εἶσαι,
τὶ ὠργίστης, πού σέ πρόσβαλε μέσα στοῦ στίβο ἐτοῦτος·
μὰ τὴν ἀντρεία σου νὰ ρνηθῆ κανεὶς θνητὸς δὲ εἶναι,
ὅπου ἔχει γνώση καὶ μιλάει μὲ λόγια μετρημένα. 240

Μόν' ἄκου τώρα τί θὰ εἰπῶ, γιὰ νὰ μπορῆς μιὰ μέρα
στοὺς ἄλλους ἥρωες νὰ τὰ λές καὶ σὺ στ' ἀρχοντικό σου,
σὰ θὰ δειπνᾷς πλάϊ στὰ παιδιὰ καὶ στὴ συντρόφισσά σου,

καὶ θὰ γυρνᾷ στίς χάρες μας ὁ νοῦς σου, ποιά ἔργα ὁ Δίας
γιὰ πάντα ὀρίζει καὶ σὲ μᾶς, ἀπὸ παπποῦ πρὸς πάππου. 245

Ἔμεῖς γεροὶ δὲν εἴμαστε στοῦ πάλαιμα ἢ στοῦ γρόθο,
μὰ φτερωτοὶ στοῦ τρέξιμο καὶ στοῦ καράβι πρῶτοι,
καὶ πάντα μᾶς ἀρέσουνε γλέντια, χοροί, κιθάρες,
ροῦχα καθάρειες ἀλλαξιές, θερμὰ λουτρά, κρεββάτια.
Μόν' ἔλα τώρα, οἱ Φαίακες οἱ πῖο ἄξιοι χορευτάδες, 250

πιάστε χορό, νάχη νὰ λήη ὁ ξένος, στοὺς δικούς του
σὰ θὰ γυρίση, πόσο ἐμεῖς τοὺς ἄλλους ξεπερνᾷμε

στὰ πλοῖα, στὰ πόδια, στὸ χορὸ καὶ στὸ γλυκὸ τραγούδι. 0
 Καὶ τρέξετε τοῦ Δημόδοκου τὴ λυγερὴ τὴ λύρα 255
 νὰ φέρετε, ποῦ θάμεινε μὲς στὸ παλάτι κάπου.
 Ἔτσι εἶπ' ὁ Ἀλκίνοσ ὁ θεϊκός· κι ὁ κήρυκας πετιέται
 νὰ φέρῃ ἀπὸ τοῦ βασιλιᾶ τὴ βαθουλὴ τὴ λύρα.
 Κ' ἐννιά κριτὲς ἀπ' τὸ λαὸ διαλέχτηκαν ἀμέσως
 καὶ σηκωθῆκαν τὴ γιορτὴ νὰ κυβερνοῦν μὲ τάξη. 260
 Ἔστρωσαν γιὰ τὰ γώνισμα κι ἀνοίξαν χοροστάσι,
 κι ὡς τοῦ Δημόδοκου ἔφεραν τὴν βοερὴ τὴ λύρα.
 μέσα στὴ μέση πάει αὐτός· καὶ γύρω του οἱ λεβέντες
 στέκουν, τῆς νιότης πρωτανθοὶ καὶ τοῦ χοροῦ τεχνῖτες·
 καὶ πιάνουν θεϊκὸ χορὸ, κ' ἐθαύμαζ' ὁ Ὀδυσσεάς 265
 σὰν ἔβλεπε τὰ πόδια τους νὰ γοργοφεγγοπαίζουν.
 Κι αὐτὸς χτυπώντας τις χορδὲς ὠραῖο τραγούδι ἀρχίζει·
 τῆς Ἀφροδίτης τῆς χρυσηῆς καὶ τοῦ Ἄρη τις ἀγάπες..... 267
 Αὐτὰ ἐτραγούδα ὁ ξακουστός λυράρης· κι ὁ Ὀδυσσεάς 367
 μὲ τὴν καρδιά του εὐφραίνονταν ἀκούοντας, καὶ μαζί του
 κ' οἱ Φαίακες οἱ μακρόκουποι καὶ ξακουσμένοι ναῦτες.
 Τότε τὸν Ἄλιο ὁ Ἀλκίνοσ καὶ τὸ Λαοδάμα κράζει 370
 μόνοι τους νὰ χορέψουνε, τί ταῖρι τους δὲν εἶχαν.
 Κ' ἐκεῖνοι ἐπῆραν πορφυρὴ στὰ χέρια κι ὠρία σφαῖρα,
 ποῦ εἶχε γι' αὐτοὺς ὁ Πύλυβος ὁ ἄξιος τεχνίτης φτιάξει,
 κι ὁ ἕνας τῆς ἔδινε νὰ πάῃ ὡς τὰ σκιερὰ τὰ νέφη, 375
 γέρνοντας πίσω, κι ἀπ' τὴ γῆ ψηλὰ πεδώντας ὁ ἄλλος,
 στὰ πεταχτὰ τὴν ἄρπαζε, τὸ χῶμα πρὶν πατήσῃ.
 Καὶ σὰν ἐπαίξαν ρίχνοντας τὴ σφαῖρα καταπάνω,
 ἔπειτα πιάσαν τὸ χορὸ, στὴ μάννα γῆ πατώντας,
 συχνὰ τὴ θέση ἀλλάζοντας, καὶ γύρω τᾶλλα ἀγόρια
 βαροῦσαν τὸ ρυθμὸ κι ἀχὸς πολὺς ἐσηκωνόταν. 380
 Καὶ τότε στὸν Ἀλκίνοο γυρνᾷ ὁ Ὀδυσσεάς καὶ λέγει·
 Ἀλκίνοε, βασιλιᾶ τρανέ, καμάρι τοῦ λαοῦ σου,
 καὶ τὸ παινεύτηκες λαμπροὶ πὼς εἶναι χορευτάδες,
 μὰ καὶ τὸ δείξαν σιὰ σωστά, τοὺς βλέπω καὶ σαστίζω.
 Ἔτσι εἶπε, κι ἀναγάλλιασε ὁ Ἀλκίνοσ ὁ λεβέντης 385
 καὶ τῶν Φαίακων λέγει εὐθύς ποῦ τὸ κουπὶ ἀγαπᾶνε·
 Ἀκούσατέ με, ὦ προεστοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαίακων,
 αὐτὸς ὁ ξένος μας, θαρρῶ, περισσιαν ἔχει γνώση·
 κ' ἔλατε νὰ τοῦ δώσουμε, καθὼς ταιριάζει, δῶρα.

Δώδεκα παινεμένοι ἐδῶ στή χώρα βασιλιάδες
 εἶναι ἀρχηγοὶ κι ὀρίζουνε κ' ἐγὼ δέκατος τρίτος·
 καθέννας τώρα ἄς φέρῃ του χιτῶνα καὶ χλαμύδα
 καθάρια κ' ἓνα τάλαντο βαρύτιμο χρυσάφι·
 γοργὰ ἄς τὰ βάλουμε μαζί, γιὰ νὰ τὰ πάρῃ ὁ ξένος
 στὰ χέρια του καὶ μὲ χαρὰ στὸ δεῖπνο νὰ καθήσῃ.

395

Καὶ μ' ἓνα λόγο ὁ Εὐρύαλος ἄς τότε καλοπιιάσῃ,
 μὰ καὶ μὲ δῶρο, τί ἄπρεπα πολὺ τοῦχε μιλήσει.

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλοι ἐστέργανε, κι ὄλοι μιὰ γνώμην εἶχαν·
 καὶ κήρυκα ἔστειλε ὁ καθεὶς τὰ δῶρα γιὰ νὰ φέρῃ.

Κι ὁ Εὐρύαλος ἀποκρίθηκε κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ εἶπε·

400

Ἄλκινόε, βασιλιά τρανέ, καμάρι τοῦ λαοῦ σου,
 τὸν ξένο θὰπραῦνω ἐγὼ, καθὼς μοῦ παραγγέλνεις,
 καὶ τοῦτο ἐδῶ τὸλόχαλκο σπαθὶ θεὸ νὰ τοῦ δώσω,
 ποὺ ἔχει ἀσημένια τῆ λαβή, καὶ φίλντισι θηκάρι
 τὸ κρύβει νιοπριόνιστο, καλὸ κι ἄξιο τοῦ δῶρο.

405

Λέει καὶ τὰσημοκάρφωτο τοῦ παραδίνει ξίφος
 στὰ χέρια, κ' ἔτσι τοῦ λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια·

Σεβάσμιε ξένε, χαῖρε, κι ἂν βαριά εἰπωθήκαν λόγια,
 γοργὰ ἄς τάρπάξουν οἱ ἄνεμοι· κ' οἱ ἀθάνατοι ἄς σοῦ δώσουν
 νὰ ἰδῆς τῆ γυναικούλα σου, στή χώρα σου νὰ φτάσῃς,

410

ποὺ χρόνια βασανίζεσαι μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς σου.

Καὶ τότες ὁ πολὺγνώρος τοῦ ἀπάντησε Ὀδυσσεύς·

Χαρά σου, φίλε μου, καί σέ· καλὰ οἱ θεοὶ ἄς σοῦ δύνουν. 4
Κ' εἶθε καί τοῦτο πιά ποτέ νά μὴν τάποθυμήσης,
τὸ ξίφος ποῦ μοῦ χάρισες μὲ τὰ γλυκὰ σου λόγια. 415

Λέει· καὶ τὰσημοκάρφωτο σπαθὶ περνάει στοὺς ὤμους.
"Ἐδυσε ὁ ἥλιος κ' ἤρθανε τὰ ὀλόλαμπρα τὰ δῶρα
κ' οἱ προκομμένοι κήρυκες τὰ φέρναν στὸ παλάτι·
καὶ παίρνοντάς τα τότε οἱ γιοὶ τοῦ παινεμένου Ἄλκινου
πλάϊ στὴ σεβάσμια μάννα τους τὰ ὠρια ἀπιθῶσαν δῶρα. 420

Καὶ πρῶτος ἐξεκίνησε ὁ Ἄλκίνου ὁ λεβέντης
καὶ πῆγαν καὶ καθήσανε στοὺς ἀψηλούς τοὺς θρόνους.
Καὶ τότε στὴν Ἀρήτη λέει ὁ δυνατὸς Ἄλκινος·

"Ἐλα, γυναῖκα, ξέχωρο κι ὠραῖο σεντοῦκι φέρε
καὶ βάλε μέσα λαμπερὴ χλαμύδα καὶ χιτῶνα· 425

στῆστε λεβέτι στὴ φωτιά καὶ τὸ νερὸ ζεστάν' τε,
κι ἀφοῦ λουστῆ κι ὄλα τὰ ἰδῆ καλοσυγυρισμένα
τὰ δῶρα, ποῦ ἐδῶ τοῦφεραν οἱ Φαίακες οἱ λεβέντες,
μὲ τὸ τραπέζι νά εὐφρανθῆ καὶ μὲ γλυκὸ τραγούδι.

Κι αὐτὸ θὰ τοῦ χαρίσω ἐγὼ τῶριόχρυσο ποτήρι, 430

ποῦ νά θυμάται με ὅσο ζῆ, σπονδὲς καθὼς θὰ κάμη
στὸ Δία μὲς στὸ παλάτι του καὶ σιοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους.

"Ἔτσι εἶπε, καὶ τίς δοῦλες της ἐπρόσταξε ἡ Ἀρήτη
γοργὰ νά στήσουν στὴ φωτιά τὸ μέγα τὸ τριπόδι,
κι αὐτὲς ἐστῆσαν τοῦ λουτροῦ τὸ τρίποδο λεβέτι 435

στὴ φλόγ' ἀπάνω τὴν πυρὴ, μέσα νερὸ τοῦ ἐχύσαν,
καὶ ξύλα κάτωθ' ἔκαιγαν, καὶ τὴν κοιλιά του οἱ φλόγες
ἀπὸ παντοῦ τὴν ἔζωναν καὶ τὸ νερὸ θερμαῖναν.

Κι ἀπὸ τὸ θάλαμο ἔφερε τῶριο σεντοῦκι ἡ Ἀρήτη,
καὶ τὰ λαμπρά συγύρισε τοῦ ξένου δῶρα μέσα,
τὸ μάλαμα καὶ τὰ σκουτιὰ, ποῦ οἱ Φαίακες τοῦ χάρισαν· 440
καὶ τὴ χλαμύδα ὡς ἔβαλε καὶ τὸν ὠραῖο χιτῶνα,
τὸν ἔκραξε καὶ του λαλεῖ μὲ λόγια φτερωμένα·

'Ατός σου ἰδὲς τὸ σκέπασμα, γοργόδεσε τὸν κόμπο,
μὴν τύχη στὸ ταξίδι σου κανεῖς καὶ τὰ πειράξῃ,
σὰ θὰ γλυκοκοιμᾶσαι σὺ στὸ μελανὸ καράβι. 445

Καὶ τότες ὁ πολὺπαθος σὰν τᾶκουσε Ὀδυσσεᾶς,
κλείνει γοργὰ τὸ σκέπασμα κ' εὐθύς τὸν κόμπο δένει,
τὸν τεχνικό, ποῦ κάτεχεν ἀπ' τὴ σεβάσμια Κίρκη.
Πάνω στὴν ὦρα νά λουστῆ τὸν ἔκραξ' ἡ οἰκονόμα,

καὶ μπαίνοντας μὲς στὸ λουτρὸν ἐχάρηκε ἡ ψυχὴ του, ἦ 450
σὰν ἶδε τὸ θερμὸ νερό, γιατί συχνὰ δέν ἠῦρε
θεράπειο, ἀφόντας ἄφησε τῆς Καλυψῶς τὸ δῶμα,
ὅπου εἶχε πάντα σὰ θεὸς τὴν περιποίησή του.

Κ' οἱ σκλάβες σὰν τὸν ἔλουσαν καὶ μύρα τὸν ἀλείψαν 455
καὶ τὴ χλαμύδα τοῦβαλαν καὶ τὸν ὠραῖο χιτῶνα,
βγαίνει καὶ πάει ἀπ' τὸ λουτρὸ στοὺς ἄντρες, πού τὰ πίνουν.
Καὶ ἡ Ναυσικᾶ, πού ἀπ' τοὺς θεοὺς τὴν ὁμορφιά της εἶχε,
κοντὰ στῆς καλοκάμωτης σκεπῆς τὸ στύλο ἐστάθη.
τὸν Ὀδυσσεά ἐκοίταζε στὰ μάτια, κι ὅλη θάμπος,
τοῦ λάλησε κι αὐτὰ τοῦ λέει τὰ φτερωμένα λόγια' 460

Γειά σου, χαρά σου, ξένε μου, στὴ χώρα σου σὰ θᾶσαι,
θυμοῦ καὶ μένα κάποτε πού πρώτη σ' ἔχω σώσει.

Καὶ τότες ὁ πολύγνωρος ἀπάντησε Ὀδυσσεάς·
Ναυσικᾶ, τοῦ τρανόψυχου τοῦ Ἀλκίνοου θυγατέρα,
ἄς δώση ὁ Δίας ὁ βροντητῆς ὁ σύζυγος τῆς Ἥρας, 465
νὰ πάω στὴ γῆ μου καὶ νὰ ἰδῶ τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα,
καὶ τότε κεῖθε σὰ θεὰ θὰ σὲ δοξάζω πάντα,
ὅσο θὰ ζῶ, τί σοῦ χρωστῶ τὴ ζῆση μου, ὦ παρθένα.

Εἶπε, καὶ δίπλα ἐκάθησε στὸ βασιλιᾶν Ἀλκίνο.
Μοίραζαν κι ὄλας τὸ φαῖ καὶ τὸ κρασί νερῶναν, 470
κ' ἦρθεν ὁ κήρυκας σιμά, τὸ λατρευτὸ ὀδηγώντας
λυράρη, τὸ Δημόδοκο, τὸν κοσμοτιμημένο,
καὶ πῆγε καὶ τὸν ἔβαλε στῶν καλεστῶν τὴ μέση,
μὲ τὸ θρονί του ν' ἀκουμπᾶ, σὲ μιὰ ψηλὴ κολῶνα.
Καὶ τότε κράζει ὁ πάνσοφος τὸν κήρυκα Ὀδυσσεάς,
κόβει κομμάτι νεφραμιά, πού περισσὴ εἶχε μπρὸς του, 475
χοίρου λευκόδοντου, παχειὰ κι ἀφράτη καὶ τοῦ κρένει·

Κήρυκα, στὸ Δημόδοκο δόσε τὸ κρέας ἐτοῦτο,
γιὰ νὰ τὸ φάῃ τὸν προσκυνῶ κι ἄς εἶμαι πικραμένος,
γιατί μὲς σ' ὄλους τοὺς θνητούς, στὸν κόσμον ἐδῶ κάτου,
πάντα τιμὴ καὶ σεβασμὸς ἀξίζει τοῦ λυράρη,
μιὰ κι ὄλα τὰ τραγούδια του κατέχει τὰ ἀπ' τὴ Μοῦσα, 480
ὅπου ἔχει τῶν λυράρηδων τὸ γένος ἀγαπήσει.

Εἶπε, καὶ στοῦ Δημόδοκου τὰπίθωσε τὰ χέρια
ὁ κήρυκας· τὸ ἐδέχτη αὐτὸς καὶ χάρηκε ἡ ψυχὴ του.
Κ' ἐκεῖνοι ἐμπρὸς τοὺς στὰ ἔτοιμα φαγιά τὰ χέρια ἀπλώναν.
Καὶ σὰν ἐσβύσαν τοῦ πιotoῦ καὶ τοῦ φαγιοῦ τὸν πόθο, 485

τότε ὁ Ὅδυσσέας ὁ γνωστικός τοῦ Δημοδόκου λέγει· θ

Δημόδοκε, μέσ στους θνητοὺς ξέχωρα ἐσέ δοξάζω·
γιὰ ἡ Μοῦσα, ἡ κόρη τοῦ Διός, σοῦ τᾶμαθε, γιὰ ὁ Φοῖβος.
Γιατὶ σωστὰ ἐτραγούδησες τῶν Ἀχαιῶν τὴ μοῖρα,
ὄσα ἔπραξαν, ὄσα ἔπαθαν κι ὄσα δεινὰ ἐτραβήξαν, 490
σὰ νᾶσουνα μπροστὰ καὶ σύ, γιὰ νᾶκουσες ἀπ' ἄλλον.
Μόν' ἔλα, πέρνα τώρα ἄλλοῦ, καὶ τᾶλογο τραγούδα
τὸ ξύλινο, πού ὁ Ἐπειὸς καὶ ἡ Ἀθηνᾶ τὸ φτιάξαν,
κι ὅπου ὁ Ὅδυσσέας μὲ πονηριὰ τῶμπασε μέσ στό κάστρο,
γεμίζοντάς το μὲ ἥρωες, πού ἐρήμωσαν τὴν Τροία. 495
Ἄν ὄλα ἐκεῖνα ὡς ἔγιναν ἐσὺ μοῦ ἀνιστορήσης,
ὅπου σταθῶ κι ὅπου βρεθῶ, θὰ λέω πῶς σοῦχει δώσει
κάποιος θεὸς καλόγνωμος θεόπνευστο τραγούδι.

Εἶπε, κι αὐτὸς μὲ τοῦ θεοῦ τὴν ἔμπνευση ἀρχηνάει
καὶ πλέκει τὸ τραγούδι του, ἐκεῖθε πιάνοντάς το,
πού μέσ στὰ καλοτάξιδα μπῆκαν οἱ Ἀργεῖοι καράβια 500
κι ἀνοίγονταν στό πέλαγο, σὰν κάψαν τὶς σκηνές τους,
μὰ οἱ ἄλλοι πλάϊ στὸν ξακουστὸ καθόνταν Ὅδυσσέα,
ἐκεῖ, στῶν Τρώων τὴ σύναξη μέσ στᾶλογο κρυμμένοι·
γιατὶ μονάχοι τῶσυραν μέσα στό κάστρο οἱ Τρῶες.
Κ' ἔστεκε τὸ ἄλογο κι αὐτοὶ λόγια πολλὰ λαλοῦσαν, 505
γύρω καθούμενοι, καὶ τρεῖς ἐμελετοῦσαν γνῶμες.

Ἦ μ' ἄσπλαχνο νὰ σκίσουνε χιλκὸ τὸ κούφιο ξύλο,
ἢ σέρνοντάς το κατάκρα στὶς πέτρες νὰ τὸ ρίξουν,
ἢ νὰ τάφήσουν τῶν θεῶν μέγα ἰλαστήριο τάμα,
ὅπου δὰ κ' ἐμελλε στερνὰ τὸ πρᾶμα νὰ τελειώση· 510
γιατ' ἦιαν μοῖρα νὰ χαθῆ τὸ κάστρο σὰ θὰ κλειοῦσε
τὸ μέγα ξύλινο ἄλογο, πού τῶν Ἀργείων οἱ πρῶτοι
καθόνταν φέρνοντας σφαγὴ καὶ χαλασμό στους Τρῶες.
Κ' ἔψαλε πῶς οἱ Ἀχαιοὶ κουρσέψανε τὴ χώρα,
σὰ χύθηκαν, ἀφήνοντας τὴν κούφια τους κρυψῶνα. 515

Κ' ἔψαλλε πῶς ἐρήμαζαν ἄλλος ἄλλοῦ τὴν πόλη.
Πῶς ὁ Ὅδυσσέας στοῦ Διήφοβου τὸν πύργο ὡς ἄλλος Ἄρης
μαζί μὲ τὸν ἰσόθεο Μενέλαο ἐτραβήξαν·
καὶ πῶς ἐκεῖ τὴν πιὸ φριχτὴ τόλμησε, λένε, μάχη,
καὶ ἡ μεγαλόψυχη Ἀθηνᾶ τοῦ ἐχάρισε τὴ νίκη. 520

Αὐτὰ ἐτραγούδα ὁ ξακουστὸς λυράρης· κι ὁ Ὅδυσσέας
ἔλυωνε, καὶ τὰ δάκρυα του τὰ μάγουλά του ἐβρέχαν.

Κι ὡς κλαίει γυναῖκα πέφτοντας στὸ λατρευτὸ της ἄντρα, 9
 πὺ μπρὸς ἀπὸ τὴν πόλη του κι ἀπ' τὸ στρατὸ ἐσκοτώθη,
 παιδιὰ νὰ σώσῃ καὶ λαὸν ἀπὸ τὴ μαύρη μέρα· 525
 καὶ νὰ πεθαινῇ βλέποντας καὶ νὰ σπαράξῃ ἐμπρὸς της
 χύνεται ἄπάνω του καὶ κλαίει καὶ δέρνεται, καὶ πίσω
 τίς πλάτες καὶ τοὺς ὤμους της χτυπώντας μὲ κοντάρια
 οἱ ὄχτροι τὴ σέρνουν στῆς σκλαβιάς τὸν πόνο καὶ τὰ πάθη,
 καὶ μὲς στὸν ἄραχλο καημὸ μαραίνεται ἡ θωριά της, 530
 ἔτσι πικρὰ σταλάζανε τὰ δάκρια τοῦ Ὀδυσσεά.
 Μ' ἀπὸ τοὺς ἄλλους μυστικὰ τὰ δάκρια του ἐκυλοῦσαν
 καὶ μόνον ὁ Ἄλκίνοος πρόσεξε πὺ ἐκάθοταν σιμὰ του
 καὶ τῶνοιωσε, σὰν ἄκουσε νὰ βαριαναστενάξῃ.
 Κ' εὐθὺς στοὺς φιλοτάξιδους τοὺς Φαίακες εἶπε τότε· 535
 Ἄκουστε τώρα, προεστοὶ καὶ ἀρχόντοι τῶν Φαιάκων,
 ἄς πάψῃ πιά ὁ Δημόδοκος τὴ λυγερὴ του λύρα,
 γιατί ὅσα τραγουδάει, θαρρῶ, πῶς δὲν εὐφραίνουν ὄλους.
 Ἄφῶντας γιοματίζουμε κι ὁ θεῖος λυράρης ψάλλῃ,
 ὁ ξένος μας δὲν ἔπαψε τὸ θλιβερὸ τὸ κλάμα· 540
 κάποιος ἀβάσταγος καημὸς σπαράζει τὴν ψυχὴ του.
 Μόν' ἔλα, ἄς πάψῃ, κι ὅλοι μας ἀντάμα νὰ γλεντάμε,
 καὶ μεῖς πὺ τὸν ξενίζουμε κι ὁ ξένος, κάλλιο αὐτὸ ἴναι.
 Ὅλα γι' ἀγάπη γίνονται τοῦ σεβαστοῦ μας ξένου,
 γι' αὐτὸν τὰ δῶρα τὰ καλὰ, τὸ ξεπροβόδιμά του. 545
 Γιατ' εἶναι ὡς ἄλλος ἀδερφὸς ὁ ξένος κι ὁ ἰκέτης,
 γιὰ κεῖνον ποῦχει μιὰ σταλιά στὴν κεφαλὴ του γνώση.
 Ἔτσι καὶ σὺ μὴν κρύβῃς πιά μὲ τέχνη μὲς στὸ νοῦ σου
 ὅ,τι κι ἂν σὲ ρωτήσω ἐγώ· φανέρωσέ το κάλλιο.
 Τῶνομα πές, πὺ σοῦδιναν ἡ μάννα σου κι ὁ κύρης 550
 καὶ οἱ ἄλλοι ἐκεῖ στὴ χώρα σου κ' οἱ γείτονες τριγύρω·
 γιατί δὲν γίνεται ἄνθρωπος ὄνομα νὰ μὴν ἔχη,
 μηδὲ μικρὸς, μηδὲ τρανός, ἀφῶντας ἐγεννήθη·
 κάποιον τοῦ δίνουν οἱ γονιοί, μόλις ἐρθῇ στὸν κόσμον.
 Καὶ πές μου τὴν πατρίδα σου, τὴ χώρα σου, τὴν πόλη, 555
 γιὰ νὰ σὲ πᾶνε κατὰ κεῖ τὰ πλοῖα τὸ νοῦ γυρνώντας,
 γιατί ποτές οἱ Φαίακες δὲν ἔχουν κυβερνήτες,
 μηδὲ τιμόνια κι ὄλ' αὐτά, πὺ ἔχουνε τ' ἄλλα πλοῖα,
 παρὰ τὴ νοιώθουν μόνον τοὺς τὴ σκέψη τῶν ἀνθρώπων,
 κι ὅλων τίς χώρες ξέρουνε καὶ τὰ παχιά χωράφια, 560

και σκίζουνε γοργὰ γοργὰ τῆς θάλασσης τὸ χάος, θ
 σὲ σύγνεφα καὶ καταχνιά κρυμμένα· κι οὐδὲ νοιώθουν
 φόβο κανένα μὴ βλαφτοῦν ἢ μὴ χαθοῦν ποτέ τους.
 Ὡς τόσο κάποτε ἄκουσα πού τὸλεγε ὁ Ναυσίθοσ,
 ὁ κύρης μου, πὼς θὰ ὀργιστῆ μὲ μᾶς ὁ Ποσειδῶνας, 565
 γιατί ὄλους πάντοτε ἄβλαφτα στὴ γῆ τους προβοδάμε.
 Κ' εἶπε, καθὼς καμμιά φορὰ καλόσκαρο καράβι
 στάνταριασμένα πέλαγα θὰ μᾶς γυρίζη πίσω,
 θὰ σπάση το, κι ὄρος τρανὸ στὴ χώρα μας θὰ ρίξη. 570
 Αὐτὰ εἶπε ὁ γέρος· κι ὁ θεὸς ἢ θέλει τὰ τελέσει
 ἢ θέλει ἀφήσει ἀτέλεστα, κατὰ πού λέει ἡ καρδιά του.
 Μόν' ἔλα τώρα, πὲς μου ἐσύ κι ἀλήθεια ἀπολογήσου,
 σὲ ποιὲς μεριὲς πλανήθηκες, σὲ ποιὲς ἐπήγες χώρες,
 ποιὲς πολιτεῖες καλόχτιστες καὶ ποιοὺς ἀνθρώπους εἶδες, 575
 κι ἂν ἦταν ἄγριοι κι ἄσπλαχνοι καὶ νόμο δὲ γνωρίζαν,
 ἢ δίκαιοι καὶ φιλόξενοι καὶ θεοφοβούμενοι ἦταν.
 Καὶ πὲς, τί κλαῖς κι ὀδύρεσαι βαθιὰ μὲς στὴν ψυχὴ σου,
 τῆς Τροίας καὶ τῶν Δαναῶν ὅταν ἀκοῦς τὴ μοῖρα;
 Αὐτὸ ἦταν ἔργο τῶν θεῶν, πού ἐκλώσαν τῶν ἀνθρώπων 580
 τέτοιο χαμό, γιὰ νᾶχουνε οἱ κατοπινοὶ τραγοῦδια.
 Μὴ κ' ἔχασες στὴν Τροία ἐμπρὸς κανένα συγγενῆ σου.
 ἄξιο γαμπρό σου ἢ πεθερὸ ποῦν' οἱ πιὸ λατρευτοὶ μας,
 μετὰ ἀπ' τὴν ἴδια μας γενιά κι ἀπ' τὸ δικό μας αἷμα;
 ἢ κᾶναν ἄξιο σύντροφο καὶ γκαρδιακό σου φίλο; 585
 Γιατί, θαρρῶ, χειρότερος ἀπ' ἀδερφὸ δὲν εἶναι
 ὁ ἀγαπημένος σύντροφος πού ἔχει περίσσια γνώση.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ

Παρουσιάζων τὴν μετάφρασιν ταύτην δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ προσθέσω μίαν ἀκόμη εἰς τὰς προϋπαρχούσας τοῦ εἴδους αὐτοῦ ἐργασίας, ἀλλὰ νὰ προσφέρω, ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών μου, τὴν συμβολὴν μου διὰ τὴν ἀνάστασιν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς λογοτεχνίας. Διὰ τοῦτο ἡ μετάφρασίς μου αὕτη δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀπλοῦν βοήθημα διὰ τὴν κατανόησιν τῶν ὁμηρικῶν κειμένων, ἀλλ' οὔτε καὶ ὡς νεκρὰ εἰς νεοελληνικοὺς στίχους ἐρμηνεία αὐτῶν—τοιούτου εἴδους ἐργασίας ἔχομεν ἤδη ἀρκετὰς καὶ καλὰς,—ἀλλ' ὡς νεοελληνικὴ ποιητικὴ ἀπόδοσις τοῦ ὄδυσσειακοῦ κειμένου, οὕτως ὥστε νὰ καταστῆ τοῦτο ἱκανὸν νὰ συγκινήσῃ καὶ πάλιν τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων, εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν πνοὴν τῶν ὁποίων ὀφείλεται.

Σκοπὸς μου λοιπὸν εἶναι νὰ ζωντανεύσω διὰ τῆς μεταφράσεώς μου αὐτῆς τὰ πρόσωπα, νὰ ζωντανεύσω τὴν ἡρωϊκὴν ἢ καθημερινὴν ζωὴν των, μὲ τὰς δραματικὰς αὐτῆς συγκρούσεις, ν' ἀποκαλύψω τὴν αἰωνίως ζωντανὴν ποίησιν, ἢ ὁποία κρύπτεται ὑπὸ τὸ ἀπονεκρωμένον περιβλημὰ τῆς καὶ συνάμα νὰ δώσω εἰς τὸ ἔργον τὸν παλαιὸν αὐτοῦ χαρακτήρα: νὰ τὸ καταστήσω δηλαδὴ κατάλληλον ὄχι μόνον πρὸς ἀνάγνωσιν, ἀλλὰ καὶ πρωτίστως πρὸς ἀπαγγελίαν. Οὕτω οἱ μαθηταὶ μας, ἢ ἀδυναθοῦν ν' ἀποστηθίσουν καὶ ν' ἀπαγγέλλουν τὰ ὠραιότερα μέρη τῆς *Ὀδυσσεΐας* ἢ καὶ ν' ἀναπαριστάνουν διαλογικῶς ὀλοκλήρους ἀπὸ τὰς περιφήμους δραματικὰς σκηνὰς τοῦ ἀθανάτου αὐτοῦ ἔργου, ὅπως π. χ. τὴν «Ἴθακησίων ἀγορὰν» μὲ τὴν ἄφθαστον δραματικότητά της, ὅπου μὲ τὴν δυνάμιν καὶ ρητορικὴν

τέχνην διαγράφονται οἱ χαρακτήρες τοῦ Τηλεμάχου, τῶν μνηστήρων καὶ τῶν ἄλλων προσώπων καὶ τοιοῦτοτρόπως θὰ δικαιολογηθῆι πλήρως τὸ τοῦ ἀρχαίου κριτικοῦ: «συνελόντι δὲ εἶπειν ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἄλλ' ἢ δράματα αὐτοῦ ἐστὶ τὰ ποιήματα».

Ταυτοχρόνως, καὶ ἵνα διατηρηθῆι ὅπωςδῆποτε ἡ γλωσσικὴ τοῦλάχιστον ἀναλογία τῆς δημιουργίας τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν, προσεπάθησα νὰ παραλαμβάνω τὸ λεξιλόγιόν μου ἀπὸ τὴν ἀστείρευτον καὶ πλουσίαν πηγὴν τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν μας. Τοῦτο ἄλλωστε θὰ δώσῃ πλείστας ἀφορμὰς συγκρίσεως, μεταξὺ τῆς ὁμηρικῆς φράσεως καὶ τῆς νεοελληνικῆς. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ποιητικὸν λεξιλόγιον δὲν δύναται νὰ εἶναι τὸ κοινὸν λεξιλόγιον τῆς καθημερινῆς χρήσεως, ὅπως παρατηρεῖ δι' αὐτὸν τοῦτον τὸν "Ὀμηρον ὁ Ἄριστοτέλης, παραθέτω κατωτέρω πίνακα μερικῶν ἀπὸ τὰς σπανιωτέρας λέξεις ἢ τεχνικοὺς ὄρους. Ἐπιθυμῶ ἐπίσης νὰ σημειώσω ἐνταῦθα, ὅτι ὁσάκις ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὴν συνηθεστέραν ἐρμηνείαν λέξεων καὶ φράσεων τοῦ κειμένου, δὲν ἔπραξα τοῦτο αὐθαιρέτως, ἀλλὰ στηριζόμενος πάντοτε ἐπὶ τῶν σπουδαιότερων παλαιῶν καὶ νέων σχολιαστῶν τοῦ Ὀμήρου. Εἶχον οὕτω ὑπ' ὄψην μου τὰ ἐξῆς τοιαύτης φύσεως ἔργα:

VICTOR BÉRARD Poésie homérique, τομοὶ 3.
" " L'Odyssée, traduction nouvelle.
τόμοι 3.

MAURICE CROISSET, Homère (Pages Choiesies).

LECONTE DE LISLE, Odyssée, traduction nouvelle,

MICHEL BRÉAL, Pour mieux connaître Homère.

SOMMER, Odyssée, expliquée littéralement, traduite en français et annotée.

CRUSIUS, Homeri Odyssea, mit erklärenden Anmerkungen

J. LA ROCHE, Kommentar zu Homers Odyssee.

PAUL CAUER, Homers Odyssee.

AMEIS—HENTZE, Homers Odyssee.

JÄKOB SITZLER, Ein ästhetischer Kommentar zu Homers
Odyssee.

THASSILO VON SCHEFFER, Die Schönheit Homers.

WILAMOWITZ, Homerische Untersuchungen.

SCHUBARTH, Ideen über Homer und sein Zeitalter.

VOSS, Homer Odyssee.

FEHLEISEN, Präparation zu Homer Odyssee.

H. DRAHEIM, Die Odyssee als Kunstwerk.

PINDEMONTI, L' Odissea di Omero (traduzione) con note
di Valgimigli

ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ, Σχόλια εἰς Ὀμήρου Ὀδύσσειαν
καὶ λοιπὰ συναφῆ συγγράμματα.

Καὶ ἤδη τελειῶνω μὲ τὴν περίφημον περὶ Ὀμήρου πα-
πατήρησιν τοῦ Γκαίτε :

Ὁ Wolf συνέτριψε τὸν Ὀμηρον, ἀλλ' οὐδόλως ἔθιξε
τὸ ποίημα· διότι τοῦτο ἔχει τὴν θαυματουργὸν δύναμιν
τῶν ἡρώων ἐκείνων τῆς Walhalla, οἱ ὅποιοι, ἐνῶ κόπτον-
ται εἰς τεμάχια τὴν πρωίαν, παρακάθηνται τὴν μεσημβρίαν
εἰς τὴν τράπεζαν μὲ ὄλα τὰ μέλη των, σῶοι καὶ ἀκέραιοι».

Ἀθῆναι, Αὐγούστος 1933

I. O.

Ὅλαι αἱ εἰκόνες τοῦ βιβλίου εἶναι ἀντίγραφα ἀρχαίων
ἀγγειογραφῶν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΛΕΞΕΩΝ

ἀμποδένω, δένω τινά καὶ τὸν καθιστῶ ἀνίκανον νὰ δράσῃ.
ἀπόκοιτος, παράτολμος, θρασύς.

ἀνταρσιασμένος, σκεπασμένος ἀπὸ ἀντάρρα, καταχνιά,
ὀμίχλη.

ἄτι, ἵππος (ἄλογο βαρβάτο).

βάγια (ἦ), θεραπαινίς, ἀκόλουθος.

Μῶρ' βάγιες μου, μῶρ' ντάντες μου, μῶρ' σκλάβες τοῦ πατρός μου.
'Απὸ τὸ τραγούδι, τῆς **Διογέννητης**. Βλ. Ἐκλογαὶ ἀπὸ
τὰ τραγούδια τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὑπὸ
Ν. Γ. Πολίτου, καὶ σημ.).

γράνα (ἦ), τὸ περιφράσσον τὴν ἄμπελον ὕψωμα.

γραντολογῶ, στερεώνω εἰς τὴν παρυφὴν τοῦ ἰστίου σχοι-
νίου, γραντὶ καλούμενον, ἵνα μὴ δύναται ὁ ἄνεμος νὰ σχίσῃ
τὸ ἰστίον.

θυγιά (ἦ), γένος κωνοφόρων δένδρων.

καστροπολεμίτης, ὁ ἱκανὸς εἰς τὴν πολιορκίαν καὶ ἄλωσιν
τῶν φρουρίων. Βλ. Δημοτικὰ Τραγούδια.

γιατὶ ἔχει τοὺς ἐννιά ἀδερφοὺς τοὺς καστροπολεμίτες,
π' ὄλα τὰ κάστρα πολεμοῦν κ' οἱ χῶρες παραδίνουν.

(Τῆς Λυγερῆς καὶ τοῦ Χάρου)

κρουσταλλοβραχιονᾶτες, αἱ ἔχουσαι λευκοὺς καὶ δροσεροὺς
βραχίονας. (Βλ. Δημ. Τραγούδια, π. χ. ὁ καλλωπίζων
τὸν γαμβρὸν νέος εἶναι κ ρ ο υ σ τ α λ λ ο β ρ α χ ι ο ν ᾶ -
τ ο ς κ ι ἄ σ η μ ο δ α χ τ υ λ ᾶ τ ο ς).

λάδι, (κι ἀπ' τὰ κρουστόφαντα λινὰ τόγρὸ σταλάζει λάδι,
η 107)· ὁ Maurice Croiset ἀναφέρει ὅτι αἱ γυναῖκες ὑφαί-
νουσαι ἤλειφον τὰ νήματα δι' ἐλαίου, ὅπως κάμνουσαν
ἀκόμη καὶ σήμερον εἰς πολλὰ μέρη τῆς Γαλλίας οἱ ὕφαν-
ταὶ ἀλείφοντες αὐτὰ διὰ τινος λιπαρᾶς οὐσίας, ἵνα τὰ
καταστήσουν πλέον εὐλύγιστα καὶ τὰ ἐνώσουν καλῶς.

μαγνάδι, λεπτὸν ὕφασμα, πέπλος.

μαυροπαλαμισμένο, πλοῖον εἰδικῶς καθαρισμένον καὶ ἀλειμμένον μὲ πίσσαν, ἵνα ὀλισθαίνῃ εὐκόλως ἐπὶ τῶν κυμάτων.

ὄργος, χάνδαξ, τὸν ὁποῖον ἀνοίγει τὸ ἄροτρον (ὀργώνω).

—Τὴν παραβολὴν ταύτην (θ. 124) εὐρίσκομεν πλήρη εἰς τὴν Ἰλιάδα (Κ. 352—354)· ὅταν οἱ ἥμιονοι καὶ οἱ βόες ἀναχωροῦν ταύτοχρόνως, διὰ νὰ ὀργώσουν, οἱ ἥμιονοι ἀνοίγοντες τὸν χάνδακά των φθάνουν πρῶτοι εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἀγροῦ, ἀφίνοντες εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν ὅπισθεν αὐτῶν τοὺς βόας.

παγάνα, ὄμιλος κυνηγῶν (περικυκλούντων τὸ θήραμα).

ρουάστη, ρυάζομαι, ὠρύομαι ἐκβάλλω κραυγὰς (ἐνταῦθα τελετουργικὰς, εἰς θυσίαν ἢ ἄλλην θρησκευτικὴν τελετὴν).

σιάδι, ἔδαφος ἰσοπεδομένον.

σκαρί, ὁ σκελετὸς καὶ ταύτοχρόνως τὸ σχῆμα τοῦ πλοίου.

σκουτιὰ (τά), ἐνδύματα καὶ γενικῶς ὑφάσματα.

σπιλάδα (ἡ), ἀπότομος ριπὴ ἀνέμου τρέχουσα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ καθιστῶσα αὐτὴν μελανήν, ὡσὰν νὰ φρικιᾷ.

στιγγάρω τὰ πανιά, συστέλλω τὰ ἱστία, χωρὶς νὰ καταβιβάσω τὴν κεραϊάν, χωρὶς νὰ μαϊνάρω.

συντυχιὰ (ἡ), συνομιλία, σύσκεψις.

τρέσα (τά), τὰ πρὸς σύνδεσιν ἄλλων ἐγκαρσίως τοποθετούμενα ξύλα.

τροπωτήρα (ἡ), λωρίον χρησιμεῖον πρὸς τρόπωσιν (στήριξιν) κώπης παρὰ τὸν σκαλμὸν (σκαρμόν).

φαρί, ἵππος (εὐγενής).

φριγκί, θριγκός, στεφάνη τῶν τοίχων. (Βλ. λ. ἐρμηνευτικὸν λεξικὸν Γρ. Βερναρδάκη, σελ. 650).

χοροστάσι, ἄπλωμα ὅπου χορεύουν.

Τάχα νὰ στέκη ὁ οὐρανός, νὰ στέκη ὁ Ἄπάνω κόσμος,
νὰ στέκουν τὰ χοροστασιά, σὰν ποῦ ἦτανε καὶ πάντα;

ΠΙΝΑΞ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

- Ἀγῶνες :** δ 343. 626. θ 110 καὶ ἐφεξῆς, 370 κέφ.
- Ἄλογα :** δ 601 κέφ. 636. ε 371· Δούρειος Ἴππος, δ 272. θ. 492 κέφ.
- Ἀμάξια :** γ 478 κέφ. δ 42. ζ 72 κέφ. 316 κέφ.
- Ἄνεμοι :** β 420. 426. γ 157 κέφ. 176. δ 360. 402. 567. 585 ε 267. 268. 295. 296. 328. 331. 332. 385. 469. η 119. 266.
- Ἀσθένειαι :** ε 395.
- Ἀστερισμοί :** Ἀρκούδα ἢ ἄμαξα, ε 273 κέφ. Ζευγᾶς (Βωώτης), ε 272 Ὀρίων, ε 274. Πούλια, ε 272.
- Ἀφιερῶματα :** γ 274. θ 509.
- Βασιλιάς κλπ. :** α 387. 392 κέφ. 394 κέφ. β 230 κέφ. (=ε 8 κέφ.). γ 5 κέφ. 57 κέφ. δ 621 κέφ. 690 κέφ. ζ 197. 293. η 10 κέφ. 49. 136 κέφ. 161. θ 38 κέφ. 41. 59 κέφ. 390. 469 κέφ.
- Βωμοί :** 162 (Ἀπόλλωνος), θ 363 (Ἀφροδίτης).
(πρβ. θυσίαι, ναοί, ἀφιερῶματα).
- Γεροντικὴ ἡλικία :** σεβασμὸς πρὸς αὐτὴν καὶ φρόνησίς της, β 16. γ 24. 49. κέφ. 362. δ 204 κέφ. 210. η 155 κέφ. 293 κέφ.
- Γεύματα ἐν γένει :** α 109 κέφ. 124. 136 κέφ. 225 κέφ. β 299 κέφ. γ 32 κέφ. 336. 428 κέφ. 462 κέφ. δ 3. 15. 52 κέφ. 61. 194. 213. ε 196 κέφ. ζ 97. η 13. 166. 172.
- Γεωργία :** ὀργῶματα ε 127.
- Γυναικεῖαι ἐργασίαι :** α 356 κέφ. β 94 κέφ. 116 κέφ. δ 123 κέφ. ε 61 κέφ. ζ 28 κέφ. 52 κέφ. 64 κέφ. 90 κέφ. η 103 κέφ. 234 κέφ.
- Δουλεία :** δ 736. Αἰχμαλωσία, ἀρπαγὴ, ἀγορά· α 430 κέφ. δ 644. η 9 κέφ. θ 529.
- Ἐμπόριον :** α 184. θ 161 κέφ.
- Ἐνδύματα :** χιτῶν καὶ χλαῖνα, συνηθέστατα. γ 467, ε 230. ζ 214. η 234. θ πολὺ συχνά.

- Ἐξαγορὰ νόμῳ:** θ 53. ζ 159. θ 318 (ὡς προίκα) α 277 θ 196.
- Ἡθικαὶ ἀντιλήψεις:** α 32 κέφ. 40. 227 κέφ. 263 κέφ. β 65. 66 κέφ. 101. 136. γ 194. κέφ. 196. κέφ. 266. κέφ. ζ 29 κέφ. 273. θ 159 κέφ. 396 κέφ. Σωφροσύνη καὶ ἀναίδεια, γ 24. 52 κέφ. Ἀχαριστία, β 233 κέφ. δ 689 κέφ. Φιλαλήθεια καὶ τὸ ἀντίθετον, γ 20. η 299—305. Φυλετικά καὶ σχέσεις, ζ 66 κέφ. 141 κέφ. 218 κέφ. 273 κέφ. θ 457 κέφ. Φιλία, θ 585 κέφ. Τρυφερότης, δ 118. η 304 κέφ. 309 κέφ. θ. 94 κέφ. 236 κέφ. 533 κέφ.
- Θάλασσα:** (ἐπίθετα καὶ τὰ συναφῆ πρὸς αὐτήν): α 72 κ. ἀ. 97. 183. 197. β 263. 370. 408. 428. γ 1 (λίμνη). 71. 153. 158. 179. 290. 322. δ. 354. 381. 402. 406. 425. 432. 437. 510. 580 κ. ἀ. 671. 785. ε 52. 56. 109. 314. 322. 327. 335. 337. 353. 367. 388. 391. 403. 412. 429. 430. ζ 272. η 35. 273. θ. 55. 183. (πρβ. γλοῖα, ταξίδια, κουρσάροι, τρικυμῖαι).
- Θάνατος:** α 236 κέφ. β 165. 316. 352. γ 236 κέφ. 410. δ 195. κέφ. 502. 512. 561. κέφ. 539. κέφ. ε 123. κέφ. 128. 135. κέφ. 218. 387. η 64.
- Θεοί,** κατοικία των ὁ Ὀλυμπος, γ 377. ζ 42 κέφ. Τροφὴ αὐτῶν ε 93. 199. Συμβούλια τῶν θεῶν, α 26 κέφ. ε 3 κέφ. Συνομιλίαι ε 85 κέφ. Ἡ Καλυψὼ παραπονεῖται διὰ τὴν σκληρότητα τῶν θεῶν, ε 118. Ἡ παντοδυναμία τῶν θεῶν γ. 48. 231 (ἐν τούτοις 236 κέφ.). Ἀμεροληψία ἢ μεροληπτικότης αὐτῶν, β 67. γ 147. δ 236 κέφ. ζ 118 κέφ. Ἀναγνώρισις τῆς ἐπενεργείας αὐτῶν, γ 166. δ 181. Ἡ ἐναντίον των κατακραυγὴ. α 32 κέφ. Ὁ φθόνος αὐτῶν, δ 181, θ 225 κέφ. εἶναι ἐκδικητικοί, δ 351 κέφ. 472 κέφ. Ἡ μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπικοινωνία των η 203
- Θρησκεία** καὶ συναφῆ: α 34 κέφ. β 100. γ 45. 187. 238 δ 261 474. 774. ε 41. 114. 345. 436. (βλ. θεοί, μαντεῖα, κλπ.).
- Θυσίαι:** γ 5 κέφ. 144. 332 κέφ. 419 κέφ. δ 352. 472. 582, η 137. (πρβ βωμοί, σπονδαί).
- Ἱατροί:** Αἰγύπτιοι δ 231 κέφ.

- Ἱερά καὶ ἱεροτελεστία :** γ 273 κέφ. ζ 162. 266. 291. 321. θ 363. (πρβ. βωμοί, θυσίαι, ναοί).
- Κατοικία :** Ἀλκινόου, ζ 15 κέφ. η 82 κέφ. Καλυψούς, ε 57 κέφ. Μενελάου δ 20 κέφ. 42 κέφ. 71 κέφ. Ὀδυσσέως, α 328. 425 κέφ. β 337 κέφ. (πρβ. οἰκίαι).
- Κῆποι :** η 112 κέφ. (πρβ. ε 63 κέφ.).
- Κήρυκες :** α 109. 143 κέφ. β 6. 38. γ 338. δ 301. η 163. θ 8 κέφ. 62 κέφ. (πρβ. 47), 107. 179. 256 κέφ. 399. 418. 471. 474.
- Κλίνη :** α 427 κέφ. γ 349 κέφ. 397 κέφ. δ 296 κέφ. η 336 κέφ. θ. 249.
- Κοινωνικὴ ζωή :** λαϊκαὶ συγκεντρώσεις, β 6 κέφ. γ 137 κέφ. θ 5 κέφ. Συμβούλια ζ 55. Ἀμφότερα, β 26 γ. 127. Γέροντες. β 14. η 189.
- Κουρσάροι :** γ 73. η 9.
- Κρασί :** β 340. 350. γ 139. 332. 391. δ. 622. ε 265. ζ 77 η 121 κέφ.
- Κτηνοτροφία :** δ 635.
- Δουτρά :** γ 464 κέφ. δ. 750. 759. ζ 80. 96. 224 κέφ. θ 434 κέφ. (πρβ. Πλύσιμο).
- Μαντεία καὶ Χρησμοί :** α 282. β 37. γ 173 κέφ. γ 215. θ 80. οἰωνοί, β 146 κέφ. (πρβ. 181 κέφ. 201).
- Μάντιες καὶ προφητεῖαι :** α 202. 415. β 171. θ 564 κέφ.
- Μάχη :** θ 216 κέφ. 524 κέφ. (πρβ. Ἴλιον).
- Ναοί :** ζ 10. η 81. θ. 80.
- Οἰκία καὶ μέρη αὐτῆς :** α 328 441. β 5. 337. 348. 358. γ 399 413. 441. δ 121. 263. 297—302. 310. 718. 751. 787. 802. ζ 15. 74. η 7. 113. 336. θ 57. 277. 439.
- Οἰκογενειακὴ ζωή :** σχέσεις μεταξὺ τῶν συζύγων, ε 215 κέφ. ζ 182 κέφ. η 67 κέφ. θ 526 κέφ. Γονεὶς καὶ τέκνα, ε 394 κέφ. ζ 154. Πατέρας καὶ γιοί, β 276 κέφ. δ 206 κέφ. Ὁ Τηλέμαχος καὶ ἡ μητέρα του, β 130. Ὁ Νέστορας κ' οἱ γιοί του, γ 32 κέφ. 413 κέφ. Ἀλκίνοος καὶ Ναυσικᾶ, ζ 56 κέφ. η 313 κέφ. Ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαί, ζ 155. Μενέλαος καὶ Ἀγαμέμνων, γ 255 κέφ. δ 539 κέφ. Πεισίστρατος καὶ Ἀντίλοχος, δ 187 κέφ. Ἡ Ναυσικᾶ καὶ οἱ ἀδελφοί της ζ 67 κέφ. η 5 κέφ. Ἄλλοι συγγενεῖς, η 313. θ 582. Πηνελόπη καὶ Λαέρτης, β 97 κέφ. (πρβ. ἐξαγορὰ νύμφης).
- Οἰνοποσία :** α 142 κέφ.
- Ὄνειρα :** δ 796 κέφ. ζ 20 κέφ.

Ὅρκος : δ 253. Ὅρκος θεῶν β 377. ε 178. 184 κέφ.

Ὅπλα : α 104. 127 κέφ. 256. 262. β 3. θ 215—229. 403.

Παρομοιώσεις καὶ παραβολαί. α 9^α. 320. δ 335 κέφ. 413.

535. 708. 791 κέφ. ε 51 κέφ. 281. 328 κέφ. 368. κέφ. 394

κέφ. 432 κέφ. 488 κέφ. ζ 102 κέφ. (πρβ. δ 122). 130 κέφ.

162 κέφ. 232 κέφ. η 36. θ. 523 κέφ.

Πλοῖα : α 280. β 424 κέφ. ε 234 κέφ. ζ 264 κέφ. (πρβ. Ταξίδια.)

Πλούσιμο : α 136 κέφ. β 261. γ 429, 440. 445. (πρβ. λουτρά).

Προσευχή : β 261 κέφ. γ 43 54—62. 380 κέφ. δ 433. 752.

762 κέφ. ε 444 κέφ. ζ 323 κέφ. θ 465 κέφ.

Βλαστήμια : δ. 504 (πρβ. θυσία, θρησκεία).

Πρόστιμον : β 192.

Σίδερο : α 184. Σιδερένια δεσμά. α 204. Σιδερένιος, μεταφορικῶς,

δ 293. ε 191.

Σκυλιά : β 11. γ 259. δ 145 (ὡς ὕβρις) η 91.

Σπονδαί : γ 332—342 393 κέφ. η 164 κέφ. 179—184.

Ταξίδια : α 185. 280. β 212 287. 319 κέφ. 389 κέφ. 413 κέφ.

γ 10 κέφ. 157 κέφ. 169 κέφ. δ. 354 κέφ. 577 κέφ. ε 268

κέφ. (καθὼς καὶ η 266 κέφ.) 404. 410 κέφ. θ 50 κέφ.

Ταφή : α 239. 291. β 99. 102. 222. γ 285. 309. δ 584. ε 311.

Τραγούδι : ε 61. Ὡς ὑψηλὴ τέχνη, θ 491. Συνοδευόμενον ἀπὸ

κιθάρα ἢ λύρα, α 153. θ 67. 99. 254. Στὸ γλέντι, α 152. δ

17. θ 99. 473. 485 κέφ. Τραγούδι καὶ χορός, α 152. δ 19.

θ 253. 263 κέφ. (πρβ. 248). Περιεχόμενον τοῦ τραγουδιοῦ. α

326 κέφ. 338 θ 73 κέφ. 266 κέφ. 489 κέφ. 500 κέφ. Πα-

λαιὰ τραγούδια, β 118 κέφ. Ἀπὸ ποῦ ὁ τραγουδιστὴς ἀρχίζει

τὸ τραγούδι του, α 10, θ 492. 500. Γιὰ τα τραγούδια τοῦ μέλ-

λοντος, γ 204. θ 580.

Τραγουδιστής : α 154. 346 κέφ. γ 267 δ 17. θ 44 63 κέφ. 73

4^α 1. 488. 498 κέφ. (πρβ. τραγούδι).

Τρικυμιαί : γ 289 κέφ. δ (500—504. 506 κέφ. 514 κέφ. ε 291

κέφ. 366 κέφ. η 271 κέφ.

Φάρμακα : δ 220. 230.

Φαρμάκι : α 261. β 329.

Φιλοξενία : α 119 κέφ. 175. κέφ. γ 34 κέφ. 69 κέφ. 346 κέφ.

490 δ 26—36. 39 κέφ. 60 κέφ. 81 κέφ. 587 κέφ. 600 κέφ.

ζ 121 (πρβ. θ 576). 207 κέφ. η 32 κέφ. 160. 169. 335 κέφ.

θ 208 κέφ. 389 κέφ. 543 κέφ.

Χορός: θ 370 κέφ. (πρβ. τραγούδι).

Χρυσόχοος: γ 425. 432 (πρβ. ζ 232).

Ψάρεμα: δ 368 κέφ.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

α	σελ.	5
β	»	19
γ	»	33
δ	»	49
ε	»	75
ς	»	91
η	»	103
θ	»	115
Σημείωμα του μεταφραστοῦ	»	131
Ἑρμηνεία λέξεων	»	135
Πίναξ πραγμάτων	»	137
